

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för understödjande av annan dispensärverksamhet än den allmänna skärmbildsundersökningen har jag intet att erinra. Jag tillstyrker därför, att för den fortlöpande dispensärverksamheten avses ett belopp av 1 400 000 kronor.

Vad beträffar den allmänna skärmbildsundersökningen anser jag i likhet med medicinalstyrelsen, att undersökningen under nästa budgetår icke bör omfatta större del av befolkningen än högst omkring en femtedel. Undersökningen, som därigenom skulle erhålla samma omfattning som avsetts för innevarande budgetår, kommer alltså att beröra omkring fem län.

Vid undersökningens bedrivande synes i stort sett den plan böra följas, som skisserades i fjolårets statsverksproposition. De organisatoriska föranstaltningarna böra sålunda främst vara *dels* vad beträffar vederbörande lokala område en personell förstärkning av centraldispensären och anlitande av rörliga undersökningspatruller, *dels ock* upprätthållande av en till medicinalstyrelsen knuten central för granskning av tagna skärmbilder. Till frågan om medel för granskningscentralen återkommer jag vid behandlingen av näst följande anslagspunkt. Här vill jag emellertid påpeka att, medan man tidigare ansett lämpligt att de under pågående undersökning vid centraldispensär stationerade båda extra läkarna även i viss mån skulle deltaga i granskningen av bilderna, medicinalstyrelsen nu förordar en ytterligare koncentration av denna granskning till centralen i Stockholm. Mot en dylik anordning, vilken i sin tur för med sig krav på utökning av personalen — såväl läkarna som övrig personal — vid granskningscentralen, har jag i och för sig intet att invända. Då emellertid härvidlag är fråga icke om en utvidgning av ramen för undersökningen utan endast om en organisatorisk omgestaltning, har jag föranletts att undersöka om icke en mot ökningen av granskningscentralens personal svarande minskning av personalförstärkningen på de berörda centraldispensärerna kan genomföras. Jag har därvid under hand erhållit det beskedet, att det troligen kommer att räcka med att till envar av de centraldispensärer som komma i fråga knytes *en* extra läkare; biträdesförstärkningen synes likaledes kunna stanna vid *ett* extra biträde (skrivbiträde). Nu nämnda personal, som bör anställas och avlönas av vederbörande sjukvårdshuvudman med rätt för denne till statsbidrag, beräknas komma att tagas i anspråk under cirka 10 månader om året.

I likhet med vad som skett för innevarande budgetår torde man under nästa budgetår böra räkna med 18 undersökningspatruller för hela landet, varje patrull bestående av en sjuksköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, och ett skrivbiträde. Av skäl som av medicinalstyrelsen angivits kan bli va erforderligt att den i patrullerna ingående personalen anställs helårsvis. Det kan även vara lämpligt att anställandet formellt sker av medicinalstyrelsens granskningscentral, som då också får förskjuta löner och rese- traktamenten. Anledning att, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit, inrätta pensionsberättigande tjänster för ifrågavarande verksamhet, synes däremot icke föreligga.

Arvodena för läkare och övrig personal för den lokala verksamheten synes överslagsvis — under hänsynstagande till bland annat den arvodesuppräkring som bör bli en följd av den allmänna löneregleringen — för månad kunna beräknas till, för läkare 1 000 kronor, för fotografiskt biträde 450 kronor, för sjuksköterska 500 kronor, för röntgentekniker 550 kronor och för skrivbiträde 400 kronor. För den resande personalen torde man kunna utgå från en traktamentsberäkning, motsvarande för läkare klass B, för sjuksköterskor och röntgentekniker klass C samt för skrivbiträden klass D i allmänna resereglementet enligt dess vid 1946 års riksdag ändrade lydelse.

Statsbidrag för dispensärverksamhet utbetalas kalenderårsvis i efterskott. Under budgetåret 1947/48 skall alltså till en början utbetalas det å förra halvåret 1947 belöpande statsbidraget, vilket i enlighet med beräkningarna i fjolårets statsverksproposition skulle uppgå till ett belopp av 365 000 kronor. Då medicinalstyrelsen emellertid redan under loppet av innevarande budgetår börjat tillämpa metoden att förskjuta kostnaderna för patrullerna och den tekniska driften (styrelsens cirkulär nr 168/1946), synes till fyllest att nu i förevarande hänseende upptaga ett belopp av förslagsvis 100 000 kronor. Vidare skall under nästa budgetår utbetalas det å senare halvåret 1947 belöpande statsbidraget till förstärkningen av de berörda centraldispensärerna, under förutsättning att halva kostnaden faller på statsverket utgörande i lönebidrag [$\frac{1}{4} \times 5 \times 10 \times (1\,000 + 400)$] 17 500 kronor och i bidrag till resetraktamenten överslagsvis 2 500 kronor eller sålunda tillhoppa 20 000 kronor. Löner och resetraktamenten till patrullerna skola, enligt vad förut sagts, under nästa budgetår förskjutas av statsverket; under antagande att sjukvårdshuvudmännens halvpart av kostnaderna kommer att till övervägande delen återgå till statsverket under budgetåret skulle anslagsbehovet i denna del kunna bestämmas till för löner [$\frac{1}{2} \times 18 \times 12 \times (500 + 550 + 400)$] 156 600 kronor eller i runt tal 150 000 kronor och för resetraktamenten — under hänsynstagande till att sjukvårdshuvudmännen torde finna det förenligt med sitt eget intresse att i görligaste mån söka ordna fri inkvartering för personalen — förslagsvis 100 000 kronor. För röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel och dylikt torde kostnaderna för nästa budgetår kunna uppskattas till 1 000 000 kronor; under förutsättning att jämväl härvidlag under sagda budgetår i allmänhet kommer att ske en förskottering av kostnaden genom medicinalstyrelsens granskningscentral torde ett anslagsbelopp om 500 000 kronor böra upptagas för detta ändamål.

Det under denna anslagspunkt för nästa budgetår för den allmänna skärmbildsundersökningen erforderliga beloppet skulle alltså utgöra (100 000 + 20 000 + 150 000 + 100 000 + 500 000) 870 000 kronor, vilket belopp, med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna, torde kunna avrundas till 800 000 kronor. Anslaget under förevarande anslagspunkt torde därför böra upptagas till det av medicinalstyrelsen föreslagna beloppet eller (1 400 000 + 800 000) 2 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 200 000

[188.] 80. **Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning, förslagsanslag.**

Kungl. Maj:t har, med stöd av beslut av 1946 års riksdag (skrivelse nr 5, punkt 129), genom brev den 31 maj 1946 till medicinalstyrelsen föreskrivit, att till medicinalstyrelsen skall vara ansluten en central för den allmänna skärmbildsundersökningen för uppspårande av tuberkulos i bröstorganen (jfr punkt 187) med följande huvudsakliga uppgifter, nämligen

1) att i samråd med vederbörande landsting och stad, som icke deltagar i landsting, organisera den allmänna skärmbildsundersökningen i sjukvårdsområdena ävensom att i samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning organisera dylik undersökning av militär personal;

2) att verkställa granskning av sådana skärmbildsfotografier, som icke underkastas granskning vid centraldispensär; samt

3) att upplägga och föra central statistik över förenämnda skärmbildsundersökningar.

Kungl. Maj:t har tillika bemyndigat medicinalstyrelsen att, med beaktande av vad föredragande departementschefen i 1946 års statsverksproposition (punkt 183) anfört, anställa för ändamålet erforderlig personal samt meddela närmare bestämmelser rörande skärmbildscentralens verksamhet. I fråga om personalbehovet m. m. hade departementschefen i nämnda proposition anfört följande.

Anslagsbehovet för granskningscentralen torde icke kunna bestämmas med någon högre grad av säkerhet. Den av mig i det följande angivna personalramen får alltså endast anses utgöra en uppskattning, verkställd med utgångspunkt däriifrån att vederbörande vid centralens drivande komma att låta sig angeläget vara att icke till centralen vid något tillfälle anknyta flera befattningshavare än som oundgängligen erfordras. Med den sålunda uppställda reservationen torde arvode böra beräknas till följande personal med härefter angivna månadsbelopp, nämligen 1 chefsläkare 1 100 kronor, 5 läkare 1 000 kronor, 4 fotografiska biträden 350 kronor, 1 kontorsbiträde likaledes 350 kronor samt 5 skrivbiträden 300 kronor. En eller flera av de 5 läkarna skola givetvis kunna utbytas mot det dubbla antalet halvtidstjänstgörande läkare. Dessa månadsarvoden torde förslagsvis böra beräknas för en tid av tio månader.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår samt därvid anfört:

Skärmbildscentralen började sin verksamhet den 1 juli 1946. Från och med nämnda tidpunkt har skärmbildscentralen sysslat med skärmbildsundersökning av personal inom försvaret och hittills verkställt skärmbildsundersökningar vid ungefär 15 förband, vilkas personal uppgått till 25 eller därutöver. Vid dessa undersökningar ha försvaret tillhöriga apparater ställts till skärmbildscentralens förfogande. Avsikten är att genom skärmbildscentralens försorg under budgetåret 1946/47 undersöka all militär personal i hela riket. Allt efter som undersökningarna slutföras, granskas den vid undersökningen upptagna skärmbildsfilmen å skärmbildscentralen. Jämsides med denna verksam-

het har skärmbildscentralen planerat organisation av allmän skärmbildsundersökning i landet samt inlett förhandlingar med huvudmän för olika sjukvårdsområden om genomförande av dylik undersökning. Överenskommelse har hittills träffats med Södermanlands läns landsting om allmän skärmbildsundersökning i länet med början den 1 oktober 1946 samt med Stockholms läns landsting, inom vars sjukvårdsområde undersökningarna beräknas taga sin början den 1 april 1947. Undersökningarna inom dessa områden antagas vara slutförda vid innevarande budgetårs utgång. Vidare har skärmbildscentralen haft kontakt med Norrköpings stad samt Östergötlands och Jönköpings läns landsting, vilka samtliga förklarar sig villiga att förhandla om verkställande av skärmbildsundersökningar inom sina respektive sjukvårdsområden. Allmän skärmbildsundersökning torde dock icke medhinnas inom samtliga dessa områden före utgången av budgetåret 1946/47.

De allmänna skärmbildsundersökningarna, vilka enligt vad nyss sagts påbörjas den 1 oktober 1946, komma att fortskrida och utökas allt efter som utrustning kan levereras. Leverans av skärmbildsutrustning sker kontinuerligt och beräknas vara slutförd i juli 1947. De allmänna skärmbildsundersökningarna komma att tillfälligt avbrytas under tiden för inskrivningen av de värnpliktiga och under tiden för dessas inryckning till första tjänstgöring, då personal och apparatur måste utnyttjas för undersökning av de värnpliktiga, men eljest torde den allmänna skärmbildsundersökningen fortgå under hela året.

Styrelsen anser, att enär verksamheten vid skärmbildscentralen komme att pågå under hela året och då vissa svårigheter att anskaffa kompetent personal kunde befaras uppstå, därest personalen vid centralen icke bereddes en någorlunda fast anställning, extra ordinarie anställning borde beredas flertalet av de befattningshavare, som skulle vara knutna till centralen. Såvitt styrelsen nu kunde bedöma erfordrades för skärmbildscentralens verksamhet följande personal med angivna löneställning:

1 chefsläkare	Eo 26
högst 8 läkare (att anställas efter och vid behov)....	kronor 1 000 per mån.
1 chefstekniker	Eo 16
2 fotografiska biträden	Eo 4
11 kontorsbiträden (varav en överföres från försvarets sjukvårdsförvaltning)	Eo 4

Styrelsen framhåller härtill, att chefsläkaren hade att leda såväl skärmbildscentralens som de för den allmänna skärmbildsundersökningens genomförande utsända skärmbildspatrullernas verksamhet och därför komme att ha stort ansvar. På grund härav syntes lägre lönegradsplacering än Eo 26 icke böra komma i fråga för honom.

Vad beträffar behovet i övrigt av läkare vid centralen anför styrelsen följande:

En läkare beräknas medhinna granskning av 400—500 bilder om dagen. Eftersom varje skärmbildspatrull har möjlighet att taga 300 skärmbilder om dagen samt 18 patruller beräknas vara i verksamhet samtidigt, torde antalet per dag tagna och till skärmbildscentralens granskning insända bilder uppgå till ungefär 5 400. Tidigare har antagits, att en del av de utav patrullerna tagna bilderna skulle granskas vid centraldispensärerna. På grund av den stora arbetsbörda, som kommer att åvila centraldispensären under tiden för

den allmänna skärmbildsundersökningen, torde personalen vid centraldispensären emellertid icke komma att hinna med granskning av något mera betydande antal skärmbilder utan torde största antalet bilder få insändas till och granskas av medicinalstyrelsens skärmbildscentral. Med hänsyn härtill torde upp till åtta heltidstjänstgörande granskningsläkare komma att samtidigt kunna bli erforderliga vid centralen.

I fråga om chefsteknikern och kontorsbiträdena anför styrelsen:

Chefsteknikern kommer att ha till uppgift att vara ansvarig ledare för centralens röntgentekniska verksamhet och vara personalchef för röntgenteknikerna, som ingå i skärmbildspatrullerna. Dessutom ankommer det å honom att utöva kontroll över apparaturen, stå i förbindelse med patrullerna, varje vecka mottaga röntgentekniska arbets- och körrapporter, varje månad mottaga motorjournaler och att ombesörja reparationer av materielen. På grund av de omfattande och krävande arbetsuppgifter, som sålunda komma att åvila chefsteknikern, torde lägre lönegradsplacering än Eo 16 icke böra ifrågakomma.

Elva kontorsbiträden synas vara erforderliga vid skärmbildscentralen. Varje läkare behöver taga i anspråk ett kontorsbiträde vid granskningen av skärmbildsfotografier. Under granskningen upptager biträdet ett stenogram, vilket därefter renskrives. I varje kontorsbiträdes uppgifter ingå dessutom att föra statistik, registrera och arkivera. Två kontorsbiträden förväntas bli erforderliga för fullgörande av den mera vittomfattande arkivregistrering, som kommer att förorsakas av den militära delen av skärmbildsverksamheten och som är nödvändig med hänsyn till eventuella ärenden från militieombudsmanen och övriga ärenden rörande ersättningsanspråk.

För ifrågavarande personal skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar till lön och arvoden erfordras ett månadsbelopp av $(850 + 8\,000 + 480 + 535 + 2\,930)$ 12 795 kronor eller för hela budgetåret 1947/48 153 540 kronor, varjämte till rörligt tillägg skulle erfordras 8 000 kronor. Styrelsen anser sig vidare böra räkna med ett belopp av 9 960 kronor för hyra och kontorsutensilier.

Medicinalstyrelsen hemställer därför att för driften av förevarande central för nästkommande budgetår äskas ett belopp av $(153\,540 + 9\,960)$ 163 500 kronor.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört följande.

Verksamheten med ifrågavarande skärmbildsundersökningar har igångsatts enligt beslut vid 1946 års riksdag och någon erfarenhet därav kan ännu icke hava vunnits, i all synnerhet som leveransen av den beslutade skärmbildsutrustningen icke beräknas bli slutförd förrän i juli 1947. Under sådana förhållanden kan statskontoret icke förorda, att frågan om en fastare organisation av skärmbildscentralen redan nu upptages till prövning. I varje fall lär den av medicinalstyrelsen anförda motiveringen ej utgöra tillräcklig grund för inrättandet av pensionsberättigande tjänster vid anstalten. Statskontoret finner det för sin del vara välbetänkt, att här avsedda verksamhet jämväl under budgetåret 1947/48 bedrives efter i huvudsak de riktlinjer, som angavos vid 1946 års riksdagsbehandling av frågan. I enlighet härmed torde det av medicinalstyrelsen beräknade anslagsbeloppet kunna rätt väsentligt nedsättas.

Såsom framgår av vad jag anfört under nästföregående anslagspunkt har jag ansett mig böra godtaga medicinalstyrelsens förslag att granskningen av de bilder, som tagas vid den allmänna skärmbildsundersökningen ute i lan-

Före-
draganden.

det, skall i väsentlig mån koncentreras till medicinalstyrelsens granskningscentral i Stockholm. Icke heller synes något vara att erinra mot att till granskningscentralen, vid full utbyggnad av verksamheten, knytes den av medicinalstyrelsen angivna personalen. Vid anslagsberäkningen anser jag mig emellertid kunna utgå från att för nästa budgetår i genomsnitt kommer att vara anställd följande personal vid centralen, nämligen en chefsläkare, sex läkare, en chefstekniker, två fotografiska biträden och åtta kontorsbiträden. Nämda personal torde, åtminstone tills vidare, böra vara arvodesavlönad. Arvodena synas — med hänsyn jämväl till den allmänna löneregleringen — böra uppskattningsvis beräknas till följande månadsbelopp, nämligen för chefsläkaren 1 200 kronor, för envar av de övriga läkarna 1 100 kronor, för chefsteknikern 700 kronor samt för ett vart fotografiskt biträde och kontorsbiträde 400 kronor. Arvodesposten skulle på grund härav kunna upptagas till $[12 \times (1\,200 + 6 \times 1\,100 + 700 + 10 \times 400)]$ 150 000 kronor. För hyra av kontorslokaler och kontorsutensilier synes man böra räkna med det av medicinalstyrelsen angivna beloppet, tillhopa 9 960 kronor. Anslagsposten, tillhopa $(150\,000 + 9\,960)$ 159 960 kronor, synes kunna avrundas nedåt till 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 150 000

[189.] 81. **Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	870 000	807 697
1945/46	1 300 000	1 553 414
1946/47	1 600 000	—
1947/48 (förslag)	1 900 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396), ändrad genom kungörelser nr 862/1945 och 268/1946.]

Enligt gällande bestämmelser bedrives rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, behandling av vissa havandeskapssjukdomar samt rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll, vid dels mödra- och barnavårdscentraler, dels mödra- och barnavårdsstationer, dels ock filialer till sådana centraler respektive stationer. Centralerna, vilka äro av två typer (typ I och typ II), äro som regel förlagda i anslutning till barnbördshus eller barnsjukhus respektive barnbörds- eller barnavdelning vid sjukhus. Central kan även vara anordnad som kombinerad mödra- och barnavårdscentral med gemensamma, för ändamålet särskilt avsedda lokaler. Central av typ I skall stå under ledning av specialutbildad läkare. Vid varje central skall finnas en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor. Station skall stå under ledning av tjänsteläkare samt vara

förlagd till dennes mottagningslokal eller annan lämplig lokal. Tjänsteläkaren biträdes av en eller flera distriktsbarnmorskor eller distriktssköterskor. Filial står under ledning av läkare vid vederbörande central eller station. Denna verksamhet kompletteras med en allmän upplysningsverksamhet under ledning av medicinalstyrelsen och de lokala huvudmännen.

Statsbidrag utgår *dels* till inredning och utrustning av lokaler för central med ett belopp, motsvarande hälften av den verkliga kostnaden, dock högst 1 000 kronor eller, i fråga om kombinerad central, 1 500 kronor för varje central, *dels ock* till avlöning åt läkare samt barnmorskor och sjuksköterskor enligt vissa i kungörelsen närmare angivna regler.

Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan, upptagande bland annat antalet mottagningar vid centralerna och stationerna jämte därtill hörande filialer. Antalet mottagningar bestämmes med ledning av antalet mödrar och barn, som står under hälsokontroll. Några generella grunder för statsbidrag till upplysningsverksamheten ha icke fastställts.

Från och med budgetåret 1942/43 ha härjämte under förevarande anslag beräknats medel till bidrag för specialutbildning av barnsjuksköterskor.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 1 600 000 kronor, må jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 31 maj 1946 till de olika ändamålen användas följande belopp:

Bidrag till inredning och utrustning av centraler, <i>högst</i>	kronor	10 000
Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, <i>förslagsvis</i>	»	1 500 000
Bidrag till upplysningsverksamhet, <i>högst</i>	»	50 000
Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor, <i>högst</i> ...	»	31 000
Summa kronor		1 591 000

Av det till bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor upptagna beloppet å 31 000 kronor, vilket är avsett såsom bidrag till den till Norrtulls sjukhus i Stockholm förlagda centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, ha 7 000 kronor beräknats för arvode åt en instruktionssköterska, 1 800 kronor för arvode åt en kursledarinna, 9 700 kronor för lärararvoden, 500 kronor för expenser och 12 000 kronor för stipendier.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Kostnaderna för statens bidrag till inredning och utrustning av centraler beräknar styrelsen till oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Beträffande bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning framhåller styrelsen, att dessa ökade, allteftersom den förebyggande mödra- och barnvården utbyggdes. Styrelsen upplyser, att under åren 1942—1945 antalet besök av mödrar, spädbarn och småbarn ökat från 393 532 till 645 639. Därest de från och med den 1 januari 1945 gällande nya bestämmelserna för ersättning till läkare varit gällande under hela denna

tid, skulle enligt styrelsens beräkningar, bortsett från eventuell minskning av kostnaderna på grund av bestämmelserna om maximiersättning per mottagning, statsbidraget till läkarnas avlöning under nyssnämnda år ha ökat från 724 685 till 1 209 335 kronor. Av sistnämnda belopp skulle 430 862 kronor ha belöpt på övervakning av mödrar, 504 345 kronor på övervakning av spädbarn och 274 128 kronor på övervakning av småbarn. Styrelsen upplyser vidare, att under år 1944 55 % av samtliga barnaföderskor övervakats vid mödravårdsorganen. Då en stegring av antalet övervakade vore att vänta samt en ökning av antalet besök kunde förväntas uppkomma med hänsyn till att sedan den 1 januari 1945 även graviditetskomplikationer behandlades vid mödravårdsorganen samt sedan den 1 januari 1946 i verksamheten innefattades jämväl havandeskapsdiagnos och rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll, beräknade styrelsen kostnaderna för ersättning till läkare för övervakning av mödrar för nästa budgetår till 600 000 kronor. Härtill komme det i vissa fall utgående bidraget till arvoden åt föreståndare för mödravårdscentral för dessas rådgivningsverksamhet. Det härför erforderliga beloppet kunde uppskattas till 25 000 kronor. Övervakningen av spädbarnen hade under år 1944 omfattat 79 % av alla levande födda. I medeltal hade gjorts 3,1 besök hos läkare per spädbarn och år. Någon procentuell ökning av övervakningen kunde sannolikt förväntas uppkomma liksom ett ökat antal besök per barn och år. Om man förutsatte ett ungefär lika högt födelsetal som under de senast förflutna åren syntes man därför för ersättning åt läkare för övervakning av spädbarn för nästa budgetår böra räkna med ett belopp av 550 000 kronor. Småbarnskontrollen hade kommit i gång först under de senaste åren. Den hade visat tendens till ganska snabb utveckling men bromsades upp särskilt på landsbygden på grund av de stora provinsialläkardistrikten och bristen på distriktssköterskor. Då väsentliga förbättringar i dessa avseenden kunde förväntas komma till stånd inom närmaste tiden, syntes också kontrollen av allt flera åldersgrupper av barnen låta sig genomföras. Enligt beslut vid 1946 års riksdag hade dessutom statsbidrag beviljats även för åldersgrupperna 5—6 och 6—7 år. Med hänsyn härtill syntes för budgetåret 1947/48 kostnaderna för ersättning till läkare för övervakning av småbarn böra beräknas till 450 000 kronor. Bidraget till läkarnas avlöning enligt nu gällande grunder har styrelsen alltså beräknat till $(600\,000 + 25\,000 + 550\,000 + 450\,000)$ 1 625 000 kronor.

Medicinalstyrelsen erinrar härefter om att spädbarnsdödligheten avsevärt minskats sedan den förebyggande barnavården rationellt organiserats och utbyggts, nämligen från 42,5 promille år 1938 till 29,6 promille år 1945. Under år 1941, det första år, för vilket tidigdödligheten kunde anges, hade antalet under första levnadsåret avlidna utgjort 3 685 eller 37 promille av de levande födda. Av dessa hade 45 % dött under den första levnadsveckan. Styrelsen ansåge det därför nödvändigt att vidtaga kraftigare åtgärder, som inriktade sig på ett bättre omhändertagande av dessa spädbarn. Styrelsen föreslår därför en utvidgning av området för den förebyggande barnavården. Styrelsen erinrar om att denna hittills omfattat barnen alltifrån det de lämnat barnbördshuset.

Under nyföddhetsperioden hade däremot barnets vård och dess uppfödning stått under uppsikt av läkarna på barnbördsanstalterna. Dessa vore å de större anstalterna specialister i gynekologi och obstetrik och även å övriga sådana anstalter läkare med mera speciell inriktning på omvårdnaden av mödrarna. Mera sällan ägde dessa läkare någon speciell utbildning i pediatrik. Av denna anledning hade under senare år i de större städerna börjat anställas barnläkare vid barnbördsanstalterna för vården av barnen. Erfarenheterna härav syntes vara odelat gynnsamma. Betydelsen av att en barnläkare undersökte barnen och övervakade deras vård samt ledde deras uppfödning under den första tiden syntes enligt styrelsens mening uppenbar. Anställandet av barnläkare vid barnbördshuset syntes därför böra betraktas som ett synnerligen viktigt led i bekämpandet av spädbarnens tidigdödlighet, vilket för närvarande vore den främsta uppgiften, om man skulle kunna ytterligare sänka spädbarnsdödligheten. Givetvis finnes ej möjlighet att tillförsäkra alla nyfödda barn övervakning av specialist, men man kunde dock nå ett mycket stort antal barn, om man begagnade sig av de möjligheter, som redan stode till buds. I de flesta städer, som hade barnbördshus eller barnbördsavdelning å sjukhus, finnes också barnläkare. År 1943 hade å dessa barnbördsanstalter, där barnläkare alltså skulle kunna anställas, fötts ej mindre än 46 470 barn eller 32,7 % av de levande födda under nämnda år. En avsevärd del av landets barn skulle alltså redan nu kunna tillförsäkras specialistvård även under nyföddhetsperioden. Barnläkaren skulle ha till uppgift att undersöka samtliga barn och övervaka deras hälsa under nyföddhetsperioden samt att sköta uppfödningen. Vidare skulle det ankomma på läkaren att organisera de för tidigt födda barnens vård samt att ansvara för de sjuka barnens vård. Slutligen skulle det åligga barnläkaren att verkställa calmettevaccinering av de nyfödda.

Vad beträffar kostnaderna för anställande av barnläkare vid barnbördsanstalterna erinrar styrelsen om att i den förebyggande barnavården ersättning till läkaren utginge med 1 krona 50 öre för varje undersökning av spädbarn. Enligt erfarenheten kunde man beräkna, att vissa barn på barnbördsanstalterna på grund av bristfällig utveckling eller sjukdomstillstånd fordrade mer än en undersökning. I stort sett syntes man kunna uppskatta läkarens arbete till $1\frac{1}{3}$ undersökning per barn. En ersättning av 2 kronor per levande fött barn skulle alltså motsvara de belopp, som utginge inom den förebyggande barnavården. Om man vidare beräknade antalet levande födda barn på de anstalter, varom nu vore fråga, till 50 000 per år, skulle utgifterna för ändamålet uppgå till 100 000 kronor. För verksamheten under nästa budgetår syntes enligt styrelsens mening ett belopp av 50 000 kronor vara till fyllest.

I fråga om kostnaderna för bidrag till avlöningar åt barnmorskor och sjuk-sköterskor upplyser styrelsen, att dessa under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till 157 000 respektive 222 014 kronor. För nästa budgetår beräknar styrelsen, att motsvarande kostnader med oförändrade statsbidragsbestämmelser skola stiga till 250 000 kronor. Styrelsen har emellertid förnyat ett i styrelsens skrivelse angående anslag för innevarande budgetår framlagt förslag, att statsbidrag skulle utgå för heltidsanställda barnmorskor vid mödra-

vårdscentraler av typ II och vid kombinerade mödra- och barnavårdscentraler av typ II. Utöver vad styrelsen anförde i sin nyssnämnda skrivelse (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 335) har styrelsen nu såsom ytterligare stöd för nämnda förslag framhållit, att jämväl havandeskapsdiagnos samt rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll från och med den 1 januari 1946 inginge i den rådgivande verksamheten vid mödravårdsorganen. Statens utgifter för heltidsanställning av barnmorskor vid mödravårdscentraler av typ II och vid kombinerade mödra- och barnavårdscentraler av typ II beräknar styrelsen till 10 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för bidrag till avlöningar åt barnmorskor och sjuksköterskor har styrelsen alltså beräknat till (250 000 + 10 000) 260 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat de totala kostnaderna för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning till (1 625 000 + 50 000 + 260 000) 1 935 000 kronor.

Rörande medelsbehovet för upplysningsverksamheten yttrar styrelsen i huvudsak följande:

Ifrågavarande verksamhet bedreves främst genom socialmedicinska sektionen inom svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet. Utgifterna för sektionens ambulerande kurser hade för budgetåret 1945/46 uppgått till 16 654 kronor och för de fasta kurserna vid mödravårdscentralerna av typ I till 15 979 kronor eller sammanlagt 32 633 kronor. Härifrån avginge deltagaravgifter för de fasta kurserna å 7 071 kronor. Förbundets utgifter hade sålunda utgjort 25 562 kronor, vilket belopp medicinalstyrelsen beviljat förbundet.

För budgetåret 1946/47 hade medicinalstyrelsen ett belopp av förslagsvis 38 000 kronor till förfogande för denna verksamhet. För nästa budgetår hade förbundet hemställt om anvisande av 30 000 kronor för de ambulerande kurserna och 15 000 kronor för de fasta kurserna eller alltså sammanlagt 45 000 kronor. Medicinalstyrelsen ville för sin del tillstyrka, att nämnda belopp beviljades.

För upplysningsverksamheten i övrigt, huvudsakligen utgivande av ströskrifter, beräknade styrelsen ett belopp av 15 000 kronor. Kostnaderna här för hade under senare år stigit avsevärt, vilket i första hand sammanhängde med den snabba utvecklingen av den förebyggande mödra- och barnavården. För den närmaste tiden planerades dessutom utgivande av en ny ströskrift.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen beräknat ett belopp av (45 000 + 15 000) 60 000 kronor för ifrågavarande upplysningsverksamhet.

Medicinalstyrelsen har här efter förnyat ett av styrelsen i dess skrivelser angående anslag för föregående och för innevarande budgetår framlagt förslag om anordnande av en kurs i social mödravård för inom mödravården redan arbetande personal. Utöver vad styrelsen tidigare anfört härom (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 336) framhåller styrelsen nu, att styrelsen funne de från skilda håll framförda farhågorna för att anordnande av nämnda kurs ej skulle låta sig genomföra på grund av rådande brist på barnmorskor överdrivna. Enligt styrelsens åsikt finnes möjlighet att ordna med vikarier för deltagarna den korta tid kursen skulle pågå (två månader), så att verksamheten vid mödravårdscentralerna icke behövde inskränkas. Medelsbehovet för kursen har styrelsen liksom tidigare beräknat till 7 800 kronor.

I fråga om bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor har medicinalstyrelsen med i huvudsak samma motivering, som anfördes i styrelsens anslagsframställning för löpande budgetår (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 336 o. f.), förnyat sitt i nämnda framställning framlagda förslag, att ytterligare en instruktionssköterska med ett arvode av 5 300 kronor skulle anställas vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, varvid det nu utgående arvodet av 1 800 kronor till en kursledarinna skulle bortfalla. Vidare har styrelsen för arvoden till speciallärare upptagit ett med 300 kronor till 10 000 kronor förhöjt belopp, varvid styrelsen räknat med att, i motsats till vad nu är fallet, hospiteringsersättning skulle utgå även vid hospitering å barnavårdscentraler. Styrelsen framhåller, att sådan ersättning för närvarande utginge vid hospitering hos skolsköterska och vid rådgivningsbyrå för uppfostringsfrågor. Enligt styrelsens mening vore omhändertagande av hospitanter vid barnavårdscentraler lika betungande för de där anställda sjuksköterskorna som motsvarande åliggande vore för befattningshavare vid andra av skolan anlitade sociala organ. Ett arvode av 30 kronor per elev borde därför utgå även till dessa lärarkrafter. Medelsbehovet för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor har alltså av styrelsen beräknats till $(31\,000 + 5\,300 - 1\,800 + 300)$ 34 800 kronor.

Det totala medelsbehovet under förevarande anslag har medicinalstyrelsen sålunda uppskattat till $(10\,000 + 1\,935\,000 + 60\,000 + 7\,800 + 34\,800)$ 2 047 600 kronor.

Över medicinalstyrelsens framställning ha yttranden avgivits av statskontoret, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Statskontoret har anfört, att då barnmorskebristen under det senast förflutna året icke syntes ha minskat och en förändring till det bättre icke syntes kunna förväntas inom den närmaste tiden, föreläge allttjämt de av departementschefen i 1946 års statsverksproposition åberopade skälen mot en utökning av statsbidragen till barnmorskor vid mödravårdscentralerna. Vad anginge förslagen om ökade medel till upplysningsverksamhet på mödra- och barnavårdens område, anordnande av en kurs i social mödravård, medel till anställning av ännu en instruktionssköterska vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor samt ersättning för elevernas vid denna skola hospitering vid barnavårdscentraler hade dessa framförts jämväl i medicinalstyrelsens petita för innevarande budgetår. Vederbörande departementschef hade emellertid på anförda skäl icke funnit sig kunna biträda desamma. Med hänsyn härtill och då därjämte, i fråga om specialskolan för barnsjuksköterskor, spørsmålet om sjuksköterskeutbildningen i sin helhet vore föremål för utredning, avstyrkte statskontoret nu ifrågavarande förslag.

Svenska landstingsförbundet framhåller till att börja med, att förbundet intet hade att erinra mot de äskade anslagsbeloppen till avlöningar. Däremot ställde sig förbundet frågande inför ett uttalande av medicinalstyrelsen i samband med en väntad ökning av småbarnskontrollen. Ämbetsverket hade framhållit, att denna bromsats upp särskilt på landsbygden på grund av de stora provinsialläkardistrikten och bristen på distriktssköterskor, men att väsentliga

förbättringar i dessa avseenden kunde förväntas komma till stånd inom den närmaste tiden. Även om, tack vare statsmakternas tillmötesgående, nya provinsialläkarbefattningar i stor omfattning beslutats, syntes dock enligt förbundets mening antalet ännu vara alltför litet för att medgiva en mera avsevärd utbyggnad av den förebyggande mödra- och barnavården, och beträffande tillgången på distriktssköterskor hade läget snarare förvärrats än förbättrats. Man syntes därför knappast kunna räkna med att någon mera betydande ökning av antalet övervakade småbarn kunde komma till stånd.

Beträffande förslaget, att de barn, som föddes å förlossningsanstalterna, under sin vistelse å dessa anstalter skulle undersökas och övervakas av specialistutbildad barnläkare, vilken härför skulle äga av statsmedel uppbära en ersättning av 2 kronor för varje levande fött barn, anför förbundet i huvudsak följande:

Förbundet, som i likhet med medicinalstyrelsen är livligt intresserat av att bästa möjliga vård beredes de nyfödda barnen, finner emellertid det föreliggande förslaget behäftat med vissa svagheter. Erinras må, att 1941 års befolkningsutredning föreslagit, att övervakning av de nyfödda barnen skulle ske vid de s. k. specialanstalterna, till vilka bland annat på denna grund ett högre driftbidrag borde utgå. Medicinalstyrelsen synes förutsätta, att dylik övervakning skulle ske även vid andra förlossningsanstalter. I landstingsområdena torde emellertid specialistutbildad barnläkare i regel stå till förfogande endast där centrallasarett, försett med medicinsk barnavdelning, finnes. Där torde också barnläkaren redan nu ägna barnen å förlossningsavdelningen erforderlig tillsyn, varför för landsbygdens barn någon större förbättring i nu berörda avseende ej ernås.

Det föreslagna arvodet till barnläkaren har fixerats i anslutning till nu utgående läkarersättningar i den förebyggande barnavården. Huruvida man för en dylik ersättning kan träffa avtal med exempelvis en privatpraktiserande barnläkare undandraget sig styrelsens bedömande. Skäl synas föreligga, att man, innan den föreslagna reformen genomföres, förvisar sig om att läkare verkligen står att erhålla för nämnda ersättning.

Beaktas bör också, att en viss kollision mellan olika statsbidragsformer här kommer att inträda. Statsbidrag utgår nämligen till driften av förlossningsanstalter, och nu skulle enligt förslaget särskilt statsbidrag utgå till den konsulterande barnläkarens avlöning. Olika landstingsorgan komma att handlägga dessa statsbidragsärenden, vilket knappast kan vara ändamålsenligt. De nyfödda barnen befinna sig å en anstalt, tillhörande den slutna vården. Det kan då knappast vara lämpligt, att den öppna vårdens organ skola träda till. Naturligare synes i detta läge vara, att statsbidraget till den slutna vården ökas. Emellertid befinner sig hela frågan om statens bidrag till den av landstingen bedrivna hälso- och sjukvårdande verksamheten under utredning. Det synes under sådana förhållanden vara anledning att avvakta resultatet av den pågående utredningen, innan ytterligare bidragsformer tillskapas.

Vad angår medicinalstyrelsens förslag, att statsbidrag skulle utgå till heltidsanställning av barnmorskor vid mödravårdscentraler av typ II och kombinerade mödra- och barnavårdscentraler av typ II, erinrar förbundet om att bristen på barnmorskor omöjliggjorde att anskaffa barnmorskor till redan befintliga befattningar. I rådande läge syntes det enligt förbundets mening nödvändigt, att de otillräckliga barnmorskorna förbehölles för sådana tjänster, där de vore oundgängligen erforderliga, d. v. s. inom förlossningsvården.

Vad slutligen beträffar förslaget om en kurs i social mödravård erinrar förbundet om att förbundet tidigare ställt sig tveksamt mot en dylik kurs med hänsyn till svårigheten att nu frigöra befattningshavare från deras ordinarie arbete under den tid kursen påginge. Denna tveksamhet kvarstode alltså. Medicinalstyrelsen hade visserligen ställt i utsikt att erforderliga vikarier skulle kunna erhållas, men det vore tvivelaktigt, om möjlighet härtill föreläge.

Svenska stadsförbundet har åberopat ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande, vari delegationen förklarat sig icke ha något att erinra mot vad medicinalstyrelsen föreslagit.

Till bidrag till inredning och utrustning av centraler torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra avses ett belopp av högst 10 000 kronor.

Före-
draganden.

Vad beträffar bidraget till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning har medicinalstyrelsen föreslagit en utvidgning av området för den förebyggande barnavården så till vida, att styrelsen ifrågasatt, att särskilt statsbidrag skulle utgå till avlönande av barnläkare, vilka skulle anställas vid barnbördsanstalterna med uppgift att undersöka och övervaka de nyfödda barnen under deras vistelse å anstalterna. För egen del anser jag givetvis i likhet med medicinalstyrelsen angeläget, att åtgärder vidtagas för att ytterligare nedbringa spädbarnens tidigdödlighet. Anställandet av särskilda barnläkare vid förlossningsanstalterna torde också i och för sig vara en lämplig form för att i nämnda syfte bereda en förbättrad vård åt spädbarnen under nyföddhetsperioden. Emellertid synas mig de erinringar i skilda hänseenden, som svenska landstingsförbundet anfört gentemot den föreslagna nya statsbidragsformen, så vägande, att jag för närvarande icke anser mig kunna tillstyrka dess genomförande. Med hänsyn till den alltså rådande bristen på barnmorskor anser jag mig icke heller kunna förorda styrelsens nu ånyo framförda förslag om heltidsanställning av barnmorskor vid mödravårdscentraler av typ II och kombinerade mödra- och barnavårdscentraler av typ II. Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår för bidrag till avlöningar åt läkare, sjuksköterskor och barnmorskor har detta av medicinalstyrelsen beräknats till sammanlagt 1 935 000 kronor. Med hänsyn till den ståndpunkt, jag i det föregående intagit till styrelsens förslag om statsbidrag till barnläkare vid barnbördsanstalterna och om ytterligare heltidsanställning av barnmorskor, samt till nettoutgifterna å anslaget under föregående budgetår anser jag för egen del tillfyllest, att för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår beräknas ett från 1 500 000 till 1 800 000 kronor förhöjt belopp.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att statsbidrag till avlönande av vid mödra- och barnavårdscentraler heltidsanställda barnmorskor och sjuksköterskor utgår enligt samma grunder, som gälla för statsbidrag till avlönande av distriktssköterskor, d. v. s. med 1 000 kronor för år jämte föreskrivna ålders-tillägg. Som villkor för statsbidrag gäller vidare, att befattningshavaren skall åtnjuta minst de distriktssköterska tillförsäkrade löneförmånerna. Emellertid

pågår för närvarande utredning angående grunderna för statsbidragen till distriktssköterskornas avlöning. Anslaget till bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. har på grund härav i det föregående upptagits med ett allenaast preliminärt beräknat belopp. Då den för närvarande gällande likformigheten mellan bidragen till distriktssköterskorna och bidragen till de inom den förebyggande mödra- och barnavården anställda barnmorskorna och sjuksköterskorna torde böra bibehållas även för framtiden, förutsätter jag, att de nya grunder för bidrag till avlönande av distriktssköterskor, som må komma att fastställas av riksdagen, skola erhålla analog tillämpning beträffande barnmorskorna och sjuksköterskorna vid mödra- och barnavårdscentralerna.

För upplysningsverksamheten torde böra upptagas ett oförändrat belopp av 50 000 kronor.

Vad beträffar förslaget om anordnande av en kurs i social mödravård synes det mig alltfört tveksamt, om möjlighet förefinnes att bereda personalen erforderlig ledighet för kursens genomgående. Jag anser mig därför icke nu böra beräkna några medel för ändamålet. Därest det emellertid framdeles skulle visa sig möjligt att anskaffa erforderliga vikarier, torde Kungl. Maj:t böra vara oförhindrad att efter särskild framställning av medicinalstyrelsen ställa medel till styrelsens förfogande från nu ifrågavarande anslag för kursens anordnande i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag.

Vad slutligen beträffar bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor kan jag icke biträda medicinalstyrelsens nu ånyo framförda förslag om anvisande av medel för anställande av ytterligare en instruktions-sköterska vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor. Där- emot vill jag icke motsätta mig, att medel nu beräknas för ersättning för barnsjuksköterskeelevernas hospitering vid barnavårdscentraler. Det för lärararvoden avsedda beloppet bör med anledning härav höjas med 300 kronor till 10 000 kronor och bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor i sin helhet från 31 000 till 31 300 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår komma att uppföras med (10 000 + 1 800 000 + 50 000 + 31 300) 1 891 300 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 1 900 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 900 000

[190.] 82. **Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	200 000	202 617
1945/46	200 000	300 062
1946/47	250 000	—
1947/48 (förslag)	350 000	—

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396) angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, ändrad genom kungörelser nr 862/1945 och 268/1946.]

Anslaget är avsett för utgivande av statsbidrag till bestridande av läkares resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård utom läkares stationeringsort, till resekostnader för hembesök av barnmorska eller sjuk-sköterska hos havande kvinnor, mödrar och barn samt för havande kvinnors, mödrars och barns resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård. Bidraget, vid vilket äro knutna vissa villkor, utgör i regel 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 procent. I fråga om de sist angivna resorna gäller att bidrag för enskild färd utgår allenast om densamma företages med omnibus eller järnväg samt i den mån resekostnaden för dit- och återresa överstiger 3 kronor. Bidrag utbetalas helårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till den pågående utvecklingen av den förebyggande mödra- och barnavården — uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 390 000 kronor, varav 70 000 kronor för läkares resor, 160 000 kronor för hembesök och 160 000 kronor för havande kvinnors, mödrars och barns resor.

Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra, än att höjningen av anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande utgifterna för nu ifrågavarande ändamål tills vidare synes kunna begränsas till 100 000 kronor. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till (250 000+100 000) 350 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 350 000

Före-
draganden.

[191.] 83. **Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 30 000 kronor. Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

I skrivelse den 10 oktober 1946 har *skolöverstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid meddelat, att sedan överstyrelsen föreskrivit, att ansökningar om bidrag skulle ingivas till överstyrelsen senast den 15 september 1946, före ansökningstidens utgång bidrag söktes av 21 olika folkbildningsorganisationer med sammanlagt 45 970 kronor. Genom beslut den 20 september 1946 hade överstyrelsen fördelat hela det anvisade anslaget mellan de 21 sökandena. Såsom villkor för åtnjutande av de beviljade beloppen hade föreskrivits, bland annat, att föreläsare och ämnen skulle vara av överstyrelsen på förhand

godkända samt att till föreläsare finge utgå ersättning med högst 50 kronor för varje föreläsning jämte rese- och traktamentsersättning. Jämväl efter anslagets fördelning hade framställningar gjorts om ytterligare bidrag. Intresset för den nu ifrågavarande upplysningsverksamheten vore sålunda synnerligen stort och det anvisade anslaget hade kunnat förslå till knappt två tredjedelar av de planerade föreläsningarna. Med hänsyn härtill och då verksamheten syntes överstyrelsen så viktig ur samhällssynpunkt, att organisationerna borde sättas i tillfälle att bedriva verksamheten i önskad omfattning, ansåge sig överstyrelsen böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår höjdes med 20 000 kronor till 50 000 kronor.

Före-
draganden.

Den av skolöverstyrelsen föreslagna anslagshöjningen anser jag mig böra tillstyrka. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till 50 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 50 000

[192.] 84. **Abortförebyggande åtgärder, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har under förevarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor. För användningen av anslaget har Kungl. Maj:t den 21 juni 1946 fastställt följande stat:

Stat.

1. Anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, <i>förslagsvis</i>	kronor	48 000
2. Ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
3. Preventivrådgivning för män, <i>förslagsvis</i>	»	2 000
Summa kronor		150 000

Från anslagsposten 1. gäldas kostnaderna för statsbidrag enligt kungörelsen den 21 december 1945 (nr 863) angående statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Statsbidrag utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan samt utövas vid särskilda rådgivningsbyråer, vilka skola stå under ledning av legitimerad läkare med biträde av kvinnlig kurator. Bidrag utgår till läkarens och kuratorns avlöning med 15 respektive 25 kronor för varje mottagning. Vidare utgår bidrag till kuratorns resor för hembesök hos havande kvinnor samt till kvinnornas resor till rådgivningsbyråerna, i båda fallen i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som gälla för motsvarande resor inom den förebyggande mödravården. Statsbidrag utbetalas helårsvis i efterskott. Förevarande statsbidragsverksamhet är avsedd som en försöksverksamhet för vinnande av erfarenheter för en mera definitiv utformning av

organisationen. Den i kungörelsen avsedda statsbidragsgivningen har därför tills vidare begränsats till högst 10 rådgivningsbyråer, envar med en läkare och en kurator. Från anslagsposten 1. i staten bestridas vidare de medel, högst 4 000 kronor för varje kurator för budgetår räknat, som skola ställas till förfogande för kuratorerna för tillgodoseende i abortförebyggande syfte av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kuratorn.

Den under punkten 2. i staten omförmälda ersättningen till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner utgår med högst 15 kronor per prov till sådana laboratorier, som av medicinalstyrelsen godkänts för ändamålet.

Den under punkten 3. i staten omförmälda preventivrådgivningen för män meddelas vid polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka. Ersättning utgår med 2 kronor för varje preventivrådgivning, som meddelas utan samband med sådan undersökning och behandling, som avses i lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 150 000 kronor.

Vad beträffar den i kungörelsen nr 863/1945 avsedda kuratorsverksamheten har igångsättandet av denna fördröjts på grund av brist på utbildad personal. Såsom framhölls i propositionen nr 319/1946 kunde nämligen den till våren 1946 planerade särskilda utbildningskursen för abortkuratorer icke komma till stånd på grund av otillräcklig anslutning. Emellertid kommer under innevarande vår att anordnas en ny sådan kurs, för vilken kostnaderna enligt medgivande av fjolårets riksdag (skriv. nr 541/1946) skola bestridas från det för löpande budgetår anvisade anslaget. Man synes därför ha anledning att räkna med att verksamheten skall kunna komma igång under senare delen av innevarande år. Denna synes därvid fortfarande böra ha karaktären av försöksverksamhet och begränsas till tio rådgivningsbyråer. För statsbidrag till verksamheten torde tills vidare böra upptagas samma belopp som för innevarande budgetår, 48 000 kronor, med vilket belopp jämväl torde få bestridas de särskilda medel, som skola ställas till kuratorernas förfogande för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos de kvinnor, som besöka dem.

Jämväl för ersättning till laboratorierna för utförande av graviditetsreaktioner och för preventivrådgivning för män torde i avbidan på erfarenhet rörande utgifterna härför böra beräknas oförändrade belopp, 100 000 respektive 2 000 kronor.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår upptagas till (48 000 + 100 000 + 2 000) 150 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för löpande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 150 000

Före-
draganden.

[193.] 85. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	500 000	692 650
1946/47	650 000	—
1947/48 (förslag).....	800 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 461) angående kostnadsfritt tillhandahållande av skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn, ändrad genom kungörelser nr 373/1942 och 398/1944; kungörelse den 15 juni 1944 (nr 397) angående kostnadsfritt tillhandahållande av läkemedel åt vissa kvinnor, lidande av havandeskapssjukdomar.]

Enligt kungörelsen nr 461/1939 må havande eller ammande kvinnor, spädbarn, barn i förskolåldern och barn i folk- eller fortsättningsskola kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel ävensom skyddsfödoämne, som saluföres å apotek och som i avseende å sina verkningar är att likställa med läkemedel. Anvisning å erforderliga skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen skall i regel utfärdas av läkare. Skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen må kostnadsfritt tillhandahållas allenast då ett ur medicinska synpunkter konstaterat behov härav föreligger. Även om dylikt behov föreligger, må dock icke skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen kostnadsfritt tillhandahållas den, vars egen eller vars försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska ställning är sådan, att en dylik förmån rimligen icke bör utgå.

Jämlikt kungörelsen nr 397/1944 må havande kvinna, som för sjukdom åtnjuter avgiftsfri behandling jämlikt kungörelsen nr 396/1944 angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, kostnadsfritt tillhandahållas jämväl i anledning av sjukdomen erforderliga läkemedel, dock med motsvarande inskränkning med hänsyn till den sjukas eller hennes försörjningspliktiga anhörigas ekonomi, som stadgats beträffande kostnadsfria skyddsläkemedel. Anvisning å erforderliga läkemedel må allenast utfärdas av läkare, som är anställd vid lokalt organ för statsunderstödd förebyggande mödravård.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att den förebyggande mödra- och barnavården fortfarande vore under utveckling samt att man därför måste räkna med en fortsatt stegring av utgifterna för nu ifrågakvarande ändamål. Styrelsen har på grund härav uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 900 000 kronor.

Såsom *medicinalstyrelsen* framhållit torde den fortskridande utbyggnaden av den förebyggande mödra- och barnavården komma att medföra ett ökat medelsbehov för nu ifrågakvarande ändamål. En höjning av anslaget synes därför påkallad. I avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande medelsåtgången torde anslagshöjningen dock kunna begränsas till 150 000 kronor. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till (650 000 + 150 000) 800 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 800 000

[194.] 86. **Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	150 000	138 845
1946/47	170 000	—
1947/48 (förslag)	170 000	—

[Kungörelse den 29 juli 1943 (nr 645).]

Studerande vid tandläkarinstitutet må tilldelas stipendium å 1 000 kronor årligen under högst fyra år på villkor, bland andra, att han förbinder sig att efter vunnen legitimation, som icke är begränsad efter vad i lagen om viss begränsning av legitimation som tandläkare sägs, under samma antal år, som stipendium innehafts, tjänstgöra inom folktandvården.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t fingo under budgetåret 1945/46 högst 150 stipendier utdelas. För löpande budgetår har antalet stipendier av Kungl. Maj:t fastställts till högst 170.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att under höstterminen 1945 till elever vid tandläkarinstitutet i Stockholm antagits ett från 120 till 140 ökat antal studerande samt vid början av vårterminen 1946 40 nya elever. Höstterminen 1946 beräknades vidare antalet nyintagna elever bliva 120 och under år 1947 190. På grund av det sålunda väsentligt ökade antalet tandläkarstuderande samt den alltjämt bestående bristen på tandläkare inom folktandvården funne styrelsen önskvärt, att stipendier under nästa budgetår finge utgå i något ökad omfattning. I enlighet härmed har styrelsen föreslagit anvisande för budgetåret 1947/48 av ett med 30 000 kronor till 200 000 kronor förhöjt anslag.

I skrivelser den 30 oktober och den 4 november 1946 har styrelsen vidare föreslagit vissa ändringar beträffande de nu gällande bestämmelserna för ifrågakvarande stipendier.

Styrelsen har sålunda erinrat om att riksdagen i skrivelse nr 454/1946 i anledning av propositionen nr 241/1946 angående anslag till utbildning av tandläkare m. m. i princip godtagit en förlängning av studierna för tandläkarexamen med ett år till att omfatta fem i stället för hittillsvarande fyra års studietid men att riksdagen samtidigt förutsatt, att ytterligare undersökning verkställdes med avseende å möjligheterna att nedbringa studietiden. Ehuru stadgarna för tandläkarundervisningen ännu ej ändrats i enlighet med nämnda beslut, hade styrelsen likväl funnit sig böra föreslå sådan ändring av gällande kungörelse, att stipendium finge utgå under högst fem i stället för som för närvarande högst fyra år. Med hänsyn till riksdagens beslut om inrättande av ytterligare tandläkarinstitut syntes vidare häremot svarande ändring böra vidtagas i kungörelsen. Styrelsen har slutligen ifrågasatt, huruvida icke — sedan numera påbörjats intagning av tandläkarstuderande två gånger om året — ytterligare enstaka befattningshavare vore att vinna för folktandvården, därest de studerande finge tillfälle att söka stipendium under såväl vår- som höstterminen i stället för som för närvarande allenast vid höstterminens början.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet anfört, att de av medicinalstyrelsen gjorda framställningarna icke föranledde någon erinran från ämbetsverkets sida.

Före-
draganden.

Med anledning av medicinalstyrelsens förslag om utsträckning av den tid, under vilken de nu ifrågavarande stipendierna skulle få åtnjutas, från fyra till fem år får jag erinra om att den nya femåriga studieplanen för tandläkarundervisningen förutsatts skola tillämpas först för de elever, som börja sina studier under höstterminen 1947. På grund härav skulle den av styrelsen föreslagna ändringen av gällande kungörelse i och för sig icke behöva vidtagas förrän från och med budgetåret 1951/52. Emellertid har erfarenheten visat, att redan med nuvarande studieplan den faktiska studietiden fram till tandläkarexamen i flertalet fall överstiger fyra år. Enligt de uträkningar av 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga, som redovisats i propositionen nr 241/1946, ha sålunda under åren 1939—1945 39 % av de studerande avlagt examen under nionde och 35 % under tionde terminen samt återstoden först efter än längre tid. Med hänsyn härtill och till det föreliggande stora behovet av ökat antal tandläkare inom folktandvården, vill jag förorda, att styrelsens nu ifrågavarande förslag genomföres redan från och med nästa budgetår. Ej heller har jag något att erinra mot styrelsens förslag, att stipendier skola få utgå även till de studerande vid det av riksdagen beslutade nya tandläkarinstitutet i Malmö, vilket avses skola börja sin verksamhet från och med vårterminen 1948, eller mot förslaget, att stipendierna skola ledigförklaras två gånger om året i stället för som för närvarande allenast vid höstterminens början.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har, enligt vad jag inhämtat, under innevarande läsår ingivits ansökningar om stipendier av omkring 75 vid tandläkarinstitutet i Stockholm inskrivna studerande. Under föregående läsår var antalet sådana ansökningar omkring 155. Antalet har alltså nedgått väsentligt. På grund härav synes det, även om hänsyn tages till det ökade medelsbehov, som kan komma att uppstå på grund av de av mig i det föregående förordade ändringarna av gällande stipendiekungörelse samt med anledning av det ökade antalet tandläkarstuderande, vara tillräckligt, att för nästa budgetår medel beräknas för samma antal stipendier som under löpande budgetår eller 170. Jag förutsätter emellertid därvid att, därast antalet ansökningar om stipendier under nästa budgetår kommer att överstiga 170, hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som kan befinnas erforderligt. I enlighet med det anförda torde alltså förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 170 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordade ändrade grunder för stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl., att tillämpas från och med den 1 juli 1947;

dels ock till Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 170 000

[195.] 87. **Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	900 000	932 440
1945/46	1 000 000	1 168 857
1946/47	1 300 000	—
1947/48 (förslag)	1 700 000	—

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård, ändrad genom kungörelser nr 351 och 1058/1940 samt 422/1942 och 333/1945.]

Statsbidrag utgår till landsting, som anordnat folktandvård enligt bestämmelserna i kungörelsen, med *dels* ett årligt belopp av 3 000 kronor för varje distriktstandläkare och 1 000 kronor för varje distriktstandsköterska såsom bidrag till dessas avlöning, *dels* ett belopp motsvarande ålderstillägg till distriktstandläkare och distriktstandsköterska, *dels ock* under en tid av två år från folktandvårds införande i visst tandvårdsdistrikt ett belopp av högst 800 kronor för distriktstandläkare, som icke hunnit behandla avsett antal barn på beräknad tid.

Till stad, som ej deltagar i landsting, må statsbidrag utgå, därest Kungl. Maj:t efter prövning av omständigheterna medger det. Bidraget utgår därvid med 4 kronor om året för varje i viss ålder behandlat barn.

Ifrågakommande statsbidrag utbetalas principiellt kalenderårsvis i efterskott. Dock skola till vederbörande landsting under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolftedelar av det belopp, som på grund av för nästföregående år gjord rekvisition godkänts till utbetalning.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1947/48.

Styrelsen har till en början meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden samt fyra städer, som ej deltaga i landsting, nämligen Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle.

Styrelsen anför därefter i huvudsak följande:

För närvarande äro vid landstingens folktandvårdspolikliniker, enligt för medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter, anställda sammanlagt 385 distrikts-tandläkare, av vilka endast 173 äro ordinarie befattningshavare, och lika många distriktstandsköterskor. Vidare finnas för närvarande 33 vakanta distriktstandläkartjänster, vilka icke uppehållas av vakansvikarier. Därest utbyggandet av folktandvården under budgetåret 1946/47 kunde fortskrida i den omfattning, som landstingen — enligt vad styrelsen anför i samband med äskande av anslag för nästkommande budgetår till bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård — ansett önskvärd, och samtliga distriktstandläkartjänster vid dessa polikliniker och de för närvarande vakanta tjänsterna kunde besättas, skulle omkring 550 tandläkare och 550 tandsköterskor tjänstgöra vid mitten av år 1947.

Hänsynen till föreliggande svårigheter, framför allt att erhålla sökande till ledigförklarade distriktstandläkartjänster och kompetenta distriktstand-

sköterskor och därav förorsakat långsammare utbyggande av folktandvårdsorganisationen, motiverar emellertid, att man räknar med ett lägre antal befattningshavare.

För närvarande uppehållas 141 distriktstandläkartjänster av tandläkare med sådan begränsad legitimation, som avses i lagen den 30 juni 1943 om viss begränsning av legitimation som tandläkare. Då sådan begränsning ej må gälla längre än intill dess sökande fullgjort tjänstgöring inom folktandvården under ett år, torde på denna väg, så vitt för närvarande kan bedömas, organisationen icke komma att tillföras ytterligare arbetskraft under år 1947 annat än i den mån en del av dessa tandläkare kvarstanna inom organisationen.

Det är även att märka, att en del av de tandläkare, som fullgjort eller avses fullgöra dylik tjänstgöring i folktandvården under ett år, erhållit stipendier enligt kungörelsen den 29 juli 1943 (nr 645) och på grund därav äro skyldiga tjänstgöra inom folktandvården ytterligare samma antal år, som stipendium innehafts. Då dylika stipendier första gången utdelades för läsåret 1943/44, är antalet tandläkare, som för närvarande fullgöra med sådant stipendium förbunden tjänstgöring 6. Under år 1947 torde man emellertid kunna räkna med att omkring 80 tandläkare komma att fullgöra sådan tjänstgöring, varom här är fråga.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen uppskattat antalet befattningshavare under år 1947 inom den av landstingen anordnade folktandvården till i genomsnitt omkring 500 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor.

I anslutning härtill har styrelsen beräknat medelsbehovet för grundavlöningsbidragen till $[500 \times (3\,000 + 1\,000)]$ 2 000 000 kronor.

Styrelsen har vidare räknat med att under år 1947 sammanlagt 121 ålders-tillägg skulle komma att utbetalas till distriktstandläkare och ett lika stort antal till distriktstandsköterskor. Då ålderstillägget till tandläkare utgör 500 kronor och till tandsköterska 100 kronor, har styrelsen beräknat utgifterna för ålderstilläggen till $[121 \times (500 + 100)]$ 72 600 kronor eller i avrundat belopp 70 000 kronor.

Till bestridande av merkostnader under viss övergångstid för distriktstandläkare, vilka icke på avsedd tid hinna behandla beräknat antal barn, har styrelsen, som hittills beviljat mycket små belopp för ändamålet, beräknat endast 10 000 kronor.

Vid uppskattningen av kostnaderna för folktandvård i de städer utanför landsting, som anordnat eller beräknas komma att anordna sådan vård (Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle), har styrelsen räknat med behandling av omkring 50 100 barn. Då statsbidraget för dessa barn utgör 4 kronor per barn, har styrelsen beräknat medelsbehovet för ifrågavarande bidrag till i avrundat tal 200 000 kronor.

I enlighet med det anförda har styrelsen beräknat anslaget till $(2\,000\,000 + 70\,000 + 10\,000 + 200\,000)$ 2 280 000 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn i främsta rummet till ovissheten om möjligheterna att erhålla distriktstandläkare ansett böra avrundas nedåt, förslagsvis till 2 200 000 kronor.

Före-
draganden.

Medicinalstyrelsen har vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår beräknat, att under år 1947 omkring 500 distriktstandläkare skulle

komma att vara anställda inom den av landstingen anordnade folktandvården. Vid sådant förhållande skulle kostnaden för grundavlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor komma att uppgå till 2 000 000 kronor. Med hänsyn till ovissheten i beräkningen av antalet tandläkare synes det mig vara tillräckligt att för nämnda grundavlöningar under nästa budgetår räkna med ett belopp av 1 500 000 kronor.

Till ålderstillägg, vissa merkostnader i samband med distriktstandvårdens införande samt bidragen till städer utanför landsting anser jag mig böra räkna med ett belopp av tillhoppa i runt tal 200 000 kronor.

I enlighet härmed skulle anslagsbehovet för nästa budgetår uppgå till (1 500 000 + 200 000) 1 700 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla uppkommen fråga om förlängning av för närvarande gällande bemyndigande för medicinalstyrelsen att meddela dispens från föreskrivet kompetenskrav för innehav av statsbidragsberättigad distriktstandskötersketjänst.

Enligt 6 § kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård skall distriktstandsköterska ha genomgått utbildningskurs vid tandläkarinstitutet eller ha förvärvat annan av medicinalstyrelsen godkänd utbildning. Jämlikt 5 punkten övergångsbestämmelserna till samma kungörelse äger emellertid medicinalstyrelsen under en tid av tio år från dagen för kungörelsens ikraftträdande — den 1 januari 1939 — förklara tandsköterska, som icke förvärvat nyss nämnd utbildning, behörig att söka och inneha befattning som distriktstandsköterska. Sistnämnda bestämmelse upphör alltså att gälla med utgången av år 1948.

I en av medicinalstyrelsen överlämnad framställning har Sveriges tandläkarförbund hemställt om förlängd giltighet under ytterligare tio år av nyssnämnda övergångsbestämmelse. Förbundet framhåller, att den utbildning, som avsåges i 6 § statsbidragskungörelsen och ägde rum vid tandläkarinstitutet och Eastmaninstitutet i Stockholm, vore kvantitativt otillräcklig. Vid sidan därav hade tandsköterskor därför även utbildats på annat sätt, huvudsakligen hos privatpraktiserande tandläkare, samt efter sådan utbildning i stort antal, med stöd av förenämnda övergångsbestämmelse, förklarats behöriga till distriktstandsköterskebefattning. Då de tandsköterskor, som icke genomgått i 6 § statsbidragskungörelsen avsedd utbildningskurs, fäste stort avseende vid möjligheten att erhålla sådan kompetensförklaring, kunde det allvarligt befaras, att utbildningen hos privata tandläkare efter hand skulle upphöra, om den icke längre kunde leda till erhållande av behörighet till distriktstandskötersketjänst. Härigenom skulle den redan nu rådande bristen på kompetenta tandsköterskor ytterligare skärpas. Medicinalstyrelsen har i yttrande över förbundets framställning upplyst, att styrelsen meddelat sådan kompetensförklaring, varom nu är fråga, åt 823 tandsköterskor. Av dessa innehade dock uppskattningsvis allenast mellan 200 och 300 anställning i folktandvården. Styrelsen har hemställt, att förenämnda stadgande i övergångsbestämmelserna till statsbidragskungörelsen måtte erhålla förlängd giltighet under ytterligare fem år efter utgången av år 1948.

Av det anförda framgår, att det nu ifrågavarande dispensförfarandet hittills utnyttjats i avsevärd omfattning ävensom att behov av detsamma föreligger jämväl efter utgången av den tioårsperiod, för vilken det ursprungligen avsågs. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, har jag därför för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att medicinalstyrelsen erhåller bemyndigande att under ytterligare fem år, räknat från och med den 1 januari 1949, meddela sådan dispens, varom här är fråga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-tandsköterskor m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 700 000

[196.] 88. **Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	25 000	8 374
1945/46	25 000	16 078
1946/47	25 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	45 000	—

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 360) om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m., ändrad genom förordning nr 423/1942.]

Kommun kan från förevarande anslag erhålla ersättning av staten med hälften av de kostnader, vilka kommunen iklätt sig för bestridande av vissa närmare angivna slag av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna inom kommunen. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning beträffande avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att därvidlag statsbidrag ej utgår i annat fall, än då behandlingen innefattar fullständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor. Bidrag utbetalas av länsstyrelse årsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen framhåller härvid, att under år 1947 folktandvårdsverksamheten kunde beräknas vara genomförd allenast i vissa delar av landstingsområdena. Av städerna utom landsting hade dittills endast Gävle och Hälsingborg anordnat folktandvård. I Malmö och Göteborg syntes folktandvården komma att i viss utsträckning införas från och med den 1 oktober 1946 respektive från och med början av år 1947. Styrelsen yttrar vidare i huvudsak följande:

Enligt det år 1937 av sakkunniga inom socialdepartementet avgivna förslaget till folktandvård uppskattas det årliga bidraget från statens sida till lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader till i fråga om landstingsområdena 820 000 kronor samt i fråga om städer, som ej deltaga i landsting, 128 000 kronor.

Om hänsyn tages allenast till den omfattning, i vilken folktandvården synes komma att bedrivas under år 1947, borde för ifrågavarande ändamål anslås inemot hälften av dessa belopp. Utgifterna å förevarande anslag ha emellertid hittills varit relativt obetydliga, sannolikt till en del beroende på att vissa kommuner under nu rådande ekonomiska förhållanden funnit sig böra väsentligt begränsa sina anslag för ändamålet. Vad beträffar de nyttillkommande städerna utom landsting, Malmö och Göteborg, bedriva dessa sedan åtskilliga år tillbaka i egen, kommunal regi en omfattande tandvårdsverksamhet för obemedlade och mindre bemedlade. Då nu denna verksamhet för kalenderåret 1947 kommer att inlemmas i folktandvårdsorganisationen, böra medel för här ifrågavarande ändamål anslås för nämnda städer. Göteborgs stad torde härför komma att begära statsbidrag med 25 000 kronor, medan för Malmö stads del ett belopp av 10 000 kronor torde vara tillfyllest.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med 60 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. I avbidan på ytterligare erfarenhet rörande hithörande utgifter och med hänsyn till belastningen å anslaget under de båda senaste budgetåren torde dock anslagshöjningen kunna begränsas till 20 000 kronor. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till (25 000 + 20 000) 45 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Föredraganden

att till *Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 45 000

[197.] 89. **Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund, reservationsanslag.** Under denna rubrik anvisade 1945 års riksdag (prop. nr 2, bil. 5, punkt 6; riksd. skr. nr 30) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 ett reservationsanslag av 55 000 kronor. Anslaget var avsett för bestridande av kostnaderna för anordnande under ett års tid vid Vipeholms sjukhus i Lund av undersökningar rörande sambandet mellan kost och tandsjukdomar. Beträffande den närmare planläggningen av ifrågavarande undersökningar tillåter jag mig hänvisa till den redogörelse härför, som lämnats i förenämnda proposition.

Vid utförandet av undersökningarna visade sig, att vissa tidigare icke förutsedda förberedande arbeten måste verkställas, innan de egentliga undersökningarna kunde påbörjas. Med hänsyn till härav föranlett ökat medelsbehov beviljade 1946 års riksdag under samma rubrik å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 ett reservationsanslag av 30 000 kronor (prop. nr 2, bil. 5, punkt 10; riksd. skr. nr 21).

I skrivelse den 31 augusti 1946 hemställde *medicinalstyrelsen* om anvisande av ytterligare medel för ifrågavarande undersökningar. I skrivelsen anfördes i huvudsak följande:

Sedan de förberedande undersökningarna vid årsskiftet 1945/46 slutförts, kunde det egentliga dietförsöket (huvudförsöket) planenligt igångsättas be-

träffande 614 patienter den 15 januari och beträffande 152 medlemmar av personalen den 1 februari 1946. I samband med genomförandet av huvudförsöket ha såväl patienter som personal avdelningsvis hänförs till statistiskt sett representativa försöksgrupper, varvid givetvis även kontrollmaterial avdelats, kostfördelning företagits med hänsyn till vissa bestämda tillägg till grundkosten (vitaminer, kalcium, fosfor, fluor, benmjöl), kostens fysikaliska beskaffenhet beaktats, liksom även inom vissa grupper försök insatts för utrönande av sötsakers effekt på tänderna. Verksamheten, som bedrivs i intimt samarbete med professorn i statistik vid Lunds universitet, är, så vitt man har sig bekant, upplagd efter ett noggrannare system än som tidigare tillämpats vid undersökningar av ifrågavarande art och måste med hänsyn till den ringa möjlighet, som gives att under en kort tidsperiod avläsa någon förändring hos försöksmaterialet med nödvändighet bedrivas under längre tid. För att säkerställa resultatet böra de nu pågående försöken fortsättas i oförändrad eller i av omständigheterna betingad modifierad form under ytterligare ett antal år. Det ligger i sakens natur, att resultat icke kunna förväntas efter endast ett års försöksverksamhet, men det är sannolikt, att redan vid denna tidpunkt vissa för det fortsatta arbetet värdefulla hållpunkter kunna ernås. Att redan i januari 1947, då de disponibla medlen beräknas vara förbrukade, avbryta undersökningen vore liktydigt med att det hittills nedlagda arbetet äventyrades. Någon egentlig nytta av de för ändamålet hittills beviljade anslagsmedlen skulle i sådant fall icke heller kunna påräknas.

Verksamheten torde sålunda med oförändrad personalstyrka böra fortgå efter i huvudsak samma linjer som för närvarande under ytterligare ett antal år, varför kostnaderna för undersökningen med säkerhet komma att kvarstå under hela budgetåret 1947/48.

Kostnaderna för verksamheten beräknade medicinalstyrelsen till 53 000 kronor för helt år. Härvid avsågos för avlöningar ett belopp av 44 060 kronor, fördelat på följande sätt: 2 halvtidsanställda tandläkare (6 000 + 6 000) 12 000 kronor, 2 tandsköterskor (3 600 + 3 600) 7 200 kronor, 1 kontrollant (tandläkare) för de odontologiska undersökningarna 1 800 kronor, 1 läkare för kliniska undersökningar 8 760 kronor, 1 laboratoriesköterska 4 000 kronor, 1 skrivbiträde 3 000 kronor och 1 läkare för kemiska blodanalyser 7 300 kronor. Återstående belopp, 8 940 kronor, skulle åtgå till inköp av förbrukningsmateriel. För halvt år skulle kostnaderna enligt samma beräkningsgrunder belöpa sig till 26 500 kronor.

I anslutning till det anförda hemställde medicinalstyrelsen, att för ändamålet måtte anvisas *dels* å tilläggsstat för löpande budgetår ett reservationsanslag av 26 500 kronor, *dels ock* å riksstaten för nästa budgetår ett reservationsanslag av 53 000 kronor.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag har 1946 års riksdag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under förevarande rubrik anvisat ett reservationsanslag av 25 000 kronor (prop. nr 311, bil. 4, punkt 6; riksd. skr. nr 500).

Före-
draganden.

Vid anvisandet av medel för ifrågavarande försöksverksamhet å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår — vilken anvisning avsåg medel för verksamhetens bedrivande intill utgången av löpande budgetår — förutsattes, att så snart hållpunkter föreläge för ett preliminärt bedömande

av verksamhetens värde, frågan om densammas fortsättande utan dröjsmål skulle underställas Kungl. Maj:t. Några sådana hållpunkter ha emellertid ännu icke kunnat erhållas. I avbidan härpå torde verksamheten i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit böra tills vidare pågå utan avbrott. Jag vill därför förorda, att medel nu beräknas för verksamhetens fortsättande under nästa budgetår. Det härför erforderliga beloppet uppskattar jag i likhet med medicinalstyrelsen till 53 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 53 000

[198.] 90. **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	700 000	863 665
1945/46	700 000	998 995
1946/47	700 000	—
1947/48 (förslag)	900 000	—

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931, 907/1937 och 360/1942; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, ändrad genom kungörelser nr 908/1937, 297 och 873/1943 samt 269/1946]

Från ifrågavarande anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20 000 eller däröver, *dels* ersättning till tjänsteläkare för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äger rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra som sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för könssjuks införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Från anslaget bestridas jämväl från och med budgetåret 1943/44 vissa kostnader för diagnostisering av gonorré genom odlingsförfarande.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har härvid till en början anfört följande:

Belastningen å ifrågavarande anslag har visat en betydande ökning under budgetåret 1945/46 jämfört med närmast föregående budgetår. Denna ökning står i samband med en intensifierad kontroll av behandlingsresultaten

vid könssjukdom i smittsamt skede samt med ökade kontrollåtgärder i samband med misstänkta eller anmälda fall av s. k. smittkällor. På grund av tilltagande svårighet att påverka gonorré-sjukdom med gängse behandling med s. k. sulfapreparat ha läkemedelskostnaderna visat en betydande stegring. Vid nuvarande terapeutiska svårigheter erfordras i stor utsträckning sjukhusvård för penicillinbehandling. På grund härav ha sjukhusen i betydligt större utsträckning än tidigare belastats med könssjuka patienter, som intagits för kortare tids behandling med penicillin. För den händelse penicillinpreparaten komma att frigivas såsom allmänt receptbelagt läkemedel, komma dessa läkemedelskostnader eventuellt i stället att belasta ifrågavarande anslag.

Det sammanlagda antalet nyanmälda fall av könssjukdomar i riket uppgick under år 1944 till 20 904, under år 1945 till 17 078 samt under det första halvåret 1946 till 6 722. Till jämförelse kan nämnas att antalet anmälda fall under första halvåret 1945 utgjorde 8 007.

Antalet fall av könssjukdomar har sålunda visat en viss nedgång under år 1946.

Denna minskning har särskilt gjort sig gällande med avseende på gonorré. Det kan icke anses förhastat att draga den slutsatsen, att de möjligheter, som givits läkarkåren genom utbyggandet av odlingsförfarandet för påvisande av gonokocker, i samband med den effektivare terapin bidragit till denna minskning. Antalet fall av syfilis är fortfarande högt, och antalet syfilisfall första halvåret 1946 minskade endast till 633 från 773 under motsvarande tid föregående år. Den ökade internationella samfärdseln har satt betydande spår i anmälningsstatistiken. Den mjuka schankern, ulcus molle, som tidigare endast sporadiskt förekommit i Sverige, har visat betydande stegring. Sålunda ha under det första halvåret 1946 anmälts 35 fall eller lika många som under hela år 1945. De flesta av de inträffade fallen ha infekterats utomlands. Förutom de gängse anmälningspliktiga sjukdomarna anmälas till medicinalstyrelsen jämväl inträffade fall av den s. k. fjärde könssjukdomen, lymfogranuloma inguinale. Denna sjukdom, som till övervägande del förekommer i exotiska länder, har framförallt införts till landet genom sjöfolk. Under åren 1942 och 1943 anmäldes intet fall, 1944 två, 1945 ett fall, men under första halvåret 1946 elva fall. Denna åkomma har på grund av sitt kroniska förlopp med ofta svåra sensymtom en allvarlig inverkan på individens hälsa.

De nyssnämnda ökade internationella förbindelserna jämte den från hela världen omvittnade nu rådande omvärderingen av moralbegreppen torde icke bidraga till könssjukdomarnas minskning. Den för en var praktiserande läkare sedan den 1 juli 1946 beredda möjligheten att få kostnadsfritt utförda blodprov för Wassermanns reaktion för diagnostiserande av syfilis torde däremot utan tvekan bli ett utomordentligt hjälpmedel i kampen mot könssjukdomarna.

Belastningen å anslaget, i vad den avser åtgärder i allmänhet mot könssjukdomarna, utgjorde under budgetåret 1945/46 816 340 kronor. För budgetåret 1947/48 torde med hänsyn till vad förut anförts icke kunna räknas med mindre belastning av anslaget i här berörda avseende än 700 000 kronor.

Styrelsen framhåller härefter, att den från och med budgetåret 1944/45 inrättade befattningen som extra föredragande inom styrelsen beträffande ärenden rörande könssjukvård visat sig fylla ett länge känt behov. Genom beslut den 28 juni 1946 hade Kungl. Maj:t förordnat sådan extra föredragande jämväl för innevarande budgetår och därvid för denne fastställt en

daglig tjänstgöringstid av minst 5 timmar samt ett arvode av 11 700 kronor. I samband därmed hade Kungl. Maj:t föreskrivit, att sammanlagda beloppen av föredragandens resekostnads- och traktamentsersättningar ej finge överstiga 3 500 kronor för budgetåret. Även om könssjukdomarna för närvarande visade tecken på tillbakagång och detta till viss del syntes få tillskrivas föredragandens arbete, vore antalet könssjukdomar fortfarande skrämmande stort. Medicinalstyrelsen ville därför framhålla, att bibehållandet av denna befattning hos styrelsen vore av största betydelse för könssjukdomarnas effektiva bekämpande. I avvaktan på eventuella åtgärder till följd av medicinalstyrelseutredningens numera framlagda betänkande syntes för ändamålet böra beräknas enahanda belopp som för innevarande budgetår eller tillhoppa 15 200 kronor.

För bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm har styrelsen, under framhållande av att befattningen visat sig vara till stort gagn, räknat med ett oförändrat belopp av 6 000 kronor.

Även för avlönande av en extra läkare såsom biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård har styrelsen beräknat samma belopp, som avsetts för ändamålet under löpande budgetår, eller 3 600 kronor.

Styrelsen framhåller härefter, att från förevarande anslag vidare bestredes kostnaderna för bakteriologisk undersökning av prov, som avsåge att genom odling påvisa gonokocker. Enligt gällande bestämmelser utfördes sådana undersökningar å statens bakteriologiska laboratorium eller å annat av medicinalstyrelsen för ändamålet godkänt laboratorium. Vad beträffar arvoden och omkostnader för undersökningarna vid statens bakteriologiska laboratorium erinrar styrelsen om att i annat sammanhang föreslagits, att dessa från och med nästa budgetår skulle belasta laboratoriets avlönings- och omkostnadsanslag i stället för nu ifrågavarande anslag. Till övriga laboratorier utginge ersättning av statsmedel med visst belopp per undersökning. Denna ersättning beräknades för nästa budgetår uppgå för bakteriologiska avdelningen vid Göteborgs stads laboratorium till 40 000 kronor (antal prov cirka 11 000), för bakteriologiska avdelningen vid universitetet i Lund till 28 000 kronor (7 000 prov) samt för laboratoriet vid dermatologiska kliniken å S:t Görans sjukhus i Stockholm till 20 000 kronor (5 000 prov). För övriga laboratorier beräknade styrelsen en sammanlagd kostnad av 24 750 kronor. Det belopp, som erfordrades för ersättning till provtagande läkare, syntes såsom för innevarande budgetår böra beräknas till cirka 30 000 kronor. Sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande odlingsförfarande skulle således uppgå till $(40\,000 + 28\,000 + 20\,000 + 24\,750 + 30\,000)$ 142 750 kronor.

Styrelsen erinrar vidare om att sedan den 1 juli 1946 envar läkare, som enskilt utövade läkarkonsten, medgivits rätt att vid fall, misstänkta för eller lidande av syfilis i smittsamt skede, få blodprov för Wassermanns reaktion på statsverkets bekostnad utförda i första hand vid statens bakteriologiska laboratorium och eljest vid annat laboratorium, som av medicinalstyrelsen

godkänts. Innan erfarenhet vunnits av antalet sådana prov, syntes man uppskattningsvis härför böra beräkna ett belopp av 30 000 kronor, motsvarande 10 000 prov.

Vad avser det belopp å tillhoppa 28 200 kronor, som för innevarande budgetår avsetts för statsbidrag till avlönande av kuratorer vid poliklinikerna för könssjuka, två i Stockholm och en i vardera Göteborg, Malmö och Norrköping, har medicinalstyrelsen förnyat ett i styrelsens anslagsframställning för löpande budgetår framlagt förslag, att medel skulle anvisas för anställande av ytterligare två kuratorer i Stockholm. Vidare har styrelsen hemställt, att statsbidrag måtte få utgå för ytterligare en kurator i Göteborg. Styrelsen anför härom i huvudsak följande:

Stockholms stadsfullmäktige beslöto med stöd av en i staden företagen utredning rörande den slutna och öppna könssjukvårdens organisation att bidrag från den 1 juli 1946 skulle utgå för avlönande av fyra kuratorer för år 1946. De två år, som den år 1944 startade försöksverksamheten för kuratorer varat, ha givit utomordentliga erfarenheter över dennas betydelse. Det har blivit alltmer klart, att en fullgod könssjukvård i medicinsk och social mening helt enkelt ej kan bedrivas i en storstad utan tillgång till kurators arbete. Göteborgs stads sjukhusdirektion har ävenledes i skrivelse till medicinalstyrelsen framhållit önskvärdheten av att kuratorstjänsten därstädes dubbleras och anhållit att medicinalstyrelsen måtte hos Kungl. Maj:t begära anslag till bidrag till ytterligare en kurator i Göteborg. Med hänsyn till de erfarenheter som vunnits av här avsedd verksamhet och med hänsyn till det allt mer ökade behovet av kuratorshjälp vid vården av könssjuka får medicinalstyrelsen föreslå, att för budgetåret 1947/48 till bidrag för avlönande av fyra kuratorer i Stockholm, två i Göteborg och en i Malmö och Norrköping beräknas ett belopp av 45 600 kronor, varvid förutsättes, att bidraget till varje kurator skall utgå efter enahanda grunder — 6 000 kronor för kurator i Stockholm och 5 400 kronor för kurator i övriga städer — som under innevarande budgetår.

För statsbidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, har medicinalstyrelsen beräknat ett oförändrat belopp av 2 400 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att med anledning av de i den nya semesterlagen utsträckta bestämmelserna om semesterrätt visst belopp borde beräknas för avlönande av vikarier för förste stadsläkarna i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Norrköping i deras egenskap av sundhetsinspektörer. I denna egenskap måste de dagligen handlägga ärenden enligt lagen om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Det syntes därför styrelsen skäligt, att vikarierna för dem under tiden för vederbörandes semester enligt semesterlagen finge uppbära arvode efter enahanda grunder, som gällde för innehavare av befattning såsom sundhetsinspektör. Kostnaderna för dessa vikariers avlönande beräknar styrelsen till omkring 220 kronor.

Slutligen har styrelsen för fortsatt upplysningsverksamhet genom press, radio, föreläsningar samt upplysningsskrifter och broschyrer upptagit ett belopp av 10 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda föreslagits har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till (700 000 + 15 200 + 6 000 + 3 600 + 142 750 + 30 000 + 45 600 + 2 400 + 220 + 10 000) 955 770 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn till de osäkra förutsättningar, varå beräkningarna vilade, ansett kunna avrundas till 900 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över medicinalstyrelsens framställning anfört, att då antalet nyanmälda fall av könssjukdomar under de senaste åren kraftigt nedgått, det ville synas ämbetsverket, som om någon minskning av arbetsuppgifterna borde ha inträtt å de olika arvodesbefattningar, som under de senare åren tillkommit som ett led i kampen mot ifrågavarande sjukdomar. Ämbetsverket, som förutsatte, att medicinalstyrelsen ägnade uppmärksamhet åt detta spörsmål, ville emellertid icke motsätta sig, att här avsedda arvoden medgäves utgå med oförändrade belopp under nästkommande budgetår. I anslutning till vad sålunda anförts kunde statskontoret icke förorda den föreslagna utökningen av antalet kuratorer vid poliklinikerna för könssjuka. Sedan 1946 års riksdag fattat beslut i denna fråga, hade någon omständighet icke inträffat, som kunde påkalla ett ändrat ståndpunktstagande i frågan. Dessutom syntes man kunna utgå ifrån, att antalet sjukdomsfall även i fortsättningen skulle komma att nedgå.

Vad först beträffar medicinalstyrelsens förslag, att för nästa budgetår liksom under det nu löpande under förevarande anslag skulle beräknas medel för arvode samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt en extra föredragande hos styrelsen för ärenden rörande könssjukvård, får jag framhålla, att jag har för avsikt att i annat sammanhang föreslå, att medel för detta ändamål för nästa budgetår skola anvisas under medicinalstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Jag anser mig därför icke böra beräkna något belopp härför under nu ifrågavarande anslag.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens förslag, att även under nästa budgetår för bidrag till avlöande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm samt för avlöande av en extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län skulle avses 6 000 respektive 3 600 kronor, har jag intet att erinra.

Vad angår kostnaderna för diagnostisering av gonorré genom odlingsförfarande ämnar jag i annat sammanhang föreslå, att utgifterna för den vid statens bakteriologiska laboratorium bedrivna verksamheten med gonokockodling från och med nästa budgetår skola bestridas från laboratoriets avlönings- och omkostnadsanslag. I likhet med medicinalstyrelsen beräknar jag därför icke här några medel för arvoden och omkostnader för hithörande undersökningar vid nämnda laboratorium.

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört rörande de värdefulla erfarenheter, som vunnits av den enligt beslut av 1944 års riksdag inledda försöksverksamheten med kuratorer vid polikliniker för könssjuka, vill jag tillstyrka styrelsens förslag om statsbidrag till ytterligare två kuratorer i Stockholm och ytterligare en kurator i Göteborg. Det för ifrågavarande kuratorsverksamhet avsedda beloppet bör med anledning härav höjas från 28 200 kronor till 45 600 kronor.

För statsbidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinik-mottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, räknar jag i likhet med medicinalstyrelsen med ett oförändrat belopp av 2400 kronor.

Vad angår medicinalstyrelsens förslag, att av statsmedel skulle utgå ersättning till vikarier åt förste stadsläkarna i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Norrköping i deras egenskap av sundhetsinspektörer, synas kostnaderna här för icke vara av den storleksordning, att särskilt statsbidrag för ändamålet synes påkallat. Ifrågakommande vikariatsersättningar torde lämpligen böra bestridas av vederbörande stad.

För upplysningsverksamhet rörande könssjukdomarna räknar jag i likhet med medicinalstyrelsen med ett oförändrat belopp av 10 000 kronor.

Vad slutligen angår medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag har jag, med hänsyn till belastningen å anslaget under de två senaste budgetåren, intet att erinra mot att detsamma på sätt medicinalstyrelsen föreslagit höjes från 700 000 till 900 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 900 000

[199.] 91. **Skyddskoppympning, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43	90 000	143 952
1943/44	90 000	108 166
1944/45	100 000	142 630
1945/46	110 000	120 194
1946/47	120 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	120 000	—

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533).]

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att några bestämda hållpunkter för bedömande av anslagsbehovet för nästa budgetår icke föreläge men att detta, med hänsyn till de omständigheter, som inverkade på medelsåtgången, särskilt den ökade nativiteten, syntes få beräknas uppgå till ungefär samma belopp, som anvisats för löpande budgetår. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 120 000 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppympning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 120 000

[200.] 92. Skyddsympning mot difteri, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	125 000	243 456
1946/47	125 000	—
1947/48 (förslag)	200 000	—

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 334).]

Enligt gällande bestämmelser utgår ersättning av statsmedel för ympning av *dels* barn under 2 års ålder samt barn i folkskolans två första klasser, *dels ock*, såvida medicinalstyrelsen beträffande visst område med hänsyn till difterisjukdomens utbredning och svårighetsgrad finner så erforderligt, samtliga personer, som äro eller kunna beräknas bliva utsatta för smitta inom området. Uppkommer fråga om samtidigt genomförande av ympning för riket i dess helhet eller större delen därav, skall densamma underställas Kungl. Maj:ts prövning såvitt ympningen avser andra personer än nyss omförmälda barn.

Ympningen skall vara avgiftsfri.

För verkställd ympning äger ympare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning, åtnjuta ersättning av statsmedel. Ersättning till ympare, som förordnas av medicinalstyrelsen, utgår med 35 kronor för dag. Därjämte skall till sådan ympare, om han icke är bosatt på ympningsorten, utgå resekostnads- och traktamentsersättning enligt klass II C i gällande resereglemente. Ersättning till annan i förenämnda kungörelse avsedd läkare utgår med 75 öre för varje ympning, dock att, därest antalet ympningar per dag överstiger trettio, ersättning utgår med allenast 25 öre för varje ympning utöver trettio samt med högst 35 kronor för dag. Härutöver utgår ersättning för utförande av Schickprov med 75 öre och för avläsning av dylikt prov med 25 öre.

Av statsmedel bestridas även kostnaderna för planenliga åtgärder för spridande av kunskap om ympningens verkningar.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen å anslaget under föregående budgetår beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 200 000 kronor.

Vidare har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 16 november 1946 föreslagit vissa ändringar beträffande grunderna för anslagets användning.

Styrelsen har sålunda hemställt, att den i gällande kungörelse intagna bestämmelsen, att ersättning utginge för ympning av barn under 2 års ålder samt barn i folkskolans två första klasser måtte ändras därhän, att ersättning skulle utgå för de för ympningsskyddet erforderliga ympningarna av barn i förskolåldern samt barn i skolpliktig ålder. Styrelsen anför härom i huvudsak följande:

För att giva barnen ett verksamt skydd mot difterisjukdomen erfordras enligt expertisens utsagor *dels tvänne* ympningar, företagna med ett års mellanrum (den första av dessa i vissa fall fördelad på två seanser med fyra veckors intervall), *dels ock en* efterföljande ympning cirka fem år senare.

De ändrade bestämmelser om skyddsympning mot difteri, som genomfördes genom kungörelsen nr 334/1945, avsågo att bereda barnen tillfälle till

sådan kostnadsfri ympning, att det med förenämnda ympningsförfarande möjliga immunitetsläget kunde erhållas. Därvid förutsattes, att den första ympningen skulle ske under första levnadsåret, den andra före fyllda två års ålder och den tredje under första eller andra skolåret. Erfarenheten har emellertid visat, att barnen relativt ofta komma till den första ympningen först sedan de fyllt ett år, ej sällan betydligt senare. Den nuvarande bestämmelsen lägger då hinder i vägen för att giva dem kostnadsfri ympning och härigenom blir det i många fall omöjligt eller åtminstone svårt för läkaren att giva barnen det under förskolåldern önskliga skyddet mot difteri.

Det har också visat sig, att den tredje ympningen stundom försummas under de båda första skolåren och först blir aktuell någon tid senare, då en hotande difterisituation inträder. Såvida icke difterihotet blivit så allvarligt, att medicinalstyrelsen anser sig böra anordna sådan allmän ympning, som avses i gällande kungörelse, finns det nu ingen möjlighet att giva barn i dessa åldrar den difteriimmunitet, som visat sig erforderlig för ett effektivt bekämpande av en hotande difteriepandemi.

Det synes vid detta förhållande påkallat att åstadkomma sådan ändring av gällande bestämmelser, att ympningar oavsett tiden härför kunna genomföras utan kostnad för berörda barn och ungdomar. För att den större frihet vid val av ympningsålder, som ändringen avser att medföra, icke skall kunna giva upphov till alltför ofta återkommande ympningar — därest så undantagsvis skulle kunna tänkas bliva fallet — torde emellertid en begränsning böra ske till för ympskyddet erforderliga ympningar. Om så skulle erfordras, torde medicinalstyrelsen ha befogenhet att utfärda anvisningar om vilka ympningar, som kunna anses erforderliga.

Då den föreslagna ändringen av gällande bestämmelser endast avser tiden för ympningar och ej antalet ympningar, kommer en sådan ändring ej att medföra några ökade kostnader för statsverket.

Styrelsen har vidare föreslagit, att resekostnads- och traktamentsersättning skulle utgå jämväl till annan än av medicinalstyrelsen förordnad ympare i sådana fall, då ympning verkställdes av samtliga personer inom visst område eller inom riket i dess helhet samt ymparen ej vore bosatt å ympningsorten. Härom yttrar styrelsen följande:

Gällande kungörelse innehåller bestämmelse om att resekostnads- och traktamentsersättning skall utgå allenast till ympare, som förordnats av medicinalstyrelsen och icke är bosatt å ympningsorten. Enligt den förut gällande kungörelsen nr 806/1943 utgick sådan ersättning till samtliga ympare under förutsättning att de ej voro bosatta å ympningsorten. Begränsning av rätten till ersättning till av medicinalstyrelsen förordnad ympare infördes i den nu gällande kungörelsen av följande anledning. Det förutsågs, att ifrågavande ympningar skulle ske i samband med ordinarie mottagningar eller, då fråga vore om särskilda ympningsmöten, antingen utan att tjänsteresa företogs eller i anslutning till tjänsteresa för annat ändamål. Denna motivering kan ha sitt berättigande under vanliga förhållanden men ej under de extraordinära, då med hänsyn till difterisjukdomens utbredning och svårighetsgrad difteriympning anbefallts inom visst område eller i riket i dess helhet. I dylika fall, då fara för sjukdomens utbredning är för handen, är det av behovet påkallat, att särskilda resor företagas, varav följer att resekostnads- och traktamentsersättning bör utgå för ympare, som ej är bosatt å ympningorten även om han icke är förordnad av medicinalstyrelsen. En utvidgning av bestämmelserna om resekostnads- och traktamentsersättning till ympare under extraordinära förhållanden torde på ett obetydligt sätt

belasta anslaget, då resor för dylikt ändamål kunna beräknas bli av ringa omfång.

Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen anfört medföra de i gällande statsbidragskungörelse meddelade bestämmelserna om begränsning av ympningarna av barn till vissa åldersgrupper, att vissa barn icke avgiftsfritt kunna erhålla de tre ympningar, som anses erforderliga för beredande av skydd mot difteri. Styrelsen har med anledning härav föreslagit en uppmjukning av nämnda bestämmelser. Detta förslag, som icke innebär att antalet ympningar skulle ökas utan endast att större frihet skulle erhållas vid val av ympningsålder samt icke heller beräknats medföra någon kostnadsökning för statsverket, vill jag för egen del förordna. Ej heller mot styrelsens förslag, att resekostnads- och traktamentsersättning skulle utgå till annan än av styrelsen särskilt förordnad ympare i sådana fall, då ympning verkställades av samtliga personer inom visst område eller i riket i dess helhet, har jag något att erinra.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag medicinalstyrelsens beräkning. Jag förordar alltså, att anslaget upptages till 200 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordade ändrade grunder för skydds-
ympning mot difteri, att tillämpas från och med den 1 juli 1947;

dels ock till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200 000

[201.] 93. **Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43	20 000	13 220
1943/44	20 000	147 351
1944/45	20 000	682 312
1945/46	20 000	642 880
1946/47	20 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	20 000	—

Från ifrågavarande anslag bestridas kostnader för, bland annat, understöd till spetälskas familjer m. m., för rese- och traktamentsersättning åt inspektör av spetälskesjukvården, för beredande av vård åt spetälskesjuka på sjukvårdsanstalt, för understöd åt s. k. bacillbärare, för införande till läkare av person, som misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, för åtgärder till förekommande av pestens, kolerans, fläckfebern och återfallsfebern införande och utbredning i riket, för vid statens bakteriologiska laboratorium anordnade kurser i viktigare epidemiska sjukdomars bakteriologi och epidemiologi, för konferenser och utredningar i allmän hälso- och sjukvård samt för resor, som på medicinalstyrelsens förordnande vid upp-

Före-
draganden.

komna epidemier eller eljest företagas av i hälso- och sjukvård särskilt sakkunniga personer, ävensom för andra smärre utgifter i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel i annan ordning ej äro tillgängliga.

Jämlikt riksdagens medgivande må från förevarande anslag jämväl bestridas kostnaderna för vissa åtgärder, som vidtagits i syfte att förhindra smittoöverföring till Sverige genom flyktingar.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av ifrågavarande anslag under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid framhållit, att styrelsen förutsatte, att under efterkrigsförhållandena ifrågavarande anslag endast undantagsvis och i relativt ringa omfattning komme att anlitas för sådana särskilda ändamål, som under de närmast föregående åren medfört en avsevärd belastning å detsamma. För budgetåret 1947/48 syntes därför anledning saknas att beräkna medel för andra ändamål än dem, för vilka anslaget vore avsett under normala förhållanden. Under de senaste budgetåren hade med hänsyn till sistnämnda ändamål anslaget beräknats till 20 000 kronor. För budgetåret 1947/48 syntes anslagsbehovet kunna beräknas till samma belopp.

Före-
draganden.

Då jag i likhet med *medicinalstyrelsen* vid anslagsuppskattningen icke anser mig behöva räkna med några utgifter under nästa budgetår för åtgärder för förhindrande av smittoöverföring till Sverige genom flyktingar, torde anslaget i enlighet med vad styrelsen föreslagit kunna beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 20 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 20 000

[202.] 94. **Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	250 000	267 654
1944/45	230 000	280 719
1945/46	270 000	262 577
1946/47	280 000	—
1947/48 (förslag)	270 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 257), ändrad genom kungörelse nr 904/1943.]

Statsbidrag utgår till bestridande av kostnader för sjukbesök, som av vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare företages hos mindre bemedlad patient å landsbygden. Bidraget utgår med dels hälften av den del av läkararvodet, som överstiger sju kronor, dels ock hela den del av resekostnaden, som överstiger tre kronor.

Mindre bemedlad, som äger åtnjuta statsbidrag enligt förevarande kungörelse, är oförhindrad att, om han är medlem av erkänd sjukkasse, hos

denna göra framställning om sjukvårdersättning jämlikt för kassan gällande grunder för det belopp, han enligt kvitto utbetalat till läkare i ersättning för erhållen läkarvård.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att medelsbehovet för nästa budgetår med utgångspunkt från den genomsnittliga belastningen under budgetåren 1943/44—1945/46 skulle beräknas till 270 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 270 000

[203.] 95. **Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, reservationsanslag.** Under åberopande av vad jag förut anfört under punkten 185 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 30 000

[204.] 96. **Sjuktransporter med flygplan, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	98 000	93 680
1944/45	98 000	159 539
1945/46	95 000	157 024
1946/47	110 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	100 000	—

Från förevarande anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden och Hägernäs. För flygplanen på Frösön och i Boden bestridas underhålls- och driftkostnaderna i sin helhet från detta anslag. Vad beträffar det vid Hägernäs stationerade flygplanet skola enligt överenskommelse driftkostnaderna bestridas av vederbörande landsting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande, medan underhållskostnaderna täckas dels från detta anslag, dels genom bidrag från Stockholms läns landsting.

I skrivelse den 16 augusti 1946 har *flygförvaltningen*, efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för svenska röda korset, gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Flygförvaltningen upplyser däri, att under budgetåret 1945/46 två av planen genomgått översyn. Kostnaderna för nästa budgetår för ifrågavarande verksamhet uppskattar flygförvaltningen till 110 000 kronor, varav för driftkost-

nader 40 600 och för underhållskostnader 69 400 kronor. Flygförvaltningen räknar med att bidraget från Stockholms läns landsting kommer att uppgå till 3 000 kronor, varför av statsmedel skulle erfordras ett belopp av (110 000 — 3 000) 107 000 kronor. Vid sin uppskattning har flygförvaltningen räknat med att antalet gångtimmar för flygplanen, vilket för budgetåret 1945/46 utgjorde 359, skulle för nästa budgetår komma att öka till 440 samt att vissa översyner skulle utföras å två av flygplanen.

Före-
draganden.

Enligt vad jag inhämtat ingår i belastningssiffran för budgetåret 1945/46 ett belopp av 82 000 kronor, som jämlikt medgivande av 1943 års riksdag (prop. nr 344, bil. 3, punkt 2; riksd. skr. nr 476) disponerats för anordnande av en slip för i Boden stationerade sjuktransportplan. Om nämnda belopp frånräknas, ha nettoutgifterna å anslaget under föregående budgetår uppgått till 75 024 kronor. Med hänsyn till denna belastningssiffra och till ovissheten beträffande medelsbehovet för driftkostnader, vilket är beroende av antalet gångtimmar för sjuktransporter, synes det mig tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår upptages med 100 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100 000

[205.] 97. **Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

I skrivelse den 24 augusti 1946 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skulle upptagas till 75 500 kronor.

Härefter har styrelsen i skrivelse den 13 december 1946 hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår för anställande av viss ytterligare erforderlig arkitektutbildad personal på beredningens arkivavdelning.

Vidare har *statens sjukhusutredning av år 1943* i skrivelse den 13 december 1946 framlagt förslag om inrättande inom beredningen av en avdelning för arbetsstudier vid sjukhus.

Före-
draganden.

Då förevarande ärende ännu icke befinner sig i färdigberett skick — det av statens sjukhusutredning framlagda förslaget är sålunda för närvarande föremål för remissbehandling — torde med den definitiva beräkningen av ifrågavarande anslag tills vidare få anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages till 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna
ett *förslagsanslag* av kronor 150 000

[206.] 98. **Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	17 300	14 489
1946/47	18 300	—
1947/48 (förslag)	18 300	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas under budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 322).

I skrivelse den 24 augusti 1946 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* föreslagit oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår.

I enlighet med styrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 18 300

[207.] 99. **Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård, förslagsanslag.**

[Kungörelse den 22 juni 1945 (nr 489).]

Enligt gällande bestämmelser må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för anordnande av psykisk barna- och ungdomsvård, innefattande undersökning och behandling av psykiska rubbningar hos barn och ungdom samt rådgivning i uppfostringsfrågor. Sådan verksamhet må även anordnas gemensamt av två eller flera landsting eller av landsting och stad, som icke deltagar i landsting. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan och inom varje verksamhetsområde utövas vid minst en central (rådgivningsbyrå för uppfostringsfrågor) samt, i den mån så provas erforderligt, vid en eller flera filialstationer. I varje verksamhetsområde skola finnas anställda en eller flera specialutbildade läkare samt en eller flera assistenter.

Som villkor för åtnjutande av statsbidrag gäller att undersökning, rådgivning och behandling vid central eller filialstation skola lämnas avgiftsfritt.

Statsbidrag utgår till kostnaderna för dels läkares och assistents avlön, dels dessa befattningshavares resor i tjänsten. Bidrag till avlöningskostnaderna utgår med ett årligt belopp, motsvarande hälften av de verkliga kostnaderna, för läkare dock högst 6 000 kronor och för assistent högst 3 000 kronor. För läkares och assistents resor utgår bidrag med i regel 50 procent av de sammanlagda rese- och traktamentskostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 procent.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för berörda ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid framhållit, att någon utbetalning av statsbidrag ej medhunnits under föregående budgetår. Statsbidragsberättigad verksamhet vore godkänd inom Stockholms stad samt två landstingsområden, Värmlands och Jämtlands län. Enligt vad som vore styrelsen bekant syntes man kunna räkna med att under nästa budgetår ytterligare två städer och två landsting skulle anordna statsbidragsberättigad psykisk barna- och ungdomsvård. Styrelsen föreslår, att anslaget i avvaktan på närmare erfarenheter upptages till 90 000 kronor.

Före-
draganden.

Säkra hållpunkter för bedömande av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål saknas, enär någon erfarenhet rörande hithörande utgifter hittills icke kunnat vinnas. Med hänsyn härtill torde anslaget tills vidare böra upptagas till oförändrat belopp eller 60 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 60 000

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[208.] 1. **Överståthållarämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.** För löpande budgetår ha för överståthållarämbetet anvisats tre anslag: till avlöningar ett förslagsanslag å 411 100 kronor, till omkostnader ett förslagsanslag å 59 500 kronor och till ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m. ett anslag å 23 700 kronor.

I skrivelse den 29 juni 1946 har *överståthållarämbetet* gjort framställning om anvisande av medel för budgetåret 1947/48.

I november 1945 påbörjades inom överståthållarämbetet utredning rörande omorganisation av skatteverket. Genom beslut den 2 november 1945 förordnade Kungl. Maj:t vissa personer att såsom statsverkets representanter biträda vid utredningen. Vissa anvisningar för utredningsarbetet meddelades av Kungl. Maj:t den 1 februari 1946. I betänkande den 9 augusti 1946 har överståthållarämbetet framlagt förslag till inrättande av en statlig taxeringsavdelning vid ämbetet m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 juni 1946 har chefen för socialdepartementet tillkallat en sakkunnig att inom departementet verkställa utredning angående dels den definitiva uppdelningen av överståthållarämbetet efter länsstyrelse- och magistratsuppgifter, dels poliskammarens ställning efter en sådan uppdelning. Den sakkunnige har den 30 september 1946 avgivit utredning angående genomförandet av en definitiv uppdelning av överståthållarämbetet efter länsstyrelse- och magistratsuppgifter m. m.

Förslag i anledning av nämnda betänkande och utredning komma att anmälas för riksdagen efter vederbörlig remissbehandling. Då medelsbehovet för överståthållarämbetet bör prövas i samband därmed, får jag förorda, att ifrågavarande tre anslag i riksstatsförslaget uppföras med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen torde därvid få upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår.

Med avseende å omkostnadsanslaget och anslaget till ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m. gör jag hemställa under nästföljande två punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Överståthållarämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 411 100

[209.] 2. **Överståthållarämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 59 500

[210.] 3. **Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten Överståthållarämbetet: Avlöningar hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett anslag av kronor 23 700

[211.] 4. **Länsstyrelserna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	10 480 000	12 361 571
1946/47	12 115 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	19 500 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt dels personalförteckning för länsstyrelserna (statsliggaren sid. 325—326), dels ock följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	500 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	4 515 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	205 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	20 000
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	»	70 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	5 415 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	»	90 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 300 000

Summa förslagsanslag kronor 12 115 000

I särskilda framställningar, inkomna under augusti—november 1946, ha *länsstyrelserna* avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Vissa länsstyrelser ha härvid hemställt om inrättande av nya tjänster, vilka — vid bifall till förslagen — skulle uppföras å personalförteckningen.

Sålunda har *länsstyrelsen i Kronobergs län* hemställt om inrättande å landskansliet av en tjänst såsom länsnotarie av andra klass i lönegraden A 21,

en tjänst såsom landskanslist i lönegraden A 17, en tjänst i någon av lönegraderna A 9—A 11, en tjänst såsom kanslibiträde i lönegraden A 7 och en tjänst såsom kontorsbiträde i lönegraden A 4. Till motivering härför har bland annat framhållits, att arbetsbördan under senare år stegrats och kunde väntas ytterligare öka. Beträffande befattningshavaren i lönegraden A 9—A 11 har särskilt hänvisats till behovet av personal i anledning av kommissionärsreformen.

Länsstyrelsen i Gotlands län har återkommit med ett tidigare gjort yrkande, att taxeringsintendenttjänsten i länet, vilken för närvarande är placerad i lönegraden A 27, måtte uppflyttas till samma lönegrad som fastställts för motsvarande tjänster i övriga län eller till lönegraden A 29.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har föreslagit, att två icke ordinarie telefonisttjänster måtte överföras till ordinarie stat. Vidare har hemställts, att en arvodesavlönad taxeringsinspektör skulle erhålla extra ordinarie anställning med placering i lönegraden Eo 24. Slutligen har anmälts eventuellt behov av en juristtjänst å landskansliet, förslagsvis i länsassessorsgraden. Med avseende å sistnämnda tjänst har hänvisats till att av stadsplaneutredningen 1942 avgivet förslag till byggnadslag m. m. vore avsett att föreläggas 1947 års riksdag och att genomförandet av detta förslag påkallade personalförstärkning. Till stöd för framställningen i övrigt har anförts bland annat, att de begärda tjänsterna motsvarade ett stadigvarande behov.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framfört önskemål om inrättande av en länsassessorstjänst i lönegraden A 27 och en tjänst såsom förste landskanslist i lönegraden A 21, båda å landskansliet. För landskontorets del har föreslagits överförande till ordinarie stat av ett antal befattningshavare, nämligen dels en taxeringsrevisor i lönegraden Eo 25 och en taxeringsinspektör i lönegraden Eo 24, vilka befattningshavare skulle placeras i lönegraderna A 25 respektive A 24, dels en icke-ordinarie landskontorist, vilken såsom förste landskontorist skulle hänföras till lönegraden A 21, dels två extra biträden, av vilka det ena skulle erhålla kansliskrivartjänst i lönegraden A 11 och det andra kontoristtjänst i lönegraden A 9, dels ock en telefonist, vilken skulle flyttas från lönegraden Eo 4 till lönegraden A 4.

Beträffande motiveringen för förslaget om en ny länsassessorstjänst har länsstyrelsen åberopat en skrivelse den 6 juli 1946. I sistnämnda skrivelse anføres, att arbetsbördan å landskansliet under de senare åren i hög grad ökats. Ökningen hade gjort sig starkt kännbar icke endast ifråga om rutinuppgifter utan även med avseende å det mera kvalificerade arbetet. En av länsstyrelsen beträffande vissa slag av ärenden gjord jämförelse mellan tiden den 1 januari — den 31 maj år 1945 och motsvarande tid år 1946 visade följande stegring av antalet ärenden: byggnads- och stadsplaneärenden från 1 230 till 1 634, medborgarskapsärenden från 92 till 127, alkoholistärenden från 116 till 143 samt ärenden angående fattigvård och barnavård från 1 574 till 1 807. Ytterligare framhålles, att landssekreteraren med hänsyn till länets och länsstyrelsens utveckling kommit att alltmera få sin tid upptagen av personalfrågor och organisatoriska uppgifter samt av utlåtanden, varav blivit en följd

att övriga kvalificerade föredragande fått sin föredragning ökad långt utöver vad som kunde anses normalt.

I fråga om övriga i anslagsframställningen gjorda förslag har hänvisats till rådande disproportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänster. Därjämte har beträffande förste landskanslisten framhållits, att denne skulle bli föreståndare för en ny arbetsdetalj och få till uppgift att tjänstgöra såsom assistent åt landssekreteraren i personalfrågor. Med avseende å taxeringsrevisorn har erinrats om tendensen bland civilekonomer att efter några års arbete och utbildning i statens tjänst övergå till enskild verksamhet. Inrättande av en befattning såsom förste landskontorist vore särskilt behöfligt på grund av de enligt länsstyrelsens mening försämrade befordringsmöjligheterna för landskontorister i anledning av häradsskrivarkårens föryngring.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har vidkommande taxeringsavdelningen gjort framställning om överförande till ordinarie stat av befattningarna såsom taxeringsrevisor (Eo 25), taxeringsinspektör (Eo 24) och kanslibitråde (Eo 7) med placering i motsvarande lönegrader av löneplan A. Länsstyrelsen har härvid åberopat, att stadigvarande behov av befattningarna föreläge.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har föreslagit inrättande å landskansliet av en ordinarie tjänst såsom landskanslist i lönegraden A 17, en ordinarie tjänst såsom kontorsbiträde i lönegraden A 4 samt en extra-ordinarie tjänst såsom länsassessor i lönegraden Eo 27. Enligt vad i framställningen anförts avsäga länsstyrelsen genom inrättande av landskanslisttjänsten att möjliggöra utökning av antalet arbetsdetaljer — för närvarande fyra — med ytterligare en sådan detalj. Den ordinarie biträdespersonalen behövde enligt länsstyrelsens mening, sedan numera normala arbetsuppgifter trätt i stället för krisuppgifter, förstärkas. Vad länsassessorsbefattningen angår har förslaget motiverats av behovet att erhålla bättre och jämnare fördelning av de ärendesgrupper, vilkas handläggning ankomme på landssekreteraren och länsassessorerna. Genom tjänstens inrättande skulle även skapas gynnsammare befordrings- och rekryteringsmöjligheter.

Länsstyrelsen i Värmlands län har funnit två ordinarie kontorsbiträden i lönegraden A 4 erforderliga för normala arbetsuppgifter å landskansliet. Länsstyrelsen har därjämte — särskilt i syfte att bereda lättnad för landssekreteraren med avseende å honom åliggande arbetsbörda — hemställt om upptagande å personalstaten för landskansliet av en extra ordinarie länsassessorstjänst i lönegraden Eo 27.

Länsstyrelsen i Örebro län har — med hänsyn till stegrad omfattning av det normala arbetet och för undgående av en kvalitativ försämring av biträdeskåren — föreslagit inrättande å landskansliet av tre ordinarie kontorsbiträdestjänster.

Länsstyrelsen har vidare upprepat en i anslagsframställningen för budgetåret 1946/47 gjord hemställan om inrättande å landskontoret av en ny länsbokhållartjänst av andra klass i lönegraden A 21. Alternativt har föreslagits, att länsbokhållartjänsten skulle bli icke-ordinarie. Härvid har framhållits, att länsstyrelsen icke hade någon ordinarie länsbokhållartjänst av

andra klass. Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda planen funnes däremot två icke-ordinarie länsbokhållare, varjämte sedan den 1 januari 1941 vid länsstyrelsen tjänstgjort en extra länsbokhållare eller länsbokhållaraspirant avsedd för krisuppgifter. Med hänsyn till inträdd ökning av den normala arbetsbördan vore tre länsbokhållare alltför behövliga, av vilka en borde vara ordinarie. I jämförelse med övriga länsstyrelser vore länsstyrelsen i Örebro län missgynnad i fråga om antalet länsbokhållare.

Slutligen har länsstyrelsen under samma motivering som beträffande biträdespersonalen å landskansliet och under åberopande av den ogynnsamma proportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie biträden hemställt om ändring av tre icke-ordinarie kontorsbiträdestjänster å landskontoret till ordinarie tjänster i lönegraden A 4.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har föreslagit, att å landskansliet skulle inrättas två ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegraden A 4 för uppgifter av stadigvarande karaktär.

Under hänvisning bland annat till förutberörda förslag rörande ny byggnadslagstiftning har *länsstyrelsen i Kopparbergs län* hemställt om anställande å landskansliet av en juridiskt utbildad befattningshavare med placering lägst i lönegraden A 21. Länsstyrelsen har tillika framställt begäran om två nya ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegraden A 4 för tjänstgöring å landskansliet.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har föreslagit inrättande av en ordinarie länsassessorstjänst i lönegraden A 27 å landskansliet. Tjänsten har funnits erforderlig med hänsyn till arbetsbördan för de å landskansliet anställda juristerna, varjämte enligt länsstyrelsens mening landssekreteraren för att kunna överblicka och leda arbetet å kansliet borde erhålla minskning av honom åvilande arbetsbörda. Länsstyrelsen har vidare ansett två ordinarie kontorsbiträden i lönegraden A 4 behövliga för landskansliet.

Av *länsstyrelsen i Västernorrlands län* har för utbyggande av arbetsdetaljorganisationen samt för skapande av bättre befodrings- och rekryteringsmöjligheter inom biträdeskåren föreslagits inrättande å landskansliet av fyra ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegraden A 4.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har framfört förslag om inrättande å landskansliet av två ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegraden A 4 samt å landskontoret av en ordinarie landskontoristtjänst i lönegraden A 17 och en extra ordinarie taxeringsinspektörstjänst i lönegraden Eo 24. Till motivering har länsstyrelsen i vad gäller biträdespersonalen förklarat, att denna personal måste utökas med hänsyn till stegringen av de stadigvarande arbetsuppgifterna och för att möjliggöra rationalisering av arbetet, särskilt så att de ordinarie landskanslisterna kunde avlastas från okvalificerade göromål. Då relationen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie biträden redan nu vore otillfredställande och hård konkurrens rådde om arbetskraften, borde två av biträdena bli ordinarie. Beträffande landskontoristtjänsten har uttalats, att densamma skulle placeras å räkenskapsdetaljen, varefter personaltillgången för närvarande vore för knapp. Den extra ordinarie taxerings-

inspektörstjänsten vore avsedd att ersätta en arvodesavlönad sådan tjänst, av vilken stadigvarande behov föreläge.

Slutligen har *länsstyrelsen i Norrbottens län* begärt inrättande av två ordinarie tjänster å landskansliet, den ena i lönegraden A 17 och den andra i lönegraden A 4.

I detta sammanhang vill jag omförmäla, att *länsstyrelsen i Älvsborgs län* i sin anslagsframställning hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande förbättring av taxeringsassistenternas avlöningsvillkor.

Jag vill här även anmäla, att föreningen *Sveriges länsassessorer, länsnotarier och länsbokhållare* i skrivelse den 21 oktober 1946 hemställt om vidtagande av snara åtgärder för utökning av antalet länsassessorstjänster å landskanslierna. Till stöd härför har föreningen åberopat, att arbetsbördan å landskanslierna under de senare åren ökat avsevärt och tenderade att ytterligare öka. I stället för krisuppgifter, som bortgått, hade kommit normala arbetsuppgifter av än mer arbetskrävande och kvalificerad art. Föredragningsskyldigheten i dessa ärenden borde icke anförtros tjänstemän i lägre ställning än länsassessors. För en utökning av länsassessorsbefattningarna talade även, att befordringsförhållandena borde förbättras. Antalet lägre juristtjänster å landskanslierna hade under de sista två decennierna mångdubblats, under det att endast åtta länsassessorstjänster inrättats. De försämrade befordringsutsikterna hade under senare tid på ett markant sätt inverkat på rekryteringen.

Vad angår behovet av medel för avlöningar vid länsstyrelserna under budgetåret 1947/48 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag härutinnan vid handen, att länsstyrelserna för de olika anslagsposterna beräknat följande belopp, nämligen till avlöningar till landshövdingarna 501 068 kronor, till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat 4 968 833 kronor, till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat 202 897 kronor, till arvoden och särskilda ersättningar 78 316 kronor, därav till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. 11 300 kronor och till ersättning till försvarsassistenter 67 016 kronor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 6 490 679 kronor, till särskilda löneförhöjningar till ordinarie tjänstemän 86 667 kronor och till rörligt tillägg 1 486 328 kronor.

Enligt länsstyrelsernas förslag skulle alltså anslaget i sin helhet bära beräknas till 13 814 788 kronor.

Föredraganden.

Innan jag ingår på en beräkning av de olika anslagsposterna under här ifrågakarande anslag, vill jag taga ställning till de av länsstyrelserna gjorda framställningarna ävensom vissa andra frågor rörande personalbehovet.

Länsstyrelserna ha föreslagit inrättande av ett betydande antal ordinarie och högre extra ordinarie tjänster. Vid övervägande av dessa förslag — varvid till en början må bortses från de föreslagna ordinarie biträdesbefattningarna i fjärde lönegraden — bör beaktas, att stora svårigheter föreligga att beräkna länsstyrelsernas behov av personal för normala arbetsåligganden under den

närmaste framtiden. Länsstyrelseorganisationen har under de senaste åren undergått betydande ändringar, sammanhängande främst med att länsstyrelserna tilldelats nya eller vidgade uppgifter beträffande civilförsvaret, taxering, uppbörd och folkbokföring samt i viss mån med kommissionärsväsendets reformering. Ändringarna ha medfört en avsevärd utökning av länsstyrelsernas personal. Praktiska erfarenheter rörande reformernas verkningar i personalhänseende ha emellertid hittills gjorts endast i mindre utsträckning. Till en del är den nya organisationen nära nog oprövad. Vidare kunna för den närmaste tiden förutses ändringar i fråga om omfattningen av vissa åligganden. Sålunda komma göromålen att nedgå i anledning av krigskonjunkturskattens och den allmänna omsättningsskattens avskaffande. Då handläggningen av hithörande skatteärenden sysselsatt ett stort antal befattningshavare vid länsstyrelserna, blir personalreduktionen betydande. Å andra sidan torde i och med återgången till fredsförhållanden länsstyrelsernas verksamhet få ökad omfattning å vissa områden. Några säkra hållpunkter för bedömning av denna utveckling förefinnas dock icke. Ännu ovisst är, hur länsstyrelsernas civilförsvarsorganisation må komma att utformas. Frågan här om är föremål för prövning i samband med pågående allmän översyn rörande civilförsvarets organisation i fredstid. Under nu angivna förhållanden och med hänsyn till att en fortgående rationalisering av länsstyrelsearbetet äger rum anser jag särskild försiktighet böra iakttagas i fråga om tillskapandet av nya ordinarie och högre extra ordinarie tjänster vid länsstyrelserna. De utvidgningar, som må vara erforderliga, torde böra genomföras först efter en grundligare översyn över länsstyrelsernas, främst landskansliernas personal- och arbetsförhållanden. Skäl torde tala för att inom en nära framtid verkställa en dylik översyn. I avvaktan härpå finner jag mig nödsakad att för närvarande avstyrka samtliga förut berörda förslag om inrättande av nya tjänster utom i vad angår länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län förslag om förstärkning av juristpersonalen å landskansliet med en länsassessorstjänst i lönegraden A 27. Sistnämnda tjänst synes — i betraktande av förhållandena i länet — under alla omständigheter behöfelig.

Av den ståndpunkt, jag sålunda intagit, följer, att jag icke nu kan förorda ett tillmötesgående av den av föreningen Sveriges länsassessorer, läsnotarier och länsbokhållare gjorda framställningen om vidtagande av åtgärder för utökning av antalet länsassessorstjänster å landskanslierna.

Förslaget om reglering av biträdenas befordringsgång föranleder att å personalförteckningen, vilken nu upptager sammanlagt 162 kontorsbiträdestjänster i lönegraden A 4, böra från och med den 1 juli 1947 uppföras ytterligare 70 sådana tjänster, telefonister i lönegrad A 4 därunder inbegripna. De nya tjänsterna skulle fördelas på landskanslier, landskontor och gemensam personal på följande sätt: Stockholms län (1 + 4 + 0) 5, Södermanlands län (0 + 3 + 0) 3, Östergötlands län (1 + 0 + 0) 1, Jönköpings län (0 + 0 + 1) 1, Kronobergs län (1 + 0 + 0) 1, Kalmar län (2 + 0 + 1) 3, Gotlands län (0 + 2 + 0) 2, Blekinge län (0 + 1 + 0) 1, Kristianstads län (1 + 1 + 1) 3,

Malmöhus län (2 + 0 + 2) 4, Hallands län (1 + 0 + 0) 1, Göteborgs och Bohus län (11 + 10 + 0) 21, Älvsborgs län (3 + 1 + 1) 5, Skaraborgs län (2 + 2 + 1) 5, Värmlands län (2 + 0 + 0) 2, Örebro län (1 + 1 + 0) 2, Kopparbergs län (1 + 1 + 0) 2, Västernorrlands län (1 + 0 + 0) 1, Västerbottens län (3 + 1 + 0) 4 och Norrbottens län (2 + 0 + 1) 3. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t, om så skulle finnas påkallat, må äga fördela de nya tjänsterna på annat sätt än nu föreslagits.

Jag tillstyrker, att taxeringsintendentstjänsten i Gotlands län, vilken nu är placerad i lönegraden A 27, uppflyttas till den för taxeringsintendenterna i rikets övriga län gällande lönegraden A 29.

Med anledning av det av länsstyrelsen i Älvsborgs län framförda förslaget om förbättring av taxeringsassistenternas avlöningsförhållanden vill jag erinra, att enligt de från och med den 1 juli 1946 för befordringsgången inom denna personalgrupp gällande reglerna — vilka medgiva bättre förmåner än tidigare bestämmelser — aspirant å taxeringsassistenttjänst må såsom extra tjänsteman placeras högst i lönegraden Ex 15. Aspiranttiden beräknas till ett halvt år. Befattningshavare, som antagits till extra taxeringsassistent, må vara placerad högst i lönegraden Ex 15. Befattningshavaren må efter sex månaders tjänstgöring placeras högst i lönegraden Ex 18 och efter två års tjänstgöring i sistnämnda lönegrad antagas till extra ordinarie taxeringsassistent med placering högst i lönegraden Eo 18. I län, där antalet taxeringsassistenter överstiger en, må en — i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län två — av dessa vid antagandet till sådan befattningshavare placeras högst i lönegraden Ex 15 och efter sex månader högst i lönegraden Ex 19. Efter ytterligare två år må han antagas till extra ordinarie befattningshavare med placering högst i lönegraden Eo 19. Sedan befattningshavaren under två år tillhört denna lönegrad, må han placeras högst i lönegraden Eo 20.

Av 1944 års personalutredning har föreslagits, att med hänsyn till taxeringsassistenternas utbildning det av utredningen för icke tingsmeriterade amanuenser förordade befordringsschemat i princip göres tillämpligt å assistenterna. Detta schema innefattar följande befordringsgång: Ex 15 under 1½ år, Eo 16 under 2 år, Eo 18 under 2 år och Eo 20 under 2 år samt därefter befordran till Eo 21. Schemats tillämpning å taxeringsassistenterna skulle alltså för dem innebära en begynnelselöneställning enligt samma lönegrad som för närvarande, eller Ex 15, vilken lönegrad emellertid skulle bibehållas under 1½ år i stället för under 1 år. I fortsättningen innebär förslaget — med beaktande jämväl av den allmänna löneregleringen — en mindre försämring för taxeringsassistenter med den förmånligare av de båda nuvarande befordringsgångarna, en försämring som dock under befordringsgångens senare del utbytes mot förbättring. Av utredningen har anförts, att då för närvarande avsevärda svårigheter föreläge för rekrytering av taxeringsassistenttjänsterna — en omständighet som varit bidragande orsak till de nya lönebestämmelserna — det icke vore uteslutet, att av marknadsskäl avsteg åtminstone tills vidare finge göras från den befordringsgång, som av utredningen närmast föreslagits. I dylikt fall borde, enligt vad utredningen vidare uttalat,

den för de tingsmeriterade amanuenserna förordade befordringsgången (Ex 17 under 1 år, Eo 18 under 2 år, Eo 20 under 2 år, därefter Eo 21) temporärt få utnyttjas.

Den av 1944 års personalutredning i första hand förordade befordringsgången för taxeringsassistenter torde böra komma i tillämpning från och med nästa budgetår. Då denna befordringsgång medför högre slutlöneläge än gällande regler samt dessutom för de assistenter, som nu befordras enligt de minst gynnsamma bestämmelserna, även i övrigt i stort sett är fördelaktigare än rådande system, synes det icke motiverat att, innan närmare erfarenhet föreligger, vidtaga den ytterligare förbättring av assistenternas löneställning, som skulle uppkomma genom införande av det för de tingsmeriterade amanuenserna föreslagna befordringsschemat. Jag förutsätter emellertid, att, därest svårigheter skulle yppa sig att förvärva och kvarhålla dugande taxeringsassistenter, Kungl. Maj:t skall äga att temporärt medgiva tillämpning av sistnämnda befordringsschema.

Å länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar, vilka tillkommit enligt beslut av riksdagen år 1945, hava anställts 24 arbetsledare (en i varje län), 23 biträdande arbetsledare (en vid varje länsstyrelse utom Gotlands), 55 kontorsbiträden samt 68 skrivbiträden. Samtliga befattningshavare erhöilo till en början arvoden, som i fråga om arbetsledare, biträdande arbetsledare och kontorsbiträden utgingo med belopp motsvarande högst den lön jämte därå belöpande rörligt tillägg och kristillägg samt i förekommande fall provisoriskt lönetillägg, som tillkom tjänsteman i 16, 10 respektive 3 löneklassen löneplan Ex. På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 280/1946 överfördes arbetsledarna och kontorsbiträdena från och med den 1 juli 1946 å ordinarie stat med placering i lönegrad A 17 respektive A 4. Jag föreslår, att från och med nästa budgetår tjänsterna såsom biträdande arbetsledare, vilka tjänster visat sig fylla ett stadigvarande behov, göras till extra ordinarie med placering såsom kansliskrivare i lönegraden Eo 11.

För de kontrollanter, vilka anställts för omsättningsskattekontroll, samt för vissa taxeringsinspektörer utgår för närvarande ersättning i form av arvode enligt av Kungl. Maj:t fastställd plan. I anledning av den allmänna löneregleringen bör en viss uppräknig företagas beträffande arvodesbeloppen. Närmare bestämmelser härom torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Av de nuvarande landshövdingarna ha några få icke underkastat sig civila avlöningsreglementet. Lön till dem utbetalas enligt äldre bestämmelser. Såsom kompensation för dyrtiden erhålla de dyrtidstillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg. Kostnaderna härför bestridas från de under femte huvudtiteln upptagna särskilda anslagen för sådana tillägg. Från och med nästa budgetår torde medel för dessa utgifter böra i stället anvisas å länsstyrelsernas avlöningsanslag. För detta ändamål bör under anslaget upptagas en särskild anslagspost, betecknad Tilläggsförmåner till befattningshavare å äldre stat.

Vad angår beräkningen av de särskilda anslagsposterna torde för avlöningar till landshövdingarna med nuvarande löner böra avses

oförändrat belopp, 500 000 kronor. I anledning av den allmänna löne regleringen bör detta belopp höjas med 80 000 kronor till 580 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat är för innevarande budgetår beräknad till 4 515 000 kronor. Förslagen om inrättande av en ordinarie länsassessorstjänst vid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt om uppflyttning av befattningen såsom taxeringsintendent i Gotlands län från lönegraden A 27 till A 29 ävensom behovet av medel till täckande av kostnaderna för beräknliga löneklassuppflyttningar medföra, att posten med utgångspunkt från gällande lönesystem bör ökas med $(9\,300 + 900 + 74\,800)$ 85 000 kronor till 4 600 000 kronor. Regleringen av beföringsgången för biträdespersonalen medför en höjning av posten med 106 000 kronor, räknat efter nuvarande löner. På grund av den allmänna löne regleringen bör posten ytterligare ökas med 2 654 000 kronor. I enlighet härmed bör posten upptagas med $(4\,600\,000 + 106\,000 + 2\,654\,000)$ 7 360 000 kronor.

I huvudsaklig överensstämmelse med länsstyrelsernas förslag synes för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat böra avses ett belopp av 200 000 kronor, räknat på nuvarande löner. Den allmänna löne regleringen medför en höjning med 110 000 kronor till 310 000 kronor.

Vid beräkningen av den under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar upptagna delposten till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., vilken för innevarande budgetår är beräknad till 20 000 kronor, bör beaktas, att i posten ingår ett belopp å 10 000 kronor för arvoden till vissa experter, som länsstyrelserna ansetts behöva anlita i samband med utarbetandet av förslag till ny kommunindelning. Medel för detta ändamål torde icke erfordras under budgetåret 1947/48. Posten kan fördenskuil nedsättas till 10 000 kronor.

Delposten till ersättning till militärassistenter är för innevarande budgetår uppförd med 70 000 kronor. Enligt gällande allmänna föreskrifter utgår till militärassistent arvode motsvarande skillnaden mellan, å ena sidan, avlöning i vederbörande ortsgrupp för befattningshavare i lönegraden Oa 4 militära avlöningsreglementet och, å andra sidan, oavkortade pensionsförmåner för beställningshavare i nyssnämnda lönegrad. Den förestående allmänna löne regleringen torde därför komma att automatiskt föranleda viss ökning av arvodet. Med beaktande härav vill jag föreslå att posten, vilken under budgetåret 1945/46 belastades med utgifter å tillhoppa 55 000 kronor, även för nästa budgetår bestämmes till 70 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har under ett flertal år visat sig otillräcklig och därför måst överskridas med betydande belopp. Till stor del ha överskridandena föranletts av att länsstyrelserna måst anställa särskild personal för fullgörandet av göromål, som till följd av krisförhållandena pålagts dessa myndigheter. Emellertid har även i fråga om de mer ordinära arbetsuppgifterna en ökning ägt rum, vilken påverkat belastningssiffrorna. På grund av svårigheter att överblicka personalbehovet för de olika ändamålen har anslagsberäkningen i

vad avser de normala arbetsuppgifterna hittills hållits i underkant. Då krisgöromålen nu väsentligen avvecklats, föreligga gynnsammare förutsättningar för medelsanvisningens anpassande efter det faktiska behovet.

Av länsstyrelserna lämnade uppgifter giva vid handen, att i löner till sådan under förevarande anslagspost hänförlig icke-ordinarie personal, som sysselsatts med normala arbetsuppgifter, under budgetåret 1945/46 utbetalats sammanlagt 5 770 000 kronor. För budgetåret 1946/47 anvisades å denna post för nyinrättade befattningar ett belopp av cirka 900 000 kronor. Av befattningarna hade dock vissa tillsatts före den 1 juli 1946, varför en del av det nämnda avlöningsbeloppet ingår redan i belastningssiffran för budgetåret 1945/46. Med beaktande härav kan medelsåtgången under budgetåret 1946/47 beräknas bli omkring 6 500 000 kronor. Den efter återgången till fredsförhållanden inträdda successiva ökningen av de ordinära uppgifterna motiverar, att för nästa budgetår visst belopp anslås för nytillkommande personal. Jag uppskattar det sålunda erforderliga beloppet till 100 000 kronor. Anslagsposten bör å andra sidan nedräknas i anledning av dels det förut framförda förslaget om överförande å extra ordinarie stat av de nu arvodesavlönade biträdande arbetsledarna å folkbokföringsavdelningarna, dels ock omsättningsskattens och krigskonjunkturskattens avveckling. Minskningen av förstnämnda anledning kan antagas utgöra cirka 50 000 kronor. Beträffande verkningarna av omsättningsskattens slopande ha beräkningar gjorts av varubeskattningskommittén i dess den 9 november 1946 framlagda betänkande med förslag till avveckling av den allmänna femprocentiga omsättningsskatten. Kommittén har under förutsättning, att den allmänna omsättningsskatten upphör från och med den 1 januari 1947, ansett det kunna antagas, att den högre taxeringspersonalen blir fullt sysselsatt med kontroll- och taxeringsarbete åtminstone till 1947 års slut. Biträdespersonalen finner kommittén kunna avsevärt reduceras under budgetåret 1947/48. Den ifrågavarande högre personalen utgöres, enligt vad kommittén upplyser, av 101 kontrollanter och 17 taxeringsinspektörer. Rörande biträdespersonalens storlek har kommittén icke lämnat uppgift. Det torde emellertid kunna antagas, att omkring ett hundratal biträden sysselsättas med hithörande uppgifter. Under erinran att riksdagen numera fattat beslut om den allmänna omsättningsskattens avveckling från och med den 1 januari 1947 får jag föreslå, att anslagsposten nedsettes med 500 000 kronor. Länsstyrelsernas uppgifter med avseende å krigskonjunkturbeskattningen böra vara i det närmaste slutförda vid ingången av budgetåret 1947/48. Kostnadsbesparingen under nämnda budgetår uppskattar jag till cirka 200 000 kronor. Till sist må framhållas, att översynen av civilförsvarsorganisationen kan leda till indragning av viss civilförsvarspersonal vid länsstyrelserna. Då emellertid en sådan personalindragning icke torde kunna få större omfattning än att den blir fullt kompenserad av nu icke förutsebara behov av personal för andra uppgifter, anser jag densamma icke böra påverka anslagsberäkningen. I enlighet med det anförda skulle alltså förevarande anslagspost med nu gällande lönesystem och befodringsgång böra uppföras med $(6\,500\,000 + 100\,000 - 50\,000 - 500\,000 - 200\,000)$ 5 850 000 kronor.

Regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonal (länsnotarier, länsbokhållare) föranleder enligt gjorda beräkningar ett ökat medelsbehov å icke-ordinarieposten av cirka 50 000 kronor, räknat efter nuvarande löner. Den allmänna löne regleringen påkallar en ytterligare höjning med 4 100 000 kronor. Anslagsposten bör alltså för budgetåret 1947/48 bestämmas till (5 850 000 + 50 000 + 4 100 000) 10 000 000 kronor.

Uppskattningen av medelsbehovet å ifrågavarande anslagspost är, såsom anförts, osäker. Även framgent komma ovissa faktorer att föreligga vid anslagsberäkningen. I anledning härav förordar jag, att posten från och med nästa budgetår upptages förslagsvis.

För särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän torde alltså jämt böra anvisas 90 000 kronor.

Under den nya anslagsposten till tilläggsförmåner till befattningshavare å äldre stat bör beräknas ett förslagsvis angivet belopp å 5 000 kronor.

Till rörligt tillägg erfordras 1 075 00 kronor.

Enligt de gjorda kalkylerna skulle till avlöningar vid länsstyrelserna för nästa budgetår behöva anvisas ett anslag av (580 000 + 7 360 000 + 310 000 + 80 000 + 10 000 000 + 90 000 + 5 000 + 1 075 000) 19 500 000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att personalförteckningen för länsstyrelserna må ändras enligt av mig förut framförda förslag,

dels godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	580 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	7 360 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	310 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	10 000
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	»	70 000
		80 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	10 000 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	»	90 000

7. Tilläggsförmåner till befattningshavare å		
äldre stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	5 000
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 075 000
Summa förslagsanslag		kronor 19 500 000

dels till *Länsstyrelserna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48
 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 19 500 000

[212.] 5. **Länsstyrelserna: Sjukvård m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	50 000	58 985
1945/46	50 000	64 912
1946/47	50 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	60 000	—

Länsstyrelserna ha beräknat de sammanlagda utgifterna för sjukvård m. m. till 75 950 kronor.

Med hänsyn till belastningen å anslaget under de två senaste budgetåren synes anslaget böra uppräknas till 60 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1947/48
 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60 000

[213.] 6. **Länsstyrelserna: Reseersättningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	250 000	297 588
1945/46	250 000	335 616
1946/47	275 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	275 000	—

Enligt av *länsstyrelserna* avgivna förslag skulle medelsbehovet under nästa budgetår för länsstyrelsernas reseersättningar komma att utgöra tillhoppa 345 500 kronor.

I syfte att befrämja landsstatspersonalens, företrädesvis de yngre landsstatsjuristernas, fortbildning ävensom för skapande av bättre kontakt mellan länsstyrelsernas och centralförvaltningens tjänstemän samt mellan landsstatens befattningshavare i mellangraderna inbördes anser jag, att från och med nästa budgetår regelmässigt återkommande studiekonferenser för landsstatstjänstemän böra anordnas. Konferenserna böra förläggas till Stockholm och ställas under ledning av socialdepartementets landsstatsbyrå. Jag räknar med att en sådan konferens bör anordnas varje år. Vid konferensen, som förslagsvis skulle omfatta tre à fyra dagar, bör envar länsstyrelse normalt representeras av en eller två befattningshavare. De största länsstyrelserna skulle ha rätt att sända ytterligare någon deltagare. Kostnaderna för en

Före-
draganden.

sådan konferens skulle — bortsett från ett mindre belopp till lokalhyra och föreläsararvoden, vilket torde böra utgå från expensanslaget — begränsa sig till ersättningar till tjänstemännen för resor till och från huvudstaden samt för traktamenten under vistelsen i Stockholm. Dessa ersättningar kunna uppskattas till sammanlagt 5 500 kronor för varje konferens och böra bestridas från ifrågavarande anslag.

Vid bedömande av behovet av medel å anslaget under nästa budgetår bör ytterligare beaktas, att medelsåtgången under de senaste budgetåren avsevärt överstigit de anvisade beloppen. Å andra sidan kommer från och med budgetåret 1947/48 en viss nedgång i behovet att inträda såsom följd av den av mig föreslagna reduceringen av länsstyrelsernas personal för vissa skattegöröml. Under nu angivna förhållanden synes anslaget i avvaktan på närmare erfarenhet böra för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 275 000

[214.] 7. **Länsstyrelserna: Expenser, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	1 500 000	2 354 147
1944/45	2 000 000	2 560 990
1945/46	2 000 000	2 596 446
1946/47	2 200 000	—
1947/48 (förslag).....	2 600 000	—

Behovet av medel till expenser under budgetåret 1947/48 har av *länsstyrelserna* uppskattats till sammanlagt 2 618 900 kronor.

Före-
draganden.

I ett av landssekreteraren Olof Åkesson i egenskap av inom socialdepartementet särskilt tillkallad sakkunnig den 9 mars 1946 framlagt förslag angående rationalisering i vissa hänseenden av länsstyrelsernas arbetssätt m. m. har föreslagits, att tjänstebilar skulle tillhandahållas åt länsstyrelserna. Tillgången på tjänstebil skulle, enligt vad i betänkandet framhålles, ofta möjliggöra en icke oväsentlig tidsvinst för befattningshavarna. Denna synpunkt finge tillerkännas särskild betydelse, när det gällde länsstyrelsernas starkt upptagna chefstjänstemän, landshövdingarna och avdelningscheferna. Landshövding fullgjorde därjämte i sin egenskap av länschef en funktion i det allmännas tjänst av den art och vikt, att det även på grund därav finge anses motiverat, att tjänstebil ställdes särskilt till hans förfogande. Jag delar den sålunda framförda uppfattningen och tillstyrker, att medel för ändamålet anvisas för nästa budgetår. Med hänsyn till den representativa ställning, som landshövdingen uppenbarligen intager i länet, bör tjänstebilen av honom få begagnas i friare former än som är vanligt i fråga om tjänstebilar. Erforderliga föreskrifter härom torde få utfärdas av Kungl. Maj:t. Av övriga tjänste-

män vid länsstyrelsen torde bilen få nyttjas efter landshövdingens bestämmande. Ifrågavarande bilar torde för att kunna bereda utrymme för ett flertal befattningshavare böra vara sjuksitsiga. Jag har genom arméförvaltningens tygavdelning, som har stor erfarenhet rörande inköp av motorfordon, erhållit upplysning angående lämpliga typer av sådana bilar. I enlighet härmed uppskattar jag kostnaden för anskaffande av tjänstebilar till ($24 \times 12\,000$) 288 000 kronor, med vilket belopp ifrågavarande anslag torde böra uppräknas. Beträffande de löpande kostnaderna vill jag i detta sammanhang framhålla, att frågan om och på vad sätt chaufför skall ställas till länsstyrelsernas disposition torde få lösas efter omständigheterna i de särskilda fallen. I allmänhet lär en expeditivsvakt eller värmeledningsskötare kunna fungera såsom chaufför.

Förevarande anslag har under de senast tilländalupna budgetåren överskridits med betydande belopp. Medelsanvisningen för budgetåret 1946/47 understiger med närmare 400 000 kronor förbrukningen under budgetåret 1945/46. En uppräknings av anslaget bör därför nu vidtagas. Då den stora medelsåtgången under de senaste åren emellertid delvis torde sammanhålla med att anslaget belastats med vissa utgifter av engångskaraktär, främst anskaffning av möbler och dylikt för de nyinrättade taxerings-, civilförsvars-, upp- bords- och folkbokföringsavdelningarna, anser jag dock höjningen böra begränsas till ett belopp av 112 000 kronor.

Från anslaget skulle, i enlighet med vad jag anförde under punkt 213 från och med nästa budgetår bestridas vissa kostnader — beräknade till 500 kronor — för studiekonferenser för landsstatstjänstemän. Någon höjning av anslaget torde dock icke böra ske av denna anledning.

För expenser skulle följaktligen erfordras sammanlagt ($2\,200\,000 + 288\,000 + 112\,000$) 2 600 000 kronor. Jag hemställer på grund härav, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 600 000

[215.] 8. **Länsstyrelserna: Publikationstryck, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	110 000	125 132
1945/46	110 000	122 416
1946/47	120 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	120 000	—

Medelsbehovet för ändamålet har av *länsstyrelserna* för nästa budgetår uppskattats till 134 900 kronor.

Anslaget synes för nästa budgetår böra fastställas till samma belopp som för löpande budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 120 000

[216.] 9. Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	347 000	370 573
1945/46	347 000	398 146
1946/47	406 500	—
1947/48 (förslag).....	652 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt följande personalförteckning för landsfogdarna m. fl.:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
23 landsfogdar	A 29
1 landsfogde	A 28

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

2 biträdande landsfogdar	Eo 27
7 landsfogdeassistenter	Eo 22

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 230 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 125 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 51 000
Summa förslagsanslag kronor 406 500	

De i personalförteckningen upptagna extra ordinarie tjänsterna ha på grund av riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 209/1946 inrättats från och med den 1 juli 1946. Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ha därjämte för budgetåret 1946/47 beräknats medel för tre extra landsfogdeassistenttjänster, vilkas innehavare äro avsedda att ambulera mellan olika landsfogdar, samt för två aspirantbefattningar. I nämnda anslagspost ingår även visst belopp avsett för arvoden åt tingsnotarier under tjänstgöring å landsfogdeexpedition.

I anslagsframställningar för nästa budgetår ha *länsstyrelserna* beräknat, att för ifrågakvarande ändamål skulle erfordras sammanlagt 418 600 kronor.

I skrivelse den 22 november 1946 har vidare *justitiekanslersämbetet* föreslagit, att Kungl. Maj:t skulle förlänas befogenhet att, om så funnes påkallat, medgiva en ökning av befattningarna såsom extra landsfogdeassistent och aspirant utöver det antal, för vilket medel beräknats för innevarande budgetår. Ämbetet anför härom bland annat.

Å den högre åklagarbanan med undantag av de för Stockholms stad inrättade befattningarna tjänstgöra för närvarande, utom de som äro innehavare av landsfogdeassistentbefattning i lönegraden Eo 22 eller varaktigt uppehålla sådan tjänst, icke mindre än 11 personer. Alla utom en ha inträtt å banan före den nya aspirantorganisationens införande den 1 juli 1946. Två av aspiranterna, vilka av ämbetet den 28 juni 1946 förordnats till e. o. landsfogdeassistenter i 19 lönegraden, uppehålla befattningar som stadsfiskal. Tre aspiranter bestrida mera tillfälligt landsfogdeassistentbefattning i lönegraden Eo 22 och en stadsfiskalsbefattning. Därest de tillfälliga förordnandena för nu nämnda sex aspiranter skulle upphöra och nytt förordnande ej komma i fråga, uppkommer risk för att någon eller några av de sist antagna aspiranterna bli va utan anställning eller arvode.

Ur en annan och än betydelsefullare synpunkt är det angeläget, att frågan om aspiranternas antal underkastas förnyat övervägande. Det synes nämligen med fog kunna hävdas, att ett så ringa antal aspiranter som fem är alldeles för lågt för att tillgodose behovet. Detta behov är emellertid mycket svåruppskattbart. Under budgetåret 1947/48 uppnås pensionsåldern av två stadsfiskaler, vilkas tjänster kunna förväntas bli besatta med jurister. Vidare torde en icke obetydlig utökning av antalet befattningar å åklagarbanan vara att emotse med hänsyn såväl till bestående förhållanden som till processreformen. Nödvändigheten att äga tillgång till vikarier i åklagarorganisationen kräver ock beaktande.

Vid processreformens genomförande den 1 januari 1948 torde en sannolikt icke obetydlig utökning av åklagarkåren komma att visa sig påkallad. Åklagarna i den nya processen skola obligatoriskt deltaga i förundersökningen rörande brott. Det av uppvaktningen vid domstolarna föränledda arbetet blir vidare väsentligt större än nu, emedan åklagarna måste på ett annat sätt än för närvarande behärska processmaterialet, om de skola bli i stånd att vid huvudförhandlingen muntligen lämna en uttömmande men tillika koncentrerad sakframställning samt vara beredda att höra vittnen och replikera å invändningar mot deras talan. För högste åklagaren medför processreformen behov av en betydande arbetsförstärkning, som åtminstone i viss utsträckning torde komma att åvägbringas genom att åklagare för ändamålet tagas i anspråk.

Vad vikariebehovet beträffar är att märka, att den nu åsyftade åklagarorganisationen omfattar inemot ett hundratal befattningar och att för vikariat å flertalet av dessa måste anlitas landsfogdeassistenter och aspiranter. I och för sig är detta system i så måtto förenat med olägenheter, att landsfogdarna i de arbetstyngda län, där assistenttjänster finnas inrättade, på grund av bristen å åklagarvikarier ofta, särskilt under sommaren, nödgas avstå assistenten för vikariat å annan tjänst utan att erhålla ersättare för honom. Systemet måste emellertid tills vidare bestå. Enligt ämbetets mening böra dock åtgärder vidtagas för att tillgång året runt finnes till åtminstone några aspiranter eller extra landsfogdeassistenter, som kunna anlitas för vikariat vid sjukdomsfall m. m.

Om de nuvarande 11 aspiranterna stanna å banan och 7 av dem — enligt vad nu kan antagas — placeras på vissa ledigblivande tjänster, skulle de återstående 4 jämte en nyantagen aspirant tjänstgöra som ambulerande landsfogdeassistenter samt tillika svara för det behov, som föränledes av rätttegångsreformen och nödvändigheten att äga tillgång till vikarier. Enligt ämbetets mening kommer detta antal av 5 att endast i ringa mån förslå. Även om behovet av nya arbetskrafter till följd av processreformen icke gör sig gällande i hela sin vidd omedelbart vid nya rätttegångsbalkens ikraftträdande

och varsamhet med nyanställning är påkallad, innan närmare erfarenhet vunnits av reformens verkningar, är det att märka, att praktisk och teoretisk polisutbildning samt provtjänstgöring hos landsfogde tager i anspråk omkring 1½ år. Till följd härav bör antagningen av aspiranter ha skett angivna tid före det de väntas bli erforderliga.

Före-
draganden.

Beträffande landsfogdetjänsterna föreslår jag, att landsfogden i Gotlands län, vilken nu är placerad i lönegraden A 28, från och med budgetåret 1947/48 uppflyttas till samma lönegrad som landsfogdarna i andra län eller lönegraden A 29.

I anledning av den av justitiekanslersämbetet gjorda framställningen vill jag erinra, att föredragande departementschefen i propositionen 209/1946 föreslog, att Kungl. Maj:t skulle äga medgiva ökning av antalet extra landsfogdeassistenter och landsfogdeaspiranter, om så funnes påkallat. Riksdagen uttalade härom, att, då inrättandet av de nya tjänsterna tills vidare finge betraktas såsom ett försök, det sammanlagda antalet tjänster borde begränsas till fem. På de av justitiekanslersämbetet anförda skälen anser jag en sådan begränsning av antalet åklagaraspiranter mindre lämplig. Jag förordar därför, att ökning av antalet må kunna medgivas av Kungl. Maj:t, därest så skulle finnas erforderligt.

Rörande anslagsbehovet för nästa budgetår föreslår jag med utgångspunkt från gällande löneplaner, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken post under budgetåret 1945/46 belastades med utgifter å sammanlagt 257 500 kronor, med hänsyn till nämnda belastnings-siffra och för täckande av kostnaden för uppflyttning av landsfogdetjänsten i Gotlands län uppräknas till 250 000 kronor. Den allmänna löneregleringen medför en ytterligare uppräkning av posten med 140 000 kronor till 390 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal synes denna på grundval av nu gällande löner böra upptagas med oförändrat belopp. Regleringen av beföringsgången för landsfogdeassistenter kan antagas föranleda ett ökat medelsbehov av 9 600 kronor, räknat efter de äldre lönerna. Av den allmänna löneregleringen påkallas en ytterligare ökning av medelsanvisningen med 90 000 kronor. Posten bör alltså uppföras med (125 500 + 9 600 + 90 000) 225 100 kronor.

För rörligt tillägg slutligen beräknar jag ett belopp av 36 900 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda behöva uppföras med (390 000 + 225 100 + 36 900) 652 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att i personalförteckningen för landsfogdarna m. fl. må med uteslutande av befattningen såsom landsfogde i lönegraden A 28 upptagas ytterligare en landsfogdetjänst i lönegraden A 29,

dels godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 390 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 225 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 36 900

Summa förslagsanslag kronor 652 000;

dels ock till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 652 000

[217.] 10. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	80 000	116 082
1945/46	90 000	111 839
1946/47	90 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	96 000	—

Den 28 juni 1946 har Kungl Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 49 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 40 000
Summa kronor 90 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 119 700 kronor.

För nästföljande budgetår beräknar jag anslagsposten till sjukvård m. m. till samma belopp som för löpande budgetår eller sålunda till 1 000 kronor.

Före-
draganden.

Belastningen å posten till reseersättningar har för sistförflutet budgetår uppgått till 57 744 kronor. Posten torde för nästa budgetår böra uppräknas till 50 000 kronor.

Även beträffande posten till expenser synes belastningen för budgetåret 1945/46, 52 955 kronor, böra föranleda en höjning. Jag anser mig dock icke böra för närvarande förorda höjning till högre belopp än 45 000 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet skulle sålunda uppgå till (1 000 + 50 000 + 45 000) 96 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 96 000

[218.] 11. Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	760 000	741 369
1946/47	4 332 000	—
1947/48 (förslag)	6 620 000	—

Kungl. Maj:t har den 15 mars 1946 fastställt följande personalförteckning för häradsskrivarna m. fl.:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
156 häradsskrivare	A 24

Tjänstemän å övergångsstat.

2 häradsskrivare å oreglerad avlöningsstat.

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 696 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	2 144 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	492 000
Summa förslagsanslag kronor		4 332 000

Föro-
draganden.

I anledning av uppbördsreformen genomfördes vid 1945 och 1946 års riksdagar (prop. 382/1945, rd. skr. 605/1945, prop. 64/1946, rd. skr. 44/1946) en utbyggnad av häradsskrivarorganisationen jämte reglering av häradsskrivarnas och biträdespersonalens å häradsskrivarkontoren löner. Häradsskrivarna placerades härvid i lönegraden A 24. Kungl. Maj:t bemyndigades att i personalförteckningen å oreglerad övergångsstat upptaga det antal häradsskrivartjänster, som Kungl. Maj:t funne erforderligt. Biträdena skulle, intill dess den nya organisationen under någon tid prövats, innehåva icke-ordinarie anställning med placering i lönegraderna Ex 2—Eo 7 eller i vissa fall utanför löneplan. I samband med löneregleringen övertog statsverket samtliga utgifter för häradsskrivarkontoren. Den nya ordningen började tillämpas den 1 juli 1946. Närmare erfarenheter rörande organisationen föreligga ännu icke. Några ändringar i densamma torde därför icke för närvarande böra vidtagas.

Beträffande tillämpningen av den för biträden i allmänhet föreslagna befordringsgången vill jag framhålla, att, då den nya häradsskrivarorganisationen vid ingången av budgetåret 1947/48 varit i kraft endast ett år, häradsskrivarkontorens biträden allenast i mindre utsträckning torde få nytta av de förbättrade befordringsreglerna, såframt icke tillgodoräkning medgives av tidigare tjänstgöring å häradsskrivarkontor eller kronouppbördskontor i stad. Till frågan, huruvida sådan tillgodoräkning bör ske, är jag icke för

närvarande beredd att taga ställning. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att i sinom tid träffa avgörande i frågan. I avvaktan härpå vill jag icke nu föreslå upptagande på personalförteckningen av ordinarie tjänster i 4 lönegraden.

I överensstämmelse med vad jag föreslagit beträffande länsstyrelsernas avlöningsanslag torde under förevarande anslag böra uppföras en anslagspost till tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat. Från posten böra bestridas kostnaderna för sådana förmåner åt häradsskrivare å oreglerad avlöningsstat.

Vad angår anslagsberäkningen förordar jag, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med *dels* 18 000 kronor, avseende under budgetåret 1946/47 utbetalad övergångslön till häradsskrivarna (övergång från förskotts- till efterskottsbetalning), *dels* 20 000 kronor på grund av minskning av antalet befattningshavare å övergångsstat, *dels* ock 5 000 kronor i anledning av automatiskt inträffande nedgång av ersättningen till häradsskrivarna för mistade sportler. Posten skulle härefter uppgå till 1 653 000 kronor. Av den allmänna löneregleringen påkallas en ökning med 942 000 kronor till 2 595 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, vilken eljest borde uppföras med oförändrat belopp, bör i anledning av den allmänna löneregleringen ökas med 1 506 000 kronor till 3 650 000 kronor.

Å den nya anslagsposten till tilläggsförmåner åt befattninghavare å äldre stat bör anvisas ett förslagsvis angivet belopp av 5 000 kronor. För rörligt tillägg beräknar jag 370 000 kronor.

Avlöningsanslaget i sin helhet skulle alltså uppgå till (2 595 000 + 3 650 000 + 5 000 + 370 000) 6 620 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 2 595 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 3 650 000
3. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	» 5 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 370 000

Summa förslagsanslag kronor 6 620 000;

dels ock till Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 6 620 000

[219.] 12. **Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	50 000	34 209
1946/47	790 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	738 000	—

Den 15 mars 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	12 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	346 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	400 000
4. Övriga utgifter (kurskostnader), <i>förslagsvis</i>	»	32 000
Summa förslagsanslag		kronor 790 000

Före-
draganden.

Den för budgetåret 1946/47 vidtagna höjningen av anslaget sammanhängde med att statsverket i samband med uppbördsreformens genomförande övertog samtliga kostnader för häradsskrivarkontoren.

För nästa budgetår beräknar jag anslagsposterna till sjukvård m. m. och till expenser till samma belopp som för löpande budgetår.

Från anslagsposten till reseersättningar bör avgå ett för budgetåret 1946/47 beräknat engångsbelopp å 60 000 kronor avseende flyttingskostnader i samband med övergången till den nya organisationen. Posten bör alltså för nästa budgetår upptagas till 286 000 kronor.

Under anslagsposten till övriga utgifter beräknades för budgetåret 1946/47 ett belopp av 12 000 kronor till instruktionskurser för de nuvarande häradsskrivarna, avsedd att giva befattningshavarna en orientering rörande den nya uppbördslagstiftningen. Medel för detta ändamål erfordras icke för nästa budgetår. För utbildning av häradsskrivaraspiranter beräknades för innevarande budgetår ett belopp av 20 000 kronor. Med hänsyn till det stora antal landskontorister, som bör utbildas under de närmast följande åren, synes det bliva behövt att dubblera de första kurserna. Jag räknar därför för nästa budgetår med kostnader å tillhoppa 40 000 kronor, med vilket belopp förevarande post bör upptagas.

Sammanlagda anslagsbehovet för omkostnader skulle sålunda utgöra (12 000 + 286 000 + 400 000 + 40 000) 738 000 kronor.

I anslutning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 738 000

[220.] 13. **Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	6 080 000	6 418 105
1945/46	6 440 000	6 786 022
1946/47	6 460 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	9 830 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	3 350 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	»	2 132 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl.....	»	178 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	817 000
Summa kronor		6 477 300

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Trollhättans, Karlskoga och Askersunds städer	kronor	17 300
Summa förslagsanslag kronor		6 460 000

Enligt av *länsstyrelserna* gjorda beräkningar skulle för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 behöva anvisas tillhopa 6 857 126.

Med hänsyn till att Nynäshamns stad är avsedd att i polis- och åklagarhänseende införlivas med Sorunda landsfiskalsdistrikt torde enligt ett av länsstyrelsen i Stockholms län framlagt förslag landsfiskalen i nämnda distrikt böra uppflyttas från lönegraden A 22 till lönegraden A 23. Härav påkallas ändring i personalförteckningen för landsfiskalerna, så att antalet tjänster i lönegraden A 23 ökas från nuvarande 43 till 44 och antalet tjänster i lönegraden A 22 minskas från nuvarande 363 till 362.

Landsfiskalernas biträdespersonal blev statlig den 1 oktober 1941. Då för erhållande av ordinarie kontorsbiträdestjänst enligt de föreslagna allmänna reglerna för befordringsgången inom biträdeskåren fordras sju års tjänstgöring, torde därför inom den här berörda biträdesgruppen i stort sett icke finnas befattningshavare med rätt att redan den 1 juli 1947 befordras till ordinarie, såframt icke tillgodoräkning av tidigare tjänstgöring å landsfiskalskontor medgives. I överensstämmelse med den ståndpunkt, som jag tillkännagivit beträffande häradsskrivarnas biträden, anser jag mig icke nu kunna taga ställning till det angivna tillgodoräkningsspörsmålet utan finner detta böra senare lösas av Kungl. Maj:t. Under dessa förhållanden vill jag icke för närvarande föreslå upptagande i personalförteckningen av nya ordinarie befattningar i 4 lönegraden.

Under förevarande anslag bör från och med nästa budgetår upptagas en post till tilläggsförmåner åt befattningshavare på äldre stat, avsedd för dyrtidstillägg m. m. åt landsfiskal på oreglerad stat.

De nuvarande posterna å anslaget synas för nästa budgetår — under förutsättning av oförändrade grunder för löner och befordringsgång — kunna upptagas med samma belopp som för löpande budgetår, med undantag dock för posten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Belastningen å sist-

Före-
draganden.

nämnda post under budgetåret 1945/46 uppgick till 2 636 623 kronor, varav dock en del hänfört sig till krispersonal. Jag föreslår, att posten i anledning härav uppräknas med 68 000 kronor till 2 200 000 kronor.

Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen samt den allmänna löneregleringen inverka på anslagsposterna på följande sätt. Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat uppräknas i anledning av den allmänna löneregleringen med 1 909 700 kronor till 5 260 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas på grund av regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen med 70 000 kronor till 2 270 000 kronor, räknat efter de äldre lönerna. Den allmänna löneregleringen medför en ytterligare höjning med 1 590 000 kronor, varför posten i sin helhet bör upptagas till 3 860 000 kronor. Anslagsposten till arvoden till landsfiskalselever m. fl. undergår icke någon ändring. Den nya posten till tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat bör uppföras med 3 000 kronor. För rörligt tillägg beräknar jag 546 300 kronor. I ersättning från städerna Trollhättan, Karlskoga och Askersund kan antagas komma att inflyta oförändrat belopp, 17 300 kronor.

Anslagets slutsumma uppgår alltså till (5 260 000 + 3 860 000 + 178 000 + 3 000 + 546 300 — 17 300) 9 830 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att i gällande personalförteckning för landsfiskalerna m. fl. må med uteslutande av en landsfiskal i lönegraden A 22 upptagas ytterligare en landsfiskalsbefattning i lönegraden A 23,

dels godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 5 260 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	» 3 860 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl.....	» 178 000
4. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	» 3 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 546 300
Summa kronor 9 847 300	

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från Trollhättans, Karlskoga och Askersunds städer.....	kronor 17 300
Summa förslagsanslag kronor 9 830 000;	

dels ock till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 9 830 000

[221.] 14. **Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45.....	1 600 000	2 053 861
1945/46.....	1 800 000	2 134 900
1946/47.....	1 794 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	2 063 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt följande omkostnadsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	30 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	725 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	675 000
4. Övriga utgifter:		
a) Antagningsnämndens verksamhet, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
b) Lokalbidrag m. m., <i>förslagsvis</i>	»	336 000
c) Handledning under landsfiskalsaspiranternas praktiska polistjänstgöring, <i>högst</i>	»	1 000
d) Kostnader för distriktsåklagarkurs, <i>förslagsvis</i>	»	12 000
e) Kostnader för tjänstedräkt, <i>förslagsvis</i>	»	13 000
		» 364 000

Summa förslagsanslag kronor 1 794 000

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 2 206 425 kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m., vilken under budgetåret 1945/46 belastats med i runt tal 40 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppräknas till 35 000 kronor.

För reseersättningar har under budgetåret 1945/46 åtgått sammanlagt cirka 943 000 kronor. Medelsåtgången under budgetåret 1944/45 uppgick till omkring 880 000 kronor. Posten synes för nästa budgetår böra fastställas till 900 000 kronor.

Anslagsposten till *expenser* omfattar en delpost till *expenser* för eget behov om högst 600 000 kronor och en delpost till *expenser* för annat än eget behov om förslagsvis 75 000 kronor. Förstnämnda delpost har för budgetåret 1945/46, då den likaledes var uppförd med 600 000 kronor, överskridits med i runt tal 66 000 kronor, medan belastningen å sistnämnda delpost uppgått till cirka 3 000 kronor mindre än det beräknade beloppet, 75 000 kronor. Anledning torde icke föreligga att antaga, att belastningen å delposten till *expenser* för eget behov kommer att sjunka. Med hänsyn härtill föreslår jag en ökning av medelsanvisningen för ändamålet med 50 000 kronor. I fråga om delposten till *expenser* för annat än eget behov föreslår jag icke någon ändring. Jag uppskattar således anslagsposten till *expenser* till 725 000 kronor.

Före-
draganden.

De i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till antagningsnämndens verksamhet, till handledning under landsfiskalsaspiranternas praktiska polistjänstgöring, till kostnader för distriktsåklagarkurs och till kostnader för tjänstedräkt torde böra upptagas med oförändrade belopp, sålunda respektive 2 000, 1 000, 12 000 och 13 000 kronor. Till lokalbidrag synes med hänsyn till belastningen budgetåret 1945/46, 385 000 kronor, för budgetåret 1947/48 böra anvisas ett till 375 000 kronor förhöjt belopp. Anslagsposten till övriga utgifter bör således uppföras med (2 000+375 000+1 000+12 000+13 000) 403 000 kronor.

Anslaget till omkostnader bör i enlighet med det sagda för budgetåret 1947/48 upptagas med (35 000+900 000+725 000+403 000) 2 063 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 063 000

[222.] 15. **Resestipendier åt åklagare, reservationsanslag.** (Kungörelse den 24 maj 1946 (nr 217) angående resestipendier åt åklagare.

Medel för detta ändamål anvisades för första gången å riksstaten för innevarande budgetår. Anslaget, vilket erhöill karaktären av reservationsanslag, uppfördes med 10 000 kronor. Samtidigt upptogs å riksstatens andra huvudtitel ett anslag för resestipendier åt domare och domaraspiranter. Genom stipendierna avsågs att för underlättande av övergången till den nya rättegångsordningen bereda åklagare respektive domare och domaraspiranter möjlighet att genom studiebesök vid främmande domstolar, där principerna om rättegångens koncentration och muntlighet redan tillämpades, vinna praktisk förtrogenhet med ett på dessa principer grundat rättegångsförfarande.

På hemställan av chefen för justitiedepartementet har Kungl. Maj:t tidigare denna dag föreslagit, att även för budgetåret 1947/48 anslag skall beviljas för stipendier åt domare och domaraspiranter. Jämväl i fråga om åklagarorganisationen böra medel ställas till förfogande för motsvarande anordning under nästa budgetår. Anslaget bör upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt åklagare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 10 000

E. Polisväsendet.**[223.] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	29 400	30 210
1946/47	66 300	—
1947/48 (förslag)	116 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för Statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	kronor 21 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 8 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 32 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 400
Summa kronor 66 300	

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *statspolisintendenten* gjort framställning om medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Beträffande utgifterna för avlöning och pensionering av statspolisintendenten anför intendenten följande.

Statspolisintendentens avlöning utginge enligt det av Kungl. Maj:t den 29 april 1938 fastställda avlöningsreglementet för ordinarie tjänstemän vid vissa av överståthållarämbetets avdelningar och ämbetet underlydande institutioner m. m. ävensom den av Kungl. Maj:t samma dag fastställda ordinarie lönestaten för överståthållarämbetet samt Stockholms magistrat och rådhusrätt. Enligt avlöningsreglementet ägde statspolisintendenten uppbära lön efter lönegrad B 30, varjämte utginge viss avlöningsförstärkning. På grund härav och med hänsyn tagen jämväl till å lönen utgående rörligt tillägg hade för nu löpande budgetår lönen beräknats till i runt tal 20 000 kronor. Statsverkets kostnader för statspolisintendentens pensionering hade för samma tid uppskattats till 1 000 kronor.

Avlönings- och pensioneringskostnaderna för statspolisintendenten hade alltså för innevarande budgetår beräknats till sammanlagt 21 000 kronor. För budgetåret 1947/48 borde, med hänsyn till inträffande löneklassuppflyttning samt större rörligt tillägg än som förut beräknats, nämnda kostnader uppskattas till omkring 23 500 kronor.

Beträffande posten arvode, bestämt av Kungl. Maj:t — vilken avses disponerad för avlöande av en statspolisassistent — erinrar statspolisintendenten om att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 augusti 1946 föreskrivit, att extra ordinarie eller extra landsfogdeassistent under den tid han uppe-

håller befattning som statspolisassistent må — med frånträdande av samtliga avlöningsförmåner å tjänsten som landsfogdeassistent — äga åtnjuta arvode motsvarande den avlöning han skulle ägt uppbära, därest han fortfarande tjänstgjort såsom landsfogdeassistent samt därvid åtnjtit avlöning efter högsta ortsgrupp. För nästa budgetår finge man enligt statspolisintendenten räkna med att befattningen som statspolisassistent komme att uppehållas av en extra-ordinarie landsfogdeassistent i 22 lönegraden. Då lön till landsfogdeassistent i denna lönegrad, beräknad efter lägsta löneklass å I-ort, inklusive rörligt tillägg och kristillägg, för närvarande uppginge till i runt tal 10 100 kronor, har statspolisintendenten beräknat ifrågavarande anslagspost till sistnämnda belopp, 10 100 kronor.

Statspolisintendenten övergår härefter till beräkning av kostnaderna under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Inledningsvis föreslås därvid, att kostnaderna för *vikariatsersättning till statspolisassistenten* samt för *vikarie* åt denne beräknas till 1 500 kronor eller samma belopp, som för ändamålet avsetts för innevarande budgetår.

Statspolisintendenten erinrar härefter om att statspolisens heltidssysselsatta *skrivbiträdespersonal*, vilken tidigare varit arvodesanställd, från och med innevarande budgetår beretts anställning såsom extra tjänstemän. Av ifrågavarande personal om 13 personer vore 2 kontorsbiträden i lönegraden Ex 4 anställda vid statspolisens avdelning i Stockholm samt 11 skrivbiträden i lönegraden Ex 2 vid envar av avdelningarna i Norrköping, Kalmar, Malmö, Göteborg, Karlstad, Örebro, Falun, Gävle, Sundsvall, Umeå och Luleå.

Vid vissa av statspolisens avdelningar utfördes fortfarande — fortsätter statspolisintendenten — en icke oväsentlig del av skriv- och kontorsarbetet av polismän. Då vid flera av dessa avdelningar arbetsbördan under de senaste åren ökat i sådan omfattning, att fråga uppstått om förstärkning av polispersonalen, syntes det angeläget att för undvikande av kostnader för dylik förstärkning om möjligt frigöra polispersonalen från sådant okvalificerat expeditiönsarbete, vilket kunde utföras av billigare arbetskraft. Med hänsyn härtill samt under samtidigt framhållande av de gynnsamma erfarenheter, som vunnits i samband med att statspolisorganisationen tillförts skrivbiträdespersonal, föreslår statspolisintendenten inrättandet av ytterligare 4 skrivbiträdestjänster och 1 kontorsbiträdestjänst. Skrivbiträdena föreslås placerade vid avdelningarna i Eskilstuna, Karlskrona, Västerås och Östersund och kontorsbiträdet vid statspolisens ordningsavdelning i Stockholm.

Under hänvisning till svårigheterna att med de löneförmåner, som för närvarande tillkomme statspolisens skrivbiträdespersonal, förvärva och sedermera kvarhålla kompetenta biträden föreslår statspolisintendenten vidare, att såväl skrivbiträdes- som kontorsbiträdesbefattningarna omändras till extra-ordinarie befattningar. Med hänsyn till lönerna å den privata arbetsmarknaden borde därvid skrivbiträdena placeras i lönegraden Eo 2 och kontorsbiträdena i lönegraden Eo 4. Det å statspolisintendentens expedition tjänstgörande kvinnliga kontorsbiträdet, som bland annat handhade all diarieföring å expeditionen och i övrigt fullgjorde kvalificerade arbetsuppgifter,

borde med hänsyn till arten av det å henne ankommande arbetet anställas såsom kanslibiträde i lönegraden Eo 7. Statspolisintendenten erinrar härvid om att skrivbiträdena å landsfogdeexpeditionerna i aderton av rikets län jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1946 placerats i lönegraden Eo 7.

Kostnaderna för avlöning åt den ifrågavarande skrivbiträdespersonalen i enlighet med statspolisintendentens förslag — 1 kanslibiträde i lönegraden Eo 7, 2 kontorsbiträden i lönegraden Eo 4 samt 15 skrivbiträden i lönegraden Eo 2 — har statspolisintendenten, med bortseende från dyrtidskompensation och under förutsättning att biträdena som regel komme att placeras i lägsta löneklassen inom respektive lönegrad, beräknat till i runt tal 44 600 kronor.

Enär behovet av extra skrivhjälp torde komma att minskas genom inrättandet av de föreslagna nya biträdesbefattningarna, syntes emellertid kostnaderna för sådan skrivhjälp vid vissa statspolisavdelningar, som ej tilldelats heltidsanställda skrivbiträden, ävensom för undantagsvis erforderliga semestervikarier för skrivbiträden kunna begränsas till 1 000 kronor, vilket vore 500 kronor mindre än som för ändamålet beräknats för innevarande budgetår.

Ifrågavarande anslagspost har i enlighet härmed upptagits till (1 500 + 44 600 + 1 000) 47 100 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen har uppskattats till 6 700 kronor.

Här förevarande anslag i sin helhet skulle vid bifall till statspolisintendentens förslag behöva upptagas till (23 500 + 10 100 + 47 100 + 6 700) 87 400 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget med 21 100 kronor.

Kostnaderna för avlöning till statspolisintendenten och för hans pensionering beräknar jag i enlighet med intendentens förslag till 23 500 kronor.

Förc.
draganden.

För arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, bör med tillämpning av gällande lönesystem avses ett belopp av 10 700 kronor, provisoriskt lönetillägg däri inbegripet. Den allmänna löneregleringen föranleder uppräknning av arvodet till cirka 11 500 kronor.

Under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör för vikariatsersättning till statspolisassistenten samt för vikarie åt denne upptagas oförändrat belopp, 1 500 kronor.

Statspolisintendentens förslag om inrättande vid statspolisorganisationen av ytterligare 5 biträdestjänster med avlöning enligt löneplanen för extra tjänstemän anser jag mig böra biträda. Likaledes tillstyrker jag uppflyttning av den å intendentens expedition placerade kontorsbiträdesbefattningen från lönegrad Ex 4 till lönegrad Eo 7. Frågan om överförande å extra ordinarie stat av övriga biträden bör bedömas enligt de föreslagna allmänna grunderna för befordringsgången för biträdespersonal. Med tillämpning av dessa grunder skulle — fränsett nämnda befattning i Eo 7 — biträdeskåren vid statspolisorganisationen erhålla följande sammansättning: 3 kontorsbiträden i lönegraden Eo 4, 2 skrivbiträden i lönegraden Eo 2 och

12 skrivbiträden i lönegraden Ex 2. Avlöningskostnaderna för hela biträdespersonalen skulle, räknade efter nuvarande löner och utan hänsyn till nyssnämnda befordringsgrunder, uppgå till 43 200 kronor. Uppräkning bör ske i anledning av den nya befordringsgången med 800 kronor till 44 000 kronor och på grund av den allmänna löneregleringen med 30 000 kronor till 74 000 kronor.

För extra skrivhjälp torde böra anvisas 1 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör alltså uppföras med (1 500 + 74 000 + 1 000) 76 500 kronor.

För rörligt tillägg räknar jag med 4 500 kronor.

Å anslaget i dess helhet behöver sålunda anvisas ett belopp av (23 500 + 11 500 + 76 500 + 4 500) 116 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	kronor 23 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 11 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 76 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 500
Summa förslagsanslag kronor 116 000;	

dels ock till Statspolisintendenten m. fl.: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 116 000

[224.] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m., reservationsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	101 500	74 891
1945/46	150 000	113 173
1946/47	154 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	237 500	—

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 140 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1946 disponeras anslaget sålunda:

Inköp av motorfordon, <i>högst</i>	kronor 140 000
» » ridhästar och dessas transport till vederbörande stationsort, <i>högst</i>	» 12 000
» » polishundar, <i>högst</i>	» 2 000
Summa kronor 154 000	

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *statspolisintendenten* gjort framställning om medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår, därvid intendenten såvitt angår inköp av motorfordon anför i huvudsak följande.

Å förevarande anslag fanns vid utgången av budgetåret 1945/46 en reservation av omkring 97 000 kronor. Att en så avsevärd reservation uppstått beror på flera olika förhållanden. Sålunda har liksom under de närmast föregående åren motorfordon icke utbytts, förrän de varit i det närmaste helt förslitna. Vidare har det — trots de svårigheter, som numera föreligga härför — lyckats att i samtliga fall, då utbyte gjorts, på fördelaktiga villkor anskaffa för statspolisen användbara begagnade bilar. Under återopande av chefens för finansdepartementet skrivelse den 8 juni 1945 till vederbörande statsmyndigheter angående försäljning av motorfordon i samband med krigsmaktens återgång till fredsot får jag meddela att trots bemödanden statspolisens behov av bilar tyvärr icke kunnat tillgodoses på i skrivelsen angivet sätt. Detta förhållande har berott därpå att vid försäljningarna icke saluförts för statspolisen lämpliga fordonstyper.

Under budgetåret 1947/48 torde viss *utökning* av motorfordonsbeståndet vara nödvändig. Redan under förarbetena till statförslaget 1945/46 hade vissa avdelningar framställt önskemål om utökning av bilbeståndet. Jag ansåg mig emellertid under då rådande förhållanden av sparsamhetsskäl ävensom på grund av knapphet å drivmedel och bilgummi icke vilja framlägga förslag om utökning, förrän ytterligare erfarenheter vunnits.

Från statspolisavdelningarna i Stockholm, Norrköping, Jönköping, Växjö, Göteborg, Skövde, Karlstad, Örebro och Gävle ha numera inkommit framställningar om utökning med vid Stockholmsavdelningen två och vid envar av övriga avdelningar en bil. Jag anser det styrkt, att behov av ytterligare en bil föreligger vid envar av avdelningarna i Stockholm, Jönköping, Växjö, Göteborg, Örebro och Gävle under det att jag beträffande avdelningarna i Norrköping, Skövde och Karlstad anser mig böra avvakta ytterligare erfarenheter. En sålunda ifrågasatt utökning av bilparken synes emellertid i viss mån kunna motsvaras av en minskning av statspolisens motorcykelbestånd. Statspolisen disponerar för närvarande över sammanlagt nio motorcyklar. Av dessa äro två placerade vid Stockholmsavdelningen samt en vid envar av avdelningarna i Jönköping, Malmö, Göteborg, Örebro, Gävle, Sundsvall och Luleå. Då för närvarande skäl icke längre synas föreligga att bibehålla motorcyklarna annat än vid avdelningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö får jag föreslå att de vid avdelningarna i Jönköping, Örebro, Gävle, Sundsvall och Luleå placerade motorcyklarna få utbytas mot bilar ävensom att dessa bilar stationeras vid avdelningarna i Stockholm, Jönköping, Växjö, Örebro och Gävle. Under förutsättning av bifall till detta förslag skulle allenast ytterligare en bil behöva anskaffas. Denna bil skulle sålunda placeras vid avdelningen i Göteborg. Denna avdelning har tidigare disponerat över tio bilar. För att utan utökning av bilparken kunna tillgodose ett oundgängligt behov av ytterligare en bil vid avdelningen i Östersund överflyttades emellertid jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 september 1944 en av Göteborgsavdelningens bilar dit. Överflyttningen kunde icke ske utan olägenheter för Göteborgsavdelningen och uppfattades allenast såsom ett provisorium med hänsyn till de vid ifrågavarande tidpunkt exceptionella förhållandena. Att länge uppskjuta en återgång till förutvarande antal bilar vid Göteborgsavdelningen synes icke kunna ske utan allvarligt men för tjänstens bedrivande vid avdelningen. Kostnaden för anskaffning av de sålunda föreslagna fem bilarna synes böra beräknas till omkring 50 000 kronor. Härifrån torde kunna avräknas ett belopp av 5 000 kronor, vilket

kan förväntas inflyta vid försäljning av de fem motorecyklarna. För den föreslagna förändringen av motorfordonsbeståndet bör sålunda beräknas (50 000 — 5 000) 45 000 kronor. Jag anser mig här böra framhålla att den effektivisering av statspolisens tekniska utrustning, som vinnes genom detta förslag, möjliggör att utökning av eljest erforderlig personal kan hållas inom förhållandevis snäva gränser.

Vidkommande kostnaderna för *förnyelser* av motorfordonsbeståndet utgör antalet bilar vid statspolisens samtliga avdelningar för närvarande 89. Av dessa hava 50, längre eller kortare tid, varit inrättade för gengasdrift. Envar av de bilar, som utbytts under budgetåret 1945/46, hade i genomsnitt tillryggalagt 11 400 mil. För budgetåret 1947/48 synes man böra utgå från att bilarna utbytas efter ungefär samma norm. Enligt gjorda beräkningar synes det oundgängligen nödvändigt att under budgetåret 1947/48 utbyta 20 bilar. I och med övergången till fredliga förhållanden torde för statspolisens del inköp av begagnade bilar icke längre böra ifrågakomma. De under krigsåren gjorda inköpen av begagnade bilar ha inneburit en standardförsäkring av statspolisens bilbestånd. Bland annat har kravet på viss specialutrustning icke kunnat tillgodoses. Kostnaderna för utbyten torde, efter avdrag för de belopp, vilka kunna förväntas inflyta genom försäljning av gamla bilar, få beräknas till omkring 180 000 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för inköp av motorfordon under budgetåret 1947/48 har sålunda av statspolisintendenten beräknats till (45 000 + 180 000) 225 000 kronor, vilket belopp med 85 000 kronor överstiger, vad som för samma ändamål anslagits för innevarande budgetår.

Beträffande det för inköp av ridhästar erforderliga beloppet erinrar statspolisintendenten om att för nämnda ändamål anvisats 10 000 kronor under ettvarit av budgetåren 1944/45 och 1945/46. Då dessa belopp visat sig otillräckliga, hade Kungl. Maj:t medgivit, att av de för respektive budgetår för inköp av bilar och gengasaggregat anvisade medlen finge för ifrågasvarande ändamål disponeras under budgetåret 1944/45 högst 2 000 och under budgetåret 1945/46 högst 9 300 kronor. I tidigare statförslag hade det genomsnittliga årsbehovet av hästar angivits till sju. För nästkommande budgetår torde denna siffra möjligen behöva överskridas. På grund av ovisshet härom syntes man dock för närvarande endast böra räkna med inköp av sju hästar. Kostnaderna härför kunde uppskattas till omkring 14 000 kronor. Härtill komme kostnader för hästarnas transport till stationsorterna. Med hänsyn till beräknade inkomster genom försäljning av för fortsatt polisbruk odugliga eller olämpliga hästar syntes man dock icke böra räkna med högre belopp än 12 000 kronor.

I avseende å behovet av ytterligare polishundar erinrar statspolisintendenten om att statspolisens hundorganisation från och med innevarande budgetår omfattade fjorton till olika avdelningar förlagda hundar. Av dessa vore nio inköpta under sommaren 1946, under det att övriga fem inköpts år 1944. Hundarna hade vid inköpen i medeltal varit ett år gamla. Då enligt uppgift från sakkunnigt håll polishundar genomsnittligt vore tjänstedugliga till en ålder av omkring åtta år, syntes av åldersskäl någon ersättning av hundbeståndet icke behöva ifrågakomma för budgetåret 1947/48. Med hänsyn till risken för avgång till följd av sjukdom, olycksfall m. m.

borde likväl under budgetåret räknas med inköp av två hundar, för vilket ändamål ett belopp av 500 kronor föreslås anvisat.

Hela anslagsbehovet för nästa budgetår har sålunda av statspolisintendenten uppskattats till (225 000 + 12 000 + 500) 237 500 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget med 83 500 kronor.

Jag tillstyrker framställningen om utökning av statspolisens bilpark med fem fordon. I samband härmed bör, såsom statspolisintendenten föreslagit, motoreyklarnas antal minskas i motsvarande omfattning. Jag har heller icke något att erinra mot att under nästa budgetår utbyte sker av bilar med en körsträcka av 11 400 mil eller däröver. Framhållas må, att de flesta av de under krigsåren för statspolisen anskaffade bilarna inköpts begagnade, vilket medfört en standardförsämring av motorfordonsbeståndet. Då de flesta av bilarna varit inrättade för gengasdrift, kan den framtida användbarheten även härigenom ha blivit nedsatt. Medelsbehovet för inköp av motorfordon uppskattar jag på grund härav och med godtagande även i övrigt av statspolisintendentens beräkningsgrunder till 225 000 kronor.

Före-
draganden.

För inköp av ridhästar m. m. bör avses oförändrat belopp, 12 000 kronor.

Mot statspolisintendentens förslag, att för inköp av polishundar skulle anvisas 500 kronor, har jag intet att invända.

Å förevarande anslag förefintlig reservation, som den 1 juli 1946 utgjorde omkring 99 000 kronor, torde böra tagas i anspråk i huvudsak för sådan förnyelse av bilbeståndet, som hittills måst eftersättas. Jag beräknar härvid — med tillämpning av förut angivna norm för ersättningsanskaffningen — att utbyte bör ske av nio äldre bilar. Härutöver bör specialutrustning m. m. inköpas i viss omfattning.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas med (225 000 + 12 000 + 500) 237 500 kronor. Av anslaget torde enligt gällande principer ett belopp av 225 000 kronor böra avräknas mot bilskattemedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 237 500,
därav 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[225.] 3. **Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditions-kostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	525 000	520 326
1946/47	515 000	—
1947/48 (förslag)	536 000	—

Av anslaget för löpande budgetår skola 203 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t föreskrivit följande fördelning av anslaget för budgetåret 1946/47:

1) Underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar samt de särskilda utgifter, som kunna bliva erforderliga för hästarnas dressyr och för utbildning av den ridande personalen, ävensom anskaffande av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana, högst 43 500 kronor;

2) Underhåll och vård av statspolisens hundar, högst 7 100 kronor;

3) Utbildnings- och fortsättningskurser för statspolisens hundar, högst 12 700 kronor;

4) Underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder, högst 400 000 kronor;

5) Statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap, högst 3 000 kronor;

6) Expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, högst 47 000 kronor;

7) Sjukvård m. m. åt extra kontors- och skrivbiträden vid statspolisintendentens expedition och vissa statspolisavdelningar, högst 500 kronor.

I skrivelser den 30 augusti och den 2 december 1946 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för de ändamål, som för nästa budgetår äro avsedda att tillgodoses från ifrågavarande anslag.

Den för underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. upptagna anslagsposten, vilken avser kostnader, som direkt gäldas av statspolisintendenten, beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller således till 43 500 kronor.

I fråga om kostnaderna för polishundorganisationen anser statspolisintendenten icke erforderligt, att under nästa budgetår anordnas kurs för utbildning av statspolisens hundar eller hundförare. I ersättning till hundförarna för fortsatt dressyr, vård och utfodring av hundarna räknas med ett belopp för månad och hund av 60 kronor i Stockholm och 35 kronor å övriga orter, motsvarande en kostnad för nästa budgetår av i runt tal 6 200 kronor. För bestridande av veterinärkostnader och oförutsedda utgifter ha upptagits 2 000 kronor samt för gäldande av hundskatt 450 kronor.

För underhåll och vård av polishundar skulle således erfordras (6 200 + 2 000 + 450) 8 650 kronor.

För underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder har statspolisintendenten ansett ett belopp av 442 000 kronor erforderligt för nästa budgetår mot för innevarande budgetår beräknade 400 000 kronor. Intendenten anför härom i huvudsak följande.

I föregående års statförslag framhöll jag, att man för nu löpande budgetår borde räkna med ungefär samma sammanlagda körsträcka som år 1939 eller i runt tal 281 400 mil samt att man vid bedömandet av denna siffra borde uppmärksamma de inskränkningar i motorfordons utnyttjande, som föranleddes av krigsutbrottet i september samma år. Därest hänsyn toges till den i annat sammanhang föreslagna utökningen av bilparken, delvis genom utbyte av motorecyklar med sammanlagt sex bilar, synes man för budgetåret

1947/48 böra räkna med en sammanlagd körsträcka av omkring 300 000 mil. Statspolisens samtliga fordon ävo numera inrättade för bensindrift. Bensinpriset är för närvarande 40 öre för liter. Då statspolisens bilar genomsnittligt torde förbruka 2 liter bensin för körd mil, skulle för drivmedel få beräknas 240 000 kronor. Oljepriset är för närvarande 1 krona 60 öre för liter. Med en genomsnittlig förbrukning av 0,025 liter för mil synas kostnaderna för förbrukning av olja böra uppskattas till 12 000 kronor. För drivmedel och olja skulle sålunda böra beräknas i runt tal 252 000 kronor.

Vad härefter angår reparationskostnader m. m. må nämnas, att reparationskostnaderna för år 1945 uppgått till omkring 254 000 kronor. För 1944 uppgingo samma kostnader till omkring 144 000 kronor. Den avsevärda utgiftsökningen för nu ifrågavarande ändamål under år 1945 beror till övervägande delen på att under året ett stort antal av statspolisens bilar från att hava varit gengasdrivna åter inrättats för bensindrift. I samband med de sålunda företagna omändringarna visade det sig regelmässigt nödvändigt att företaga kostsamma motorjusteringar. Såsom tidigare framhållits torde det icke vara möjligt att nedbringa statspolisens höga reparationskostnader med mindre motorfordonens standard höjes. Med antagande att så under innevarande budgetår och i fortsättningen kommer att ske ävensom med hänsyn tagen till föreslagen utökning av bilparken torde reparationskostnaderna för budgetåret 1947/48 böra beräknas till omkring 150 000 kronor. Övriga utgifter såsom kostnader för bilskatt, försäkring, bilgummi, underhåll och vård av cyklar etc. synas skäligen böra beräknas till 40 000 kronor.

För statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap upptages ett oförändrat belopp av 3 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för expeditonskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt uppskattas kostnaderna för löpande utgifter i egentlig mening till 37 000 kronor. För nyanskaffning av fyra och utbyte av fem skrivmaskiner, samtliga av kontorstyp, beräknas omkring 3 600 kronor. Utgifterna för justering och reparation av statspolisens bilvägar upptas till 3 500 kronor. För att bereda statspolisen möjlighet att pröva nya uppslag och utexperimentera förbättringar inom polisens verksamhetsområde beräknas 1 000 kronor. Slutligen uppskattas kostnaderna för nyanskaffning av möbler m. m. i samband med en sannolik avsevärd utökning av lokalerna vid statspolisavdelningen i Umeå samt för komplementering av möbler vid statspolisavdelningarna i Eskilstuna, Karlskrona, Västerås och Luleå till 6 500 kronor.

Samtliga utgifter under här ifrågavarande delpost uppskattas sålunda till (37 000 + 3 600 + 3 500 + 1 000 + 6 500) 51 600 kronor.

För sjukvård m. m. upptages ett oförändrat belopp av 500 kronor.

Förevarande anslag har i enlighet härmed beräknats till (43 500 + 8 650 + 442 000 + 3 000 + 51 600 + 500) 549 250 kronor, vilket innebär en ökning med 34 250 kronor jämfört med det för innevarande budgetår för motsvarande ändamål anvisade anslaget.

Jag anser mig kunna i stort sett godtaga statspolisintendentens beräkningar av medelsbehovet under ifrågavarande anslag. Då bensinförbrukningen för statspolisens bilar genomsnittligen uppgår till mindre än 1,9 liter per mil, torde dock för drivmedel böra avses endast 228 000 kronor i stället för av inten-

Före-
draganden.

denten upptagna 240 000 kronor. Posten till underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder bör vid bifall härtill uppföras med 430 000 kronor. Vidare synes posten till expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, vilken post i anslagsframställningen beräknats till 51 600 kronor, kunna nedsättas till 50 000 kronor. Återstående poster, nämligen till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m., till underhåll och vård av statspolisens hundar, till statspolismännens utbildning i motorfordonskuskap samt till sjukvård m. m. åt biträden vid statspolisintendentens expedition och vissa statspolisavdelningar, föreslår jag i enlighet med intendents förslag uppförda med respektive 43 500, 8 650, 3 000 och 500 kronor.

Sammanlagt skulle alltså enligt dessa beräkningar erfordras ett anslagsbelopp av (43 500 + 8 650 + 430 000 + 3 000 + 50 000 + 500) 535 650 kronor eller i avrundat tal 536 000 kronor. Härav bör enligt gällande principer 218 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 536 000, därav 218 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[226.] 4. **Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	3 150 000	3 271 113
1945/46	3 200 000	3 824 610
1946/47	3 275 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	3 400 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932, 712/1942 och 763, 767/1945, kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936, 532/1936 och 438/1944; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Statspolisavdelningar finnas för närvarande i 20 städer. Dessa städer skola sammanlagt såsom *ordningsstatspolis* tillhandahålla 9 kommissarier, 26 överkonstaplar och 236 konstaplar eller tillhopa 271 man. För tjänstgöring såsom *kriminalstatspolis* skola städerna tillhandahålla 4 kommissarier, 29 överkonstaplar och 80 konstaplar eller sammanlagt 113 man. Av dessa äro 1 kommissarie, 4 överkonstaplar och 25 konstaplar avsedda att huvudsakligen användas för bekämpande av olovlig rusdryckshantering. Härvid har icke medräknats den personal vid statspolisens kriminalavdelning i Stockholm, varmed samma avdelning under de senaste åren provisoriskt varit utökad, och

ej heller den särskilda polispersonal, som avses under anslaget till kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.

Rörande de slag av utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, lämnades en utförlig redogörelse i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag (V. s. 288), till vilken jag tillåter mig hänvisa.

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Beträffande det för avlöning åt ordningsstatspolisen erforderliga beloppet har statspolisintendenten meddelat, att, såvitt för honom tillgängliga uppgifter gäve vid handen, kostnaderna för kalenderåret 1945 uppgått till i runt tal 1 646 000 kronor. Vid beräkningen av ifrågavarande avlöningskostnader borde hänsyn tagas dels till inträffade eller förväntade löneförhöjningar, medförande en ökning av statens utgifter med tillhopa omkring 30 400 kronor, dels ock till att ordningsstatspolisen i Göteborg jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 maj 1945 från och med den 1 juli 1945 minskats med en konstepelstjänst, varav föranleddes en kostnadsminskning av omkring 3 100 kronor. Därjämte borde beaktas, att den genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 maj 1944 inrättade kommissariebefattningen vid statspolisens avdelning i Umeå under år 1945 varit besatt allenast under 10 månader. Med hänsyn därtill borde för budgetåret 1947/48 för avlöning till innehavaren av denna befattning räknas med en ökad kostnad av omkring 1 300 kronor.

Från angivna utgångspunkter kunde alltså avlöningskostnaderna för ordningsstatspolisen för budgetåret 1947/48 beräknas till $(1\,646\,000 + 30\,400 - 3\,100 + 1\,300)$ 1 674 600 kronor.

Sedermera har statspolisintendenten i ett den 19 september 1946 avgivet utlåtande funnit sig böra tillstyrka en av länsstyrelsen i Blekinge län hos Kungl. Maj:t gjord framställning om utökning av ordningsstatspolisavdelningen i *Karlskrona* med två konstaplar. Intendenten erinrar därvid om att samma förslag av honom framförts under ettvarrt av de fyra senaste budgetåren och åberopar inledningsvis vad han till förmån för de tidigare förslagen anfört (statsverkspropositionerna till 1943 års riksdag, V. s. 315, till 1944 års riksdag, V. s. 344, 345, till 1945 års riksdag V. s. 358 och till 1946 års riksdag V. s. 401). Ytterligare anför statspolisintendenten.

Vid upprättandet av mitt för budgetåret 1947/48 avgivna statförslag ansåg jag mig, med hänsyn till vad som i ärendet förekommit, icke lämpligen böra förnya framställningen om utökning av ordningsavdelningen i *Karlskrona*. Sedan frågan genom länsstyrelsens framställning emellertid nu åter blivit aktuell, nödgas jag vitsorda det föreliggande behovet. Utöver vad jag tidigare anfört såsom skäl för den ifrågasatta utökningen vill jag framhålla, att ordningsstatspolisens arbetsbörda från och med innevarande år avsevärt ökats genom statspolisens deltagande i trafikundervisningen i skolorna. Denna verksamhet, som ur olika synpunkter visat sig vara av mycket stort värde och vilken jag för övrigt avser att ytterligare utbygga, har emellertid enligt rapport från föreståndaren för statspolisavdelningen i *Karlskrona* icke kunnat bedrivas annat än i ringa omfattning, vilket helt beror på avdelningens ringa personalstyrka.

Avlöningskostnaderna för de föreslagna två konstupelsbefattningarna ha av statspolisintendenten under hänvisning till 1945 års medellöner samt till beslutade löneförhöjningar inom Karlskrona polisdistrikt, gällande från och med den 1 januari 1946, beräknats till i runt tal 12 600 kronor.

Vid bifall till sistnämnda förslag skulle sålunda förevarande avlöningskostnader för ordningsstatspolisen för nästa budgetår uppgå till (1 674 600 + 12 600) 1 687 200 kronor.

Beträffande kostnaderna för avlöning åt kriminalstatspolisen upplyser statspolisintendenten, att de faktiska kostnaderna för år 1945, vikariatsersättningar inräknade, uppgått till i runt tal 826 500 kronor. Emellertid föreslår statspolisintendenten vissa förändringar i kriminalstatspolisens styrka och sammansättning. Förändringarna avse *dels* utökning av statspolisavdelningarna i *Eskilstuna* och *Västerås* med vardera en kriminalöverkonstupelsbefattning, i samband varmed två kriminalkonstupelsbefattningar vid kriminalstatspolisavdelningen i *Stockholm* skulle indragas, *dels* utbyte vid motsvarande avdelning i *Göteborg* av två konstupelsbefattningar mot två överkonstupelsbefattningar, *dels* utökning av kriminalstatspolisavdelningen i *Gävle* med en kriminalkonstupelsbefattning, *dels* ock överflyttning av en kriminalkonstupelsbefattning vid statspolisavdelningen i *Umeå* till motsvarande avdelning i *Luleå*.

I fråga om statspolisavdelningen i *Eskilstuna* erinrar statspolisintendenten om att vid denna avdelning för närvarande funnes allenast en kriminalkonstapel. Vid förefallande behov kunde emellertid ytterligare kriminalpolispersonal i mån av tillgång rekvireras från kriminalstatspolisavdelningen i Stockholm, vilken enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser skulle användas främst i Stockholms, Uppsala, Gotlands, Södermanlands och Västmanlands län. Vidare hänvisar intendenten till ett av länsstyrelsen i Södermanlands län avgivet yttrande, varur här följande må återgivas.

Starka skäl synas tala för inrättande av särskild kriminalstatspolisavdelning inom länet, bestående av en överkonstapel ock två konstaplar. En sådan utvidgning har tidigare förordats av 1939 års polisutredning i dess betänkande del II (SOU 1944: 54, s. 143).

Redan i skrivelse den 27 maj 1942 har dåvarande föreståndaren för statspolisens avdelning i Eskilstuna framhållit svårigheterna för kriminalkonstapeln att ensam hinna utföra alla sina tjänsteåligganden. Dessa svårigheter ha under årens lopp ökat. Den växande arbetsbördan har bemästrats dels genom avsevärt övertidsarbete dels genom överförande av vissa sysslor till den i och för sig med egna uppgifter fullt sysselsatta personalen inom ordningspolisavdelningen. Likväl ha svårigheter uppstått att bereda kriminalkonstapeln semester i författningsenlig ordning. Dessa missförhållanden måste framstå ännu påtagligare vid sjukdomsfall eller sådana icke sällan förekommande mera tidskrävande utredningsuppdrag, som på grund av sin art måste fullgöras utan uppskov och med åsidosättande av andra mindre viktiga ärenden. En sådan ordning är så mycket mera betänklig, som kriminalpolisverksamheten nästan undantagslöst påfordrar snabba åtgärder för att kunna leda till framgångsrikt resultat.

Då sålunda behovet av flera polismän för kriminalstatspolisverksamhet inom länet synes förbliva bestående och visar tecken till att snarare öka än

minska, är en inom länet stationerad kriminalstatspolisavdelning med befattningshavare, som med tiden skulle bliva väl förtrogna med förhållandena inom länet, uppenbarligen att föredraga framför växlande, tillfälligt rekvirerad personal från statspolisavdelning utom länet.

Jämväl landsfogden i länet har vitsordat behovet av personalförstärkning.

Statspolisintendenten anför i frågan följande.

Inrättandet av en särskild kriminalstatspolisavdelning för Södermanlands län skulle obestriddligen medföra vissa fördelar. Sålunda skulle genom att alla utredningar handhades av samma personal till förmån för tjänsten bättre kontakt uppstå mellan kriminalpolisen och åklagarna i länet. Den löpande spaningsverksamheten skulle därjämte avsevärt effektiviseras genom den orts- och personkännedom avdelningens personal så småningom komme att erhålla, varjämte säkerligen rese- och traktamentskostnader i samband med utredningarna skulle kunna nedbringas.

Såväl landsfogden som länsstyrelsen i länet förorda, att den ifrågasatta avdelningen förläggdes till residensstaden. Såsom huvudskäl härför andrages att en dylik förläggning skulle främja såväl samarbetet mellan landsfogden och avdelningen som utredningar angående brott mot skattestrafflagen. Ehuru en förläggning till Nyköping i viss mån synes motiverad, anser jag mig dock böra förorda att den ifrågasatta avdelningen förläggdes till Eskilstuna. Denna stad erbjuder en avsevärt bredare rekryteringsbas för de ifrågavarande befattningarna, varigenom större möjligheter ernås till lämpligt urval och vid förefallande behov till utbyte av personal. Genom förläggning till samma stad som den för länet avsedda ordningsavdelningen underlättas därjämte erforderligt samarbete mellan de båda avdelningarna. Sålunda torde genom en sådan förläggning ordningsavdelningens och kriminalavdelningens resor i betydande utsträckning kunna samordnas, varigenom besparingar kunna göras. Därjämte torde ett fullt utnyttjande av det i annat sammanhang föreslagna skrivbiträdet vid avdelningen i Eskilstuna förutsätta, att biträdet disponeras av såväl kriminal- som ordningsavdelningen.

Vad angår den föreslagna utökningen av kriminalstatspolisen i Västerås framhåller statspolisintendenten inledningsvis, att förhållandena vid denna avdelning i stort sett vore likartade med dem vid avdelningen i Eskilstuna. Sålunda funnes vid avdelningen i Västerås allenast en kriminalkonstapel. Skulle denne kriminalkonstapel icke medhinna arbetet inom länet, kunde i mån av tillgång personal rekvireras från kriminalstatspolisavdelningen i Stockholm, vars verksamhetsområde omfattade jämväl Västmanlands län. Föresättningsvis hänför sig intendenten till ett av landsfogden i Västmanlands län avgivet, av länsstyrelsen vitsordat yttrande, varur följande må anföras.

Nackdelarna med den nu bestående ordningen vid statspolisavdelningen i Västerås äro påtagliga. Det kan icke undvikas, att den ende vid avdelningen tjänstgörande kriminalkonstapeln är jäktad, vilket måste inverka på resultatet av hans arbete. Sålunda blir han i allt för stor omfattning nödsakad att avbryta en utredning för att övertaga en annan, som anses angelägnare. Följden blir, att kontinuiteten i arbetet avbrytes och att vissa ärenden få vänta onormalt länge på att bli utredda. Exempel finnas faktiskt på att vissa smärre utredningar blivit liggande över ett år. Kriminalpolismän arbeta ofta i par. Sålunda utsänder alltid avdelningen i Stockholm två man på varje uppdrag. Denna ordning är synnerligen förmånlig, om flera personer skola höras samtidigt, eller om vissa uppgifter, lämnade av en anhållen person, behöva ome-

delbart kontrolleras genom förhör med närboende. Den vid Västeråsavdelningen tjänstgörande polismannen har icke förmånen att arbeta under sådana förhållanden. Han måste antingen själv göra de kontrollerande förhören eller också anlita den ordningskonstapel vid avdelningen, vilken tjänstgör som chaufför vid tillfället. I förra fallet blir oftast resultatet, att kompletterande förhör måste ske med alla inblandade, vilket tarvar nya resor, eller att anställningstiden måste onödigt förlängas. I andra fallet får man hålla i minnet, att ordningspoliskonstaplarna icke hava överkonstapelsutbildning och sakna större erfarenhet av utredningsarbeten. Kriminalkonstapeln får därför ofta lita till förhör, som senare kunna visa sig bristfälliga och ofullständiga. Icke heller för rapporternas utskrivande står tillräcklig tid till förfogande. Visserligen finnes möjligheten att vid behov rekvirera personal från statspolisens kriminalavdelning i Stockholm. Så har också måst ske i mycket stor utsträckning. Det är dock vissa nackdelar med att behöva rekvirera personal från annan ort. Även om patrullerna hålla viss kontakt med mig, kan jag icke följa utredningen på samma omedelbara sätt, som när den handhaves av personal från länet. Framförallt gäller detta, när rapporten skall utskrivas. Då är man helt betagen möjligheten att lämna några direktiv under arbetets gång. Ej heller kan man disponera över personalen från Stockholm på samma omedelbara sätt, som när det gäller länets egna befattningshavare. Vidare bör framhållas, att stockholmspersonalen ju saknar Orts- och personkännedom inom länet, vilket emellanåt kunnat verka menligt på utredningsresultatet.

Vidkommande de i förevarande sammanhang framförda förslagen om reduktion av kriminalstatspolisavdelningen i *Stockholm* framhåller statspolisintendenten, att utökning av kriminalpolispersonalen vid avdelningarna i Eskilstuna och Västerås komme att medföra en sådan minskning av arbetsbördan vid den förenämnda avdelningen i Stockholm, att två kriminalkonstapelsbefattningar skulle kunna där undvaras. Då medellönen för en kriminalöverkonstapel i Eskilstuna respektive i Västerås' polisdistrikt med omkring 800 kronor respektive 1 100 kronor understeg den för 1945 beräknade medellönen för en kriminalkonstapel i Stockholm, skulle sålunda ett bifall till här förordade förändring — vilken lämpligen syntes böra vidtagas i samband med första efter den 1 juli 1947 inträffande ledighet å kriminalkonstapels-tjänst vid Stockholms polisdistrikt — komma att medföra en minskning av avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen med nämnda belopp, sammanlagt 1 900 kronor.

Rörande det för statspolisavdelningen i *Göteborg* föreslagna utbytet av 2 kriminalkonstapelsbefattningar mot 2 kriminalöverkonstapelsbefattningar hänvisar statspolisintendenten till en början till ett yttrande i ämnet av landsfogden i Göteborgs och Bohus län av i huvudsak följande innehåll.

Med den nuvarande organisationen stode kvalificerade utredningsmän för mera invecklade och omfattande ärenden i endast ringa utsträckning till förfogande. Ärenden av mera komplicerad art ökade allt mer i antal, speciellt de s. k. gäldenärsbrotten. Till belysande härav kunde nämnas, att kriminalstatspolisen år 1942 använde 16 dagar för dylika utredningar, år 1943 61 dagar, år 1944 123 dagar och år 1945 156 dagar. I mål av denna beskaffenhet måste utredningsmannen i ganska stor utsträckning handla självständigt. Endast de yttre riktlinjerna torde kunna angivas av vederbörande åklagare, då denne eljest i minsta detalj vore tvungen följa utredningen, vilket som regel icke

läte sig göra. Genom att mera kvalificerad kraft insattes kunde de erfarenheter denna besutte utnyttjas på ett sådant sätt, att arbetet effektivare och snabbare kunde bli utfört. Betydligt mera arbete skulle alltså kunna utföras av avdelningen, därest förslaget vunno bifall. Med den nuvarande personalen måste ofta gjorda framställningar om biträde i fall, då dylikt vore påkallat, avvisas eller biträde lämnas först vid senare tidpunkt. Genom förslaget skulle även vinnas, att större möjligheter tillskapades för utnyttjande av den lokala polisen. Den erfarne polismannen kunde som regel hastigt och redan i början av en utredning konstatera, att vissa omständigheter måste undersökas innan ärendet i sin helhet kunde prövas. Genom att åt ortspolis lämna direktiv om införskaffandet av sådana uppgifter kunde ett ärende avsevärt påskyndas. Förutom gäldenärsbrotten hade förskingrings-, trolöshets- och bedrägeribrotten ökat i antal.

Statspolisintendenten upplyser härefter, att länsstyrelsen i länet i avgivet yttrande förklarat sig livligt tillstyrka bifall till förslaget. Vidare erinrar intendenten om att han redan i sitt år 1942 avgivna statsförslag i samband med hemställan om utökning av kriminalstatspolisen i Göteborg med en kriminalkonstapel anhållit om ändring av två kriminalkonstapelstjänster vid avdelningen till överkonstapelstjänster men att detta förslag icke föranlett någon åtgärd. Bifölles förslaget nu, torde avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen under budgetåret 1947/48 komma att öka med i runt tal 2 400 kronor.

Till stöd för förslaget om utökning av kriminalstatspolisavdelningen i Gävle med en kriminalkonstapelsbefattning åberopar statspolisintendenten till en början viss av föreståndaren för avdelningen förebragt utredning, varur följande här må återgivas.

Avdelningen bestode för närvarande av en kriminalöverkonstapel och fyra kriminalkonstaplar. Av kriminalkonstaplarna vore en avsedd att huvudsakligen användas för spaning och annan undersökning rörande olovlig rusdryckshantering. Sedan såväl smuggling som hembränning efter krigsutbrottet i det närmaste upphört, hade emellertid även denne kriminalkonstapel använts för kriminalpolisarbete i allmänhet, men sannolikt bleve förhållandena beträffande den olovliga rusdryckshanteringen snart nog sådana, att han åter måste huvudsakligen ägna sig åt den verksamhet, för vilken han vore avsedd.

Under de senaste åren hade arbetsbördan för kriminalpersonalen varit synnerligen betungande. Övertidsarbete hade blivit regel, och betydande svårigheter hade uppstått för att bereda kriminalpolismännen de fridagar, de vore berättigade till. Ett stort antal rekvisitioner från lokala polischefer om biträde av personal från avdelningen för utredningar, som till sin natur varit sådana, att de bort utföras av statspolispersonal, hade måst avslås i brist på arbetskraft. På grund av arbetsanhopningen hade även överkonstapeln vid ordningsavdelningen vid olika tillfällen tagits i anspråk för kriminalutredningar, vilket förhållande menligt inverkat på ordningspolitstjänsten. — Antalet utredda brott hade år 1941 uppgått till 179; motsvarande siffror för 1942, 1943, 1944 och 1945 hade varit 492 respektive 406, 525 och 836. Antalet för brott misstänkta personer under motsvarande år betecknades av siffrorna 126, 231, 244, 314 och 393 och det antal dagar, som ordningsöverkonstapeln deltagit i kriminalpolisarbete under samma femårsperiod 1941—1945, av siffrorna 57, 46, 63, 35 och 79.

Vidare återger statspolisintendenten i ämnet gjorda uttalanden av landsfogden och länsstyrelsen i Gävleborgs län till förmån för en utökning av den ifrågavarande avdelningen med icke mindre än två kriminalkonstaplar. Vid bifall till intendentens förslag om utökning av avdelningen med en kriminalkonstapel skulle avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen enligt intendentens beräkning komma att höjas med omkring 6 300 kronor.

Rörande behovet av ytterligare kriminalpolispersonal vid statspolisavdelningen i *Luleå* återopar statspolisintendenten uttalanden av föreståndaren vid avdelningen samt av landsfogden och länsstyrelsen i Norrbottens län.

Ur föreståndarens yttrande må följande anföras.

Kriminalavdelningen vid statspolisen i *Luleå* bestode för närvarande av 1 kriminalöverkonstapel och 5 kriminalkonstaplar. När statspolisen inrättades år 1933 tillsattes vid kriminalavdelningen 1 kriminalöverkonstapel och 2 kriminalkonstaplar. Två kriminalkonstapelstjänster tillkommo år 1938, vilka emellertid uteslutande skulle ägna sig åt bekämpandet av olaga rusdryckshandtering och därmed sammanhängande verksamhet, och år 1943 tillsattes ytterligare en kriminalkonstapel. För utredning av egentliga brottmål funnes sålunda 1 kriminalöverkonstapel och 3 kriminalkonstaplar.

Personalstyrkan hade enligt föreståndarens mening varit för liten under hela tiden från statspolisens inrättande den 1 januari 1933. Inom länet funnes endast två städer, *Luleå* och *Boden*, med egen kriminalpolis, som vore kvalificerad att verkställa alla utredningar inom städernas områden. I förhållande till länets sammanlagda folkmängd, 229 895 personer, komme på förenämnda städer en sammanlagd folkmängd på i runt tal 27 000 personer. För utredningen av brott som begåtts bland övriga cirka 202 000 personer funnes inom landsfiskalsdistrikten endast få för kriminalpolisverksamhet kvalificerade polismän. Till följd härav vore behovet av kriminalstatspolisens biträde vid utredningar särskilt stort inom länet. Som en jämförelse kunde nämnas, att för *Luleå* stad med dess cirka 17 000 invånare funnes en kriminalavdelning, bestående av överkonstapel och tre konstaplar, eller samma styrka som tidigare för kriminalstatspolisen redovisats för utredning av egentliga brottmål inom länet.

Folkmängden inom ett län finge icke tillmätas alltför stor betydelse, då frågan om kriminalstatspolismännens antal bedömdes, utan arbetsförhållandena borde i stället tillmätas större vikt vid avgörandet. De långa avstånden och den glesa bebyggelsen, finskspråkigheten inom en stor del av länet, det hårda klimatet och de dåliga kommunikationerna bidroge huvudsakligen till att göra utredningarna mera tidsödande än på andra håll i landet. Sedan länge hade personalen vid kriminalavdelningen endast hunnit verkställa utredningar i de s. k. landsfogdemålen. Brandutredningar hade under flera år icke alls hunnit utföras i önskvärd omfattning, och distriktsåklagarna i länet hade blott undantagsvis kunnat få rekvirerad hjälp av kriminalstatspolisen för utredningar. Dessa förhållanden kunde icke rubriceras som kristidsföreteelser eller antagas vara av övergående natur utan torde komma att kvarstå, om personalen icke utökades. På grund av kriminalstatspolisens fåtalighet hade det vidare blivit nödvändigt att låta personalen vid den i Tornedalen stationerade gränsstatspolisen i stor omfattning syssla med kriminalpolisverksamhet inom respektive landsfiskalsdistrikt, varvid de även anförtratts utredningar i grövre brottmål. Gränsstatspolisens egentliga verksamhet, främlingskontrollen, hade därigenom eftersatts i rätt stor omfattning till men för tjänsten. En betydande utökning av kriminalstatspolisen i Norrbottens län vore därför en tvingande nödvändighet.

Landsfogden och länsstyrelsen i länet ha vitsordat föreståndarens utredning. För egen del framhåller statspolisintendenten, att vad som i ärendet andragits otvivelaktigt syntes bestyrka ett aktuellt behov av utökning av kriminalpolispersonalen vid Luleå-avdelningen. I avvaktan på ytterligare erfarenhet av utvecklingen av bland annat förhållandena vid gränserna förordrar statspolisintendenten, att denna utökning åtminstone tills vidare begränsas till att omfatta 1 kriminalkonstapel. Förstärkningen kunde tillgodoses på så sätt, att från kriminalstatspolisavdelningen i Umeå en kriminalkonstapelsbefattning överflyttades till Luleå-avdelningen. Vid bifall till en sådan överflyttning syntes avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen — med hänsyn till att medellönen för en kriminalkonstapel kunde beräknas till 6 300 kronor i Luleå och 5 900 kronor i Umeå — komma att höjas med omkring 400 kronor.

Vid beräkningen av ifrågavarande avlöningskostnader borde — anför statspolisintendenten slutligen — hänsyn tagas till dels motsvarande höjningar som beträffande ordningsstatspolisens löner, dels ock till att kriminalstatspolisen i Växjö under år 1946 jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 maj 1945 utökats med en kriminalöverkonstapelstjänst, vilka förhållanden beräknades komma att medföra utgifter för statsverket med omkring 16 800 respektive 6 500 kronor. På grund härav och under iakttagande av samtliga ifrågasatta förändringar i avdelningarnas sammansättning uppskattar statspolisintendenten således ifrågavarande avlöningskostnader till (826 500 — 800 — 1 100 + 2 400 + 6 300 + 400 + 16 800 + 6 500) 857 000 kronor.

Kostnaderna för pensionering av ordningsstatspolisen hava, enligt vad statspolisintendenten upplyser, för år 1945 uppgått till i runt tal 273 000 kronor. För budgetåret 1947/48 borde räknas med en ökning av pensioneringskostnaderna med hänsyn till beslutade lönereregleringar i Eskilstuna, Karlskrona, Karlstad, Gävle och Sundsvall, vilken ökning kunde uppskattas till omkring 4 700 kronor. Vidare syntes det i annat sammanhang anmärkta förhållandet, att kommissarietjänsten i Umeå under år 1945 varit besatt endast under 10 månader, komma att medföra en kostnadsökning av omkring 200 kronor, varemot den tidigare berörda indragningen av en konstapelstjänst i Göteborg kunde förväntas medföra en minskning med omkring 500 kronor. Genomfördes slutligen den föreslagna utökningen av avdelningen i Karlskrona, föranleddes därav en stegring av hithörande kostnader med omkring 5 000 kronor. Intendenten beräknar sålunda pensioneringskostnaderna för ordningsstatspolisen under budgetåret 1947/48 till (273 000 + 4 700 + 200 — 500 + 5 000) 282 400 kronor.

I fråga om kostnaderna för pensionering av kriminalstatspolisen upplyser statspolisintendenten, att dessa för år 1945 uppgått till i runt tal 131 400 kronor. De föreslagna förändringarna i vissa kriminalavdelningars sammansättning beräknades emellertid medföra en sammanlagd kostnadsökning av omkring 1 700 kronor, varav 400 kronor belöpte å Göteborgsförslaget och 1 200 kronor å Gävleförslaget samt 100 kronor på förslaget om överflyttning av en kriminalkonstapelstjänst från Umeå till Luleå. Däremot komme

utbytet av två kriminalkonstapelstjänster i Stockholm mot en kriminalöverkonstapelstjänst vid vardera av avdelningarna i Eskilstuna och Västerås att medföra en kostnadsminskning med sammanlagt omkring 1 200 kronor. Vidare syntes den tidigare berörda utökningen av kriminalstatspolisen i Växjö komma att medföra en kostnadsstegring med omkring 700 kronor. Slutligen borde hänsyn tagas till inträffade löneförhöjningar i städerna Eskilstuna, Karlskrona, Karlstad, Gävle och Sundsvall. Härav föranledd utgiftsökning syntes böra uppskattas till omkring 3 000 kronor. Pensioneringskostnaderna för kriminalstatspolisen under budgetåret 1947/48 beräknas sålunda av statspolisintendenten till $(131\,400 + 400 + 1\,200 + 100 - 1\,200 + 700 + 3\,000)$ 135 600 kronor.

I gottgörelse för uniformeringskostnad och beklädnadsersättning har — upplyser statspolisintendenten — för år 1945 utgivits ett belopp av i runt tal 126 100 kronor. De föreslagna förändringarna i vissa avdelningars sammansättning skulle jämväl i förevarande hänseende komma att medföra vissa kostnadsförändringar. Utbytet av två kriminalkonstapelstjänster mot två kriminalöverkonstapelstjänster i Göteborg syntes föranleda en kostnadsökning med 800 kronor, varemot förslagen om dels utbyte av två kriminalkonstapelstjänster vid avdelningen i Stockholm mot en kriminalöverkonstapelstjänst vid vardera av avdelningarna i Eskilstuna och Västerås, dels ock överflyttande av en kriminalkonstapelstjänst från avdelningen i Umeå till avdelningen i Luleå komme att minska medelsbehovet med omkring 200 kronor respektive 100 kronor. Inrättandet av en kriminalkonstapelstjänst i Gävle förefölle att icke inverka på storleken av nu förevarande post. Den berörda indragningen av en konstapelstjänst i Göteborg komme att medföra en kostnadsminskning med omkring 200 kronor, under det att den anmälda utökningen av kriminalavdelningen i Växjö påkallade en höjning av medelsanvisningen med ett belopp av cirka 300 kronor. Hänsyn borde därutöver tagas till att från och med år 1946 i Gävle stads polisdistrikt icke längre utginge beklädnadsersättning till ordningspolispersonal ävensom till inträffade löneförhöjningar i städerna Eskilstuna, Karlskrona, Karlstad och Sundsvall. Kostnadsminskningen av förstnämnda anledning uppginge till omkring 1 700 kronor och kostnadsökningen i det senare fallet till omkring 4 200 kronor. Förslaget om utökning av ordningsstatspolisavdelningen i Karlskrona skulle slutligen medföra en kostnadsökning av omkring 2 000 kronor.

Kostnaderna för denna post hava alltså för budgetåret 1947/48 uppskattats till omkring $(126\,100 + 800 - 200 - 100 - 200 + 300 - 1\,700 + 4\,200 + 2\,000)$ 131 200 kronor.

Såsom ersättning för andra förmåner åt personalen har — meddelar statspolisintendenten — för år 1945 utgivits ett belopp av i runt tal 46 700 kronor. Det ifrågasatta utbytet av två kriminalkonstapelstjänster i Stockholm mot en kriminalöverkonstapelstjänst vid vardera av avdelningarna i Eskilstuna och Västerås torde komma att medföra en kostnadsminskning med omkring 500 kronor. I övrigt syntes de föreslagna personalförändringarna icke komma att öva någon inverkan på postens storlek. En minsk-

ning av densamma med 1 000 kronor syntes däremot uppkomma till följd av att i Gävle stads polisdistrikt från och med år 1946 ersättning för s. k. »utgifter i tjänsten» icke längre utginge till kriminalpolispersonalen. Då några större förändringar i övrigt beträffande här ifrågavarande kostnader icke vore att förvänta, syntes posten böra upptagas till (46 700 — 500 — 1 000) 45 200 kronor.

I hyresersättning för rum åt statspolisens hästar och motorfordon hava, enligt av statspolisintendenten lämnad upplysning, för 1945 utbetalats sammanlagt omkring 42 000 kronor. Intendenten beräknar ifrågavarande utgifter för budgetåret 1947/48 till samma belopp.

Kostnaderna för underhåll och vård av statspolisens hästar bestridas, såsom under närmast föregående punkt nämnts, delvis från nu ifrågavarande anslag. Statspolisintendenten upplyser, att till polisdistrikten för år 1945 utgått ersättning för nämnda kostnader med tillhoppa i runt tal 114 700 kronor, samt beräknar motsvarande kostnader för nästa budgetår till samma belopp.

Vad slutligen angår kostnaderna för expeditiionslokaler och telefon m. m. meddelar statspolisintendenten, att dessa för år 1945 uppgått till i runt tal 203 800 kronor. Intendenten anser, att man för nästa budgetår borde räkna med en kostnadsstegring av cirka 5 000 kronor på grund av ombyggnader och utökningar av vissa statspolisavdelningars expeditiionslokaler, i följd varav ifrågavarande kostnader för nästa budgetår borde uppskattas till omkring 208 800 kronor.

Enligt statspolisintendentens föreliggande statförslag jämte hans utlåtande den 19 september 1946 över länsstyrelsens i Blekinge län framställning om utökning av ordningsstatspolisen i Karlskrona skulle sålunda hela det nu ifrågavarande anslaget böra beräknas till (1 687 200 + 857 000 + 282 400 + 135 600 + 131 200 + 45 200 + 42 000 + 114 700 + 208 800) 3 504 100 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till anslaget för innevarande budgetår med 229 100 kronor.

I detta sammanhang vill jag slutligen anmäla, att statspolisintendenten i skrivelse den 7 juni 1946 gjort framställning om utvidgning av rätten till ersättning för bostadstelefon att avse jämväl vissa vid ordningsstatspolisen tjänstgörande konstaplar. Härom anför statspolisintendenten följande.

Enligt 6 § i kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m. äger, därest bostadstelefon icke bekostas av vederbörande stad, kommissarie och överkonstapel med tjänstgöring vid ordningsstatspolisen ävensom kommissarie, överkonstapel och konstapel med tjänstgöring vid kriminalstatspolisen av statsmedel undfå ersättning för inträdesavgift och, i förekommande fall, flyttningsavgift för rikstelefonförbindelse, som varder till bostaden inrättad, ävensom för abonnemangsavgift för sådan telefonförbindelse, som dit anordnas, samt för hyresavgift för ledning, som anlägges och underhålles av telegrafverket men enligt gällande bestämmelser skall bekostas av abonnent. Dylik rätt till ersättning tillkommer däremot icke konstapel vid ordningsstatspolisen. Efter tillkomsten av dessa bestämmelser har vid ett antal av ordningsstatspolisens avdelningar anskaffats särskilt dresserad polishund, vars

skötsel och handhavande anförtratts någon vid avdelningen tjänstgörande konstapel. Då dylik polishund rekvideras för utförande av spårning måste med hänsyn till den relativt korta tid vittringen i spåren kvarstår, hunden och föraren med minsta möjliga tidsutdräkt inställa sig å tjänstgöringsplatsen. Det förhållandet att telefonförbindelse icke finnes till hundförare har mången gång, särskilt vid nattliga rekvisitioner, medfört att hundförarens utryckning avsevärt fördröjts.

Under åberopande härav har statspolisintendenten hemställt, att Kungl. Maj:t för att underlätta ett framgångsrikt utnyttjande av statspolisens hundar måtte förordna, att konstapel vid ordningsstatspolisen, vilken tjänstgör såsom hundförare, i likhet med kommissarie och överkonstapel berättigas att erhålla ersättning för kostnader i anledning av anskaffande och hållande av rikstelefonförbindelse. Då statspolisen från och med budgetåret 1946/47 komme att inneha 14 hundar, syntes de årliga kostnaderna för hållande av dylik förbindelse till hundförarna med nuvarande abonnemangsavgifter böra beräknas till 900 kronor. Härtill komme en på inträdesavgifter belöpande engångskostnad, vilken kunde uppskattas till omkring 1 000 kronor.

I avgivet utlåtande över framställningen har *statskontoret* inskränkt sig till ett uttalande, att framställningen syntes vara av beskaffenhet att underställas riksdagens prövning, därvid ämbetsverket hänvisat till ett liknande ärende i 1938 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 177, s. 308—310.

Före-
draganden.

I fråga om ordningsstatspolisen har statspolisintendenten åter framfört förslag om utökning av avdelningen i Karlskrona — vilken nu består av en överkonstapel och tre konstaplar — med två konstapelstjänster. Enligt vad jag inhämtat ha erfarenheterna under de gångna åren till fullo vitsordat, att avdelningens personalstyrka är otillräcklig. Arbetet kan sålunda icke fullgöras med önskvärd effektivitet, och vissa uppgifter ha måst eftersättas. Jag vill härvid erinra, att vid samtliga ordningsstatspolisavdelningar utom den i Karlskrona antalet konstaplar uppgår till minst fem. På grund av det anförda anser jag det nödvändigt, att från och med nästa budgetår ytterligare två konstaplar anställas vid Karlskronaavdelningen.

Vid bifall till det nu framförda förslaget bör den för avlöning åt ordningsstatspolisen avsedda posten, vilken för innevarande budgetår är beräknad till 1 560 000 kronor, höjas med 12 600 kronor. Av vissa polisdistrikt beslutade löneregleringar jämte andra automatiskt inträffande förändringar medföra dessutom under nästa budgetår en nettoökning av utgifterna å 28 600 kronor. Med hänsyn till belastningen bör ytterligare uppräknig ske med 48 800 kronor. Posten skulle alltså behöva upptagas med (1 560 000 + 12 600 + 28 600 + 48 800) 1 650 000 kronor.

Statspolisintendenten har vidare hemställt, att från kriminalstatspolisavdelningen i Stockholm skulle överföras dels en befattning till den för Södermanlands län avsedda kriminalstatspolisen och dels en befattning till motsvarande avdelning i Västerås. De för sistnämnda båda avdelningar sålunda

nyinrättade befattningarna skulle tillhöra överkonstapelsgraden. Vardera avdelningen skulle därefter komma att bestå av en överkonstapel och en konstapel. Jag finner det uppenbart, att ett genomförande av förslaget skulle innebära en rationalisering av kriminalstatspolisens verksamhet. På grund därav tillstyrker jag förslaget. Den för Södermanlands län avsedda kriminalstatspolisavdelningen anser jag böra stationeras i Eskilstuna, till vilken stad ordningsstatspolisavdelningen redan nu är förlagd.

Jag anser det likaledes styrkt, att kriminalstatspolisavdelningen i Luleå är i behov av förstärkning med en konstapelsbefattning. Då en sådan befattning vid Umeåavdelningen samtidigt kan indragas, medför anordningen icke någon utökning av kriminalstatspolisen i dess helhet.

Förslagen om anställande av ytterligare en kriminalpolisman i Gävle och om utbyte vid Göteborgsavdelningen av två konstapelstjänster mot överkonstapelstjänster finner jag mig däremot icke för närvarande kunna understödja.

Överflyttning på angivet sätt av tjänster från Stockholm till Eskilstuna och Västerås skulle medföra en minskning av löneutgifterna med 1 900 kronor. Utbytet mellan Luleå- och Umeåavdelningarna skulle däremot föranleda en kostnadsökning, uppgående till 400 kronor. Posten för avlöning åt kriminalstatspolisen — för innevarande budgetår beräknad till 800 000 kronor — bör dessutom höjas med 23 300 kronor för automatiska utgiftsstegringar och med 8 200 kronor i anledning av belastningen. Medelsbehovet under nästa budgetår skulle alltså utgöra $(800\,000 - 1\,900 + 400 + 23\,300 + 8\,200)$ 830 000 kronor.

Statens bidrag till pensionering av ordningsstatspolisen har för budgetåret 1946/47 beräknats till 255 000 kronor. Medelsanvisningen bör ökas med dels 5 000 kronor för pensionering av de två nya konstaplarna i Karlskrona, dels 4 400 kronor för automatiska utgiftsstegringar, dels ock 5 600 kronor med hänsyn till belastningen. Sammanlagda anslagsbehovet uppgår alltså till $(255\,000 + 5\,000 + 4\,400 + 5\,600)$ 270 000 kronor.

Posten till pensionering av kriminalstatspolisen, nu 126 000 kronor, bör minskas med 1 200 kronor i anledning av den föreslagna förflyttningen av polismän från Stockholm till Eskilstuna och Västerås. Ökning bör ske med dels 100 kronor på grund av överförandet av en konstapelstjänst från avdelningen i Umeå till avdelningen i Luleå, dels 3 700 kronor för automatiska utgiftsförändringar, dels ock 1 400 kronor i anseende till belastningen. Posten bör således uppföras med $(126\,000 - 1\,200 + 100 + 3\,700 + 1\,400)$ 130 000 kronor.

För uniformeringskostnad och beklädnadsersättningar har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 127 000 kronor. Medelsförbrukningen för år 1945 uppgick till 126 100 kronor. Då några större förändringar i fråga om medelsbehovet under budgetåret 1947/48 icke lära komma att inträffa, föreslår jag, att posten anvisas med oförändrat belopp, 127 000 kronor.

Till ersättning för andra förmåner åt personalen, till hyreser-

sättning för rum åt statspolisens hästar och motorfordon samt till underhåll och vård av statspolisens hästar beräknar jag i nära anslutning till statspolisintendentens förslag respektive 45 000, 42 000 och 112 000 kronor.

Vad slutligen angår kostnaderna för expeditiionslokaler och telefon delar jag statspolisintendentens uppfattning, att rätt till fri bostadstelefon bör tillkomma sådan konstapel vid ordningsstatspolisen, vilken tjänstgör såsom hundförare. Jag förordar, att ifrågasvarande post, vilken nu är upptagen med 200 000 kronor och för år 1945 belastats med utgifter å tillhoppa 203 800 kronor, höjes till 205 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet å förevarande anslag kan i enlighet med de här gjorda kalkylerna uppskattas till (1 650 000 + 830 000 + 270 000 + 130 000 + 127 000 + 45 000 + 42 000 + 112 000 + 205 000) 3 411 000 kronor, eller i avrundat tal 3 400 000 kronor.

Enligt de principer, som godkänts av statsmakterna, skall mot automobilskattemedlen avräknas kostnaden för den i anledning av automobilbesiktningsväsendets omläggning från och med den 1 januari 1937 utökade ordningsstatspolisen, i den mån denna kostnad överstiger nettoinkomsten av besiktningsväsendet. Då kostnaden för nämnda utökning av ordningsstatspolisen uppgår till omkring 430 000 kronor och nettoinkomsten av besiktningsväsendet för nästa budgetår beräknas uppgå till högre belopp, bör av anslaget icke någon del avräknas mot automobilskattemedlen.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 3 400 000

[227.] 5. **Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	100 000	15 492
1946/47	40 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	59 000	—

Förevarande anslag, vilket första gången anvisats för budgetåret 1943/44, är avsett att användas *dels* för statsbidrag till kommuner till anläggningskostnaderna för sådana fasta radiostationer, som finnas böra ingå i samordningsplanen för polisradioväsendet, med i princip hälften av sagda kostnader, *dels* för bestridande av kostnaderna för rörliga radioanläggningar i statspolisens bilar och *dels* för ersättning åt sådan teknisk sakkunskap, som statspolisintendenten för prövning av ansökningar om tillstånd till polisradioanläggningar m. m. kan behöva anlita. En utförlig redogörelse för anslaget an-

vändning lämnades i propositionen nr 127/1943, till vilken torde få hänvisas.

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *statspolisintendenten* beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår.

Enligt vad *statspolisintendenten* i skrivelsen upplyser hade av reserverade medel från föregående budgetår kunnat till anslaget för innevarande budgetår överföras 127 538 kronor, i följd varav det för sistnämnda budgetår tillgängliga beloppet utgjorde i runt tal 167 500 kronor. De tillgängliga medlen beräknades under samma budgetår komma att till ett belopp av cirka 95 000 kronor tagas i anspråk för utbetalande av beviljade statsbidrag till städerna Stockholm, Uppsala, Linköping, Norrköping, Jönköping, Kristianstad, Helsingborg, Göteborg, Karlstad, Karlskoga och Gävle. Av de tillgängliga medlen skulle även bestridas kostnaden för anskaffandet av tio rörliga radioanläggningar vid statspolisen, vilken kostnad syntes komma att uppgå till omkring 68 800 kronor. Härtill komme kostnaden för anlåtande av teknisk sakkunskap med cirka 1 500 kronor. Utgifterna från anslaget under budgetåret 1946/47 kunde alltså beräknas till (95 000 + 68 800 + 1 500) 165 300 kronor, vilket belopp sålunda med 2 200 kronor understeg vad som för budgetåret vore tillgängligt för ändamålet.

I fråga om medelsbehovet för ytterligare statsbidrag till kommuner för fasta radioanläggningar upplyser *statspolisintendenten*, att städerna Karlskrona och Halmstad förberedde anskaffandet av polisradio i enlighet med samordningsplanen. Örebro stad hade för avsikt att under år 1947 vidtaga åtgärder i sådant hänseende. Möjligen komme även städerna Katrineholm, Nässjö, Värnamo, Kalmar, Borås, Vänersborg, Skövde, Lidköping, Borlänge och Sundsvall att inom en icke alltför avlägsen framtid föranstalta om samordnad polisradio. Vidare torde stadsfiskalen i Boden komma att för poliskåren i Boden hemställa om åtgärder för anskaffande under budgetåret 1947/48 av en samordnad polisradioanläggning i Boden. För åtminstone sex av nämnda fjorton städer syntes bidragen för anläggningarna böra beräknas utgå under budgetåret 1947/48. Då statsbidragskostnaderna för varje anläggning i genomsnitt beräknades till 8 625 kronor, skulle för sex anläggningar få avses 51 800 kronor.

Några ytterligare medel för rörliga radioanläggningar vid statspolisen anser *statspolisintendenten* icke erforderliga för nästkommande budgetår.

Kostnaden för den tekniska sakkunskap, som *statspolisintendenten* behövde anlita för bedömning av ifrågavarande ärenden, uppskattar *intendenten* till 1 500 kronor eller samma belopp som beräknats för ändamålet för innevarande budgetår.

Enligt *intendentens* beräkningar borde sålunda anslaget för nästa budgetår upptagas till (51 800 + 1 500 — 2 200) 51 100 kronor.

I skrivelse den 7 september 1946, avseende anslagsbehovet för den statliga poliskåren i Boden för budgetåret 1947/48, har *stadsfiskalen i Boden* hemställt om anvisande av 35 000 kronor för en radioanläggning i Boden. Anläggningen skulle bestå av en fast och två rörliga stationer. Den skulle, enligt vad *stadsfiskalen* anför, utgöra ett betydelsefullt led i riksnätet. An-

läggningen skulle därjämte avsevärt öka effektiviteten av poliskårens verksamhet, som bland annat omfattade avpatrullering av fästningens skyddsområde och av stadens bevakningsområde.

Statspolisintendenten har i yttrande över framställningen förklarat sig obehörigt biträda densamma. Anläggningen syntes *intendenten* bliva av synnerligt värde icke endast för poliskåren i Boden utan jämväl för statspolisavdelningen i Luleå. Medelsanvisningen syntes emellertid kunna begränsas till 30 000 kronor.

Före-
draganden.

Enligt vad jag inhämtat ha efter det att statspolisintendentens anslagsframställning avläts ytterligare två städer — Uddevalla och Trollhättan — förklarat sig ha för avsikt att under budgetåret 1947/48 anskaffa radioanläggning. Vidare ha av de i framställningen angivna städerna tre — Borås, Vänersborg och Lidköping — numera hos statspolisintendenten begärt konsultation med den tekniske experten för radioanläggningar. Under dessa omständigheter torde man i likhet med *intendenten* böra räkna med att medel under budgetåret 1947/48 erfordras för radioanläggningar vid åtminstone sex poliskårer, bland dem poliskåren i Boden.

Den sistnämnda poliskåren är statlig men åtnjuter bidrag av kommunala medel. Enligt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Bodens stad, å andra sidan, har sålunda staden åtagit sig — förutom att tillhandahålla vissa lokaler m. m. — att årligen till kronan erlägga ett kontant belopp, som bestämmes med utgångspunkt från vad staden skolat utgiva för ett efter stadens storlek avpassat eget polisväsende. Vad angår kostnaderna för den ifrågavarande radioanläggningen må framhållas, att anläggningen skulle hava väsentlig betydelse för bevakningen inom fästningsområdet, vilken bevakning tidigare ombesörjts av statlig fästningspolis. Den skulle även bliva till nytta för statspolisavdelningen i Luleå. Med hänsyn härtill och då staden icke skulle hava kunnat åläggas att för eget bruk anskaffa radioanläggning, har jag ansett avtalet icke kunna åberopas såsom stöd för en kostnadsfördelning mellan kronan och staden. Kostnaden för anläggningen bör alltså enligt min mening helt falla på statsverket. Jag uppskattar kostnaden till 30 000 kronor.

För de kommunala poliskårerna torde i överensstämmelse med *intendentens* beräkningar böra avses tillhoppa ($5 \times 8\,625$) 43 125 kronor. Sammanlagt skulle alltså för de nya radioanläggningarna erfordras (30 000 + 43 125) 73 125 kronor.

Härjämte kan för anlåtande av teknisk expertis under budgetåret 1947/48 beräknas åtgå 1 500 kronor.

Reservationen å anslaget, vilken uppkommit väsentligen på grund av nu ej längre föreliggande leveranssvårigheter, utgör rätteligen 140 900 kronor.

Medel för ifrågavarande ändamål böra alltså med iakttagande i övrigt av statspolisintendentens beräkningar för nästa budgetår anvisas med (95 000 + 68 800 + 1 500 + 73 125 + 1 500 — 40 000 — 140 900) 59 025 kronor eller avrundat 59 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 59 000

[228.] 6. **Poliskåren i Boden: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	163 000	186 341
1945/46	163 000	203 637
1946/47	172 600	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	282 400	—

Kungl Maj:t har den 30 juni 1942 fastställt personalförteckning för poliskåren i Boden (statsliggaren, s. 357).

Vidare har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för poliskåren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 165 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 20 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 22 500
Summa kronor 208 600	

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Bodens stad	kronor 36 000
Summa förslagsanslag kronor 172 600	

I skrivelser den 7 september och den 15 oktober 1946 har *polischefen i Boden* framlagt förslag rörande beräkningen av här ifrågavarande anslag för nästa budgetår.

Polischefen har härvid föreslagit, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med avlöningen till ytterligare en kriminalkonstapel eller med 4 500 kronor. Härom anföres, att stadens invånareantal, vilket den 1 oktober 1942, då poliskåren trädde i verksamhet, uppgick till 8 000, nu stigit till 10 000. Befolkningsstegringen motiverade en utökning av den ordinarie polisstyrkan. Då arbetsbelastningen vore störst å kriminalavdelningen, borde befattningshavaren tillföras denna avdelning. Anslagsposten, vilken under budgetåret 1945/46 belastats med 168 900 kronor, borde alltså uppföras med (168 900 + 4 500) 173 400 kronor.

Enligt det mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Bodens stad, å andra sidan, slutna avtalet rörande kronans övertagande av polisverksamheten i staden är staden skyldig bland annat att årligen till kronan erlagga ett kontant belopp, som bestämmes med utgångspunkt från vad staden skolat utgiva för ett efter stadens storlek avpassat eget polisväsende. För tiden den

1 oktober 1942—den 30 juni 1947 har beloppet fastställts till 36 496 kronor för år räknat. Om ändrade förhållanden inträffa, äger part påkalla ny prövning av beloppets storlek. Framställning härom skall göras senast sex månader före den nyssnämnda periodens utgång vid äventyr att oförändrat belopp utgår under följande fem år. Polischefen i Boden meddelar nu, att drätselkammaren beslutat öka stadens bidrag för nästa femårsperiod med avlöningen åt den nye kriminalkonstapeln. Någon kostnadshöjning uppkomme alltså icke för statsverket vid bifall till förevarande förslag.

Vad angår posten till avlöningar till icke-ordinarie personal erinrar polischefen om att vid poliskåren funnes anställda fyra extra ordinarie konstaplar med placering i lönegraden Eo 7. Avlöningarna till dem uppginge till omkring 15 000 kronor. Härefter anför polischefen.

Under kommande budgetår kan beräknas, att två ordinarie polismän komma att vara tjänstlediga med C-avdrag för uppehållande av militära arvodes-tjänster. En av dessa tjänstemän kommer att avgå med pension den 1 oktober 1947. För närvarande uppehållas de lediga befattningarna av två extra ordinarie poliskonstaplar med vikariatslön. För dessa extra ordinarie polismän vikariera två extra polismän. För innevarande budgetår har anslagits medel till avlöning till en extra konstapel utöver de två vikarierande. Denne sistnämnde extra polisman är avsedd att vikariera för sådana polismän, om vilka man vet att de av en eller annan anledning komma att åtnjuta tjänstledighet. Däremot hava medel icke anslagits för vikarier på grund av sjukdom eller semester, enär Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande kan medgiva extraanslagets överskridande av sådan anledning. Under förutsättning av att ytterligare en kriminalkonstapelstjänst inrättas vid kåren torde behovet av extra personal på grund av nu förutsebara tjänstledigheter kunna beräknas till, såsom under nuvarande år, tre extra polismän. När en extra ordinarie lön är tillgänglig under hela året och en extra ordinarie lön under tre månader, torde medelsbehovet utöver lönerna till extra ordinarie tjänstemännen kunna beräknas till 4 300 kronor, därvid lönerna till dessa extra tjänstemän beräknats efter lönegrad Ex 7.

Polischefen föreslår vidare, att medel anvisas för avlönande av aspiranter. Härom anföres.

Det torde vara av största vikt, att kåren har tillgång till rekryteringspersonal. Det har nämligen visat sig att under de senaste tre åren så gott som ingen sökande utifrån anmält sig till ledigförklarade tjänster inom kåren. Kåren har således måst rekrytera sig själv. Detta har hitintills varit möjligt, enär under krisåren ett stort antal extra polismän varit anställda vid kåren. Så är numera icke fallet. För att förebygga personalbrist torde det förty vara nödvändigt att inrätta åtminstone två aspirantbefattningar vid kåren.

Arvodet till aspirant anser polischefen icke böra sättas lägre än till 350 kronor i månaden. Medelsbehovet för aspiranter skulle alltså utgöra 8 400 kronor för år.

Under förevarande anslagspost har vidare räknats med dels ett belopp av 700 kronor för avlönande av semestervikarie för polischefen, dels ett belopp av 1 900 kronor för avlönande av ett biträde åt hästskötaren, dels 1 000 kronor för vikariatsersättningar.

Ifrågavarande anslagspost har i enlighet härmed upptagits till (15 000 + 4 300 + 8 400 + 700 + 1 900 + 1 000) 31 300 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen har uppskattats till 24 000 kronor. Kostnaderna för ändamålet för budgetåret 1945/46 utgjorde 23 150 kronor.

Utgifterna å anslaget i dess helhet skulle i enlighet härmed bliva (173 400 + 31 300 + 24 000) 228 700 kronor. Då inkomsterna av särskilda uppbördsmedel från Bodens stad upptagits med ett från 36 000 till 43 300 kronor för höjt belopp, har anslagets slutsumma beräknats till 185 400 kronor.

I yttrande över polischefens anslagsframställning har *statspolisintendenten* uttalat, att den föreslagna utökningen av polispersonalen med en kriminalkonstapel med hänsyn till arbetsbördan vid poliskåren syntes önskvärd. Under förutsättning att Bodens stad på av polischefen antytt sätt slutligen svarade för de av utökningen föranledda kostnaderna, tillstyrktes därför förslaget. Vad anginge den vid kåren erforderliga extra polispersonalen hade polischefen i särskild skrivelse till intendenten närmare redogjort för behovet av extra polispersonal. Den sålunda förebragta utredningen syntes giva belegg för det av polischefen uttalade behovet. Med anledning därav biträdades polischefens framställning även i denna del. Då något bärande skäl att utöver extrakonstapelsinstitutionen införa aspirantbefattningar icke syntes föreliggande, avstyrkte däremot intendenten det i sådant hänseende framförda förslaget.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att *hästskötaren vid poliskåren i Boden C. Zakrisson* i skrivelse den 27 november 1945 hemställt, att den av honom innehavda tjänsten måtte uppflyttas från lönegraden A 5 till lönegraden A 9. I skrivelsen erinras, att konstapel vid poliskåren placerats i lönegraden A 10. Därjämte framhålles, att stallförman vid statens veterinärmedicinska anstalt samt fodermarsk vid veterinärhögskolan vore placerade i lönegraden A 7, trots att kompetensfordringarna för dessa befattningar vore lägre än för hästskötare vid poliskåren i Boden. För att erhålla förstnämnda befattningar fordrades ingen särskild fackutbildning. Vidare hade förråds-vaktmästare vid försvarsväsendet hänförs till 7 lönegraden. För sådan syssla vore inga kompetensfordringar föreskrivna, och uppbördsansvaret vore i de flesta fall ej större än det som åvilade hästskötaren vid poliskåren i Boden. Slutligen anföres, att hästskötarbefattningen vore sluttjänst.

Den av hästskötaren gjorda framställningen tillstyrkes av *polischefen i Boden*.

Allmänna lönenämnden uttalar.

Av i ärendet lämnade uppgifter rörande de kompetensfordringar, som fastställts för befattningen som hästskötare vid poliskåren i Boden, ävensom de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna vill det synas lönenämnden, som om befattningens hänförande till en något högre lönegrad än den för närvarande fastställda borde kunna övervägas. Lönenämnden anser dock, att föreliggande framställning icke bör läggas till grund för direkt förslag i sådan riktning. I varje fall torde befattningen enligt lönenämndens mening icke böra uppföras i högre lönegrad än A 7.

Statspolisintendenten har anfört.

De vid statspolisen anställda hästkötarna, vilka hava samma kompetens som Zakrisson, åtnjuta i stort sett enahanda löneförmåner som denne. Statspolisens hästkötare hava sålunda tillförsäkrats samma lön, som enligt det militära icke-ordinariereglementet tillkommer extra ordinarie tjänstemän i 6 lönegraden. I årets statförslag för statspolisorganisationen har jag övervägt, huruvida icke vissa förbättringar borde vidtagas beträffande anställnings- och löneförhållandena för statspolisens hästkötare. Med hänsyn bland annat till det läge, i vilket frågan om polisväsendets förstatligande befinner sig, ansåg jag det dock lämpligast att för närvarande icke föreslå någon förändring. Därest emellertid Kungl. Maj:t kommer att utfärda nya statliga löneplaner m. m. i enlighet med det förslag, som avgivits av 1945 års lönekommitté, torde detta komma att medföra att statspolisens hästkötare framdeles erhålla samma löneförmåner som ordinarie tjänstemän i nuvarande 6 lönegraden. Under sådana förhållanden skulle statspolisens hästkötare komma att åtnjuta högre löneförmåner än hästkötaren vid poliskåren i Boden. Då det emellertid synes lämpligast att samtliga dessa befattningshavare likställas i lönehänseende synes mig under angivna förutsättning hästkötaren vid poliskåren i Boden tills vidare böra placeras i lönegraden A 6.

Före-
draganden.

Jag biträder förslaget om inrättande av en ny ordinarie kriminalkonstapels-tjänst. Denna bör i likhet med övriga sådana tjänster placeras i lönegraden A 12. Beträffande hästkötarbefattningen föreslår jag i likhet med statspolisintendenten, att densamma uppflyttas från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. På grund av dessa förslag bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med (4 500 + 200) 4 700 kronor. I anledning av den föreslagna nya befordringsgången för biträdespersonal bör innehavaren av en i personalförteckningen upptagen skrivbiträdestjänst i lönegraden A 2 erhålla anställning såsom extra ordinarie kontorsbiträde i 4 lönegraden. Lön för biträdet bör därför beräknas under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Å ordinarieposten föranledes härav en minskning av medelsbehovet med cirka 2 600 kronor. Anslagspostens slutsumma skulle alltså med nuvarande löner uppgå till (165 500 + 4 700 — 2 600) 167 600 kronor. På grund av den allmänna löneregleringen bör posten uppräknas med 95 500 kronor till 263 100 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har polischefen föreslagit, att liksom under löpande budgetår tre extra konstaplar skulle vara anställda under hela budgetåret 1947/48. Då en extra ordinarie konstapel, som nu under åtnjutande av vikariatslön uppehåller ordinarie polismans befattning, från och med den 1 oktober 1947 kommer att återgå till sin extra ordinarie tjänst, innebär ett bibehållande av det nuvarande antalet extra polismän i realiteten en ökning av den icke-ordinarie polisstyrkan med en man från och med den 1 oktober 1947. Med hänsyn till vad som upplysts angående personalbehovet vill jag dock icke motsätta mig en sådan utökning. På grund härav och då jag utgår från att samtliga extra konstapelstjänster från och med nästa budgetår skola åtnjuta lön enligt lönegraden Ex 7, bör anslagsposten — med utgångspunkt från nuvarande löner — uppräknas med 2 300 kronor.

Förslaget om inrättande av aspirantbefattningar kan jag icke tillstyrka.

Såsom förut anförts böra under förevarande anslagspost medel beräknas för ett extra ordinarie kontorsbiträde. Härför torde enligt gällande löneplan böra avses ett belopp av 3 100 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör ifrågavarande anslagspost upptagas till (20 600 + 2 300 + 3 100) 26 000 kronor, räknat på nuvarande löner. Den allmänna löneregleringen föranleder ett ökat medelsbehov av 18 200 kronor. Posten bör alltså uppföras med (26 000 + 18 200) 44 200 kronor.

Jag vill i detta sammanhang omförmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut i särskilda fall medgivit, att extra konstapel vid poliskåren i Boden finge under ledighet för genomgång av konstapelsklassen vid statens polisskola uppbära visst arvode per månad samt därjämte komma i åtnjutande av resekostnads- och traktamentsersättning. Kostnaderna härför ha bestritts från femte huvudtiteln's anslag till extra utgifter. Ersättningarna torde i framtiden, därest riksdagen icke framställer erinran däremot, böra utgå från poliskårens anslag.

För rörligt tillägg beräknar jag 18 400 kronor.

Under särskilda uppbördsmedel bör såsom ersättning från Bodens stad räknas med ett belopp av 43 300 kronor.

Medelsbehovet kan alltså uppskattas till (263 100 + 44 200 + 18 400 — 43 300) 282 400 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att personalförteckningen för poliskåren i Boden må ändras enligt av mig förut framförda förslag;

dels godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 263 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 44 200
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 18 400
Summa kronor 325 700	

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från Bodens stad kronor 43 300

Summa förslagsanslag kronor 282 400;

dels ock till Poliskåren i Boden: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 282 400

[229.] 7. Poliskåren i Boden: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	26 800	32 739
1945/46	28 000	44 685
1946/47	29 500	—
1947/48 (förslag)	36 400	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för poliskåren i Boden att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	600
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	13 000
4. Övriga utgifter, <i>högst</i>	»	15 400
Summa kronor		29 500

Av posten till expenser har för lyse och vatten avsetts förslagsvis 1 000 kronor samt för övriga expenser högst 12 000 kronor.

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 358.

I skrivelser den 7 september och den 15 oktober 1946 har *polischefen i Boden* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m., vilken för budgetåren 1944/45 och 1945/46 belastats med 700 respektive 2 900 kronor, föreslås höjd från 500 till 1 000 kronor.

Till reseersättningar beräknas ett belopp av 2 500 kronor. Polischefen uttalar, att åtminstone en polisman kunde antagas bli beviljad resekostnads- och traktamentsersättning för genomgående av statens polisskolas överkonstapelsklass under budgetåret 1947/48. Vidare syntes den nya rättegångsbalkens ikraftträdande den 1 januari 1948 komma att medföra ökning av stadsfiskalens resor för inställelser vid hovrätten för övre Norrland.

Anslagsposten till expenser, från vilken under budgetåret 1945/46 bestritts utgifter å 13 950 kronor, upptages till 13 100 kronor.

Vad angår posten till övriga utgifter föreslås, såvitt angår delposten till underhåll av och drivmedel för motorfordon, en höjning från 4 000 kronor till 7 000 kronor. Utgifterna för ändamålet under budgetåret 1945/46 hade, enligt vad polischefen framhåller, utgjort 6 600 kronor. Med hänsyn till den alltmer ökade bilismen vore ökad trafikkontroll i skyddsområdet erforderlig, vilket föranledde ytterligare belastning å posten.

I fråga om utgifterna för spilthyra och furage m. m. upplyser polischefen, att desamma för budgetåret 1945/46 uppgått till 9 300 kronor. Emedan polisens stallutrymmen nu moderniserats, syntes hyreskostnaden för stallutrymmet komma att ökas. För budgetåret 1947/48 erfordrades därför minst 9 300 kronor.

Beträffande delposten till inköp och underhåll av uniformer erinrar polischefen i skrivelsen den 15 oktober 1946, att Kungl. Maj:t genom beslut den 8 augusti 1946 medgivit, att de vid poliskåren anställda befattningshavare, vilka vore pliktiga att under tjänstgöring bära fullständig uniform, finge, räknat från den 1 juli 1943, vid bestämmande av ersättning för utkomna klädespersedlar eller materialier åtnjuta avdrag med belopp, mot-

svarande högst 50 % av självkostnadspriset. Avdraget hade tidigare utgjort 30 %. Av de nya bestämmelserna påkallades en höjning av delposten till inköp och underhåll av uniformer från 4 400 till 8 000 kronor.

Ifrågavarande anslagspost i sin helhet skulle således uppföras med (7 000 + 9 300 + 8 000) 24 300 kronor.

Omkostnadsanslaget har i enlighet härmed upptagits till (1 000 + 2 500 + 13 100 + 24 300) 40 900 kronor.

Statpolisintendenten har i utlåtande över framställningen den 7 september 1946 uttalat, att, ehuru det vore vanskligt att på grundval av den av polischefen förebragta utredningen bedöma behovet av den föreslagna höjningen för underhåll av motorfordon m. m., intendenten likväl ansett sig icke hava anledning motsätta sig förslaget.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och reseersättningar anser jag i avvaktan på närmare erfarenhet böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår d. v. s. med 500 respektive 600 kronor. Från sistnämnda post torde i enlighet med vad jag anfört under nästföregående punkt böra bestridas utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättning till extra poliskonstapel vid resa för genomgående av konstapelsklassen vid statens polisskola. Likaså torde anslagsposten till expenser böra bibehållas oförändrad vid 13 000 kronor. Den under övriga utgifter ingående delposten till underhåll av och drivmedel för motorfordon synes i anseende till belastningen under budgetåret 1945/46 böra något höjas. Jag finner emellertid höjningen för närvarande böra begränsas till 1 000 kronor. Delposten bör alltså beräknas till 5 000 kronor. Mot polischefens uppskattning av medelsbehovet för spilthyra och furage m. m. för hästar samt för inköp och underhåll av uniformer har jag intet att erinra. Anslagsposten bör alltså uppföras med (5 000 + 9 300 + 8 000) 22 300 kronor.

Före-
draganden.

Vid bifall härtill skulle för omkostnader erfordras (500 + 600 + 13 000 + 22 300) 36 400 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 36 400

[230.] 8. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	300 000	299 742
1944/45	350 000	444 578
1945/46	350 000	401 084
1946/47	350 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	350 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932, 712/1942, 763/1945 och 767/1945; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Beträffande de utgifter, som gäldas från ifrågavarande anslag, får jag hänvisa till en i 1935 års statsverksproposition i ämnet lämnad redogörelse (V s. 297).

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Intendenten upplyser därvid inledningsvis, att, såvitt för honom tillgängliga uppgifter gäve vid handen, kostnaderna för kalenderåret 1945 torde komma att uppgå till i runt tal 510 600 kronor. Föresättningsvis anför statspolisintendenten följande.

De faktiska kostnaderna för reservpolisorganisationen under kalenderåret 1944 angavs i statförslaget för innevarande budgetår till sammanlagt omkring 315 450 kronor. Den avsevärda ökningen av kostnaderna under år 1945 beror därpå att reservpolisen detta år i betydande omfattning tagits i anspråk för bevakning och transport av viss här i riket tillfälligt internerad utländsk militärpersonal. Emellertid har reservpolisen jämväl under år 1946 i ungefär samma omfattning som år 1945 använts för bevakning av förenämnda militärpersonal. I anledning härav torde tjänstgöringskostnaderna för år 1946 sannolikt komma att uppgå till minst samma belopp som för år 1945.

Till följd av ökat invånarantal äro städerna Huskvarna, Vänersborg, Fagersta och Köping numera skyldiga att tillhandahålla reservpolis och torde ersättning härför första gången komma att rekvireras under kalenderåret 1947. Jag uppskattar härav föranledd kostnadsökning till sammanlagt omkring 19 800 kronor.

Jämväl till följd av ökat invånarantal bliva städerna Stockholm, Malmö och Göteborg skyldiga att från och med 1947 års ingång tillhandahålla ett vid jämförelse med vad som gällt under år 1945 ökat antal reservpolismän. Ökningen uppgår för Stockholm till två man samt för Malmö och Göteborg till vardera en man. Den härav föranledda kostnadsökningen uppskattar jag till sammanlagt omkring 3 800 kronor. Med hänsyn till inträffade eller väntade löneförhöjningar torde anslaget slutligen böra ökas med 5 000 kronor.

I enlighet härmed har statspolisintendenten beräknat kostnaderna under förevarande anslag för budgetåret 1947/48 till (510 600 + 19 800 + 3 800 + 5 000) 539 200 kronor, vilket belopp innebär en höjning i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår med 189 200 kronor.

Före-
draganden.

Såsom framgår av de rörande anslaget lämnade belastningssiffrorna ha dessa varierat avsevärt under de senaste budgetåren. Den större medelsåtgången under vissa budgetår torde åtminstone delvis sammanhånga med att reservpolisen tagits i anspråk på grund av vissa av världskriget framkallade förhållanden, vilka icke kunna förväntas bli bestående. Med hänsyn härtill anser jag, att anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande de normala utgifterna bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* avkronor 350 000

[231.] 9. **Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43.....	2 300 000	2 830 896
1943/44.....	2 300 000	3 391 180
1944/45.....	2 500 000	3 361 305
1945/46.....	3 000 000	3 680 183
1946/47.....	3 000 000	—
1947/48 (förslag).....	3 400 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932, 712/1942, 763/1945 och 767/1945; förordning den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., ändrad genom förordningar nr 243/1932 och 115/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Från anslaget gäldas statsverkets kostnader för den lokala polisorganisationen å landsbygden och landstingens polisväsen samt statens andel i kostnaderna för retroaktiva pensionsavgifter. En närmare redogörelse för berörda förhållanden återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 299).

Under budgetåren 1942/43 — 1945/46 har belastningen å förevarande anslag fränsett en obetydlig nedgång budgetåret 1944/45 företett en fortgående, tämligen kraftig stegring. För det senast förflutna budgetåret överskreds anslaget med icke mindre än 680 000 kronor. Denna utveckling torde delvis få ställas i samband med ökad ordinariesättning av fjärdingsmannatjänster. Statsbidraget till fjärdingsmannalönerna, vilket enligt gällande bestämmelser utgår med en femtedel av kostnaden ifråga om icke-ordinarie och med hälften av kostnaden beträffande ordinarie befattningshavare, har på grund härav i de fall, då ordinarie anställning trätt i stället för icke-ordinarie, avsevärt ökats. Därjämte torde under de senare åren den allmänna lönenivån för landsbygdens poliskärer hava höjts. Med hänsyn härtill lär anslaget böra uppräknas. I avvaktan på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet synes dock uppräkningsen för nästa budgetår böra begränsas till ett belopp av 400 000 kronor.

Föredraganden.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 400 000

[232.] 10. **Statens polisskola: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45.....	132 200	121 782
1945/46.....	139 600	136 726
1946/47.....	162 500	—
1947/48 (förslag).....	185 000	—

[Stadga den 30 juni 1938 (nr 521) för statens polisskola, ändrad genom kungörelser nr 89/1940, 318/1941, 413/1946 och 715/1946.]

Kungl. Maj:t har den 7 maj 1943 fastställt personalförteckning för polis-skolan (statsliggaren, s. 359).

Vidare har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor 13 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 111 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 31 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 6 000
Summa förslagsanslag kronor 162 500	

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare disponeras på följande sätt:

Årsarvoden till två heltidsanställda lärare à 11 500 kronor, tillhopa	kronor 23 000
Ersättningar till timlärare, <i>högst</i>	» 85 500
Ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov	» 3 000
Summa kronor 111 500	

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *styrelsen för polisskolan* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen beräknar härvid kostnaden för avlöning till en ordinarie tjänsteman — skolans rektor — till oförändrat belopp, 13 700 kronor. Därjämte föreslår styrelsen, att en extra ordinarie kontoristtjänst i lönegraden Eo 9 ändras till ordinarie kontoristtjänst i lönegrad A 9. Som skäl härför åberopas bland annat, att behovet av tjänsten är stadigvarande samt att den nuvarande innehavaren av kontoristbefattningen varit anställd vid skolan sedan den 1 juli 1935 och i samband med skolans omorganisation blivit extra ordinarie kanslibiträde den 1 oktober 1938. Då nettolönen till kontoristen skulle uppgå till omkring 4 000 kronor, beräknar styrelsen ifrågavarande anslagspost till sammanlagt (13 700 + 4 000) 17 700 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar har styrelsen för *årsarvoden till två heltidsanställda lärare* upptagit samma belopp som för löpande budgetår eller tillhopa 23 000 kronor.

Med avseende å beräkningen av medelsbehovet för *ersättningar till timlärare* anför styrelsen bland annat.

Konstapelsklassen omfattade läsåret 1944/45 tolv avdelningar med ungefärligen 25 elever i varje avdelning. Till de två klasser, som anordnades sagda läsår, var emellertid antalet sökande så stort, att styrelsen blev nödsakad avvisa icke mindre än 218 sökande, vilka bort komma i fråga till uttagning. I

anledning härav begärde styrelsen för budgetåret 1945/46 utökning av konstapelsklassen med två avdelningar, vilken begäran bifölls. Även under budgetåret 1946/47 meddelas undervisning i 14 avdelningar. Därmed har skolan möjlighet att i denna klass årligen taga emot 350 eller högst 380 elever. Ifrågasvarande utökning synes ha medfört, att den balans, vilken förut förelegat, blivit i det närmaste hävd. Eftersom det är ett allmänt intresse, att så många oexaminerade polismän som möjligt erhålla den utbildning, som meddelas i konstapelsklassen, får styrelsen föreslå bibehållande av fjorton avdelningar under nästa budgetår. Kostnaderna beräknas till 42 200 kronor eller lika mycket som för innevarande budgetår.

Överkonstapelsklassen omfattar läsåret 1946/47 fem avdelningar med cirka 25 elever i varje avdelning. Med avseende å följande läsår anser sig styrelsen böra föreslå en utvidgning med en avdelning. Den allttjämt fortskridande ökningen av antalet befälsposter inom poliskårerna i riket har medfört, att ett stort antal väl kvalificerade sökande anmält sig till klassen. Till följd av platsbristen ha emellertid många av dessa måst avvisas. För deltagande i den kurs, som ägde rum läsåret 1945/46, ansökte 420 polismän, varav allenast 118 vunno inträde. Motsvarande antal beträffande kursen under läsåret 1946/47 utgjorde 438 respektive 124. Styrelsen har ändock så långt av pedagogiska skäl varit görligt utökat elevantalet i varje avdelning av klassen. För läsåret 1946/47 ha sålunda i envar av tre avdelningar placerats 24 elever samt i de två återstående avdelningarna 25 respektive 26 elever.

Förslaget medför ökade kostnader för arvoden till timlärare med beräknade 8 700 kronor. Hela posten uppskattas till 30 100 kronor.

Vid skolan har anordnats undervisning i kommissarieklassen under ettvarvt av budgetåren 1940/41, 1941/42, 1942/43 och 1943/44, varjämte en kurs är avsedd att taga sin början den 9 september 1946. Av 119 sökande till sistnämnda kurs kunde på grund av platsbrist allenast 25 bliva uttagna. I samband med denna uttagning konstaterade styrelsen, att det föreligger ett sådant ytterligare behov av kommissarieutbildade polismän, att en kurs bör anordnas jämväl under budgetåret 1947/48. Kostnaderna upptagas — i överensstämmelse med vad som förut beviljats för ändamålet — till 4 900 kronor.

Enligt inom nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst gjorda beräkningar har anordnande av polischefskurser ansetts erforderligt såväl hösten 1946 som våren 1947 för att de 53 deltagarna i den första distriktsåklagarkursen, som avslutats i maj 1946, skulle utan oskäligen tidsutdräkt kunna få fullfölja sin utbildning. Därefter skulle enligt samma beräkningar polischefskurser behöva anordnas en gång varje läsår. I överensstämmelse med dessa beräkningar och på styrelsens hemställan har Kungl. Maj:t anbefallt anordnande av två polischefskurser under budgetåret 1946/47. För nästföljande budgetår får styrelsen föreslå, att *en* dylik kurs anordnas, beträffande vilken kostnaderna beräknas till 8 500 kronor eller lika mycket som förut beviljats för varje polischefskurs.

Vid uppgörande av sina beräkningar har styrelsen utgått från att de vid skolan anlitade timlärarna skola tillerkännas arvoden med oförändrade belopp för undervisningstimme. Styrelsen anser sig emellertid böra understryka, att de vid polisskolan utgående timlärararvodena i allmänhet äro för låga. Därest med hänsyn till de genomförda eller väntade förbättringarna i statstjänstemännens löner eller eljest en reglering av timlärararvoden i allmänhet kommer till stånd, förutsätter styrelsen att timlärararvodena vid polisskolan också regleras.

Sammanlagda kostnaderna för arvoden till timlärare under budgetåret 1947/48 framgå av följande tablå.

Konstapelsklassen, 14 avdelningar	kronor 42 200
Överkonstapelsklassen, 6 avdelningar	» 30 100
Kommissarieklassen, 1 avdelning	» 4 900
Polischefskurs, 1 avdelning	» 8 500
Summa kronor 85 700	

Styrelsen förutsätter, att jämkning mellan posterna må kunna ske, om så skulle visa sig erforderligt.

Under förevarande anslagspost har styrelsen vidare för *ersättningar till författare av läroböcker* för skolans behov upptagit oförändrat belopp av 3 000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle således för arvoden och särskilda ersättningar behöva anvisas (23 000 + 85 700 + 3 000) 111 700 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upplyser styrelsen, att vid skolan för närvarande funnes anställda följande icke-ordinarie befattningshavare, nämligen två heltidslärare i juridiska ämnen i lönegrad Eo 27, en kontorist i Eo 9, ett laboratoriebiträde i Eo 7, ett kontorsbiträde i Eo 4 och ett skrivbiträde i Ex 2. Förutom tidigare omförmålt utbyte av den extra ordinarie kontoristtjänsten mot en ordinarie sådan tjänst föreslår styrelsen beträffande den icke-ordinarie personalen, att befattningen som kontorsbiträde i Eo 4 ersättes med en kanslibiträdesbefattning i lönegrad Eo 7. Till motivering för en sådan lönegradsuppflyttning anför styrelsen i huvudsak samma skäl, som styrelsen i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framlagt till stöd för en då föreslagen motsvarande uppflyttning av ifrågavarande befattning, vilken vid nämnda tidpunkt var placerad i lönegraden Ex 4. Vidare föreslås, att biträdet i lönegrad Ex 2 med hänsyn till längden av sin tjänstetid — befattningshavaren anställdes vid skolan den 6 oktober 1943 — beredes extra ordinarie anställning i lönegrad Eo 4. Styrelsen har vidare under hänvisning till ökningen av skrivgöromålen hemställt om anvisande av 800 kronor för övertidsarbete och extra skrivhjälp.

Styrelsen beräknar lönerna för två lärare i juridiska ämnen i lönegrad Eo 27 till 19 050 kronor, för ett laboratoriebiträde och ett kanslibiträde i lönegrad Eo 7 till (3 450 + 3 300) 6 750 kronor samt för ett kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 till 2 800 kronor. Med tillägg av föreslaget belopp för övertidsarbete och extra skrivhjälp, 800 kronor, samt ett belopp av 150 kronor för vikariatsersättning under kontoristens semester skulle alltså anslagsposten uppgå till (19 050 + 6 750 + 2 800 + 800 + 150) 29 550 kronor.

För rörligt tillägg beräknar styrelsen 6 850 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för skolans avlöningar under nästa budgetår skulle alltså enligt styrelsens förslag utgöra (17 700 + 111 700 + 29 550 + 6 850) 165 800 kronor.

I utlåtande över styrelsens framställning erinrar *statskontoret* beträffande förslaget om överförande å ordinarie stat av kontoristtjänsten, dels att 1945 års lönekommitté ansett, att frågan om i vilken utsträckning ordinarie anställning skulle begagnas borde övervägas i samband med en utredning om inne-

bördan av ordinariebegreppet, dels ock att ifrågavarande befattning uppförts å extra ordinarie stat så sent som den 1 juli 1946. Vidare ansåge sig ämbetsverket icke på grundval av vad i framställningen anförts kunna tillstyrka förslaget om uppflyttning av ett kontorsbiträde till kanslibiträde och ett extra skrivbiträde till kontorsbiträde. Dessa befattningshavares löneställning syntes icke böra ändras i avbidan å resultatet av 1944 års personalutredning i annat hänseende än att skrivbiträdet medgäves erhålla extra ordinarie anställning.

Skolstyrelsens förslag om överförande av den extra ordinarie kontoristtjänsten till ordinarie stat anser jag mig i avbidan på förestående allmän översyn av löneställningen för biträdespersonal i 7 och högre lönegrader icke kunna för närvarande tillstyrka. Däremot torde för biträdet — i enlighet med de föreslagna reglerna för befordringsgången inom biträdeskåren — böra inrättas en ordinarie kontorsbiträdestjänst. Avlöning till den ifrågavarande befattningshavaren kommer dock även i fortsättningen att bestridas från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Från anslagsposten till avlöning till en ordinarie tjänsteman skall alltså utgå lön endast till skolans rektor. Denna lön uppgår för närvarande till 13 700 kronor, därunder inbegripen avlöningsförstärkning å 1 000 kronor. Med hänsyn till den allmänna löneregleringen bör grundlönen uppräknas med 4 300 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med $(13\,700 + 4\,300)$ 18 000 kronor.

Vad angår posten till arvoden och särskilda ersättningar räknar jag med oförändrade arvoden till de två heltidsanställda lärarna, för vilka alltså bör avses ett sammanlagt belopp av 23 000 kronor. Med hänsyn till pågående allmän utredning angående timlärararvodena torde de vid polis-skolan utgående timlärararvodena böra för nästa budgetår beräknas enligt samma grunder som för närvarande. Då jag icke har något att erinra mot styrelsens planläggning av kursverksamheten, skulle således för timlärararvoden upptagas det av styrelsen föreslagna beloppet 85 700 kronor. För ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov bör liksom för innevarande budgetår avses 3 000 kronor. Hela anslagsposten skulle alltså böra uppföras med $(23\,000 + 85\,700 + 3\,000)$ 111 700 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag i likhet med styrelsen medel för avlöande av två lärare i lönegraden Eo 27 och ett laboratoriebiträde i lönegraden Eo 7. Då jag förut avstyrkt styrelsens förslag om överförande på ordinarie stat av den extra ordinarie kontoristtjänsten, bör även innehavaren av denna befattning avlönas från förevarande anslagspost. Styrelsens framställning om förändring av den nuvarande kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden Eo 4 till en kanslibiträdestjänst i lönegraden Eo 7 anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. Löneställningen för det extra skrivbiträdet bör bestämmas i enlighet med de föreslagna reglerna för befordringsgången för biträdespersonal. Bortsett från härav betingad ändring av medelsbehovet kan alltså detta för nästa budgetår beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår, dock att för löneklassuppflyttningar erfordras 700 kronor samt för övertidsersättning och extra skrivhjälp 800 kronor. Anslagsposten bör sålunda med nuvarande löner upptagas till $(31\,300 + 700 + 800)$ 32 800 kronor. I anledning av regleringen av biträ-

Före-
draganden.

denas beföringång bör det extra skrivbiträdet uppflyttas till lönegrad Eo 4. Härav påkallas en uppräknig av posten med 400 kronor till 33 200 kronor. På grund av den allmänna löneregleringen bör posten höjas ytterligare med 18 000 kronor till 51 200 kronor.

För rörligt tillägg beräknar jag 4 100 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle till avlöningar vid statens polis-skola under nästa budgetår åtgå (18 000 + 111 700 + 51 200 + 4 100) 185 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att i personalförteckningen för statens polis-skola må uppföras en befattning såsom kontorsbiträde i löne-graden A 4,

dels godkänna följande avlöningsstat för statens polis-skola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, förslagsvis	kronor	18 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	111 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal... ..	»	51 200
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	4 100

Summa förslagsanslag kronor 185 000;

dels ock till Statens polis-skola: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 185 000

[233.] 11. Statens polis-skola: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	42 000	47 573
1945/46	44 000	59 554
1946/47	57 000	—
1947/48 (förslag)	61 300	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens polis-skola, att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	kronor	100
2. Expenser, förslagsvis	»	20 000
3. Övriga utgifter (anskaffande av läroböcker och annan undervisningsmateriel, studiebesök m. m.), högst	»	36 900
Summa kronor		57 000

Av anslagsposten till expenser hava till bränsle, lyse, gas och vatten avsetts förslagsvis 2 000 kronor samt till övriga expenser högst 18 000 kronor.

I skrivelser den 29 augusti och den 29 oktober 1946 har styrelsen för polis-skolan gjort framställning om anvisande av medel till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Posten till sjukvård m. m., vilken för budgetåret 1945/46 belastats med utgifter å sammanlagt 69 kronor, föreslås härvid upptagen med oförändrat belopp, 100 kronor.

Av posten till expenser användes under budgetåret 1945/46 för bränsle, lyse, gas och vatten 1 555 kronor och för övriga expenser 13 000 kronor. Styrelsen föreslår oförändrad anvisning för budgetåret 1947/48.

För övriga utgifter förbrukades under budgetåret 1945/46 hela det anvisade beloppet, 28 900 kronor.

Med avseende å budgetåret 1947/48 beräknar styrelsen utgifterna för läroböcker och annan litteratur, kriminalteknisk förbrukningsmateriel, papper och skrivmateriel, studiebesök m. m. till genomsnittligen 75 kronor för elev, därest ny lagbok skall tillhandahållas, och eljest 53 kronor. Härom anför styrelsen.

För konstapelsklassens vidkommande är det för undervisningens behöriga bedrivande nödvändigt att anskaffa nya lagböcker till höstterminen 1947. De lagböcker, som nu äro i bruk, äro nämligen huvudsakligen av årgångarna 1943 och 1944. Det må anmärkas, att tidigare anskaffades lagböcker av nästsenaste edition åt eleverna i varje kurs, vilka böcker fingo av eleverna behållas såsom deras egendom. På grund av anslagens knapphet har emellertid styrelsen nödgats frångå detta system, som beträffande nyttjade läroböcker fastslagits i 3 § uti den för skolan fastställda stadgan. Med hänsyn till ett beräknat elevantal av 195 i vardera av de två kurserna i konstapelsklassen uppskattar styrelsen ifrågavarande utgifter för konstapelsklassen till $(195 \times 75 + 195 \times 53)$ 24 960 kronor. Vad överkonstapelsklassen beträffar vill styrelsen icke utan trängande ekonomisk nödvändighet frångå bruket att tilldela eleverna senaste lagboksedition. Dessa elever ha att på ett ofta mycket ingående sätt studera t. ex. strafflagen och vissa delar av den civilrättsliga lagstiftningen ävensom mängden av »polisförfattningar». Därför upptager styrelsen nu ifrågavarande utgifter för överkonstapelsklassen — vilken styrelsen förutsätter skola fördelas å sex avdelningar med cirka 23 elever i varje avdelning — till (140×75) 10 500 kronor. Att det för eleverna i kommissarieklassen och polischefskursen tarvas senaste lagboksedition torde icke kräva någon motivering. Utgående från att kommissarieklassen kommer att hava cirka 25 elever och polischefskursen cirka 30 elever, beräknar styrelsen ifrågavarande kostnader till (25×75) 1 875 kronor för kommissarieklassen och till (30×75) 2 250 kronor för polischefskursen.

De sammanlagda kostnaderna för läroböcker m. m. skulle följaktligen utgöra $(24\,960 + 10\,500 + 1\,875 + 2\,250)$ 39 585 kronor.

Från förevarande post utgående kostnader för pistolammunition för elevernas utbildning i vapnets bruk och stridstaktik uppskattar styrelsen till 5 000 kronor.

Vidare beräknar styrelsen under denna post medel för nyanskaffning av skrivmaskiner för undervisningsbruk samt av viss kriminalteknisk utrustning. Styrelsen anför, att vid skolan funnes 112 skrivmaskiner för undervisningsbruk. Sedan år 1938 hade nyanskaffning av sådana maskiner icke ägt rum. Nämda år inköptes 20 skrivmaskiner. Under de därefter gångna åren hade en betydande nedslitning av skrivmaskinerna skett, delvis beroende på att anslaget för underhåll tidigare knappast varit tillräckligt. I syfte att undvika ett framtida krav å förnyelse av hela skrivmaskinsbeståndet på en gång hade

styrelsen för nästa budgetår beräknat ett belopp om 4 750 kronor för inköp från generalpoststyrelsen av 10 skrivmaskiner mot utbyte av utrangerade sådana. För nyanskaffning av viss kriminalteknisk utrustning — t. ex. stativ för fotografiapparater, kassetter, exponeringsmätare, framkallningsskålar, glansplåtar till torkpress, ritbestick och fotspårsprutor — ansåges ett belopp av minst 1 000 kronor erforderligt.

Slutligen föreslår styrelsen, att för inspelning av en instruktionsfilm i ämnet kriminalpolistjänst ett belopp om 60 000 kronor ställes till förfogande. Till stöd härför anför styrelsen.

Uti det praktiska ämne, som kriminalpolistjänsten utgör, skulle ett modernt kinematografiskt åskådningsmateriel kunna betydligt effektivisera undervisningen. Det torde vara till fyllest att såsom belägg för detta påstående hänvisa till de goda erfarenheter, som under senare år vunnits av filmundervisning på militärtjänstens område. Såväl där som i det för polistjänsten nu aktuella ämnet är det ett pedagogiskt intresse att få taktiska tillvägagångssätt klart belysta i händelseförlopp med verklighetsprägel. Enär dylika händelseförlopp kunna vara mycket svåra och kostsamma att arrangera vid vanlig undervisning, har filmen kommit att bli ett utmärkt hjälpmedel.

Visserligen finnes redan vid polisskolan en film till bruk vid undervisningen i kriminalpolistjänst. Den är emellertid inspelad för ungefär 12 år sedan och på grund av flitigt begagnande i det närmaste utsliten. Förklarligt nog kan den ej heller, oaktat sina förtjänster i vissa hänseenden, i sakligt avseende fylla kravet på en god och aktuell undervisningsfilm.

Såsom grundval för beräkning av kostnaderna för framställande av en dylik film har kriminalöverkonstapeln N. Fahlander, heltidslärare i kriminalpolistjänst vid skolan, utarbetat ett preliminärt förslag rörande filmens uppläggning. Kostnaderna ha därefter beräknats av aktiebolaget kinematografiska anstalten. Enligt kostnadsförslaget skulle för inspelning av en stumfilm åtgå 36 000 kronor och för inspelning av en ljudfilm 54 000 kronor. Bolaget har även kostnadsberäknat inspelning av en film för ordningspolistjänsten. Dessa kostnader skulle belöpa sig till 24 000 respektive 36 000 kronor. Styrelsen förordar ljudfilmsalternativet för kriminalpolisfilmen. Då till det av bolaget angivna kostnadsbeloppet, 54 000 kronor, skulle komma vissa extra utgifter (för synkronupptagning av tal och ljud, utarbetande av synopsis, manuskript och scenario, förhyrning av lokaler och rekvisita) kunde de sammanlagda kostnaderna uppskattas till 60 000 kronor.

Under övriga utgifter skulle alltså enligt nämnda förslag behöva anvisas (39 585 + 5 000 + 4 750 + 1 000 + 60 000) 110 335 kronor eller, i avrundat tal, 110 400 kronor.

Omkostnadsanslaget i sin helhet skulle i enlighet härmed uppgå till (100 + 20 000 + 110 400) 130 500 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen erinrat, att det till övriga expenser beräknade beloppet för innevarande budgetår höjdes med 5 000 kronor till 18 000 kronor (1946 års statsverksproposition, V, s. 421 f.). Då uppräknningen föranleddes av utgifter, som åtminstone delvis vore av engångsnatur, syntes medelsanvisningen för nästkommande budgetår kunna begränsas till åtminstone 16 000 kronor. Beträffande beräkningen av anslagsposten till öv-

riga utgifter kunde statskontoret för sin del icke finna behöfligt, att, därest särskilda medel erfordrades för ändamålet, eleverna vid avgången från skolan erhöles egna lagböcker, då senaste lagboksedition torde finnas tillgänglig å varje polisvaktkontor och landsfiskalsexpedition.

Anslagsposten till sjukvård bör, såsom styrelsen föreslagit, upptagas med samma belopp som för löpande budgetår eller med 100 kronor.

Före-
draganden.

Vad angår posten till expenser räknar jag med oförändrad medelsanvisning, 2 000 kronor, till bränsle, lyse, gas och vatten. Delposten till övriga expenser anser jag kunna nedsättas med 2 000 kronor till 16 000 kronor. Expensposten i sin helhet skulle alltså uppgå till 18 000 kronor.

Posten till övriga utgifter, vilken i gällande omkostnadsstat är upptagen till 36 900 kronor, finner jag böra ökas med vad som erfordras för av styrelsen föreslagen anskaffning av skrivmaskiner och kriminalteknisk utrustning d. v. s. med cirka 5 800 kronor. Beträffande undervisningslitteraturen anser jag det visserligen önskvärt, att de på de lägre stadierna använda lagböckerna icke äro alltför föråldrade och att därför den näst senaste lagbokseditionen bör finnas tillgänglig för undervisningen. Däremot kan jag icke tillstyrka, att lagböcker av senaste edition tillhandahållas eleverna i vidare omfattning än som skett under senaste år. Någon uppräknings av anslaget i sådant syfte kan jag alltså icke tillstyrka. Emellertid läres ökad medelsanvisning för böcker m. m. vara erforderlig på grund av kursernas omläggning. Jag föreslår, att anslagsposten för ändamålet uppräknas med 500 kronor. Vad slutligen vidkommer styrelsens förslag om inspelning av en film i ämnet kriminalpolistjänst, vill jag uttala, att jag finner förslaget ur undervisningssynpunkt värt största uppmärksamhet. Med hänsyn till att polisutbildningens organisation för närvarande är föremål för vissa överväganden anser jag mig dock icke nu kunna biträda förslaget. I enlighet med det anförda bör anslagsposten upptagas till (36 900 + 5 800 + 500) 43 200 kronor.

Sammanlagt bör alltså till omkostnader för nästa budgetår anvisas (100 + 18 000 + 43 200) 61 300 kronor. Jag hemställer följaktligen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polis-skola: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 61 300

[234.] 12. **Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	218 900	200 928
1945/46	233 100	261 847
1946/47	269 100	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	348 100	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för kriminaltekniska anstalten (statsliggaren, s. 360).

Vidare har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	47 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	161 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	47 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12 500
Summa förslagsanslag		kronor 269 100

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skola tills vidare från och med budgetåret 1946/47 bestridas följande arvoden:

Arvoden till fyra förste kriminalassistenter à 10 000 kronor, fyra kriminalassistenter à 8 400 kronor, tre laboratorieassistenter à 7 200 kronor och en laboratorieassistent à 6 100 kronor, allt för år räknat.....	kronor	101 300
Arvoden till ett kanslibiträde à 405 kronor för månad samt sex kontorsbiträden à 310 kronor för månad.....	»	27 180
Arvoden till en byråingenjör à 9 900 kronor, ett laboratoriebiträde à 4 830 kronor och ett fotografbiträde à 1 800 kronor, allt för år räknat.....	»	16 530
Arvoden till av anstalten anlitade experter, <i>högst</i>	»	6 000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500

Vidare har Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens i skrivelse den 5 mars 1946, nr 43, givna bemyndigande, förordnat, att ovannämnda arvodesanställda befattningshavare, med undantag för byråingenjören och fotografbiträdet, må under budgetåret 1946/47 komma i åtnjutande av avlöningstillägg motsvarande provisoriskt lönetillägg med följande belopp, nämligen: förste kriminalassistenterna, kriminalassistenterna och laboratorieassistenterna med 660 kronor, kanslibiträdet och laboratoriebiträdet med 360 kronor, samt kontorsbiträdena med 180 kronor, allt för år räknat. Avlöningstilläggen skola utgå från nyssnämnda anslagspost.

Kungl. Maj:t har därjämte genom nämnda beslut medgivit, att från delposten till arvoden till av anstalten anlitade experter må från och med den 1 juli 1946 tills vidare under budgetåret 1946/47 bestridas kostnaderna för avlönande av en expert för biträde å anstaltens fingertrycksavdelning mot ett arvode av högst 300 kronor för månad.

I skrivelser den 31 augusti och den 14 oktober 1946 har *anstaltsstyrelsen* avgivit förslag till beräkning av medelsbehovet för avlöningar till anstaltens personal under budgetåret 1947/48.

Vad angår posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen hemställt om högre löneställning för anstaltens föreståndare. I detta hänseende anföres.

Föreståndarbefattningen placerades vid anstaltens tillkomst (1939) i A 30. Vid denna lönesättning torde man i främsta rummet hava dragit en parallell med föreståndarbefattningarna vid statens rättskemiska laboratorium och andra liknande institutioner. I proposition till 1941 års lagtima riksdag föreslogs dock, att tjänsten skulle överföras till löneplan C med placering i 6:e lönegraden. Anstalten har emellertid under de förflutna åren undergått en synnerligen kraftig och vid tidpunkten för lönesättningen icke förutsedd utveckling. Personalen, som vid anstaltens början omfattade 16 personer, omfattar nu 64 personer, och ett stort antal nya uppgifter av administrativ karaktär hava pålagts anstalten. Under sådana förhållanden anser styrelsen, att en löneförstärkning är synnerligen motiverad och vill för sin del föreslå att föreståndarbefattningen placeras i C 8.

I personalförteckningen har uppförts en befattning såsom kanslibiträde i lönegraden A 7. Styrelsen anser de kontanta förmåner, som utgå i denna lönegrad, icke innefatta tillräcklig ersättning åt befattningshavaren. Styrelsen framhåller härvid, att det från och med år 1940 ålåg anstalten att förmedla utbyte med vederbörande centrala organ i utlandet av meddelanden rörande brottslighet av internationell karaktär, samla inkommande uppgifter angående internationella förbrytare samt lämna polismyndigheterna i riket biträde med förmedling av meddelanden till och från utlandet angående begångna brott. Härav föranleddes skriftväxling med utländska myndigheter samt översättningar till och från franska, engelska och tyska språken av polisrapporter, domstolsutslag m. m. Detta arbete ombesörjdes under föreståndarens överinseende av ifrågavarande kanslibiträde, som vore filosofie magister med franska, engelska och tyska i examen. Styrelsen ansåge det icke möjligt att med nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden i längden kunna behålla en befattningshavare med dessa kvalifikationer, som dessutom kunde stenografera på de tre ovannämnda världsspråken, vid en lönegradsplacering motsvarande A 7.

För närvarande vill styrelsen emellertid icke förorda uppflyttning av kanslibiträdet i lönegrad. I stället hemställer styrelsen, att befattningshavaren såsom translator erhåller ett arvode av 7 000 kronor per år. Den ordinarie tjänsten förutsättes skola hållas vakant, så länge arvodet utgår.

Slutligen föreslår styrelsen, att till ordinarie stat överföras tre till registraturavdelningen hörande kanslibiträdestjänster, av vilka en — inrättad den 30 oktober 1942 — för närvarande är arvodesavlönad och de två övriga — tillkomna den 1 juli 1944 — extra ordinarie. Styrelsen framhåller, att befattningarna äro oumbärliga.

Medelsbehovet under förevarande anslagspost beräknar styrelsen på följande sätt: för en föreståndare (C 8) 15 067 kronor, för en laborator (A 26) 10 317 kronor, för en kansliskrivare (A 11) 4 587 kronor, för fyra kanslibiträden (A 7) — av vilka tjänster dock en skulle vakantsättas — 14 640 kronor, för en reparatör (A 7) 3 474 kronor och för fyra kontorsbiträden (A 4) 13 272 kronor. Sammanlagda medelsbehovet uppgår till 61 357 kronor eller i avrundat tal 61 400 kronor.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar föreslår styrelsen, att ytterligare en kriminalassistentbefattning inrättas å registraturavdelningen. Till motivering härför anföres.

Ursprungligen funnos vid anstalten fem sådana befattningar, varav tre å registraturavdelningen. Efter den översyn över assistent- och biträdesorganisationen, som år 1943 utfördes av särskilt tillkallade sakkunniga, indrogs emellertid en sådan befattning å registraturavdelningen, vilket medfört allvarliga olägenheter, som under senare tid ökats. Av de två återstående kriminalassistenterna å registraturavdelningen har en tjänstgjort som biträde åt förste kriminalassistenten å personregistret och en åt förste kriminalassistenten å godsregistret. Å fingeravtrycksregistren funnos alltså inga manliga befattningshavare mer än förste kriminalassistenten. Enär inom ett fåtal år den nuvarande förste kriminalassistenten å fingeravtrycksregistren inträder i pensionsåldern, måste en ersättare i god tid skaffas åt honom. En av de återstående kriminalassistenterna å registraturavdelningen har sålunda placerats å fingeravtrycksregistren för att där erhålla erforderlig erfarenhet. För person- och godsregistren återstår alltså endast en kriminalassistent, vilken, på grund av den starka ansvällningen av arbetsbördan å godsregistret, till större delen måste tjänstgöra å detta senare register. Å godsregistret inkommo sålunda under tiden 1 januari till och med 30 juni 1946 8 300 skrivelser mot 6 660 under samma tidsperiod år 1944 och 7 200 under år 1945. Med anledning härav synes det oundgängligt att ytterligare en kriminalassistent får anställas å registraturavdelningen.

Styrelsen föreslår vidare — med hänsyn till ökningen av arbetet på kemiska laboratoriet — att en biträdande byråingenjör anställs med ett årsarvode av 8 400 kronor.

I fråga om biträdespersonalen anser styrelsen erforderligt, att denna ökas med två kontorsbiträden, avsedda huvudsakligen för tjänstgöring å godsregistret. En på kansliet placerad kontorsbiträdestjänst, som tillkommit under innevarande budgetår enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 12 juli 1946, föreslås bibehållen även under nästa budgetår. Till nu angivna biträden skulle utgå arvode efter 310 kronor i månaden. Lönekostnaderna under ett år skulle alltså uppgå till 11 160 kronor.

Förbättrad löneställning föreslås för vissa befattningshavare. Sålunda skulle de sex å staten nu uppförda kontorsbiträdena med arvode överföras till löneplan Ex. Lönerna till dessa biträden skulle alltså icke längre belasta förevarande anslagspost. Vidare hemställs — under hänvisning till svårigheterna att erhålla arbetskraft — att arvodet till fotografbiträdet höjes från 150 kronor till 180 kronor i månaden, vilket sistnämnda belopp utbetalas till verkstadsbiträdet. Årsarvodet skulle alltså utgöra 2 160 kronor.

Delposten till arvoden åt experter bör enligt styrelsens mening höjas. Styrelsen erinrar, att delposten för budgetåret 1945/46 var upptagen till ett belopp av 4 000 kronor och för innevarande budgetår höjts till 6 000 kronor. Därav skulle emellertid även bestridas arvode till experten å fingertrycksavdelningen med 3 600 kronor. Anslaget hade alltså i realiteten vederfarits en stark minskning. Enär enligt erfarenhet från ett flertal år utgifterna å posten normalt icke understeg 6 000 kronor, hemställdes därför, att den samma för kommande budgetår måtte få beräknas till 9 600 kronor, inklusive arvodet till fingertrycksexperten.

Styrelsen beräknar behovet av medel under ifrågavarande anslagspost till följande belopp: för arvoden enligt oförändrade grunder åt fyra förste krimi-

nalassister, fem kriminalassister och fyra laboratorieassister 109 700 kronor, för tre kontorsbiträden med arvode 11 160 kronor, för en byråingenjör (9 900), en biträdande byråingenjör (8 400), ett laboratoriebiträde (4 830) och ett fotografbiträde (2 160) 25 290 kronor, en translator 7 000 kronor, experter 9 600 kronor och vikariatsersättningar 500 kronor. Sammanlagt skulle följaktligen behövas ett belopp av 163 250 kronor eller avrundat 163 500 kronor.

Från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle enligt styrelsens förslag från och med nästa budgetår avlönas de sex kontorsbiträden, som enligt vad förut anförts skulle erhålla anställning såsom extra tjänstemän. Posten skulle avlastas från kostnaderna för två kanslibiträden, vilka föreslagits överförda på ordinarie stat. Med hänsyn till svårigheterna att erhålla arbetskraft påkallar styrelsen ökning av arvodet till expeditiönsbiträdet från 180 till 250 kronor i månaden. Härjämte framför styrelsen önskemål om att arvodet å expeditiönsstyrelsen, vilken uppehålls av en pensionerad polisman, uppräknas. Arvodet är för närvarande fastställt till 250 kronor i månaden, vilket belopp enligt vad styrelsen anför beräknats jämligt de av Stockholms stad tillämpade grunderna för avlönande av pensionerade polismän i stadens tjänst. Då staden för en nyligen tillsatt expeditiönsstyrelse vid ordonnanspolisen medgivit ett månadsarvode av 281 kronor, borde arvode av samma storlek tillkomma expeditiönsstyrelsen vid anstalten. Anslagsposten i dess helhet beräknas med iakttagande av dessa förslag samt med viss förhöjning av ersättningarna för övertidsarbete och extra skrivhjälp till 60 200 kronor.

För rörligt tillägg upptager styrelsen ett belopp av 16 900 kronor.

Sammanlagda kostnaden för avlöningar uppskattas sålunda till (61 400 + 163 500 + 60 200 + 16 900) 302 000 kronor.

I utlåtande över styrelsens anslagsframställning har statskontoret anförts i huvudsak följande.

Frågan om uppflyttning av föreståndartjänsten anser statskontoret böra anstå till dess en allmän översyn av verksamheternas löneställning kommer till stånd.

Ämbetsverket har i och för sig icke något att invända mot att två kanslibiträdestjänster i lönegrad Eo 7 överföras till ordinarie stat men vill framhålla att frågan om förhållandet mellan antalet ordinarie och extra ordinarie befattningar inom statsförvaltningen läser komma att upptagas till prövning i ett sammanhang. Förslaget om överförande av ett kanslibiträde från arvodestjänst till ordinarie stat synes ämbetsverket allenast böra föranleda att detta biträde uppföres å extra ordinarie stat.

Huruvida ytterligare en kriminalassistent och två kontorsbiträden erfordras vid registraturavdelningen undandraget sig statskontorets bedömning. Ämbetsverket får dock erinra om att 1944 års riksdag på grundval av resultatet av företagen översyn av anstalten å person- och godsregistren nyinrättat två befattningar som kontorsbiträde samt utbytt en assistent å vardera av person- och godsregistren mot ett kanslibiträde (1944 års statsverksproposition, V s. 373, riksd. skr. nr 5 s. 36).

I fråga om den föreslagna befattningen som biträdande byråingenjör må erinras om att ämbetsverket i utlåtande den 8 oktober 1945 över anstaltens

anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 beträffande tjänsten som byråingenjör framhöll, att inrättandet av denna befattning huvudsakligen betingats av de särskilda förhållanden, som krigstiden medfört, samt att erfarenhet borde avväktas rörande behovet av tjänsten under mera normala förhållanden. I betraktande härav måste statskontoret hysa starka betänkligheter mot att anstaltens personalorganisation nu skulle förstärkas med även en biträdande byråingenjör.

Ämbetsverket kan icke finna att tillräckliga skäl anförts för bifall till förslaget att för ett kanslibitråde i lönegrad A 7 inrätta en befattning såsom translator med arvode å 7 000 kronor.

Därest behov anses föreligga att jämväl för nästkommande budgetår anlita en särskild expert åt anstaltens fingeravtrycksregister, vill ämbetsverket icke motsätta sig, att en uppräknings sked av delposten arvoden åt vid anstalten anlidade experter. Ämbetsverket vill emellertid — under förhållande att anslagsposten för innevarande budgetår uppräknats med 2 000 kronor — ifrågasätta om icke anslagsökningen kan begränsas, förslagsvis till 2 000 kronor.

Allmänna lönenämnden har anfört.

Enligt lönenämndens mening bör frågan om löneställningen för föreståndaren upptagas till prövning vid den översyn av lönevillkoren för befattningshavare i chefs- eller därmed jämförlig ställning, som torde komma att äga rum i samband med den förestående allmänna löneregleringen för statens tjänstemän.

Förslaget, att en arvodesbefattning med en årlig ersättning av 7 000 kronor skulle inrättas för ett kanslibitråde i A 7, kan lönenämnden icke biträda. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvila sagde tjänsteman, vill lönenämnden i stället föreslå, att han erhåller ställning som kansliskrivare, tills vidare med placering på extra ordinarie stat.

Mot styrelsens hemställan, att två kanslibitråden i Eo 7 skulle uppföras i A 7, har lönenämnden icke funnit anledning till erinran. Vad angår förslaget, att även det arvodesavlönade kanslibitrådet skulle överföras till ordinarie stat, anser lönenämnden, att det bör vara till fyllest, att tjänsten uppföres i Eo 7.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att *förste kriminalassistenterna och kriminalassistenterna* vid anstalten i skrivelse den 17 oktober 1946 gjort framställning om erhållande av ordinarie anställning. Såsom skäl härför anföres huvudsakligen följande.

Arvodesbefattningarna såsom förste kriminalassistent eller kriminalassistent rekryteras från de kommunala poliskårerna. Då polisman skall mottaga förordnande såsom assistent måste därför tjänstledighet beviljas av polischefen i hemorten. Hitintills har ledighet visserligen icke vägrats, men det har förekommit fall, där polischefen med stor tvekan medgivit sådan.

Antalet assistentbefattningar har från början utgjort tio och är nu fastställt till åtta. Hittills ha femton av innehavarna slutat sin anställning. Av dessa ha nio befattningshavare tjänstgjort endast under en tid av 9 månader — 2 år 6 månader. För övriga har tjänstgöringstiden överstridit 3 år. På något undantag när ha samtliga återgått till tjänst med lägre lön än assistentarvudet. Genom tjänstgöring i hemorten ha de velat försäkra sig om möjlighet för befordran inom polisverket. Sådan befordran försvärades, om befattningshavarna fortsatte tjänstgöring vid anstalten. Många polischefer anse nämligen denna tjänstgöring på

grund av uppgifternas specialisering mindre meriterande än polistjänst i distrikt. Samtidigt skapas olust också i polisdistrikten i anledning av den förskjutning av befordringsmöjligheterna, som vållas genom tjänstledigheten för de vid anstalten tjänstgörande polismännen.

Såsom skäl för att arvodesanställningen införts hade bland annat framhållits, att därigenom möjliggjordes för anstalten att från befattningarna skilja personer, som icke funnes skickade för desamma. Den hittills vunna erfarenheten har emellertid visat, att behov av sådan möjlighet icke föreligger. På grundval av betyg och andra ansökningshandlingar samt från landsfogdar och polischefer inhämtade personliga informationer kan styrelsen redan från början utgallra olämpliga sökande. Därest nu angiven möjlighet likväl ansåges böra tillförsäkras styrelsen, kunde den ordningen införas, att sökande förordnades att under viss kort tid, t. ex. sex månader eller ett år, uppehålla befattning såsom provtjänstgörande.

Såsom ett ytterligare skäl för arvodesanställningen har åberopats, att därigenom skapades en önskvärd cirkulation av personalen mellan anstalten och polisdistrikten. Emellertid är en sådan cirkulation endast till skada för anstalten samt till ringa eller ingen nytta för polisdistrikten. Sålunda är arbetet på allmänna laboratorieavdelningen så specialbetonat och av sådan art, att den personliga erfarenheten, förvärfvad från fall till fall av de mest skiftande slag, ofta är utslagsgivande för undersökningsresultatet. Först efter två, tre års samlade erfarenheter och tillägnad arbetsrutin torde vederbörande tjänsteman vara i stånd att nöjaktigt utföra de självständiga uppgifter, ofta på annan ort, vilka ankomma på honom ensam såsom sakkunnig representant för anstalten. Vad sålunda sagts kan i huvudsak gälla även fingeravtrycksregistret. Beaktas må att tjänstemännen vid båda nu nämnda avdelningar för att kunna anses fylla sin uppgift måste tjänstgöra så länge inom sina speciella områden, att de vid avgivande av vittnesutsagor inför domstol tillerkännas vitsord såsom sakkunniga. Även på registraturavdelningens övriga register är en tjänstgöringstid av minst ett par år oundgängligen nödvändig för att befattningshavare skall anses vara insatt i arbetet.

Beträffande lönegradsplaceringen framhålles, att förste assistentbefattningarna hade karaktär av sluttjänster. På grund därav och med hänsyn till vikten av att assistentbefattningarna besattes med kvalificerade innehavare borde desamma placeras i tillräckligt hög lönegrad. I skrivelsen föreslås, att tjänsterna hänföras, förste kriminalassistent lägst till lönegraden A 22 och kriminalassistent lägst till lönegraden A 20. Tillika hemställles, att polisman, som erhåller anställning vid anstalten, måtte för löneklassuppflyttning få tillgodoräkna sig antalet tjänstår såsom ordinarie polisman jämte tjänstgöringstid å anstalten.

Anstaltsstyrelsen har i utlåtande över framställningen vitsordat den däri anförda motiveringen. Beträffande lönegradsplaceringen framhåller styrelsen, att poliskommissarierna i medelstora städer i allmänhet vore placerade i lönegrad motsvarande A 21. Med hänsyn härtill borde förste kriminalassistent hänföras lägst till A 20. Kriminalassistent borde med beaktande av löneställningen för överkonstaplar i kommunal tjänst placeras lägst i lönegraden A 17.

Allmänna lönenämnden har beträffande befattningshavarnas framställning uttalat.

Vad i den nu remitterade framställningen anförts har synts lönenämnden utgöra skäl för att ett undanskjutande icke bör ske av frågan om

beredande av fastare anställning åt förste kriminalassistenter och kriminalassistenter. Lönenämnden anser sålunda, att befattningarna nu böra inplaceras å löneplan. Vad beträffar spörsmålet, huruvida denna inplacering bör ske å ordinarie eller extra ordinarie stat, finner lönenämnden — med hänsyn till angelägenheten av att vederbörande erhålla möjlighet att avgå från sina befattningar inom det kommunala polisväsendet och därigenom bereda tillfälle till dessa befattningars återbesättande med nya innehavare — övervägande skäl tala för den ordinarie anställningsformen.

Vidkommande frågan om lönegradsplaceringen anser sig lönenämnden, med beaktande bland annat av den av anstaltens styrelse gjorda jämförelsen med löneställningen för poliskommissarier i vissa städer, böra förorda, att förste kriminalassistenterna hänföras till A 21. Vad angår kriminalassistenterna förordar nämnden en inplacering i A 17.

Frågan om vederbörandes löneklassplacering torde få avgöras enligt eljest gängse regler efter prövning i varje särskilt fall.

Inom nämnden har *skiljaktig mening* uttalats av ledamoten Joel Andersson. Denne har ansett sig icke kunna biträda förslaget om ordinariesättning av ifrågavarande befattningar. I varje fall syntes resultatet av den av riksdagen begärda utredningen angående de med ordinarie anställning förenade rättigheterna böra avvaktas, innan ställningstagande till denna fråga skedde.

Före-
draganden.

Med avseende å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen föreslagit, att föreståndarbefattningen skulle uppflyttas från lönegraden C 6 till C 8. Med hänsyn till den utveckling anstaltens verksamhet undergått anser jag motiverat, att föreståndaren erhåller högre löneställning. Jag kan emellertid icke tillstyrka, att tjänsten placeras i högre lönegrad än C 7.

Frågan om förste kriminalassistenternas och kriminalassistenternas anställningsförhållanden har varit föremål för behandling senast i samband med den översyn av assistent- och biträdesorganisationen, vilken år 1943 företogs av vissa av chefen för socialdepartementet tillkallade sakkunniga (landsfogden O. A. Rosengren och dåvarande t. f. kanslidirektören N. G. Valentin). De sakkunniga stannade för att assistenterna alltjämt borde vara arvodister. Chefen för socialdepartementet uttalade, att han — utan att vilja taga definitiv ställning till frågan, huruvida den polisutbildade personalen borde vara fast knuten till anstalten eller cirkulera mellan anstalten och polisdistrikten — funne befattningshavarna böra tills vidare bibehållas såsom arvodister (1944 års statsverksproposition punkt 204).

Av vad i ärendet anförts har jag blivit övertygad om att arvodessystemet i vissa hänseenden medfört betydande olägenheter för anstalten liksom för befattningshavarna. För anstaltens verksamhet får det anses vara till särskilt men, att befattningshavarna i stor utsträckning sluta sin tjänstgöring, innan eller så snart de hunnit förvärva erforderlig förtrogenhet med sina sysslor. Några fördelar för anstalten i andra avseenden torde arvodesanställningen icke skänka. Då till assistenter regelmässigt antagas endast polismän med relativt lång föregående tjänstgöring i polisdistrikt och då arbetet å anstalten sker i kontakt med det praktiska polisarbetet, synes det icke vara av intresse

för anstalten, att polismännen alternera mellan denna och polisdistrikten. Vad angår behovet för anstalten att kunna entlediga olämplig befattningshavare, torde det visserligen när en befattningshavare övertages direkt från kommunal tjänst vara av betydelse, att denne icke omedelbart erhåller ordinarie anställning. Detta behov synes emellertid bära tillgodoses genom anordnande av provtjänstgöring under viss tid, förslagsvis ett år. Därjämte må framhållas, att polisdistrikten torde hava endast ringa fördel av att få vissa tjänster besatta med befattningshavare, som tidigare varit anställda å anstalten. Frånsett att dessa befattningshavare måste bli relativt få, kunna de nämligen i avsaknad av de hjälpmedel, vilka stått till deras förfogande å anstalten, vid tjänstgöringen i polisdistrikten näppeligen utnyttja de i assistenttjänsten förvärvade speciella insikterna.

På grund av det anförda vill jag föreslå, att assistenterna överföras på löneplan. I likhet med lönenämnden anser jag, att härvid den ordinarie anställningsformen bör komma till användning. Jag delar även lönenämndens uppfattning rörande lönegradsplaceringen. Förste kriminalassistent bör alltså hänföras till 21:a lönegraden och kriminalassistent till 17:e lönegraden. Då jag anser styrelsens i anslagsframställningen gjorda förslag om inrättande från och med nästa budgetår av ytterligare en kriminalassistenttjänst bära vinna tillmötesgående, skulle alltså i personalförteckningen uppföras fyra förste kriminalassistenter i lönegraden A 21 och fem kriminalassistenter i lönegraden A 17. Den nytillkommande assistenten bör dock under nästa budgetår såsom provtjänstgörande avlönas medelst arvode. Frågan om befattningshavarnas löneklassplacering torde få avgöras enligt eljest gängse regler i varje särskilt fall.

Styrelsens hemställan, att för innehavaren av den ordinarie kanslibiträdestjänsten vid anstalten skulle inrättas en särskild arvodesbefattning, kan jag icke understödja. Däremot vill jag — på sätt lönenämnden föreslagit — förorda, att kanslibiträdestjänsten ändras till kansliskrivarbefattning i 11:e lönegraden, till en början på extra ordinarie stat.

Styrelsens förslag, att ordinarie anställning skulle beredas tre icke ordinarie kanslibiträden, anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka. Befattningshavarna bära enligt min mening även under nästa budgetår bibehållas såsom icke-ordinarie. Det är min avsikt att senare i ett sammanhang upptaga frågan om biträdespersonalens löneställning.

Den av 1944 års personalutredning föreslagna befordringsgången för biträden föranleder, att i personalförteckningen bör upptagas en tjänst såsom kontorsbiträde i lönegraden A 4. Denna tjänst är avsedd för ett av anstaltens extra ordinarie kanslibiträden, vilket innehaft anställning vid anstalten sedan år 1939.

Ifrågavarande anslagspost är i gällande stat uppförd med 47 700 kronor. Utgående från nuvarande löner förordar jag, att på grund av förslagen om föreståndartjänstens uppflyttning i lönegrad och assistentbefattningarnas ordinariesättning anslagsposten höjes med (1 000 + 28 800 + 22 500) 52 300 kronor. På grund av kanslibiträdestjänstens ändring till extra ordinarie kansliskrivartjänst bör ett belopp av 3 800 kronor avräknas å posten. Nettoökningen

skulle alltså uppgå till 48 500 kronor. Posten bör följaktligen under angiven förutsättning beräknas till 96 200 kronor. Regleringen av biträdespersonalens befordringsgång medför ej ändring av anslagsbehovet under budgetåret 1947/48. På grund av den allmänna löneregleringen bör posten ökas med 43 000 kronor till 139 200 kronor.

Med hänsyn till att arbetet å kemiska laboratoriet under den gångna tiden av anstaltens verksamhet företett en fortgående kraftig ökning finner jag mig böra tillstyrka framställningen om inrättande av en befattning såsom biträdande byråingenjör med ett årsarvode, utgående från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, av 8 400 kronor. Då de arvodes-avlönade kontorsbiträdena i enlighet med de nya befordringsreglerna böra lönegradsplaceras, kommer jag att behandla de rörande denna personal framförda förslagen under nästa anslagspost. I likhet med styrelsen anser jag arvodet till fotografbiträdet böra höjas från 1 800 till 2 160 kronor om året. Delposten till arvoden till experter, vilken under budgetåret 1947/48 icke kommer att belastas med därifrån nu utgående ersättning till en kemist (biträdande byråingenjör), torde böra uppföras med oförändrat belopp, 6 000 kronor.

Vid bifall till de av mig framförda förslagen skulle från ifrågavarande anslagspost till följande befattningshavare utgå arvoden — provisoriska lönetillägg i förekommande fall däri inräknade — med följande belopp, nämligen en kriminalassistent 9 060 kronor, tre laboratorieassistenter 7 860 kronor, en laboratorieassistent 6 760 kronor, en byråingenjör 9 900 kronor, en biträdande byråingenjör 8 400 kronor, ett kanslibitråde 5 220 kronor, ett laboratoriebiträde 5 190 kronor och ett fotografbiträde 2 160 kronor. I anledning av den allmänna löneregleringen böra vissa arvoden uppräknas, nämligen för kriminalassistenten till 9 460 kronor, för tre laboratorieassistenter till 8 160 kronor, alltså sammanlagt till 24 480 kronor, för en laboratorieassistent till 7 020 kronor, för ett kanslibitråde till 5 370 kronor och för ett laboratoriebiträde till 5 340 kronor. Med inräknande av expertarvoden och vikariatsersättningar skulle alltså medelsbehovet kunna uppskattas till (9 460 + 24 480 + 7 020 + 9 900 + 8 400 + 5 370 + 5 340 + 2 160 + 6 000 + 500) 78 630 kronor eller i avrundat tal 78 700 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör enligt vad jag tidigare förordat medel för nästa budgetår beräknas för en extra ordinarie kansliskrivare. Härför bör med nuvarande löner avses ett belopp av 4 000 kronor. För godsregistret och kansliet böra två nya biträdestjänster inrättas. Den ena av dessa bör placeras i lönegraden Ex 2, vari lönen för närvarande utgår med cirka 2 400 kronor om året. Beträffande det andra biträdet, vilket anställdts redan år 1946 och tilldelats ett årsarvode av 3 900 kronor inklusive provisoriskt lönetillägg, bör för undvikande av löne-minskning arvodet bibehållas under tiden 1 juli—31 december 1947. Därefter kan biträdet — om hänsyn toges till den allmänna löneregleringen — inordnas i den nya befordringsgången. Från förevarande anslagspost bör till befattningshavaren såsom arvode och lön i lönegraden Eo 2 enligt nuvarande löneplan utbetalas 3 200 kronor. Jag tillstyrker vidare förslaget om höjning av

ersättningen till expeditiionsvaktbiträdet från 2 160 kronor till 3 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 840 kronor. Däremot finner jag ej tillräckliga skäl anförda för ökning av ersättningen till expeditiionsvakten. För övertidsersättning och extra skrivhjälp bör utöver vad för löpande budgetår anvisats beräknas ett belopp av 960 kronor. Enligt angivna beräkningar skulle alltså anslagsposten böra upptagas med (47 000 + 4 000 + 2 400 + 3 200 + 840 + 960) 58 400 kronor. I anledning av den föreslagna regleringen av beföringsgången för biträden böra till anslagsposten överföras de sex arvodesavlänade kontorsbiträdena. Då, om hänsyn toges till den nya löneregleringen, avlöningarna i de lönegrader, som härvid skola tillämpas, överstiga nu utgående arvoden, böra befattningarna redan från och med den 1 juli 1947 inplaceras i lönegrad. Jag beräknar lönerna till angivna biträden till sammanlagt 15 800 kronor. Efter uppräknig med detta belopp skulle posten uppgå till (58 400 + 15 800) 74 200 kronor. Den allmänna löneregleringen medför en höjning med 40 800 kronor till 115 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 15 200 kronor.

Till avlöningar vid anstalten för nästa budgetår bör följaktligen anvisas (139 200 + 78 700 + 115 000 + 15 200) 348 100 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt må upptagas en föreståndare i lönegraden C 7 i stället för en föreståndare i lönegraden C 6, fyra förste kriminalassistenter i lönegraden A 21, fem kriminalassistenter i lönegraden A 17 samt ytterligare ett kontorsbiträde i lönegraden A 4,

dels godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 139 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 78 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 115 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 15 200

Summa förslagsanslag kronor 348 100;

dels ock till Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 348 100

[235.] 13. **Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	128 500	180 987
1945/46	162 500	341 958
1946/47	250 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	259 000	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.*Utgifter.*

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	137 500
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt av böcker och tidskrifter ävensom nyanskaffning av apparatur), <i>högst</i>	»	16 000
		Summa kronor 259 000

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättning för försålda passformulär m. m.	kronor	1 500
2. Ersättning för utförda undersökningar m. m.	»	7 000
		Summa kronor 8 500
		Nettoutgift kronor 250 500

Tillika har föreskrivits, att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk: för lyse, gas och vatten förslagsvis 2 500 kronor, för övriga expenser för eget behov högst 35.000 kronor samt för expenser för annat än eget behov förslagsvis 100 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 11 oktober 1946 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48.

Kostnaderna för sjukvård m. m. och för reseersättningar beräknar styrelsen till oförändrade belopp, 1 000 respektive 4 500 kronor.

Under anslagsposten till expenser upptager styrelsen för lyse, gas och vatten — för vilket ändamål under budgetåret 1945/46 åtgått 3 300 kronor — ett belopp av 3 500 kronor.

Utgifterna för övriga expenser för eget behov hava för budgetåret 1945/46 utgjort 56 300 kronor, däri inberäknade kostnaderna — 15 200 kronor — för inköp av diverse stålskåp. För nästa budgetår hemställas om anvisande av 61 700 kronor.

Det ökade behovet av expensmedel uppges av styrelsen bero bland annat därpå, att vissa nya lokaler förhyrts, varav föranleddes höjda kostnader för

renhållning och städning, att registraturavdelningens fortskridande utveckling medförde stegrade utgifter för telegram, telefon och annonsering, att på grund av passregistrets utvidgning medel fordrades för inköp och underhåll av inventarier, samt att en stor del av anstaltens böcker behövde inbindas.

Under delposten skulle därjämte på grund av ett i skrivelsen den 11 oktober 1946 framlagt förslag anvisas medel för teleprinteranläggningar. I en nämnda skrivelse bilagd, av avdelningsföreståndaren V. Hagelberg utarbetad promemoria anföres rörande behovet och fördelarna av sådana anläggningar.

Behovet att snabbare men med bibehållen säkerhet kunna inhämta upplysningar och överbringa även längre skriftliga meddelanden mellan statens kriminaltekniska anstalt, polis- och åklagarmyndigheterna, länsstyrelserna, statens utlänningskommission m. fl. myndigheter i landet (och utlandet) har under åren alltmåra gjort sig gällande. Sålunda är t. ex. möjligheten att kunna anhålla eller kvarhålla misstänkta personer ofta avhängig av hur snabbt vissa uppgifter kunna inhämtas. Den begränsade tiden för häktningsbeslut nödvändiggör ofta snabb och omfattande korrespondens med andra myndigheter. Oskyldigt misstänkta, anhållna personer kunna ofta fortare försättas på fri fot, därest vissa uppgifter kunna erhållas snabbare. Efter inträffade brott erfordras många gånger, att efterlysningar omedelbart utgå till alla landets polismyndigheter eller att vissa spärrar omedelbart upprättas inom ett större område av landet. Polisiära och fiskala kallelser och till och med längre rapporter behöva många gånger överbringas särskilt snabbt, t. ex. då en efterlyst person plötsligt anträffas i en avlägsen ort o. s. v.

De möjligheter, som hittills stått till förfogande för överbringandet av polisiära och fiskala meddelanden — post, telefon, telegraf och i begränsad omfattning även radio — hava emellertid ofta visat sig vara för långsamma eller i annat avseende otillfredsställande.

Ett landsomfattande nät med fjärrskriftsapparater placerade hos polismyndigheterna i vissa lämpligt belägna orter och anslutna till en central vid anstalten synes kunna lösa här ifrågakvarande problem. Erfarenheter från England och Danmark, där polisen sedan flera år tillbaka använder sig av ett sådant system, och från den under krigsåren inom den militära under rättelse- och sambandstjänsten i vårt land uppbyggda fjärrskriftsanläggningen tala också för lämpligheten av en sådan anläggning för polisiärt bruk.

En fjärrskriftsanläggning erbjuder förutom snabbhet och säkerhet ytterligare fördelar. Vid sändandet av meddelande erhålla såväl avsändare som mottagare detsamma utskrivet med vanlig skrivmaskintext. Fjärrskriftsmaskinerna erfordra icke speciellt utbildad personal utan varje skrivmaskinskunnig person kan efter kortare övning sköta en sådan apparat. Möjlighet finnes vidare, att med hjälp av speciella tillsatsapparater verkställa utskrift jämsides med vanlig skrift på särskilda perforerade remsor, varigenom sändandet kan ske snabbare och följaktligen även billigare. Telegram inom landet och till utlandet kunna även sändas.

I skrivelsen erinras härefter, att teleprinterförbindelser under år 1946 försöksvis anordnats mellan Stockholm, Göteborg och Malmö. Direkt kontakt kunde numera också ernås via det danska riksnätet med polisen i Danmark. Härefter anföres.

Den nuvarande försöksanläggningen synes böra utbyggas så snart som möjligt. Ifrågasatt utbyggnad synes kunna ske etappvis, varvid apparaterna

först skulle placeras i avlägset belägna städer av polisiär betydelse och därefter i vissa större eller ur polisiär synpunkt livliga städer och slutligen i återstående residensstäder.

I Stockholm skulle vid centralanläggningen hos statens kriminaltekniska anstalt erfordras förslagsvis 4 apparater och i var och en av övriga städer 1 apparat.

Telegrafverket har förklarat sig inom närmaste halvåret kunna tillhandahålla ytterligare en apparat, som möjligen kunde placeras i Sundsvall, och därefter under en kommande tvåårsperiod möjligen ytterligare en eller ett par apparater. Först efter två år anser sig telegrafverket vara i stånd att utbygga nätet i större omfattning och mera systematiskt.

De nuvarande kostnaderna för fjärrskrivmaskin inklusive anslutning till vederbörande station utgå med en inträdesavgift av 1 000 kronor och en abonnemangsavgift av 450 kronor per kvartal. Härutöver utgår särskild avgift för varje skrivning i nätet. Denna avgift är betydligt lägre än motsvarande avgift för rikstelefonsamtal.

Kostnaderna för ett teleprinternät böra enligt promemorian bestridas av statsmedel. Det framhålles, att teleprinternätet komme att betjäna icke blott de underordnade polismyndigheterna utan även statspolisen, länsstyrelserna och statens utlänningskommission jämte andra statliga verk och inrättningar.

Utgifterna under budgetåret 1947/48 uppskattar styrelsen till 1 000 kronor i inträdesavgift för en apparat, 7 200 kronor för abonnemang å fyra apparater och 6 000 kronor för skrivningsavgifter eller alltså sammanlagt 14 200 kronor.

Delposten till expenser för annat än eget behov — vilken post huvudsakligen avsetts för bestridande av kostnader för tryckning av vissa pass- och ansökningsformulär enligt passkungörelsen — belastades under budgetåret 1945/46 med utgifter å 129 000 kronor. För nästa budgetår anses ett belopp av 100 000 kronor behöfligt.

Sammanlagt skulle alltså för expenser avses (3 500 + 61 700 + 100 000) 165 200 kronor.

Anstaltens publikationstryck föranledde under budgetåret 1945/46 kostnader å 150 500 kronor. För nästa budgetår beräknas 118 000 kronor.

Övriga utgifter uppgingo under budgetåret 1945/46 till 15 800 kronor. Styrelsen föreslår för budgetåret 1947/48 samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, 16 000 kronor.

Ersättningarna för försålda passformulär m. m., och för utförda undersökningar m. m. uppskattar styrelsen — med förmälan att dessa ersättningar under budgetåret 1945/46 influtit med 11 700 respektive 5 400 kronor — till 1 500 respektive 5 000 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle medelsbehovet för nästa budgetår bliva (1 000 + 4 500 + 165 200 + 118 000 + 16 000 — 1 500 — 5 000) 298 200 kronor.

I utlåtande över skrivelsen den 31 augusti 1946 har *statskontoret* ifrågasatt, huruvida icke ett belopp av 40 000 kronor vore tillräckligt för övriga expenser för eget behov.

Statspolisintendenten har i yttrande över framställningen den 11 oktober 1946 framhållit, att ett väl utbyggt teleprintersystem vore i hög grad ägnat att underlätta och effektivisera polisens arbete. Intendenten tillstyrkte därför framställningen.

För sjukvård m. m. torde för nästa budgetår få avses samma belopp som enligt gällande omkostnadsstat eller sålunda 1 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar vill jag upptaga ett spörsmål, som anmälades i 1945 års statsverksproposition, nämligen frågan om anstaltstjänstemännens rätt till resekostnads- och traktamentsersättning vid vittnesinställelse i brottmål (1945 års statsverksproposition V s. 378—379). Såsom av nämnda proposition framgår hade föreståndaren hemställt, att allmänna resereglementet måtte förklaras tillämpligt å befattningshavare vid anstalten, som vid domstol avlade vittnesmål rörande vid anstalten utförd undersökning. Denna hemställan föranledde dock icke något förslag från föredragande statsrådets sida. Jag vill framhålla, att vittnesinställelser i brottmål i anledning av å tjänstens vägnar verkställda undersökningar kunna antagas förekomma endast i fråga om ett fåtal statliga institutioner, t. ex. rättskemiska laboratoriet, rättsläkarorganisationen och provningsanstalten. Enligt vad som inhämtats äro emellertid sådana inställelser ytterst sällsynta. Man torde kunna räkna med att tjänstemän vid de nyss nämnda institutionerna och kriminaltekniska anstalten sammanlagt företaga endast 2—3 vittnesresor om året. Därjämte kan nämnas, att det givetvis förekommer, att kommunalt anställda polismän, vilka tilldelats statspolisavdelning, inkallas såsom vittnen i brottmål. I dessa fall plägar emellertid vittnesinställelsen regelmässigt samordnas med annan förrättning. Några vittgående konsekvenser av ett bifall till den av kriminaltekniska anstaltens föreståndare gjorda framställningen synas därför icke behöva befaras. På grund härav och då jag anser fullgoda skäl för ett tillmötesgående av framställningen föreligga tillstyrker jag, att resa, som tjänsteman vid anstalten företager för avläggande av vittnesmål inför domstol i anledning av förut å tjänstens vägnar verkställd utredning, må betraktas såsom tjänsteresa. Av domstol utdömd vittnesersättning bör i sådant fall inlevereras till anstalten och tagas till uppbörd å omkostnadsanslaget.

Någon uppräknig av anslagsposten till reseersättningar erfordras icke vid bifall till mitt nyss gjorda förslag. Posten bör för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 4 500 kronor.

Den i anslagsposten till expenser ingående delposten till lyse, gas och vatten beräknar jag till samma belopp som för innevarande budgetår, 2 500 kronor.

I anledning av styrelsens hemställan om anvisande under delposten till övriga expenser för eget behov av medel för fjärrskriftsanordningar må framhållas, att erfarenheterna av den under år 1946 försöksmässigt bedrivna verksamheten synas ha varit gynnsamma. Jag har mig även bekant, att den danska polisens väl utbyggda teleprintersystem medfört betydande fördelar för polisarbetet. Enligt min mening bör den ifrågavarande försöksverksamheten fortgå under nästa budgetår. Jag kan däremot icke för närvarande tillstyrka, att verksamheten utvidgas genom installation av en anläggning i Sundsvall. För den händelse försöksverksamheten skulle ge sådana resultat, att ett hela polisväsendet omfattande teleprintersystem finnes böra komma

till stånd, har jag för avsikt att föreslå, att en fullständig plan för utbyggnaden jämte förslag rörande kostnadernas bestridande underställas riksdagen.

Utgifterna för försöksverksamheten böra lämpligen bestridas från anstaltens omkostnadsanslag. Jag uppskattar kostnaderna under nästa budgetår till 10 000 kronor.

Delposten till övriga expenser för eget behov tages i anspråk bland annat för bokinköp och bokbindning. Utgifter för detta ändamål belasta emellertid även anslagsposten till övriga utgifter, nämligen i fråga om litteratur för laboratoriet. Sistnämnda utgifter torde i fortsättningen böra bestridas från den här berörda delposten.

Med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1945/46 bör förevarande delpost uppräknas med 5 000 kronor.

Till övriga expenser för eget behov beräknar jag alltså (35 000 + 10 000 + 5 000) 50 000 kronor.

Å delposten till expenser för annat än eget behov torde böra avses samma belopp som för innevarande budgetår, 100 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså för expenser erfordras en medelsanvisning å (2 500 + 50 000 + 100 000) 152 500 kronor.

Anslagsposterna till publikationstryck och till övriga utgifter — inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt nyanskaffning av apparatur — beräknar jag till oförändrade belopp, 100 000 respektive 16 000 kronor.

Uppbördsmedlen uppskattar jag till 8 000 kronor i ersättning för försålda passformulär m. m. och 7 000 kronor i ersättning för utförda undersökningar m. m.

Anstaltens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår kunna beräknas enligt följande sammanställning:

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	152 500
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt nyanskaffning av apparatur)	»	16 000
Summa kronor		274 000

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättning för försålda passformulär m. m.	kronor	8 000
2. Ersättning för utförda undersökningar m. m.	»	7 000
Summa kronor		15 000

Nettoutgift kronor 259 000

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av.....kronor 259 000

[236.] 14. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m., förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är för budgetåret 1946/47 upptaget till 125 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 föreskrivit, att från anslaget skola under budgetåret 1946/47 bestridas utgifterna för följande ändamål.

A. Gottgörelse till Stockholms stad för vissa pensioneringskostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor 31 000
B. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov m. m.:	
1. Till Eda sockens polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>	kronor 2 500
2. Till Dals Eds sockens och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>	» 2 200
3. Till Stockholms, Malmö, Trelleborgs, Landskrona, Hälsingborgs, Brunnby och Göteborgs polisdistrikt, <i>högst</i>	» 81 090 » 85 790
C. Bidrag till polisskolan i Göteborg	» 7 000
Summa kronor 123 790	

Kungl. Maj:t har vidare förordnat, att de under B., tredje punkten, omnämnda polisdistrikten skola under innevarande budgetår vara berättigade att för kostnader för gränskontrollens uppehållande åtnjuta statsbidrag enligt följande grunder.

Polisdistrikt	Statsbidrag utgår med	
Stockholms distrikt	$\frac{1}{4}$ av de verkliga kostnaderna, dock högst kronor	18 950
Malmö »	$\frac{1}{2}$ » » » » » » » »	22 600
Trelleborgs »	hela den verkliga kostnaden, » » » » » » » »	15 100
Landskrona »	$\frac{1}{3}$ av de verkliga kostnaderna, » » » » » » » »	365
Hälsingborgs »	$\frac{1}{2}$ » » » » » » » »	13 800
Brunnby »	hela den verkliga kostnaden, » » » » » » » »	2 000
Göteborgs »	$\frac{1}{4}$ av de verkliga kostnaderna, » » » » » » » »	8 275

Enligt vad från *polisnämnden i Stockholm* meddelats kunna statens från förevarande anslag utgående utgifter för gottgörelsen till Stockholms stad för vissa pensioneringskostnader för nästa budgetår beräknas till i runt tal 38 000 kronor.

Polisnämnden har vidare i skrivelse den 8 november 1946 hemställt om höjt statsbidrag till kostnaderna för gränskontrollen. Av nämnden anföres härutinnan, att utgifterna för ifrågavarande verksamhet på grund av den starkt stegrade resandeströmmen utvisade en kraftigt stigande kurva. De verkliga kostnaderna hade år 1945 uppgått till 108 660 kronor. För år 1946 och år 1947 uppskattades kostnaderna till 146 000 respektive 220 000 kronor. Nämnden hemställer, att bidraget för år 1947 beräknas med en fjärdedel å sistnämnda summa.

Före-
draganden.

Gottgörelsen till Stockholms stad för vissa pensioner har under de senaste budgetåren uppgått till 37 000 à 38 000 kronor om året. Den härför avsedda posten, vilken för innevarande budgetår beräknats till 31 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppräknas med 4 000 kronor till 35 000 kronor.

Grunder för statens bidrag till vissa städer för av dem havda kostnader för gränskontrollen fastställdes vid 1937 års riksdag (propositionen 273, riksdagens skrivelse 394). Enligt dessa grunder skulle i princip gälla, att staten svarade för kontrollen i vad den avsåge genomresetrafiken, medan kontrollen i den mån densamma toge sikte på den lokala trafiken betraktades såsom varande av samma karaktär som övriga kommunala polisuppgifter, för vilka kostnaderna skulle bestridas av vederbörande kommun. Med utgångspunkt från denna princip bestämdes de kvoter för statsbidraget, vilka förut angivits.

Ersättning till Stockholms polisdistrikt skulle enligt dessa regler utgå med en fjärdedel av kostnaderna. Dessa uppskattades i 1937 års proposition till 21 100 kronor om året. I 1941 års statsverksproposition beräknade chefen för socialdepartementet kostnaderna för budgetåret 1941/42 till 75 800 kronor. Bidraget borde därför, enligt vad departementschefen uttalade, utgå med högst 18 950 kronor. Därefter har bidraget varit maximerat till sistnämnda belopp. Med den utvidgning, som utlandstrafiken numera undergått, kan denna maximering uppenbarligen icke längre upprätthållas. Staden uppskattar de för ändamålet erforderliga utgifterna under kalenderåret 1947 till 220 000 kronor. Med en viss jämkning nedåt anser jag för min del bidragsunderlaget kunna antagas uppgå till 200 000 kronor. Det härå belöpande bidraget utgör 50 000 kronor eller 31 050 kronor mer än det för löpande budgetår upptagna understödet.

Även beträffande Malmö polisdistrikt bör bidraget höjas. Det reguljära understödet utgår för närvarande med hälften av kostnaderna, dock högst med 22 600 kronor. Detta bidrag är närmast avsett till bestridande av statens andel av kostnaderna för en vid tåg färjestationen i Malmö anordnad passkontroll. I anledning av införandet under slutet av år 1946 av tätare tågförbindelser med utlandet har det emellertid funnits erforderligt, att en så långt möjligt fullständig passkontroll företages redan ombord på färjan mellan Köpenhamn och Malmö. Formaliteterna i samband med de resandes landstigning i Malmö ha därigenom avsevärt underlättats. Då emellertid icke genom passvisitation å färjan vinnes garanti för att samtliga resenärer undergått föreskriven passgranskning, måste likväl passkontrollanter möta i Malmö vid färjans ankomst. På grund av resandeströmmens tillväxt efter världskrigets slut har arbetet med visitationen i land ökats. Under dessa förhållanden och då passgranskningen å färjan torde få anses falla utanför ramen för den lokala polismyndighetens åligganden synes staten böra bestrida — förutom fastställd andel av utgifterna för kontrollen i land — hela kostnaden för kontrollen å färjan. Kungl. Maj:t har ock genom beslut den 29 november 1946 tillerkänt polisdistriktet för särskilda anordningar för gränskontrollens upprätthållande i samband med den genomgående persontrafiken

å den ifrågavarande tågfärjeleden under tiden den 1 december 1946 — den 30 juni 1947 ett extra statsbidrag med högst 22 073 kronor 38 öre. Detta bidrag omfattar ersättning för löner och traktamenten till fem kontrollanter å färjan och motsvarar en årlig kostnad av 37 840 kronor. Jag föreslår, att sådan gottgörelse även under nästa budgetår utgår till polisdistriktet. Statsbidraget i sin helhet skulle vid bifall härtill kunna beräknas till (22 600 + 37 840) 60 440 kronor.

Med avseende å övriga städer föreligger för närvarande icke anledning att räkna med högre bidragsunderlag än för budgetåret 1946/47.

Statsunderstöden under budgetåret 1947/48 skulle alltså kunna uppskattas till (81 090 + 31 050 + 37 840) 149 980 kronor. Några högsta belopp för ersättningarna torde dock icke böra fastställas av riksdagen utan bör Kungl. Maj:t äga att med iakttagande av de för bidragen gällande kvoterna bestämma bidragens exakta belopp.

I anledning av den icke förutsedda ökningen av resandeströmmen under åren 1945 och 1946 kan det befinnas skäligt att i vissa fall utbetala bidrag utöver de förut fastställda maximibeloppen. Under förutsättning att riksdagen icke framställer erinran mot att så sker, bör förevarande anslag tagas i anspråk för bestridande av sådana kostnader.

Övriga utgifter, som bestridas från anslaget, torde kunna beräknas på enahanda sätt, som skett för budgetåret 1946/47.

Vid sådant förhållande bör anslaget för nästa budgetår upptagas till (125 000 + 4 000 + 31 050 + 37 840) 197 890 kronor eller i avrundat tal 200 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200 000

[237.] 15. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	100 000	201 758
1944/45	200 000	245 815
1945/46	200 000	3 644 984
1946/47	200 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	200 000	—

Från förevarande anslag bestridas de kostnader för polisväsendet, som anses böra gäldas av statsmedel men icke lämpligen kunna hänföras till annat polisanslag. En redogörelse för vissa av de ändamål, för vilka anslaget pläгат disponeras, återfinnes i statsliggaren s. 363—366, till vilken redogörelse torde få hänvisas. Emellertid bör härjämte tilläggas, att från anslaget för budgetåret 1945/46 jämväl bestritts vissa utgifter, som hänfört sig till avvecklingen av den allmänna säkerhetstjänstens verksamhet, samt till andra uppgifter, vilka sammanhängt med stormaktskriget.

Före-
draganden.

Enligt företagen utredning är av utgifterna å förevarande anslag under budgetåret 1945/46 ett belopp av cirka 3,5 miljoner kronor att hänföra till kostnader för allmänna säkerhetstjänsten, för utlänningsförläggningar, för hamn- och gränsbevakning samt för vissa andra krisuppgifter. Allmänna säkerhetstjänsten har numera avvecklats. Utgifter för övriga nyss angivna ändamål torde under nästa budgetår bliva av obetydlig storleksordning.

Kungl. Maj:t har i vissa fall tillerkänt tillvaratagare eller upphittare av gods, vilket icke kunnat återställas till rätte ägaren, ersättning för omhändertagandet oaktat laglig rätt till hittelön eller till godset icke förelegat. Kostnaderna härför ha bestritts från anslaget till extra utgifter. Därest riksdagen icke framställer erinran häremot, torde från och med nästa budgetår här ifrågavarande anslag böra anlitas för utbetalningarna. Någon mera avsevärd ökning av anslagsbelastningen torde därigenom icke uppkomma.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200 000

[238.] 16. **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43	600 000	844 171
1943/44	700 000	1 033 272
1944/45	800 000	1 026 987
1945/46	900 000	1 192 394
1946/47	900 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	900 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder, ändrad genom lag nr 710/1942; kungörelse den 26 juni 1925 (nr 344) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen nr 179/1925, ändrad genom kungörelse nr 230/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941, 542/1942, 384/1943, 612/1943 och 60/1946.]

Från förevarande anslag gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar samt vissa andra ersättningar till statspolisen, reservpolismän, fjärdingsmän och andra polismän. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avräknas 100 000 kronor mot automobilskattemedlen.

Före-
draganden.

Den ökade belastning å förevarande anslag, som inträtt under i synnerhet de tre senaste budgetåren, torde väsentligen vara beroende av den intensifiering av polisarbetet, som krisförhållandena nödvändiggjort. Då en återgång till mera normala förhållanden kan förväntas medföra en minskning av utgifterna för här avsedda ändamål, anser jag anledning ej föreligga att på grund av belastningssiffrorna föreslå någon höjning av anslaget. Detta

bör därför jämväl för nästa budgetår upptagas till 900 000 kronor. Härav torde 100 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 900 000,
därav 100 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[239.] 17. **Poliskollegierna, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	2 000	1 865
1946/47	2 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	2 000	—

[Kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941, 542/1942, 384/1943, 612/1943 och 60/1946.]

Från ifrågavarande anslag bestridas dagarvoden och reseersättningar till ordförande och ledamöter i poliskollegierna.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 000

[240.] 18. **Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 000	146
1946/47	1 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	1 000	—

[Förordning den 15 juni 1935 (nr 330) om ersättning av statsmedel för skada vid biträde åt ordningsmakten; kungörelse den 15 juni 1935 (nr 331) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nämnda förordning.]

Ifrågavarande anslag synes för nästa budgetår lämpligen böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 000

[241.] 19. **Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppgående av spioneri m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag
1946/47	1 500 000
1947/48 (<i>förslag</i>)	1 500 000

Anslag under denna rubrik anvisades första gången för budgetåret 1946/47 i samband med allmänna säkerhetstjänstens avveckling (propositionen 284/1946, riksdagens skrivelse 450). Rörande verksamhetens organisation må framhållas, att det egentliga spaningsarbetet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m. tillkommer de ordinära polismyndigheterna. Dessa skola dock i allmänhet äga anlita biträde av statspolispersonal. För kostnaderna för statspolispersonalen erhålla polisdistrikten gottgörelse av statsmedel enligt vanliga regler. Den övervakning av radiotrafiken, vilken ansetts böra äga rum, har lagts direkt på statspolisen under ledning av statspolisintendenten.

I skrivelser den 26 och 27 november 1946 har *statspolisintendenten* avgivit förslag till beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1947/48.

I skrivelsen den 27 november 1946, vilken avser spaningsverksamheten, anför intendenten inledningsvis.

Den nuvarande organisationen för här ifrågavarande polisverksamhet började tillämpas den 1 juli 1946. Sedan dess ha tidsförhållandena föga ändrats och det förefaller finnas ringa hopp om att tidsläget skall inom en snar framtid möjliggöra en återgång till förhållandena före det senaste världskriget. I vart fall synes det för nästa budgetår vara nödvändigt att den nu bedrivna särskilda verksamheten för de landsskadliga brottens bekämpande bibehålles, varigenom de lokala polismyndigheterna beredas möjlighet att vid behov erhålla speciellt utbildad personal såsom hjälp i denna grannliga polisverksamhet.

Härefter framhålles, att så kort tid ännu förflutit efter organisationens ikraftträdande, att någon mera allsidig erfarenhet av organisationens lämplighet icke kunde åberopas. I gällande stat upptagna anslagsposter borde därför i allmänhet bibehållas oförändrade. På några punkter nödgades dock intendenten, för att organisationen skulle bli fullt funktionsduglig eller av skäligen hänsyn till personalen, hemställa om höjningar.

Statspolisintendenten föreslår följande ändringar.

Beträffande spaningsverksamheten har för budgetåret 1946/47 upptagits ett *arvode till en biträdande kriminalpolisintendent*. Däremot har icke räknats med kostnader till vikarie för denne under semester och sjukdom m. m. För sistnämnda ändamål hemställer intendenten om anvisande för nästa budgetår av ett belopp av 2 250 kronor.

Till *ersättningar till två personer för samråd med statspolisintendenten* har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 700 kronor. Beloppet föreslås — med bibehållande av grunderna för arvoden och reseersättningar — höjt med 500 kronor till 1 200 kronor.

Nu utgående *arvode till en sekreterare*, 7 200 kronor, anses böra uppräknas med 1 200 kronor. Befattningshavaren — kvinnlig filosofie kandidat — hade, enligt vad i skrivelsen anföres, tidigare under mer än sex år varit anställd i statstjänst. Hon hade till huvudsaklig uppgift att tolka och översätta från och till de tre världsspråken samt vore specialist i fråga om utländska facktermer på polisens område.

Såsom *arvode till en bilförare* utgår för närvarande ett belopp av 5 500 kronor för år räknat. I skrivelsen framhålles, att befattningshavaren, vilken varit anställd i statstjänst sedan den 15 januari 1940, icke endast vore bilförare utan även hade att utöva tillsyn över bilparken. Han utnyttjades jämväl i spaningsarbete. Arvodet borde ökas med 500 kronor till 6 000 kronor.

Till *inköp av personbilar* har för löpande budgetår anvisats ett belopp av 56 000 kronor. Beloppet är avsett att täcka kostnaderna för inköp av sju bilar. Intendenten meddelar, att på grund av inträffad stegring av bilpriserna endast fem bilar kunnat anskaffas. På grund av verksamhetens organisation erfordrades, att ytterligare en ny bil anskaffades. Kostnaden härför kunde beräknas till högst 11 000 kronor, vilket innebure en minskning av ifrågavarande post med 45 000 kronor.

För *inköp av velocipeder* och *inköp av inventarier* ha under anslaget beräknats belopp av 2 000 respektive 30 500 kronor. Medel för dessa ändamål anses icke erforderliga för nästa budgetår.

Utgifterna för *gottgörelse till polisdistrikten för avlöningar och andra förmåner till personalen m. m.* ha för budgetåret 1946/47 uppskattats till 640 700 kronor. Intendenten framhåller, att det visat sig, att nuvarande personaluppsättning vore otillräcklig och måste utökas med två kriminalkonstaplar. De sammanlagda kostnaderna för en sådan utvidgning — utgifter för polismännens pensionering jämte andra förmåner däri inbegripna — skulle uppgå till 19 000 kronor för år.

Rörande medelsanvisningen till *reskostnads- och traktamentsersättningar* uttalar intendenten, att denna, såvitt nu kunde bedömas, vore otillräcklig. Intendenten hemställer om uppräkning med 2 000 kronor till 12 000 kronor.

Medelsbehovet för spaningsverksamheten skulle således ökas med $(2\,250 + 500 + 1\,200 + 500 + 19\,000 + 2\,000)$ 25 450 kronor och minskas med $(45\,000 + 2\,000 + 30\,500)$ 77 500 kronor. En nettominskning å $(77\,500 - 25\,450)$ 52 050 kronor skulle alltså uppstå. Då för budgetåret 1946/47 anvisats sammanlagt 1 094 900 kronor, skulle alltså det totala medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till $(1\,094\,900 - 52\,050)$ 1 042 850 kronor.

Med avseende å radiokontrollen — för vilken anslag äskas i skrivelsen den 26 november 1946 — har statspolisintendenten funnit en ökning av medelsanvisningen med 93 700 kronor erforderlig. Förslagen innebära bland annat utökning av personalen med 5 polismän och utbyte av vissa ordningskonstapelsbefattningar mot kriminalkonstapelstjänster. Därjämte skulle viss materiel inköpas. Närmare redogörelse för förslagen torde icke böra inflyta i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde i stället få lämnas till riksdagens vederbörande utskott. Anslagsposten skulle enligt intendents framställning uppföras med $(405\,000 + 93\,700)$ 498 700 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle alltså för ifrågavarande verksamhet behöva anvisas $(1\,042\,850 + 498\,700)$ 1 541 550 kronor.

Såsom statspolisintendenten framhållit föreligger ännu icke någon mera allsidig erfarenhet rörande den ifrågavarande organisationen. För budget-

året 1947/48 torde endast mindre ändringar i organisationen och anslagsdispositionen böra vidtagas.

Vad angår utgifterna för spaningsverksamheten föreslår jag, att maximibeloppet för ersättningen till den biträdande kriminalpolisintendenten i anledning av den allmänna löneregleringen höjes från 18 000 till 19 000 kronor och att ett belopp av 2 000 kronor anvisas för arvode åt vikarie för denne. Statspolisintendentens förslag om förstärkning av personalen med två kriminalkonstaplar finner jag mig böra tillstyrka. Detta förslag skulle draga en kostnad av 19 000 kronor. Slutligen förordar jag, att ett belopp av 11 000 kronor beviljas för anskaffande av ytterligare en personautomobil. Däremot anser jag, att i avvaktan på närmare erfarenhet oförändrade belopp böra anvisas för ersättningar åt de två personer, med vilka statspolisintendenten skall samråda i vissa hithörande frågor, för arvoden åt sekreterare och bilförare samt för resekostnads- och traktamentsersättningar. Jag förutsätter härvid, att Kungl. Maj:t skall äga att medgiva höjning av nyssnämnda arvoden, om så skulle finnas erforderligt för att inom organisationen behålla eller för densamma förvärva tillräckligt kvalificerade befattningshavare. I likhet med intendenten anser jag medel icke böra beräknas för inköp av velocipeder eller för inköp av inventarier.

Förslaget om ändrad befordringsgång för biträdespersonalen berör även förevarande anslag. De uppgifter, som ankomma på ifrågavarande organisation, kunna visserligen komma att till sin omfattning växla. I den mån organisationen skulle kunna framdeles begränsas, finnes emellertid möjlighet att överföra biträdespersonalen till andra statliga verk och institutioner. På grund härav föreslår jag, att de arvodesavlönade biträdena överföras på löneplan och befordras enligt det nya befordringssystemet, dock att tills vidare ordinarie tjänster icke böra inrättas. Personalen bör för lönegrads- och löneklassplacering få enligt Kungl. Maj:ts bestämmande tillgodoräkna sig tidigare statstjänst. Lönerna till personalen kunna beräknas uppgå till omkring 70 000 kronor. Den allmänna löneregleringen medför en uppräknings med 39 000 kronor till 109 000 kronor. Härtill kommer rörligt tillägg 6 600 kronor. För ifrågavarande biträden bör alltså avses ett belopp av (109 000 + 6 600) 115 600 kronor. I jämförelse med medelsanvisningen för budgetåret 1946/1947 innebär detta en ökning med 6 100 kronor.

Med nu angivna avvikelser från statspolisintendentens förslag skulle för spaningsverksamheten erfordras sammanlagt 1 045 500 kronor.

För radiokontrollen bör till materielanskaffning m. m. anvisas ett belopp av 49 500 kronor. Hela radiokontrollen skulle alltså draga en kostnad av (405 000 + 49 500) 454 500 kronor.

Anslagsbehovet för nästa budgetår uppgår följaktligen till (1 045 500 + 454 500) 1 500 000 kronor, d. v. s. samma belopp som för innevarande budgetår.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1 500 000

[242.] 20. **Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet, förslagsanslag.** I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 353/1946 har riksdagen enligt skrivelse den 19 december 1946 (nr 564) bland annat *dels* beslutat, att för befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet skall inrättas en avgångsstat enligt de grunder, som angivits i det till nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet, *dels ock* under förut angiven rubrik å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 10 000 kronor. Anslag för detta ändamål bör upptagas även å riksstaten för budgetåret 1947/48. I avbidan på närmare erfarenhet torde medelsanvisningen böra bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 10 000

F. Civilförsvaret.

[243.] 1. **Civilförvarsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** För civilförsvaret ha å riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisats följande anslag:

A n s l a g	Anvisat belopp, kronor
Civilförvarsstyrelsen:	
Avlöningar, förslagsanslag	715 000
Omkostnader, förslagsanslag	200 000
Civilförsvaret:	
Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, förslagsanslag	125 000
Bidrag till riksluftskyddsförbundet	126 500
Övnings- och försöksverksamhet, förslagsanslag	95 000
Anskaffning av viss förbrukningsmateriel, förslagsanslag	75 000
Förvaring och underhåll av viss materiel m. m., förslagsanslag	280 000
Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m., förslagsanslag	300 000
Bidrag till kommuner för utbildning m. m., förslagsanslag	700 000
Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m., förslagsanslag	50 000
Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen, förslagsanslag	50 000

Före-
draganden.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1945 har jag samma dag tillkallat åtta sakkunniga för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret och framlägga därav föranledda förslag. De sakkunnigas uppdrag beräknas vara slutfört inom den närmaste tiden. Definitiv ställning till anslagen rörande civilförsvaret anser jag mig kunna taga först sedan de sakkunnigas utredning framlagts.

På grund härav torde i förslaget till riksstat för budgetåret 1947/48 anslagen för civilförsvaret endast böra uppskattas preliminärt. Därvid torde anslagen få upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår. Beträffande andra anslag än avlöningsanslaget gör jag hemställan i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförvarsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 715 000

[244.] 2. **Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 200 000

[245.] 3. **Civilförsvaret: Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 243 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna* för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av kronor 125 000

[246.] 4. **Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 243 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet* för budgetåret 1947/48 beräkna ett anslag av kronor 126 500

[247.] 5. **Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet, förslagsanslag.** I det jag hänvisar till mina under punkten 243 gjorda uttalanden, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet* för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av kronor 95 000

[248.] 6. **Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 243 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av kronor 75 000

[249.] 7. **Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m., förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 243 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av .. kronor 280 000

[250.] 8. **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m., förslagsanslag.** På grund av vad jag under punkten 243 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av kronor 300 000

[251.] 9. **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m., förslagsanslag.** Åberopande vad jag förut anfört under punkten 243 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 700 000

[252.] 10. **Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m., förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 243 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 50 000

[253.] 11. **Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag förut anfört under punkten 243 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 50 000

G. Diverse.

[254.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till medicinalstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4 098 000

[255.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 396 000

[256.] 3. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10 500

[257.] 4. **Statens hyresråd: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	335 000	373 702
1946/47	383 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	415 000	—

[Instruktion den 19 juni 1942 (nr 432) för statens hyresråd, ändrad genom kungörelse nr 116/1943.]

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för statens hyresråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem, <i>förslagsvis</i>	kronor	90 000
2. Ersättningar till kanslipersonal m. m., <i>högst</i>	»	293 000
Summa förslagsanslag		kronor 383 000

Arvodena till ordförande, ledamöter och suppleanter utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser (statsliggaren s. 372—373).

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *statens hyresråd* framlagt förslag rörande rådets avlöningsanslag för budgetåret 1947/48, därvid rådet utgått från att dess verksamhet komme att fortgå under hela nämnda budgetår.

Hyresrådet har häri anført, att den faktor, som framför allt bestämde rådets arbetsbörda, vore frekvensen av besvärsmål. Under budgetåret 1945/46 hade inkommit 3 507 mål, expedierats 3 420 samt återkallats 181. Motsvarande siffror under budgetåret 1944/45 voro 3 195, 2 755 och 176. Under hela den tid hyresrådet varit i verksamhet fram till den 30 juni 1946 hade inkommit 13 460 mål, medan 11 573 expedierats och 660 återkallats. Balansen per den 30 juni 1946 utgjorde alltså 1 227 mål mot 1 321 vid motsvarande tidpunkt föregående år, vilket innebure en minskning av balansen med 94 mål. Att balansen icke nedgått mera, berodde dels på att antalet inkomna mål stegrats och dels på att antalet sammanträden icke kunnat nämnvärt ökas (från 350 sammanträden under budgetåret 1943/44 till 358 respektive 364 under ett vart av de båda därpå följande budgetåren). Den inträdda ökningen i besvärsmålen antal fölle därjämte så gott som helt på sådana mål, som avsåge grundhyra i lägenheter, som färdigstälts senare än den 1 januari 1942 (nybyggnadsmål). Anledning funnes förmoda, att antalet sådana mål, vilka oftast vore av invecklad och vidlyftig beskaffenhet, komme att öka ytterligare. I övrigt vore tendensen den, att de mera svårbedömda målen ökade på bekostnad av de relativt enkla. Denna förändring av målen karaktär försvårade — utöver vad som betingades av arten av hyresrådets verksamhet — för hyresrådet att ange sitt anslagsbehov. De framlagda beräkningarna kunde därför icke bliva annat än ungefärliga.

Rådet erinrar härefter om att föredragande departementschefen i 1946 års statsverksproposition vid sitt ställningstagande till rådets anslagsäskande för innevarande budgetår framhållit angelägenheten av att balansen av mål nedbringades och handläggningstiden för målen därigenom förkortades. För att nå detta mål — uttalar hyresrådet — vore det nödvändigt att utöka antalet sammanträden. Sedan numera en viss, ehuru förhållandevis obetydlig utökning av antalet suppleanter och befattningshavare genomförts, beräknade hyresrådet, att antalet sammanträden skulle kunna ökas till 400 per år, varigenom hyresrådets arbetsbalans skulle kunna förväntas bli ytterligare minskad. Förutsättning därför vore dock, att tillströmningen av mål icke komme att öka väsentligt kraftigare än tidigare.

Med hänsyn härtill och med iakttagande av belastningen på olika utgiftsposter under budgetåren 1944/45 och 1945/46 har hyresrådet beräknat medelsbehovet för budgetåret 1947/48 sålunda.

Beträffande posten till arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter upplyser hyresrådet, att belastningen under budgetåret 1945/46 utgjort 88 000 kronor. Rådet beräknar arvodet till ordföranden oförändrat till 12 000 kronor. Till den nuvarande heltidsanställda vice ordföranden utgår ett arvode av cirka 22 000 kronor för år, utgörande ersättning för mistade avlöningsförmåner av statsmedel jämte ett arvode å 250 kronor för månad. Rådet förutsätter samma anordning och kostnad under nästa budgetår. För fasta arvoden å 1 000 kronor för år till rådets sex ledamöter upptager rådet oförändrat belopp, 6 000 kronor. Utgifterna för sammanträdesarvoden har hyresrådet med utgångspunkt från ett beräknat antal sammanträden under nästa budgetår av ungefär 400 uppskattat till 53 000 kronor. De totala kostnaderna för arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem ha alltså beräknats till $(12\,000 + 22\,000 + 6\,000 + 53\,000)$ 93 000 kronor.

Vad angår storleken av det för ersättningar till kanslipersonal m. m. erforderliga beloppet erinrar hyresrådet om att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1946 fastställt ny löneplan för vissa befattningshavare med tjänstgöring å rådets kansli. Inom ramen för denna löneplan hade hyresrådet med tillämpning från och med den 1 juli 1946 beslutat om löneförhöjningar för kansliets personal med tillhopa omkring 1 500 kronor per månad eller 18 000 kronor per år. Ersättningarna till den ordinarie kanslipersonalen uppginge därefter per månad till cirka 20 900 kronor eller per år cirka 251 000 kronor. I ersättningar till ordinarie kanslipersonal borde således beräknas minst detta belopp eller 251 000 kronor.

Svårigheterna att erhålla föredragande, som kunde helt ägna sin tid åt detta arbete, kvarstode alltjämt. På grund härav hade hyresrådet i stor utsträckning måst anlita extra föredragande. Till arvoden under budgetåret 1945/46 förbrukades för sagda ändamål omkring 39 900 kronor. Med ett antal sammanträden av 400 per år, varav cirka hälften beräknades på de extra föredragandena, skulle för ändamålet krävas minst 38 000 kronor. Med hänsyn härtill borde för ersättningar till extra föredragande beräknas ett belopp av 40 000 kronor.

För övertidsersättning och tillfällig skrivhjälp, vartill under budgetåret 1945/46 förbrukats cirka 12 000 kronor, beräknar rådet sagda belopp 12 000 kronor samt för vikarier vid semester, sjukdom eller militärtjänstgöring 5 000 kronor.

För arvode åt experter och sakkunniga upptager rådet 3 000 kronor.

Till grund för en eventuell prövning av frågan om en generell hyreshöjning för tid efter den 30 september 1947 räknar hyresrådet med att under budgetåret 1947/48 vissa undersökningar rörande fastighetsomkostnaderna skola bli erforderliga. För nämnda ändamål hemställer hyresrådet om anvisande av ett belopp av 16 000 kronor för avlöningar till personal, som utför undersökningen.

Enligt hyresrådets beräkningar skulle till ersättningar till kanslipersonal m. m. erfordras ett belopp av $(251\,000 + 40\,000 + 12\,000 + 5\,000 + 3\,000 + 16\,000)$ 327 000 kronor.

Hela avlöningsanslaget för nästa budgetår har rådet alltså uppskattat till (93 000 + 327 000) 420 000 kronor.

Före-
draganden.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att besvärsmålen, vilka framför allt äro bestämmande för hyresrådets arbetsbörda, under budgetåret 1945/46 voro omkring 300 flera till antalet än under budgetåret 1944/45. Detta innebär stegring med cirka 10 %. De oavgjorda målen uppgingo vid utgången av budgetåret 1945/46 till 1 227 mål. Med hänsyn härtill torde för budgetåret 1947/48 medel böra anvisas för ökat antal sammanträden samt för förstärkning av rådets arbetskrafter. Jag tillstyrker därför, att anslagsposten till arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem i enlighet med rådets förslag ökas med 3 000 kronor till 93 000 kronor. Likaså förordar jag, att anslagsposten till ersättningar till kanslipersonal m. m. uppräknas — förutom med ett belopp av 18 000 kronor i anledning av skedd lönerreglering — med 11 000 kronor för personalförstärkning. Den föreslagna undersökningen rörande fastighetsomkostnaderna påkallar icke ökning av anslagsposten, då medel för detta ändamål beräknats även för budgetåret 1946/47. Posten skulle alltså i anledning av dessa förslag kunna uppskattas till (293 000 + 18 000 + 11 000) 322 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts uppskattar jag anslagsbehovet till (93 000 + 322 000) 415 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 415 000

[258.] 5. **Statens hyresråd: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	30 000	32 488
1946/47	30 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	31 000	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för hyresrådet, att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	28 000
Summa kronor		30 000

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *statens hyresråd* beräknat medelsbehovet under nästa budgetår för resekostnads- och traktamentsersättningar till ett belopp av 3 000 kronor. Rådet upplyser i anslutning härtill, att det på grund av den hårda arbetsbelastning, som åvilat såväl rådets

ledamöter som dess tjänstemän, icke hade varit möjligt att verkställa inspektioner av hyresnämndernas verksamhet eller att hålla upplysningskonferenser i den utsträckning, som varit önskvärd. Belastningen på 1945/46 års anslag hade därför icke utgjort mer än 1 365 kronor. Hyresrådet hade emellertid för avsikt att i fortsättningen fullfölja denna verksamhet i intensifierad utsträckning.

Till expenser har under budgetåret 1945/46 förbrukats omkring 35 950 kronor. För nästa budgetår har rådet räknat med ett medelsbehov av 33 000 kronor, varav 1 500 för utgifter i anledning av de under nästföregående punkt omförmälda undersökningarna rörande fastighetsomkostnaderna.

För bestridande av rådets omkostnader har rådet således beräknat ett anslag av (3 000 + 33 000) 36 000 kronor.

Medelsbehovet för resekostnads- och traktamentsersättningar synes, även om hyresrådets inspektions- och upplysningsverksamhet kommer att ökas under nästa budgetår, kunna begränsas till samma belopp som för innevarande budgetår, 2 000 kronor.

För expenser torde böra beräknas det av hyresrådet angivna beloppet, 33 000 kronor.

Under anslaget bör för nästa budgetår såsom särskilda uppbördsmedel, avseende av hyresrådet försålda formulär m. m., upptagas en inkomstpost å 4 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså uppgå till (2 000 + 33 000 — 4 000) 31 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 31 000

Förordanden.

[259.] 6. **Statens utlänningskommission: Avlöningar, förslagsanslag.** Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 15 november 1946 har jag tillkallat ordföranden i statens utlänningskommission N. Hagelin att inom socialdepartementet verkställa översyn av statens utlänningskommissions och statens flyktingsnämnds verksamhet och organisation, vilken översyn skall syfta till att skapa en efter fredsmässiga förhållanden anpassad ordning för handläggningen av de frågor, som hittills ankommit på nämnda organ.

Av den nämnda översynen beröras närmast anslagen till avlöningar vid statens utlänningskommission, till omkostnader för statens utlänningskommission samt till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. I riksstaten för innevarande budgetår upptages därjämte ett anslag till bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m. Medelsanvisningen för sistnämnda ändamål bör prövas i samband med frågan om utlännings- och flyktingars omhändertagande. För de nu angivna ändamålen äro för innevarande budgetår anvisade förslagsanslag å respektive 1 500 000, 150 000, 9 000 000 och 500 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1946 föreslår *statens utlänningskommission*, att kommissionens avlönings- och omkostnadsanslag för nästa budgetår upptagas med 2 010 000 respektive 355 000 kronor. Utlänningskommissionen har vidare i skrivelse samma dag hemställt, att till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. för budgetåret 1947/48 anvisas ett anslag av 5 950 000 kronor eller, om flyktingsnämndens verksamhet avvecklas till den 1 juli 1947, 4 220 000 kronor. Slutligen har *utlandssvenskarnas förening* i skrivelse den 5 november 1946 uppskattat medelsbehovet under nästa budgetår för bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m. till 1 030 000 kronor.

Föro-
draganden.

I avbidan på resultaten av den förut nämnda översynen vill jag förorda, att de förut angivna anslagen i riksstatsförslaget upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Då ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår lär kunna begränsas till sin omfattning, torde medelsbehovet under anslagen till avlöningar vid utlänningskommissionen och till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. bli mindre än det för innevarande budgetår beräknade. Övriga anslag torde preliminärt böra upptagas med oförändrade belopp.

Beträffande anslagen till utlänningskommissionens omkostnader, till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. och till bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m. gör jag hemställan i det följande.

Här hemställer jag, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1 000 000

[260.] 7. **Statens utlänningskommission: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 150 000

[261.] 8. **Internationellt socialpolitiskt samarbete, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	200 000	303 243
1946/47	400 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	450 000	—

Från anslaget bestridas kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens verksamhet och för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Nämnda organisation har efter krigets slut återupptagit sin normala verksamhet och sedermera i vissa avseenden utvidgat densamma. På grund härav komma Sveriges kostnader för organisationen att stiga. Sverige har numera även invalts i internationella

arbetsbyråns styrelse. Härav torde jämväl föränledas vissa ytterligare kostnader. Slutligen ha utgifterna för att sända delegater till konferenser stigit. Med hänsyn till dessa förhållanden synes anslaget, från vilket även böra kunna bestridas kostnader för det nordiska socialpolitiska samarbetet, för nästa budgetår böra något ökas. Jag uppskattar medelsbehovet till 450 000 kronor.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 450 000

[262.] 9. **Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag förut anfört under punkten 259 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 4 500 000

[263.] 10. **Bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m., förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anfört under punkten 259 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 500 000

[264.] 11. **Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete, förslagsanslag.** Under rubriken Bidrag till internationella hälsovårdsbyrå i Paris har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 9 400 kronor. Vid en internationell hälsovårdskonferens i New York under juni och juli 1946, vid vilken Sverige varit representerat genom en observatör, har överenskommelse träffats rörande stadgar för en världshälsovårdsorganisation och upprättande av en dylik såsom ett till förenta nationerna anknutet fackorgan. Den nya organisationen skulle övertaga de uppgifter, som åvilade internationella hälsovårdsbyrå i Paris. Frågan om Sveriges anslutning till denna organisation och därmed sammanhängande spörsmål torde senare få anmälas för riksdagen. Därvid torde även böra upptagas frågan om anvisande av medel till bidrag till organisationens kostnader. Med hänsyn till anförda förhållanden vill jag förorda, att under femte huvudtiteln för nästa budgetår upptages ett förslagsanslag under rubriken Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete. Anslaget bör uppföras med ett preliminärt uppskattat belopp, varvid lämpligen samma belopp beräknas som för internationella hälsovårdsbyrå i Paris.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 9 400

[265.] 12. **Vissa kostnader i anledning av allmänna val, förslagsanslag.** Från förevarande anslag bestridas samtliga de kostnader, vilka åsamkas statsverket på grund av allmänna val. Med anledning av de kommunala valen under hösten 1946 upptogs anslaget för budgetåret 1946/47 till 250 000 kronor.

För nästa budgetår har man för statsverkets del i första hand att räkna med vissa utgifter för resekostnads- och traktamentsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare. Med hänsyn till dessa utgifter ävensom till de kostnader för de under hösten 1946 förrättade valen, vilka möjligen kunna återstå oguldna vid utgången av löpande budgetår, torde anslaget för budgetåret 1947/48 bära uppföras med ett belopp av 1 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 000

[266.] 13. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

Såsom chefen för socialdepartementet anfört under punkt 1 förberedes proposition angående uppdelning av socialdepartementet i två departement. Medel till kommittéer och utredningar genom sakkunniga bära anvisas för vart och ett av de nya departementen. Vid sådant förhållande förordar jag, att förevarande anslag i förslaget till riksstat beräknas preliminärt och därvid upptages till samma belopp som för innevarande budgetår eller med 800 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 800 000

[267.] 14. **Jordbrukets byggnadsstudiekommitté, reservationsanslag.** I skrivelse den 8 oktober 1946 har *kommittén* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår. Jag vill framhålla, att kommitténs arbete avsetts omfatta två etapper, nämligen en första etapp, till vilken skulle höra undersökningar rörande de byggnadsmetoder som anses bära komma ifråga inom jordbruket, och en andra etapp, under vilken skulle bedrivas arbetsstudier för vägledning vid ackordssättning. Första etappen beräknas vara slutförd omkring mitten av år 1947. Resultaten av det hittills utförda arbetet föreligga emellertid ännu icke så redovisade, att jag anser mig kunna bedöma, om och i vilken omfattning arbetet bör fullföljas. Det torde dock inom den närmaste tiden bli va möjligt att fatta ståndpunkt i frågan. Jag förordar därför, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med allenast ett preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid bära uppföras med samma belopp, som för ändamålet anvisats å riksstaten för innevarande budgetår eller med

250 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Jordbrukets byggnadsstudiekommitté* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 250 000

[268.] 15. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

Såsom chefen för socialdepartementet anfört under punkt 1 förberedes proposition angående uppdelning av socialdepartementet i två departement. Medel till extra utgifter torde böra anvisas för vart och ett av de nya departementen. Vid sådant förhållande förordar jag, att förevarande anslag i förslaget till riksstat beräknas preliminärt och därvid upptages till samma belopp som för innevarande budgetår eller med 100 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 100 000

[269.] 16. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.**

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående barntillägg förordar jag, att det för detta ändamål under femte huvudtiteln uppförda anslaget i förslaget till riksstat allenast preliminärt beräknas och därvid upptages till samma belopp som för innevarande budgetår eller med 175 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 175 000

Sammanfattning.

För budgetåret 1947/48 skulle, vid bifall till gjorda förslag, under femte huvudtiteln uppföras	kronor 1 083 236 500
Då å riksstaten för budgetåret 1946/47 under huvudtiteln anvisats	» 715 051 600
skulle således huvudtitelns slutsumma komma att ökas med	» 368 184 900

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgå av följande sammanställning:

A v d e l n i n g		Minskning eller ökning
A. Socialdepartementet	+	217 000
B. Sociala verk och inrättningar	+	348 837 900
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+	26 826 800
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+	12 321 500
E. Polisväsendet	+	1 014 200
F. Civilförsvaret		0
G. Diverse	—	21 032 500

Av totalökningen hänför sig huvuddelen till den av 1946 års riksdag beslutade folkpensioneringsreformen och till allmänna barnbidrag, varom proposition för närvarande förberedes. Utöver anslaget för sistnämnda ändamål ha åtskilliga andra anslag endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade belopp, varför de angivna siffrorna icke äro definitiva. Jag vill här påpeka, att anslagen till Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar respektive Omkostnader samt till Medikolegala besiktningar, vilka anslag för närvarande äro upptagna under andra huvudtiteln, i riksstatsförslaget föreslås överflyttade till femte huvudtiteln.

Vad särskilt angår avlönings- och omkostnadsanslagen hänvisas i fråga om deras fördelning å de olika avdelningarna till följande sammanställning:

Avlöningar och omkostnader.

	Avlöningar	Omkostnader
A. Socialdepartementet	+ 200 000	+ 17 000
B. Sociala verk och inrättningar	+ 4 055 700	+ 245 800
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 21 091 900	+ 1 453 900
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 13 288 500	+ 633 000
E. Polisväsendet	+ 261 000	+ 19 700
F. Civilförsvaret	0	0
G. Diverse	— 17 228 000	+ 1 000
	+ 21 669 100	+ 2 370 400
	24 039 500	

Härnadan lämnas vidare en redogörelse för mera betydande förändringar å andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag, varvid först behandlas anslag, vilka återfinnas såväl i riksstaten för innevarande budgetår som i det huvudtitelsförslag, som nu framläggas.

Sociala verk och inrättningar.

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>	Kronor	Kronor
Mödrahjälp.....	600 000	
Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.....	2 000 000	
Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer ..	11 000 000	
Bidrag till inrättande av pensionärshem	1 000 000	
Förskottering av olycksfallsförsäkringsavgifter m. m. . .	400 000	
Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud.....	120 000	
Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. . .	266 000 000	
Barnbidrag	1 750 000	
Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet..	1 425 000	
Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar ..	350 000	
Kristillägg till sjukkassor	900 000	
Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	500 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem ..	1 000 000	
Bidrag till driften av barnhem	500 000	
Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård	500 000	
Fria resor för barn	1 000 000	
Bidrag till husmoderssemestern	200 000	
Bidrag till driften av barnkolonier m. m.	100 000	
Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.....	1 060 000	290 405 000

Utrustning av nya sinnessjukhus	120 000
Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala.....	645 000
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	250 000
Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	1 100 000
Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m.m.	100 000
Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos- sjukvårdsanstalter	150 000
Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	750 000
Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	300 000
Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi..	150 000

	Kronor	Kronor
Bidrag till vanförestalter	410 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter.....	100 000	
Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	200 000	
Understödande av dispensärverksamhet	200 000	
Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	300 000	
Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	100 000	
Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	150 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m.	400 000	
Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	200 000	5 625 000

Polisväsendet.

Statpolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	125 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	400 000	525 000

Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
Medicinalstyrelsens delfond	457 000	
Byggnadsstyrelsens delfond	434 000	891 000
Summa kronor	297 446 000	

Ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten för budgetåret 1946/47.

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>	Kronor	Kronor
Allmänna barnbidrag.....	135 000 000	
Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor.....	3 000	135 003 000

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:		
Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden	400 000	
Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter.....	16 000	
Vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor....	50 000	
Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund	53 000	519 000

Polisväsendet.

Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	10 000	
Summa kronor	135 532 000	

Utgiftsstegringen å avlönings- och omkostnadsanslagen samt nyss redovisade större öknings- ävensom anslagen till nya ändamål skulle ha medfört, att huvudtiteln ökat med omkring 457 000 000 kronor. Emellertid ha betydande minskningar kunnat uppnås därigenom, att vissa anslag nedskurits, medan andra anslag helt bortfallit. I detta hänseende hänvisas till följande sammanställningar.

Större minskningar.

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>	Kronor	Kronor
Allmän bostadsräkning m. m.	235 000	
Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.	7 000 000	
Planering av allmänna arbeten	1 999 900	
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	10 000 000	
Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.	350 000	
Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd	36 200 000	
Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggs pensioner och invalidunderstöd	6 100 000	
Dyrtidstillägg å barnbidrag	1 800 000	
Bidrag till sjukkassor	900 000	
Ersättning åt blindas m. m.	800 000	
Provisorisk förstärkning av ersättning åt blindas	175 000	
Dyrtidstillägg å ersättning åt blindas	335 000	
Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.	100 000	
Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården	100 000	66 094 900

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöas	100 000	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	300 000	
Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	400 000	
Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus	100 000	
Bidrag till driften av epidemisjukhus	600 000	1 500 000

Diverse.

Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.	4 500 000	
Vissa kostnader i anledning av allmänna val	249 000	4 749 000

Summa kronor 72 343 900

I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats
för budgetåret 1947/48.

<i>Sociala verk och inrättningar.</i>	Kronor	Kronor
Insamling av minuthandelspriser på landsbygden	5 200	
Kostnader för överflyttning av arbetskraft	15 000 000	
Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarför- läggningar	10 000	
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnads- arbeten	40 000	
Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården	25 000	15 080 200
<i>Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.</i>		
Ombyggnadsarbeten vid statens uppfostringsanstalt å Bona (för sjukvårdsändamål)	490 000	
Anordnande av lokaler m. m. för sprutlackeringsverk- stad vid vanföreanstalten i Hälsingborg	33 300	
Undersökning rörande skiftarbetets inverkan på hälso- tillståndet	105 000	
Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård Åtgärder i anledning av förgiftningsfaran vid gengas- drift	37 000	815 300
<i>Överståthållarämbetet och landsstaten.</i>		
Häradsskrivarna m. fl.: Inköp och inlösen av vissa inventarier m. m.		1 600 000
<i>Diverse.</i>		
Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	10 000	
Kristillägg	7 750 000	
Provisoriskt lönetillägg	9 000 000	16 760 000
Summa kronor		34 255 500

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets
övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen
bifalla.

Ur protokollet:
Lennart Sundkler.

Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1947/48.**A. Socialdepartementet.**

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
1	Avlöningar	600 000
2	Omkostnader	80 000
		680 000

B. Sociala verk och inrättningar.

	Socialstyrelsen:	
3	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	1 300 000
3	Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar	20 000
4	Omkostnader	215 000
4	Socialstyrelsens ortsombud	38 000
5	Allmän bostadsräkning m. m.	615 000
	Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:	
8	Avlöningar	85 000
8	Omkostnader	25 000
	Arbetsdomstolen:	
9	Avlöningar	100 000
12	Omkostnader	4 200
	Arbetsrådet:	
12	Avlöningar	140 000
14	Omkostnader	16 100
14	Mödrahjälp	13 600 000
15	Mödrahjälpsnämnderna	200 000
	Arbetslöshetsförsäkring:	
17	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	8 000 000
20	Kristillägg till erkända arbetslöshetskassor	2 000 000
	Bekämpande av arbetslösheten:	
	Statens arbetsmarknadskommission m. m.:	
21	Avlöningar	2 650 000
24	Omkostnader	850 000
	Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna:	
24	Avlöningar	9 500 000
24	Omkostnader	3 300 000
24	Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.	15 000 000
25	Planering av allmänna arbeten	100
	Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.:	
	Statens byggnadslånebyrå:	
25	Avlöningar	1 545 000
27	Omkostnader	300 000
27	Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer	21 000 000
27	Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	10 000 000
28	Bidrag till inrättande av pensionärshem	10 000 000
28	Statens nämnd för samlingslokaler	26 000

Sid.		Kronor
	Statens bosättningslån:	
29	Ersättning åt ortsombud	75 000
30	Ersättning åt riksbanken	270 000
31	Viss upplysningsverksamhet	15 000
	Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd:	
	Riksförsäkringsanstalten:	
33	Avlöningar	4 300 000
33	Omkostnader	340 000
33	Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.	275 000
	Försäkringsrådet:	
34	Avlöningar	500 000
41	Omkostnader	29 000
	Yrkesinspektionen:	
42	Avlöningar	1 500 000
42	Omkostnader	350 000
43	Förskottering av olycksfallsförsäkringsavgifter m. m.	650 000
45	Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete	336 000
46	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående er- sättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.	3 550 000
47	Bidrag till fiskares försäkring	160 000
48	Bidrag till föreningen för arbetarskydd	5 000
	Folkpensionering:	
	Pensionsstyrelsen:	
50	Avlöningar	2 500 000
50	Omkostnader	500 000
50	Pensionsstyrelsens ortsombud	350 000
51	Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.	415 000 000
53	Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalid- understöd	26 400 000
55	Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggspensio- ner och invalidunderstöd	80 900 000
56	Barnbidrag	10 000 000
58	Dyrtidstillägg å barnbidrag	2 000 000
58	Allmänna barnbidrag	135 000 000
58	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..	6 125 000
64	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	2 300 000
	Sjukförsäkring:	
65	Bidrag till sjukkassor	41 400 000
67	Kristillägg till sjukkassor	5 500 000
68	Moderskapspenning	1 750 000
	Blindvård:	
70	Ersättning åt blindas m. m.	800 000
70	Provisorisk förstärkning av ersättning åt blindas	175 000
71	Dyrtidstillägg å ersättning åt blindas	335 000
71	Driften av centraldepån för blindas arbeten	120 000
76	Bidrag till de blindas förening	65 000
	Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.:	
	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alko- holistanstalt därstädes:	
77	Avlöningar	396 000
80	Omkostnader	247 800

Sid.		Kronor
	Statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:	
81	Avlöningar	46 000
83	Omkostnader	15 800
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
84	Avlöningar	294 000
87	Omkostnader	237 900
89	Vissa byggnadsarbeten	—
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
90	Avlöningar	24 500
93	Omkostnader	20 100
94	Bidrag till frälsningsarméns räddningshem	3 000
94	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.	150 000
97	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters drift- kostnader m. m.	2 100 000
105	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	130 000
106	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	25 000
106	Interneringskostnader i vissa fall	10 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
106	Avlöningar	220 000
110	Omkostnader	90 500
112	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. ...	332 000
113	Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	25 000
	Fattigvård och barnavård:	
	Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:	
114	Avlöningar	210 000
115	Omkostnader	49 400
115	Fattigvård i allmänhet	1 750 000
116	Barnavård i allmänhet	190 000
117	Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårds- konventionen m. m.	700 000
118	Fattigvård och barnavård för lappar	90 000
118	Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet	22 000
121	Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndar- rinnor	3 000
122	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem	80 000
122	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott	3 000 000
122	Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader en- ligt barnavårdslagen m. m.	150 000
123	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem	3 000 000
124	Bidrag till driften av barnhem	3 000 000
124	Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård	1 250 000
128	Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården	195 000
131	Fria resor för barn	4 000 000
133	Bidrag till husmoderssemestern	1 300 000
135	Bidrag till driften av barnkolonier m. m.	1 100 000
	Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:	
137	Avlöningar	1 450 000
138	Omkostnader	1 090 500
138	Byggnadsarbeten m. m.	300 000
138	Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården	900 000

Sid.		Kronor
139	Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården	20 000
139	Bidrag till inrättande av inackorderingshem	77 000
139	Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor	2 500 000
140	Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor	200 000
		875 098 900

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

	Medicinalstyrelsen:	
141	Avlöningar	1 300 000
141	Omkostnader	170 000
141	Beredskapsorganisation	80 000
	Sinnessjuknämnden:	
142	Avlöningar	41 600
146	Omkostnader	3 900
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
147	Avlöningar	1 100 000
148	Omkostnader	595 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
148	Avlöningar	190 000
148	Omkostnader	35 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
148	Avlöningar	240 000
148	Omkostnader	55 000
	Statens rättsläkarstation i Stockholm:	
149	Avlöningar	93 000
156	Omkostnader	14 500
157	Medikolegala besiktningar	30 000
	Provinsialläkarstaten:	
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
157	Avlöningar	6 800 000
161	Sjukvård m. m.	10 000
161	Reseersättningar	200 000
162	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden	400 000
165	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.	50 000

Sjukvårdsanstalterna.

	Sinnessjukvårdsanstalter:	
	Statens sinnessjukhus:	
167	Avlöningar	44 800 000
182	Omkostnader	18 700 000
188	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	16 000
190	Utrustning av nya sinnessjukhus	420 000
193	Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	1 000 000
194	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	7 500 000
195	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	1 250 000

Sid.		Kronor
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
196	Avlöningar	150 000
200	Omkostnader	97 000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
202	Avlöningar	80 000
204	Omkostnader	38 200
206	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1 800 000
206	Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	700 000
207	Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	5 000 000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
211	Avlöningar	595 000
213	Omkostnader	233 300
215	Ferieresor för elever m. m.	6 000
215	Bidrag till epileptikeranstalter	660 000
219	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och ner- vösa barn	90 000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
220	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15 800
220	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdel- ningar vid lasarett m. m.	300 000
221	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	600 000
222	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjuk- vårdsanstalter	500 000
224	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	5 200 000
226	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1 500 000
228	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m.m.	75 000
228	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	125 000
230	Bidrag till driften av folksanatorierna	357 000
232	Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tu- berkulospatienter	400 000
233	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten ..	50 000
233	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epi- demisjukhus	300 000
234	Bidrag till driften av epidemisjukhus	1 400 000
235	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	1 000 000
237	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	2 300 000
239	Bidrag till Lilla Hemmet	25 000
241	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	500 000
247	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radium- behandling m. m.	225 000
248	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund	40 000
	Vanföreanstalter m. m.:	
249	Bidrag till vanföreanstalter	4 180 000
253	Bidrag till resor för vanföra m. m.	400 000
255	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna	36 000
257	Bidrag till Eugeniahemmet	280 000
260	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.	120 000
	Förlossningsanstalter:	
261	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossnings- anstalter	500 000

Sid.		Kronor
262	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 700 000
264	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund	1 400

Hälsovård i allmänhet.

	Statens institut för folkhälsan:	
264	Avlöningar	1 100 000
265	Omkostnader	375 000
	Barnmorskeläroanstalterna:	
265	Avlöningar	130 000
265	Omkostnader	130 000
265	Repetitionskurser för barnmorskor	6 000
266	Vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor	50 000
	Statens sjuksköterskeskola:	
269	Avlöningar	104 000
271	Omkostnader	56 400
272	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	24 000
273	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	15 000
274	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	12 800
276	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	3 300 000
277	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	1 300 000
277	Understödjande av dispensärverksamhet	2 200 000
283	Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning..	150 000
286	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	1 900 000
294	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård..	350 000
295	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	50 000
296	Abortförebyggande åtgärder	150 000
298	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	800 000
299	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	170 000
301	Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts- tandsköterskor m. m.	1 700 000
304	Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårds- kostnader	45 000
305	Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund	53 000
307	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	900 000
312	Skyddskoppypning	120 000
313	Skyddsympning mot difteri	200 000
315	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	20 000
316	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	270 000
317	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	30 000
317	Sjuktransporter med flygplan	100 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
318	Avlöningar	150 000
319	Omkostnader	18 300
319	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	60 000

133 713 200

Sid.	D. Överståthållarämbetet och landsstaten.	Kronor
	Överståthållarämbetet:	
321	Avlöningar	411 100
321	Omkostnader	59 500
322	Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.	23 700
	Länsstyrelserna:	
322	Avlöningar	19 500 000
333	Sjukvård m. m.	60 000
333	Reseersättningar	275 000
334	Expenser	2 600 000
335	Publikationstryck	120 000
	Landsfogdarna m. fl.:	
336	Avlöningar	652 000
339	Omkostnader	96 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
340	Avlöningar	6 620 000
342	Omkostnader	738 000
	Landsfiskalerna m. fl.:	
342	Avlöningar	9 830 000
345	Omkostnader	2 063 000
346	Resestipendier åt åklagare	10 000
		43 058 300
	E. Polisväsendet.	
347	Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar	116 000
	Statspolisorganisationen:	
350	Inköp av motorfordon m. m.	237 500
353	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	536 000
356	Gottgörelse till polisdistrikten	3 400 000
368	Polisradioväsendet	59 000
	Poliskåren i Boden:	
371	Avlöningar	282 400
375	Omkostnader	36 400
377	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	350 000
379	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	3 400 000
	Statens polisskola:	
379	Avlöningar	185 000
384	Omkostnader	61 300
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
387	Avlöningar	348 100
398	Omkostnader	259 000
403	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av sär- skilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	200 000
405	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	200 000
406	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	900 000
407	Poliskollegierna	2 000
407	Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten	1 000
407	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	1 500 000
411	Ersättning åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	10 000
		12 083 700

F. Civilförsvaret.

	Civilförsvarsstyrelsen:	
412	Avlöningar	715 000
412	Omkostnader	200 000
	Civilförsvaret:	
413	Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna	125 000
413	Bidrag till riksluftskyddsförbundet	126 500
413	Övnings- och försöksverksamhet	95 000
413	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel	75 000
413	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	280 000
413	Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.	300 000
414	Bidrag till kommuner för utbildning m. m.	700 000
414	Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.	50 000
414	Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen..	50 000
		2 716 500

G. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
415	Medicinalstyrelsens delfond	4 098 000
415	Byggnadsstyrelsens delfond	3 396 000
415	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	10 500
	Statens hyresråd:	
415	Avlöningar	415 000
418	Omkostnader	31 000
	Statens utlånningskommission:	
419	Avlöningar	1 000 000
420	Omkostnader	150 000
420	Internationellt socialpolitiskt samarbete	450 000
421	Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.	4 500 000
421	Bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m. ...	500 000
421	Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	9 400
422	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	1 000
422	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	800 000
422	Jordbrukets byggnadsstudiekommitté	250 000
423	Extra utgifter	100 000
423	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst....	175 000

15 885 900**Summa 1 083 236 500**

Bilaga 8 till

1947 års statsverksproposition.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Departementschefen, statsrådet Nilsson, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1947/48 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, samt anför därvid följande.

A. Kommunikationsdepartementet.

[1.] 1. **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 339 800 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat för departementet äro fastställda av Kungl. Maj:t den 10 maj 1946 (statsliggaren s. 379).

Avlöningsstaten har följande utseende.

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	24 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	191 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	86 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 900
Summa kronor 339 800.	

Inom kommunikationsdepartementet biträder för närvarande en sakkunnig med handläggning av vissa ärenden å statssekreteraravdelningen. Avlöning utgår med 15 000 kronor om året från kommittéanslaget. Behovet av denna arbetskraft kan numera bedömas bliva av varaktig beskaffenhet, och erforderliga avlöningsmedel böra därför inräknas i departementets avlöningsanslag. Från och med nästa budgetår torde å statssekreteraravdelningen, vilken trots den nyssnämnda förstärkningen alltjämt är hårt arbetsbelastad, böra inrättas ytterligare en arvodestjänst med avlöning av högst 15 000 kronor om året. Härigenom skulle möjlighet öppnas att till en särskild tjänsteman överlämna handläggningen av ärenden, vilkas beredning icke kan påläggas den nuvarande personalen vid sidan av dess ordinarie arbetsuppgifter.

Arbetsbördan å departementets andra byrå, å vilken handläggas ärenden angående automobil- och lufttrafik m. m., har efter återgången till fredsförhållanden kraftigt ökat. Antalet motorfordonsärenden, avseende ansökningar och besvär, har sålunda under 1946 ökat till omkring det dubbla mot 1938, vilket nödvändiggjort en viss personalförstärkning redan under löpande budgetår. Återgången till normala förhållanden på automobiltrafikens område har emellertid även aktualiserat ett flertal spörsmål av mera principiell natur, och nya sådana frågor torde uppkomma under de närmaste åren. Luftfartsärendena ha likaledes ökat i antal. Handläggningen av dessa ärenden kräver ofta överläggningar med andra departement och myndigheter samt nödvändiggör, att byråns tjänstemän ägna tid åt att följa den snabbt fortgående utvecklingen på luftfartens område såväl inom som utom landet. På grund av nu angivna förhållanden erfordras en ökning av antalet kvalificerade tjänstemän på byrån. Då ytterligare erfarenheter böra vinnas rörande den lämpliga lösningen av de organisatoriska spörsmål, som här uppkommit, anser jag mig böra för närvarande stanna vid att förorda inrättande av en ny förste kanslisekreterartjänst i lönegraden A 26 och en amanuensbefattning.

Från och med den 1 januari 1947 ha på handelsdepartementets handläggning ankommande ärenden rörande elektriska starkströmsanläggningar överflyttats till kommunikationsdepartementet. På grund härav erfordras en ny föredragandetjänst inom kommunikationsdepartementet. På denne föredragande bör även ankomma att deltaga i handläggningen av andra tekniska ärenden, främst på kraftförsörjningens område. Tills vidare bör en deltidsanställd arbetskraft vara tillfyllest. För arvode till denne befattningshavare bör under nästa budgetår beräknas ett belopp av högst 7 000 kronor.

Den ökning av arbetsuppgifterna inom departementet, vilken i det föregående berörts, har medfört behov av ytterligare biträdespersonal samt en vaktmästare. I samband med att kanslihusannexet tages i anspråk erfordras dessutom ytterligare tre vaktmästare för den gemensamma vaktställningen. Då vidare ett ordinarie kanslibitråde under löpande budgetår erhållit befordran till extra ordinarie kansliskrivare, bör posten avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän uppräknas med belopp motsvarande nettolönen till en kansliskrivare i Eo 11, fyra vaktmästare och två kontorsbiträden. Å andra sidan kunna avlöningarna till ordinarie tjänstemän minskas med nettolönerna för två kontorsbiträdestjänster, vilka äro obesatta.

Från och med den 1 juli 1947 torde slutligen personalen i kanslihusets telefonväxel bära överföras från telegrafverkets till kommunikationsdepartementets stat. I anledning härav bör departementets avlöningsanslag ökas med nettolönerna till sju telefonister i lönegraden A 4 samt med 5 500 kronor för arvoden till vikarier för dem.

Jag övergår nu till anslagsberäkningen.

Posten *Avlöning till departementschefen*, vilken för närvarande är upptagen med 24 000 kronor, torde i anslutning till vad under Gemensamma frågor anförts angående reglering av departementschefernas avlöningar bära uppräknas till 27 600 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordnat skulle posten *Avlöningar till ordinarie tjänstemän*, vilken för innevarande budgetår upptagits till 191 900 kronor, ökas med 28 400 kronor, däri inbegripet visst belopp för löneklassuppflyttningar. Den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen medför en ökad belastning av posten med omkring 9 600 kronor, motsvarande nettolönen till tre kontorsbiträden. Den allmänna löneregleringen bör slutligen föranleda en uppräknig av posten med 101 100 kronor. I enlighet härmed bör posten i avlöningsstaten upptagas med $(191\,900 + 28\,400 + 9\,600 + 101\,100)$ 331 000 kronor.

Vad angår posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal*, vilken för innevarande budgetår är anvisad med 86 000 kronor, bör denna vid bifall till mina förut framlagda förslag ökas med 65 600 kronor, däri inbegripet visst belopp för löneklassuppflyttningar. Den reglerade befordringsgången för amanuens- och biträdespersonalen medför en minskad belastning av posten med cirka 5 700 kronor. Slutligen föranleder den allmänna löneregleringen en höjning av posten med 63 800 kronor. I enlighet härmed bör posten upptagas med $(86\,000 + 65\,600 - 5\,700 + 63\,800)$ 209 700 kronor.

Posten *Rörligt tillägg* kan beräknas till i runt tal 32 000 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma kommer i enlighet med det anförda att uppgå till $(27\,600 + 331\,000 + 209\,700 + 32\,000)$ 600 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet uppföra ytterligare följande tjänster, nämligen 1 förste kanslisekreterare i A 26, 3 kontorsbiträden i A 4 och 7 telefonister i A 4;

dels godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	331 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	209 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 000
Summa kronor 600 300;	

dels ock till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 600 300.

[2.] 2. **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 200 000 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställt stat (se statsliggaren s. 380), varjämte Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser rörande dispositionen av den å staten upptagna anslagsposten till expenser.

Med ledning av de erfarenheter, som vunnits rörande belastningen å de i omkostnadsanslaget ingående delposterna, anser jag mig böra förorda, att för nästa budgetår posten Sjukvård m. m. uppräknas med 500 kronor och den i posten Expenser ingående delposten Expenser för eget behov: Övriga expenser med 4 000 kronor.

Från den i omkostnadsstaten ingående delposten Expenser för annat än eget behov bestridas kostnaderna för kanslihusets telefonväxel, nattvakt, städning av kanslihusets allmänna områden m. m. Under nästa budgetår kommer en ny telefonväxel att tagas i bruk, för vilken abonnemangsavgiften torde bliva omkring 34 000 kronor högre än för den nuvarande. Vid bifall till vad jag under föregående punkt förordat rörande överflyttning av personalen i kanslihusets telefonväxel till kommunikationsdepartementets stat kunna emellertid telefonkostnaderna på expensanslaget samtidigt minskas med 43 500 kronor. Efter färdigställandet av kanslihusannexet, i vilket inflyttning torde komma att ske under nästa budgetår, skola även kostnaderna för nattvakt, viss städning m. m. inom annexet bestridas från förevarande anslag. På nuvarande stadium är en beräkning av dessa kostnader svår att göra. Jag vill emellertid förorda, att för ändamålet ett belopp av 25 000 kronor inräknas i anslaget. Slutligen torde ifrågavarande delpost för nästa budgetår böra tillfälligt uppräknas med 200 000 kronor för bestridande av inträdesavgifter m. m. för den nya telefonväxeln i kanslihusannexet.

I enlighet härmed bör omkostnadsanslaget för nästa budgetår anvisas med $(200\,000 + 500 + 4\,000 + 34\,000 - 43\,500 + 25\,000 + 200\,000)$ 420 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Kommunikationsdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 420 000.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsverket.

[3.] 1. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** I propositionen nr 286 till 1946 års riksdag framlades på grundval av en i ämnet verkställd kommittéutredning (SOU 1946: 10) förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägförvaltningarna. Det sålunda framlagda förslaget blev i allt väsentligt godkänt av riksdagen. Med avseende på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen innebar omorganisationen bland annat en genomgripande förändring av byråindelningen, inrättande av en sous-chefsbefattning, viss ökning av antalet tjänstemän samt förbättrade avlönings- och anställningsförhållanden för stora delar av personalen. Av olika anledningar har organisationsförslaget till en del ännu icke hunnit genomföras.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag är för innevarande budgetår anvisat med 2 611 100 kronor, därav 1 305 600 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Genom beslut den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1946/47, för styrelsen fastställt *dels* personalförteckning (se statsliggaren s. 381), *dels ock* följande

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	844 200
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	13 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 455 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	298 500
Summa kronor 2 611 100	

I skrivelse den 30 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till väg- och vattenbyggnadsverket för nästa budgetår.

I sin skrivelse meddelar styrelsen inledningsvis, att arbetet med uppbyggande av den av 1946 års riksdag beslutade organisationen av väg- och vattenbyggnadsverket hitintills endast hunnit påbörjas, varför någon erfarenhet av densamma ännu icke funnes. Styrelsen ansåge sig därför icke nu kunna bedöma, huruvida den nya organisationen kunde antagas komma att visa sig tillräcklig eller behöva utökas. Med hänsyn härtill och i avsaknad bland annat av kännedom om vilka krav byggnadsverksamheten och systemet med skatt vid källan kunde komma att ställa på verket, hemställer styrelsen, att anslagsposterna till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för såväl styrelsen som vägförvaltningarna även för nästa budgetår måtte betecknas *förslagsvis* för att sätta Kungl. Maj:t i tillfälle att tillgodose de oundgängliga behov av personalförstärkning, som av nämnda eller andra orsaker kunde uppkomma.

Styrelsen övergår härafter till att behandla vissa frågor rörande personalorganisationen på styrelsens förräds- och kameralbyråer.

Förrådsbyrån.

Med anledning av Kungl. Maj:ts därom i propositionen 1946: 311 angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 (bilaga 12, punkterna 15—17) framlagda förslag har riksdagen under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond anvisat anslag till viss utbyggnad av verkets verkstadsorganisation. De anvisade medlen äro avsedda för uppförande och utrustning av 20 s. k. depåverkstäder, fördelade på olika län. Vid framläggandet av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, som var grundat på ett av verkstadskommittén 1945 för väg- och vattenbyggnadsväsendet avgivet betänkande (SOU 1946: 43), förutskickades, att förslag rörande den i samband med verkstadsrörelsens utvidgning erforderliga personalorganisationen skulle framläggas i 1947 års statsverksproposition.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu i sin petitaskrivelse upptagit hithörande spörsmål till behandling.

I detta sammanhang föreslår styrelsen, att förrådsbyråns benämning med hänsyn till den utvidgning av byråns uppgifter, som framför allt med avseende på verkstadsrörelsen numera inträtt, måtte från och med nästa budgetår ändras till förråds- och verkstadsbyrån.

Beträffande de ändringar i personalhänseende, som verkstadsorganisationens genomförande anses påkalla, framhåller styrelsen till en början, att verkstadsrörelsens utvidgning komme att medföra väsentligt ökade arbetsuppgifter för chefen för förrådsbyrån. Verkstadskommittén uttalade i sitt betänkande, att kommittén utgått från att löneställningen för denne skulle regleras på sätt styrelsen föreslagit i sin petitaskrivelse för budgetåret 1946/47, nämligen genom en uppflyttning av förrådsdirektörsbefattningen från C 6 till C 9. Den närmare motiveringen till detta styrelsens förslag finnes återgiven i propositionen 1946: 236 (s. 59 o. f.), till vilken jag torde få hänvisa. Förslaget vann emellertid ej bifall. Styrelsen har nu ansett sig hava anledning återkomma till frågan om förrådsdirektörens löneställning och framhåller därvid bland annat, att verkstadskommitténs betänkande icke förelåg vid tidpunkten för avlämnandet av nyssnämnda proposition. I förevarande sammanhang anför styrelsen till belysande av den ekonomiska innebörden av förrådsbyråns verksamhet följande.

Det kapital, som beräknas vara investerat i förrådsfonden i och med innevarande budgetår, uppgår till i runt tal 87 miljoner kronor. Omfattningen av de årliga inköpen för verket kan beräknas hava en storleksordning av cirka 50 miljoner kronor för budgetåret 1947/48. Driften av verkets samlade fordons- och maskinpark inklusive flytande materiel motsvarade för budgetåret 1945/46 ett belopp av mer än 35 miljoner kronor, därav maskinparkens verkstadsbehandling i runt tal 10 miljoner kronor.

Då starka skäl talade för en reglering av löneställningen för förrådsbyråns chef redan vid nuvarande arbetsuppgifter, vore det enligt styrelsens uppfattning icke rimligt att öka hans åligganden och ansvar på sätt som komme att ske efter genomförande av verkstadskommitténs förslag utan att detta samtidigt åtföljdes av en förbättrad löneställning. Här ifrågavarande arbetsuppgifter vore, fortsätter styrelsen, såväl vid statens järnvägar som vid telegrafverket uppdelade på två befattningshavare, en verkstadsdirektör

och en förrådsdirektör. Statens järnvägars verkstadsdirektör vore hänförd till lönegraden C 9 och telegrafverkets till C 8, medan förrådsdirektörerna vore placerade i C 8 respektive C 7. Omfattningen av dessa rörelsegrenar torde visserligen var för sig vara större än motsvarande inom väg- och vattenbyggnadsverket, men i stort sett vore de olika rörelserna jämförbara.

Med anledning av vad sålunda anförts och under framhållande av att vid väg- och vattenbyggnadsverket både förråds- och verkstadsrörelsen sammanhölles under en och samma byrå, har styrelsen ånyo föreslagit, att förrådsbyråns chef måtte placeras i lönegraden C 9. Samtidigt ifrågasätter styrelsen, huruvida icke tjänstebenämningen borde ändras till förråds- och verkstadsdirektör.

För överledning och samordnande av depåverkstädernas arbete samt teknisk och ekonomisk kontroll av deras drift m. m. har verkstadskommittén räknat med behov av en hos styrelsen placerad verkstadsinspektör i A 26. Denne borde äga ingående kännedom om de verkstadsmaskiner, som komme att användas vid depåverkstäderna, ävensom i övrigt god allmän maskinteknisk utbildning. Ehuru väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit tveksamt, huruvida det med hänsyn till den starka efterfrågan på maskintekniskt kunnig arbetskraft vore möjligt att med denna lönegradsplacering förvärva en fullt kompetent person för ifrågavarande uppgift, har styrelsen emellertid icke ansett sig böra för närvarande föreslå andra lönevillkor. Styrelsen har sålunda hemställt, att en befattning som verkstadsinspektör i lönegrad A 26 måtte inrättas.

Styrelsen hemställer vidare, likaledes i anslutning till kommitténs förslag, att medel måtte beräknas för anställande av en kontorsskrivare i Eo 15. Denne skulle med ledning av anvisningar av verkstadsinspektören ombesörja jämförande statistik rörande det ekonomiska utbytet av driften vid depåverkstäderna.

Hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finnas för närvarande sju arvodesavlönade verkmästare, vilka biträda med övervakningen av motorfordons- och maskinparkens underhåll. Verkstadskommittén har utgått från att vid genomförande av den av kommittén föreslagna verkstadsorganisationen fem av dessa verkmästartjänster skulle indragas. De två återstående befattningarna skulle bibehållas bland annat för kontrollen av motorrevisionerna, vilka förutsatts skola även i fortsättningen utläggas på privata eller militära verkstäder eller eventuellt framdeles på en statens järnvägars motorverkstad. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår, att dessa båda befattningar, vilka erfordrades jämväl för leveranskontroll och för biträde åt verkstadsinspektören, måtte ombildas så, att de komme att utgöra befodrings-tjänster för de dugligaste verkmästarna vid verkstäderna. Med anledning härav och med hänsyn till den starka konkurrensen om dylik arbetskraft borde befattningshavarna placeras i lönegraden Eo 19 med tjänstebenämningen ingenjör. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att medel måtte beräknas för två ingenjörer i Eo 19. Vid bifall till detta förslag skulle, förklarar styrelsen, avlöningsanslaget kunna minskas med lönekostnaderna för sju verkmästare.

För den centrala handläggningen av motorrevisionsärendena finnas å förrådsbyrån en ingenjör i Ex 21 och en assistent i Ex 15, den senare med speciell kännedom om priser på arbeten och reservdelar m. m. Verkstadskommittén hade, erinrar styrelsen, utgått från att den nuvarande ordningen på detta område skulle bibehållas. Styrelsen, som biträder denna uppfattning, framhåller, att även om framdeles motorrenoveringarna för väg- och vattenbyggnadsverkets räkning komme att utföras vid en blivande motorverkstad vid statens järnvägar — varom enligt verkstadskommittén utredning borde ske — kunde här ifrågavarande befattningshavare icke undvaras, enär, oberoende av var renoveringarna utfördes, styrelsen alltid måste bedöma när och i vilken omfattning renovering skulle ske ävensom utöva kontroll över arbetet. Styrelsen hemställer, att förenämnda båda befattningshavare måtte överföras till extra ordinarie stat såsom ingenjör i Eo 21 respektive kontorsskrivare i Eo 15.

Ledningen av arbetet vid depåverkstäderna har förutsatts skola omhändervas av verkmästare. En sådan befattningshavare har beräknats för varje depåverkstad. Därjämte skulle anställas ytterligare några verkmästare, avsedda för de län, dit depåverkstäder ej bleve förlagda, samt för att leda de närmast för hamnbyggnadsmaterielens underhåll inrättade verkstäderna i Lysekil och Barsebäck. Det sammanlagda antalet erforderliga verkmästare har av styrelsen angivits till 25 å 26. Styrelsen har tänkt sig, att verkmästarna skulle anställas enligt samma principer som de, vilka styrelsen i sin petitaskrivelse för budgetåret 1946/47 föreslagit skola gälla för arbetsledare vid väg- och vattenbyggnadsverkets byggnadsarbeten, nämligen antingen genom ett särskilt anställningsreglemente eller genom avtal med vederbörande personalorganisation, i båda fallen med pensionsrätt. Avlönings- och andra kostnader skulle härvid, på sätt verkstadskommittén föreslagit, belasta depåverkstadsdriften och förrädsrörelsen.

I fråga om vissa av verkstadskommittén föreslagna kontorsbiträdestjänster för depåverkstadsrörelsen har styrelsen gjort framställning om medelsanvisning under vägförvaltningarnas avlöningsanslag.

Under hänvisning dels till behovet av en kvalificerad ställföreträdare för byrådirektören på förrädsbyråns maskinavdelning, dels till de begränsade befordringsmöjligheterna för maskintekniker hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och därav följande svårigheter att erhålla en tillfredsställande rekrytering av styrelsens befattningar av hithörande slag föreslår styrelsen slutligen, att en byråingenjörsbefattning i Eo 21 å maskinavdelningen måtte uppflyttas till A 24.

Kameralbyrån.

Kameralbyrån är organiserad på ett kamrerarkontor och ett revisionskontor. På kamrerarkontoret finnas följande befattningar för mera kvalificerade arbetsuppgifter, nämligen 1 kamrerare (A 26), 1 revisor (A 21), 1 revisor (Eo 21) samt 5 förste amanuenser (Eo 18).

Den extra ordinarie revisorsbefattningen inrättades år 1945 och är närmast avsedd för arbetet med granskningen av de redovisningar rörande

erhållna statsbidrag till väg- och gatuhållning, som årligen ingivas av städer och samhällen, vilka äro väghållare. Erfarenheten har visat, framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att detta granskningsarbete är av sådan omfattning, att stadigvarande behov av revisorsbefattningen i fråga måste anses föreligga. Styrelsen hemställer därför, att tjänsten uppföres på ordinarie stat i A 21.

Under framhållande bland annat, att det ringa antalet revisorsbefattningar på kamrerarkontoret nödvändiggjort, att arbetsuppgifter av natur att böra bestridas av revisor måste anförtros åt amanuenser, hemställer styrelsen vidare, att en av förste amanuensbefattningarna utbytes mot en revisorstjänst i Eo 21.

Den av statsmakterna beslutade källskattereformen komme, fortsätter styrelsen, att medföra ökat arbete för kamrerarkontoret och hade redan nu nödvändiggjort anställande av en särskild befattningshavare (Ex 18) för handläggningen av dessa ärenden. Av kontoret krävdes nämligen, förutom handläggningen av lithörande frågor i vad anginge styrelsens egen stora personal, jämväl utfärdande av föreskrifter och fortlöpande tillhandagående med upplysningar till vägförvaltningarna samt övriga styrelsen underlydande organ beträffande källskattefrågornas lösande i fråga om såväl arbetare som tjänstemän. Styrelsen hemställer på grund härav, att medel måtte beräknas för avlönande av en förste amanuens i Eo 18. Skulle ytterligare personal visa sig erforderlig, förutsätter styrelsen, att kostnaderna härför få bestridas genom överskridande av avlöningsanslagets icke-ordinarie post.

Slutligen meddelar styrelsen, att personalen på revisionskontoret under innevarande budgetår måst förstärkas med en tillfällig arbetskraft för granskningen av bilbesiktningsmännens redovisningar. Under framhållande av, att det hittillsvarande redovisningssystemet i avvaktan på resultatet av pågående utredning angående omorganisation av bilbesiktningsmannaväsendet komme att fortgå och att behovet av ifrågavarande arbetskraft sålunda komme att bestå, hemställer styrelsen, att medel måtte beräknas för avlönande av en amanuens i Ex 15.

Beträffande anslagsberäkningen erinrar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om att vid bestämmandet av anslagets storlek för innevarande budgetår viss reducering gjorts med hänsyn därtill, att större delen av de befattningar, som i samband med styrelsens omorganisation nyinrättats, antagits icke hinna att tillsättas omedelbart vid budgetårets ingång. Sålunda hade posten Avlöningar till ordinarie personal minskats med 37 000 kronor, posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 54 500 kronor och posten Rörligt tillägg med 16 200 kronor. Vid beräkningen av anslaget för nästa budgetår har styrelsen utgått från de oreducerade beloppen.

För löneklassuppflyttningar har styrelsen räknat med en ökning av ordinarieposten med 3 500 kronor och av icke-ordinarieposten med 5 300 kronor.

Med tillämpning av vad nu anförts och med utgångspunkt från de förslag till ändringar i personalorganisationen, som tidigare berörts, har styrelsen beräknat posten Avlöningar till ordinarie personal till 912 600 kronor, posten Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t till oförändrat 13 300 kronor,

posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 1 479 500 kronor samt posten Rörligt tillägg till 323 400 kronor. Enligt styrelsens beräkningar skulle avlöningsanslaget för nästa budgetår alltså behöva anvisas med 2 728 800 kronor eller med 117 700 kronor mera än för innevarande budgetår.

Allmänna lönenämnden har den 28 oktober 1946 avgivit utlåtande över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden för väg- och vattenbyggnadsverket.

Beträffande den av styrelsen ifrågasatta ändringen av lönegradsplaceringen för förrädsdirektören meddelar lönenämnden, att nämnden, under förutsättning att den av Kungl. Maj:t föreslagna utbyggnaden av verkstadsorganisationen vunnit riksdagens bifall, funnit skäl tala för att förrädsdirektören till följd av de härigenom vidgade arbetsuppgifterna uppfördes i högre lönegrad än den för närvarande fastställda. Med beaktande av löneställningen för befattningar inom andra grenar av statsförvaltningen, med vilka jämförelse närmast kunde komma i fråga, anser nämnden emellertid tjänsten icke böra hänföras till högre lönegrad än C 8.

Mot styrelsens hemställan om inrättande av en befattning som verkstadsinspektör i A 26 har lönenämnden icke funnit något att invända. Vad angår förslaget om uppflyttning av en byråingenjörstjänst i Eo 21 till A 24 å den i förrädsbyrån ingående maskinavdelningen framhåller lönenämnden, att nämnden i sitt remissutlåtande över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår lämnat utan erinran styrelsens då föreliggande förslag om en dylik tjänsteförändring.

I övrigt har framställningen i vad avser styrelsens avlöningsanslag icke föranlett särskilt uttalande från lönenämndens sida.

I skrivelse den 1 november 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* såsom tillägg till sin petitaskrivelse den 30 september 1946 gjort framställning om att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande, att vid väg- och vattenbyggnadsverket finge inrättas befattningar i lönegraden Eo 22 och ytterligare befattningar i lönegraden Eo 24, allt i den mån så erfordrades. I framställningen, som tillkommit i anslutning till mellan styrelsen och statsverkens ingenjörsförbund förda förhandlingar rörande förbättring av befodringsförhållandena för verkets ingenjörspersonal, anföres bland annat, att den av styrelsen föreslagna åtgärden vore erforderlig, för att styrelsen skulle kunna hävda sig i konkurrensen om ingenjörspersonal och i detta avseende bliva mera jämställd med kommunikationsverken.

Departements-
chefen.

Sedan riksdagen i skrivelsen 1946: 490 med bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag anvisat anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår till viss utbyggnad av väg- och vattenbyggnadsverkets verkstadsorganisation, torde frågan om de härav betingade ändringarna i verkets personalorganisation nu få upptagas till behandling.

Vad först angår väg- och vattenbyggnadsstyrelsens på nytt framförda förslag om förbättring av löneställningen för förrädsdirektören anser jag

skäl numera föreligga för att i huvudsak tillmötesgå styrelsens önskemål i detta hänseende. Uppflyttningen i lönegrad av befattningen synes dock i enlighet med allmänna lönenämndens uttalande böra begränsas till C 8. Tjänstebenämningen bör enligt min mening bibehållas oförändrad. Däremot vill jag icke resa invändning mot att benämningen å förrådsbyrån ändras till förråds- och verkstadsbyrån.

Med anledning av den numera beslutade utvidgningen av verkstadsrörelsen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att personalen å förenämnda byrå måtte förstärkas med en verkstadsinspektör i A 26 och en kontorsskrivare i Eo 15 ävensom att två till byrån hörande verkmästartjänster med arvodesavlöning måtte ombildas till ingenjörsbefattningar i Eo 19. Dessa förslag ha icke givit mig anledning till annan erinran än att jag beträffande de båda ingenjörstjänsterna anser en placering i lönegraden Eo 17 böra tills vidare vara tillfyllest.

Vid var och en av depåverkstäderna skulle enligt styrelsens förslag anställas en verkmästare med avlöning utgående av från depåverkstadsdriften och förrådsrörelsen härrörande medel. Samtidigt skulle fem nu befintliga arvodesavlönade verkmästarebefattningar vid förrådsbyrån indragas. Mot vad sålunda föreslagits har jag icke något att erinra.

Jag vill heller icke motsätta mig de föreslagna överflyttningarna av en ingenjör i Ex 21 och en assistent i Ex 15 på förrådsbyrån till extra ordinarie stat såsom byråingenjör i Eo 21 respektive kontorsskrivare i Eo 15. Vad däremot angår styrelsens förslag om uppflyttning av en byråingenjör på samma byrå från Eo 21 till A 24 anser jag, att med denna fråga bör anstå i avvaktan på de förslag rörande lönesättningen för den statsanställda tekniska personalen, som kunna komma att framläggas av 1944 års personalutredning.

Vidkommande de av styrelsen ifrågasatta ändringarna i kameralbyråns personalorganisation har jag funnit mig böra biträda styrelsens förslag om överflyttning av en revisorsbefattning i Eo 21 till ordinarie stat samt om inräknande av medel i avlöningsstaten för ytterligare en amanuens å kamrerarkontoret. Löneställningen för sistnämnde befattningshavare ävensom för innehavaren av den amanuens tjänst, vilken av styrelsen föreslagits uppflyttad till revisorsbefattning i Eo 21, torde böra bestämmas med utgångspunkt från principerna för den reglerade befordringsgången för amanuenspersonal.

Då såsom nyss nämnts 1944 års personalutredning avser att i ett kommande betänkande till behandling upptaga vissa lönespörsmål beträffande den tekniska personalen, torde i avbidan härpå det i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse den 1 november 1946 framlagda förslaget om förbättring av befordringsmöjligheterna för verkets tekniska personal icke nu böra föranleda någon åtgärd.

Den i statsverkspropositionen under Gemensamma frågor förordade regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen skulle för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens del medföra en ökning av antalet ordinarie kon-

torsbiträdestjänster med tre, varav en erfordras för beredande av ordinarie tjänst i A 4 åt ett extra ordinarie kanslibiträde.

Jag övergår härefter till anslagsberäkningen.

Posten *Avlöningar till ordinarie tjänstemän* bör ökas dels med nettolönerna för en verkstadsinspektör och en revisor, dels med kostnaden för uppflyttning i lönegrad av förrådsdirektören, dels med ett belopp av 3 500 kronor för löneklassuppflyttningar, dels ock med det belopp av 37 000 kronor, varmed posten för innevarande budgetår temporärt reducerats, eller med tillhoppa avrundat 58 900 kronor. I enlighet härmed skulle posten vid tillämpning av nu gällande lönebestämmelser böra upptagas till (844 200 + 58 900) 903 100 kronor. Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför en uppräknig av posten med cirka 2 900 kronor till 906 000 kronor. På grund av den allmänna löneregleringen skulle posten komma att ökas med ytterligare 398 600 kronor till 1 304 600 kronor.

Posten *Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t*, som nu är anvisad med 13 300 kronor, bör i anslutning till den allmänna löneregleringen uppräknas med 400 kronor till 13 700 kronor.

Posten *Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* bör å ena sidan ökas dels med nettolönerna för två ingenjörer och en kontorsskrivare på förrådsbyrån samt för en amanuens på kameralbyrån, dels med kostnaderna för beredande av extra ordinarie anställning åt två extra tjänstemän på förrådsbyrån, dels med ett belopp av 5 300 kronor för löneklassuppflyttningar, dels ock med det belopp av 54 500 kronor, varmed posten för innevarande budgetår temporärt reducerats, eller med tillhoppa 80 263 kronor samt å andra sidan minskas med lönerna för en e. o. revisor och sju verkmästare eller med sammanlagt 57 421 kronor. I enlighet härmed skulle posten komma att uppgå till (1 455 100 + 80 263 — 57 421) 1 477 942 kronor eller avrundat 1 478 000 kronor. Regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonalen medför en uppräknig av posten med cirka 5 700 kronor till 1 483 700 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder en ytterligare ökning av posten med 816 000 kronor till 2 299 700 kronor.

Posten *Rörligt tillägg* beräknas till 216 000 kronor.

I enlighet med vad jag här förordat skulle väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår böra anvisas med 3 834 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga följande ändringar i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, nämligen uppflyttning av befattningen såsom förrådsdirektör från C 6 till C 8 samt uppförande i förteckningen av 1 befattning såsom verkstadsinspektör i A 26 ävensom ytterligare 1 revisorsbefattning i A 21 och 3 kontorsbiträdesbefattningar i A 4;

dels godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 304 600
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	13 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 299 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	216 000
Summa kronor 3 834 000;	
<i>dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag</i>	
av	kronor 3 834 000,
därav 1 917 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.	

[4.] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 740 000 kronor, varav 370 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen. För anslaget gäller följande av Kungl. Maj:t den 28 juni 1946 fastställda

Omkostnadsstat.	
Utgifter.	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000
2. Reseersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	338 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	386 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	3 500
Summa kronor 742 500	
Särskilda uppbördsmedel.	
Försäljningsmedel för publikationer m. m.	2 500
Nettoutgift kronor 740 000	

Genom förenämnda beslut har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till expenser må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

	Kronor
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	20 000
Övriga expenser:	
a) För eget behov, <i>högst</i>	273 000
b) För annat än eget behov, <i>förslagsvis</i>	93 000
Summa kronor 386 000	

I sin petitaskrivelse den 30 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om medel för styrelsens omkostnader under budgetåret 1947/48.

Styrelsen framhåller till en början, att på grund av det successiva genomförandet av styrelsens omorganisation möjlighet saknades att för nästa budgetår på erfarenhetsmässig grund bedöma medelsbehovet för här ifrågakörande anslagsändamål.

De av styrelsen framlagda förslagen i personallhänseende vore, fortsätter styrelsen, av så begränsad omfattning, att de enligt styrelsens mening icke i nämnvärd grad kunde påverka beräkningen av styrelsens omkostnadsanslag. Med hänsyn härtill hade de för löpande budgetår gjorda beräkningarna, med ett undantag, endast justerats med avseende å vissa med omorganisationen sammanhängande kostnader av engångsnatur, vilka efter innevarande budgetår beräknades komma att bortfalla.

Det åsyftade undantaget gällde, förklarar styrelsen, kostnaderna för underhåll och drift av styrelsens röntgenanläggning för svetsade stålkonstruktioner. Från och med budgetåret 1943/44 hade i styrelsens omkostnadsanslag under anslagsposten till expenser inräknats en särskild post för ifrågavarande kostnader. Med anledning av att den nu disponerade röntgenbilen under nästa budgetår måste utrangeras och ersättas med en ny sådan, aktualiserades frågan om anskaffningskostnadens bestridande och redovisningens framtida ordnande. Efter inrättandet av väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond syntes med hänsyn till de principer, vilka tillämpades i fråga om denna fond, anskaffningskostnaden böra bestridas från vederbörligt under fonden anvisat investeringsanslag. Då röntgenbilen således skulle komma att redovisas å förrädsfonden, skulle följaktligen även de löpande underhålls- och driftkostnaderna bestridas av fonden, vilken i enlighet med gällande bestämmelser skulle beredas ersättning för sistnämnda kostnader och kostnaderna för årlig avskrivning samt förräntning av det i röntgenbilen investerade kapitalet genom hyror, debiterade vederbörliga sakanslag eller eventuellt utomstående uppdragsgivare. Styrelsen hade därför för avsikt att från och med nästkommande budgetår ordna redovisningen av röntgenverksamheten på nu angivet sätt, varigenom några kostnader för detta ändamål — för innevarande budgetår upptagna till 13 000 kronor — icke behövde inräknas i omkostnadsanslaget.

I enlighet med det anförda har styrelsen beräknat medelsbehovet för styrelsens omkostnader för nästa budgetår till 679 000 kronor med följande fördelning på de olika anslagsposterna:

	Utgifter.	Kronor
Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>		15 000
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		335 000
Expenser, <i>förslagsvis</i>		
Bränsle, lyse och vatten		20 000
Övriga expenser:		
a) För eget behov	215 000	
b) För annat än eget behov	93 000	308 000
Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>		3 500
	Summa kronor	681 500
	Särskilda uppbördsmedel.	
Försäljningsmedel för publikationer m. m.		2 500
	Nettoutgift kronor	679 000

Styrelsen föreslår sålunda, att omkostnadsanslaget för budgetåret 1947/48 anvisas med ett från 740 000 kronor till 679 000 kronor minskat belopp.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 679 000, därav 339 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5.] 3. **Vägförvaltningarna: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 6 241 200 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen. Genom beslut den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1946/47, för vägförvaltningarna fastställt *dels* personalförteckning (se statsliggaren s. 385 o. f.), *dels ock* följande

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 962 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 536 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	742 400
Summa kronor 6 241 200	

I sin skrivelse den 30 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till vägförvaltningarna för nästa budgetår.

Styrelsen har i detta sammanhang till behandling upptagit följande särskilda frågor, nämligen *dels* ändring av löneställningen för vägmästare, övervägmästare och de i lönegraden A 19 placerade ingenjörerna, *dels* ökning av de medel, som beräknats för anställande av extra personal för projektering av vägar och broar, *dels* anvisande av medel för anställande av vissa kontorsbiträden för depåverkstadsrörelsen, *dels ock* överflyttning till ordinarie stat av viss biträdes- och vaktpersonal.

Ändring av löneställningen för vägmästare m. fl. I propositionen nr 286 till 1946 års riksdag angående anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägförvaltningarna redogjordes för innehållet i en av Sveriges arbetsledareförbund till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse, vari förbundet gjort framställning om uppflyttning i lönegrad av följande grupper av befattningar vid vägförvaltningarna, nämligen *dels* vägmästarebefattningarna från 13 till 16 lönegraden, *dels* övervägmästarebefattningarna från 16 till 19 lönegraden, *dels ock* de i 19 lönegraden placerade ingenjörsbefattningarna till 21 lönegraden. I utlåtande över framställningen hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Styrelsen har för sin del funnit förbundets uttalanden rörande vägmästarnas lönegradsplacering i hög grad beaktansvärda. En omprövning av denna lönefråga liksom också av frågan om övervägmästarnas och nämnda ingenjörers löneställning är enligt styrelsens mening påkallad. Med stöd av den erfarenhet, som hittills vunnits, vill styrelsen tillägga, att det med de nu gällande begynnelselönerna för vägmästarna icke i längden torde bliva möjligt att upprätthålla en tillfredsställande rekrytering av dessa betydelse-

fulla och krävande tjänster. Styrelsen är emellertid ej ännu beredd att själv framlägga något förslag i ämnet. Innan styrelsen kan taga definitiv ställning till vilken lönegrad, som bör föreslås, anser sig styrelsen nämligen behöva göra vissa ytterligare utredningar. Bland de spörsmål, som i förvarande sammanhang böra utredas, är frågan om vägförmännens löne- och anställningsförhållanden. Med hänsyn till vad styrelsen sålunda anfört vill styrelsen föreslå, att arbetsledareförbundets framställning tills vidare icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Under hänvisning till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda anfört förklarade jag i nyssnämnda proposition, att frågan för det dåvarande icke borde upptagas till närmare övervägande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar nu, att styrelsen verkställt utredning om de arbetsledande vägförmännens löne- och anställningsförhållanden och därom förhandlat med arbetsledareförbundet. Styrelsen och förbundet hade därvid i princip enats om huru nämnda förhållanden borde ordnas. Med hänsyn härtill och till resultatet av vissa andra av styrelsen gjorda undersökningar vore styrelsen nu beredd att taga ställning till arbetsledareförbundets i dess berörda framställning gjorda yrkanden.

Styrelsen börjar härvid med att erinra om att det vore på vägmästarna som verkställandet av vägunderhållsarbetet vilade, även om det vore vägförvaltningarna som i stort ledde och organiserade arbetet. Givna direktiv och anvisningar kunde självfallet — då det som här vore fråga om en verksamhet som i mycket vore beroende av väderlek och andra svårberäknliga förhållanden — icke reglera allt, utan stort utrymme funnes städse för det egna omdömet. Det stode för styrelsen klart, att utfallet av vägunderhållsverksamheten i mycket hög grad vore beroende av vägmästarna. Det vore därför av vikt att vägmästarbefattningarna förenades med sådana löneförmaner, att de kunde hållas besatta med dugande arbetskrafter.

Under erinran vidare om att vägmästarnas lönegradsplacering på sin tid grundades på en jämförelse med arbetsuppgifterna och löneställningen för förste banmästarna vid statens järnvägar, vilka då voro placerade i lönegraden A 12, uttalar styrelsen, att resultatet av denna jämförelse syntes ha medfört en lönegradsplacering i lägsta laget för vägmästarna. Såsom skäl för denna uppfattning har styrelsen anfört bland annat följande.

Ehuru förste banmästarnas arbetsuppgifter i stort sett varit jämförbara med en vägmästares, torde de vara mera ensartade och ställa mindre krav på det egna omdömet och initiativet än vad fallet är med vägmästarnas. De svåra förhållanden som regn, snö, tjällossning och dylikt åstadkomma för vägarna torde endast i mindre grad och omfattning förekomma vid järnvägarna. Vägmästarnas kontakt med allmänheten och deras därigenom utsatta ställning är också av helt annan och mera krävande karaktär än vad fallet är beträffande förste banmästarna. Slutligen må här erinras om att från och med år 1946 ett antal förste banmästarbefattningar uppflyttas från lönegraden A 12 till lönegraden A 14.

Vid bedömandet för närvarande av vägmästarnas lönegradsplacering säger sig styrelsen fästa särskilt avseende bland annat vid det förhållandet att av vägmästarna numera fordrades förmåga att biträda vid en rationalisering av vägunderhållet och att mera i stort planera arbetena för att därigenom er-

hålla bättre utnyttjande än tidigare av arbetsmaskiner och jämnare sysselsättning av arbetskraften.

Även i ett annat avseende hade, framhåller styrelsen, en ändring inträtt i vägmästarnas arbetsförhållanden. Vid vägförstatligandets genomförande begränsades antalet vägmästarområden med hänsyn till den under kriget inskränkta trafiken. Därvid förutsattes att antalet områden skulle ökas, när trafiken återginge till mera fredsmässig omfattning. Styrelsen hade emellertid numera, med hänsyn bland annat till befintligheten av garage, förråd och verkstäder, funnit önskvärt, att den nuvarande indelningen i vägmästarområden och därmed antalet arbetsledande vägmästare även efter en sådan återgång bibehölls i stort sett oförändrad. I stället borde man giva vägmästarna arbetsbiträden. Denna av styrelsen förordade ordning, vilken anmälts i propositionen 1946: 286 och godkänts av statsmakterna, medförde, att vägmästarnas arbetsuppgifter komme att öka utöver vad som förutsattes vid vägväsendets förstatligande. Vägmästarna kunde sålunda numera jämföras även med överbanmästare, vilka vore placerade i 16 och 18 lönegraderna.

Vid bedömandet av förevarande spörsmål torde det, yttrar styrelsen vidare, icke vara möjligt att bortse från löneförhållandena i övrigt inom vägväsendet. Styrelsen bestyrker i detta sammanhang riktigheten av arbetsledareförbundets uppgift, att de mest kvalificerade specialarbetarna icke sällan komme upp till arbetsinkomster, som överstege begynnelselönen för en extra ordinarie vägmästare.

Till belysande av frågan om vägmästarnas löneställning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen slutligen också lämnat en jämförande redogörelse för de aktuella lönevillkoren för vägmästarnas närmaste biträden, de arbetsledande förmännen. Styrelsen anför härom bland annat följande.

Såsom förut nämnts har styrelsen och arbetsledareförbundet förhandlat om löne- och anställningsförhållandena för de arbetsledande förmännen. Förhandlingarna, vilka ännu icke äro avslutade, hava hittills resulterat i att dessa befattningshavare, vilka skulle kallas biträdande vägmästare, skola betraktas som extra ordinarie tjänstemän och tillerkännas pensionsrätt (frågan härom kommer att underställas Kungl. Maj:t) samt erhålla lön enligt en särskild löneskala med begynnelselönen liggande mellan 11 och 12 löneklasserna. En lägre löneställning har förbundet med hänsyn till vad tidigare anförts om arbetarnas löneläge icke ansett sig kunna godtaga. Därest löneläget för arbetarna skulle stiga, skall löneskalan för de biträdande vägmästarna i samma mån justeras uppåt. Skillnaden i löneavseende mellan vägmästarna och de blivande biträdande vägmästarna blir således redan vid nuvarande löneläge mycket obetydlig och skulle vid ändring av läget antagligen helt försvinna; det skulle till och med kunna hända, att de underordnade finge högre löneställning än sina förmän.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att samtliga vägmästarbefattningar måtte, såsom arbetsledareförbundet föreslagit, uppflyttas från 13 till 16 lönegraden. Förslaget berör 225 ordinarie och 108 extra ordinarie befattningar.

Vid bifall till detta förslag torde, anför styrelsen vidare, jämväl övervägmästarna, vilka nu äro placerade i A 16, böra uppflyttas i lönegrad. Att

dessa befattningar måste vara högre placerade än vägmästartjänsterna vore uppenbart, och någon anledning att minska avståndet i löneavseende mellan de två ifrågavarande kategorierna syntes icke föreligga. Styrelsen hemställer på grund härav, att de 54 övervägmästarbefattningarna vid vägförvaltningarna måtte uppflyttas till lönegraden A 19.

Beträffande slutligen frågan om de av arbetsledareförbundet avsedda ingenjörstjänsterna i A 19 anser styrelsen uppenbart, att en uppflyttning av vägmästar- och övervägmästarbefattningarna borde medföra en uppflyttning även av nämnda ingenjörstjänster. Dessa vore, liksom de två övriga kategorierna, avsedda för underhållet. Styrelsen erinrar om att vederbörande sakkunniga på sin tid föreslagit, att de ifrågavarande ingenjörsbefattningarna, till antalet 14, skulle hänföras till lönegraden A 21. Det finge anses mindre lämpligt att, såsom nu vore fallet, vissa för underhållet avsedda ingenjörer vore lägre placerade än motsvarande ingenjörer för projektering och byggande; en sådan ordning försvårade möjligheten såväl att erhålla duktigt folk för underhållet som att bibringa ingenjörspersonalen den allsidiga utbildning, som vore önskvärd. Styrelsen hemställer, att ifrågavarande ingenjörsbefattningar måtte uppflyttas till lönegraden A 21.

Ytterligare personal för projektering av vägar och broar. I enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens därom framlagda förslag har anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för innevarande budgetår uppräknats med ett belopp av 265 000 kronor för anställande vid vägförvaltningarna av extra personal för projektering av vägar och broar. Då för sådant ändamål redan förut ett belopp av 85 000 kronor ingick i anslagsposten, stå alltså för innevarande budgetår sammanlagt 350 000 kronor till förfogande för ändamålet. Genom den sålunda medgivna personalförstärkningen avsågs bland annat att tillgodose behovet av utredningar i syfte att klarlägga vägnätets framtida utformning inom samhällen och tätorter.

Styrelsen meddelar nu, att styrelsen alltmåra fått belägg för att det förelåge ett utomordentligt stort behov av utredningar av nyss angivet slag. Den omfattande byggnadsverksamheten på industri- och bostadsmarknaden krävde nämligen i mycket stor omfattning upprättande av nya eller revidering av äldre stadsplaner, byggnadsplaner och dylikt. För detta ändamål måste i första hand det allmänna vägnätets framtida utformning klarläggas, även om vägfrågan i och för sig icke vore aktuell. Man borde därigenom kunna förhindra för vägens framtida läge olämplig bebyggelse och att vägväsendet i en framtid ådroges onödiga kostnader. Det vore emellertid icke endast vid samhällen och tätorter, som dylika utredningar vore nödvändiga, utan sådana erfordrades även i övrigt för att på tekniskt-ekonomiskt mest lämpliga och för trafiken bästa sätt kunna utnyttja anvisade anslag. Styrelsen syftade härvid i första hand på anslagen till förstärkning och förbättring av vägar samt till byggande av broar. För dessa anslag hade styrelsen beräknat en avsevärd ökning för nästa budgetår.

Härutöver ville styrelsen mera allmänt framhålla vikten av att med hänsyn till de stora medelsbehoven en lämplig avvägning mellan de olika anslagen

åstadkommes. För detta ändamål vore det angeläget att göra en inventering av de olika behoven på vägområdet. Sådan inventering hade påbörjats såväl inom styrelsen som inom vägförvaltningarna. Det vore ett önskemål, att denna inventering, som krävde personal, icke minst genom att omfattande besiktningsresor måste företagas, kunde fullföljas utan alltför stor tidsutdräkt, då resultatet härav komme att vara till ledning vid planläggningen av vägnätets utbyggnad.

För att nu berörda arbetsuppgifter skulle kunna lösas erfordrades, framhåller styrelsen, att vägförvaltningarnas personal kunde utökas utöver vad som vore möjligt med för innevarande budgetår anvisat anslag. För uppgifterna i fråga måste verkligt kvalificerad personal kunna anställas och beredas sådana anställningsförhållanden, att den mera varaktigt stannade vid vägväsendet. Kostnaderna härför måste anses obetydliga vid jämförelse med de stora kostnader som skulle drabba vägväsendet, därest berörda utredningar, vilka syftade till en rationell planläggning av vägnätet, icke nu komme till stånd i tillräcklig omfattning.

För budgetåret 1947/48 har styrelsen ansett ett belopp av minst 550 000 kronor vara erforderligt. Ifrågavarande belopp skulle disponeras för anställande av i huvudsak följande personal, nämligen minst 12 ingenjörer i löneställning motsvarande Eo 24 för biträde åt vederbörande vägingenjör i såväl de större som de mera tätbebyggda länen, ett 40-tal ingenjörer eller stakningsbiträden med löneställning mellan Eo 21 och arvode enligt löneklass 13, avsedda för de direkta utredningsarbetena (fältarbete samt utrednings- och arbetsplaners utarbetande) samt 24 ritbiträden (Eo 6), varigenom de ordinarie ritarna i större utsträckning kunde utnyttjas för stakningsarbeten. Därjämte skulle vid behov anställas mera tillfällig personal.

Under återopande av det sålunda anförda hemställer styrelsen, att i anslagsposten till icke-ordinarie personal måtte inräknas — utöver redan upptagna 350 000 kronor — ett belopp av 200 000 kronor för anställande av nu avsedd projekteringspersonal.

Kontorsbiträden för depåverkstadsrörelsen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, såsom tidigare nämnts under punkten 3, hemställt om medel till anställande av vissa kontorsbiträden såsom hjälp åt verkmästarna vid depåverkstäderna. Biträdena skulle bland annat hjälpa till vid upprättande av avlöningshandlingar, arbetsrapporter och statistiska uppgifter samt vid mellanhavandet med förråden. Verkstadskommittén har i sitt betänkande för sådant ändamål räknat med behov av ett biträde vid envar av de 20 depåverkstäderna. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag omfattar därutöver en kontorsbiträdesbefattning vid vardera av de båda befintliga, närmast för hamnbyggnadsmaterielen avsedda verkstäderna i Lysekil och Barsebäck, vilka enligt verkstadskommitténs förslag skulle inordnas i depåverkstadsorganisationen. Styrelsen hemställer, att medel måtte beräknas för 22 kontorsbiträden i Eo 4.

Överflyttning av vissa kontorsbiträdes- och expeditiönsvakstjänster till ordinarie stat. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med-

delar, att styrelsens tjänstemannaförening i skrivelse till styrelsen den 24 september 1946 hemställt, att styrelsen i sin petitaskrivelse för nästa budgetår måtte framlägga förslag om följande ändringar i vägförvaltningarnas personalorganisation, nämligen *dels* överflyttning av en kontorsbiträdestjänst i Eo 4 vid varje vägförvaltning till ordinarie stat, *dels* uppflyttning av en skrivbiträdestjänst i Eo 2 vid varje vägförvaltning till kontorsbiträdesbefattning i Eo 4, *dels* överflyttning av en skrivbiträdestjänst i Ex 2 vid varje vägförvaltning till extra ordinarie stat, *dels* överflyttning av 14 expeditions-vaktstjänster i Eo 5 och 8 sådana tjänster i Ex 5 till ordinarie stat, *dels* ock inrättande av en kontorsskrivarbefattning i Eo 15 vid varje vägförvaltning för det ökade arbete, som komme att förorsakas av källskattereformen.

Vissa av dessa förslag har styrelsen funnit vara av beskaffenhet att böra genomföras under nästa budgetår.

I likhet med tjänstemannaföreningen anser styrelsen sålunda varken tillfredsställande eller överensstämmande med inom statsförvaltningen i övrigt tillämpade principer, att samtliga kontorsbiträden vid vägförvaltningarna alltjämt skulle vara icke ordinarie. Styrelsen hemställer, att 24 kontorsbiträdestjänster i Eo 4 uppföras i lönegraden A 4.

Styrelsen biträder likaledes föreningens uppfattning, att behovet av de i föreningens framställning avsedda expeditionsvaktstjänsterna måste anses stadigvarande, och föreslår därför, att 22 expeditionsvaktstjänster, därav 14 i Eo 5 och 8 i Ex 5, uppföras i lönegraden A 5.

Vägförvaltningarnas avlöningsanslag är på samma sätt som väg- och vattenbyggnadsstyrelsens motsvarande anslag för innevarande budgetår anvisat med ett något lägre belopp än vad som svarar mot den för förvaltningarna fastställda personalorganisationen, beroende på att man även i detta fall räknat med att vissa nyinrättade befattningar icke skulle hinna tillsättas omedelbart vid budgetårets ingång. Sålunda har anslaget på sätt närmare framgår av propositionen 1946: 286 (s. 135) reducerats med sammanlagt 155 500 kronor, varav belöpa på anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän 53 400 kronor, på posten Avlöningar till icke-ordinarie personal 78 500 kronor och på posten Rörligt tillägg 23 600 kronor. Styrelsen har vid sin anslagsberäkning för nästa budgetår utgått från de belopp, som erfordras vid fullt utbyggd organisation.

För löneklassuppflyttningar har styrelsen beräknat en ökning av ordinarieposten med 25 000 kronor och av icke-ordinarieposten med 10 000 kronor.

Med tillämpning av vad sålunda anförts och med utgångspunkt från de föreslagna ändringarna i personalorganisationen har styrelsen beräknat vägförvaltningarnas avlöningsanslag för nästa budgetår till 6 888 000 kronor med följande fördelning på de olika anslagsposterna:

	Kronor
Avlöningar till ordinarie tjänstemän	3 291 000
Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 793 000
Rörligt tillägg	804 000

Styrelsen hemställer, att anslaget för budgetåret 1947/48 upptages med 6 888 000 kronor eller med 646 800 kronor mera än för innevarande budgetår.

I utlåtande den 28 oktober 1946 har *allmänna lönenämnden* beträffande förslaget om uppflyttning tre lönegrader av vägmästarna och övervägmästarna uttalat, att ett bifall till en så relativt betydande lönegradsuppflyttning för förevarande personalkategorier innebure ett frångående av de förutsättningar, på vilka löneställningen för vägväsendets tjänstemän uppbyggts i samband med vägväsendets förstatligande. Redan på denna grund funne lönenämnden styrelsens förslag ägnat ingiva betänkligheter. Härtill komme, att frågan om löneställningen för inom statsförvaltningen anställd teknisk personal, till vilken vägmästare och övervägmästare genom sin utbildning — genomgång av särskilda kurser vid enskilda tekniska läroanstalter — torde få hänföras, inginge i det åt 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget. Lönenämnden påpekar därjämte, att ett tillmötesgående av framställningen i denna del måste medföra vissa konsekvenser beträffande lönegradsplacementen för andra personalgrupper inom statsförvaltningen med jämförbara arbetsuppgifter.

Med anledning av vad styrelsen anfört rörande relationen i lönehänseende mellan å ena sidan vägmästarna samt å andra sidan de biträdande vägmästarna och den arbetaranställda personalen framhåller lönenämnden, att någon direkt jämförelse i lönehänseende knappast kunde ske mellan befattningshavare, som vore underkastade skilda avlöningssystem. Beträffande specialarbetarna hade för övrigt hänsyn tagits till utgående övertid ersättningar, vilka ersättningar icke torde böra medräknas i förevarande sammanhang. Därjämte borde ock beaktas den löneförbättring för statens tjänstemän, som vore avsedd att träda i kraft den 1 juli 1947. Med anledning av styrelsens uttalande, att vissa förste banmästartjänster, med vilka befattningar jämförelse på sin tid gjordes vid avvägningen av löneställningen för vägmästarna, numera uppflyttats från 12 till 14 lönegraden, påpekar lönenämnden, att de till 14 lönegraden hänfödda förste banmästartjänsterna utgjorde ett jämförelsevis begränsat antal av hela antalet dylika befattningar.

Under hänvisning till det anförda har lönenämnden förklarat sig icke kunna tillstyrka, att vägmästarna och övervägmästarna inplacerades i de av styrelsen föreslagna lönegraderna. Därest emellertid skäl skulle anses föreligga för en omedelbar förbättring av löneställningen för vägmästartjänsterna, kunde lönenämnden icke tillstyrka högre lönegradsuppflyttning än till 14 lönegraden. Övervägmästarna syntes i så fall böra inplaceras i 17 lönegraden.

Förslaget, att ingenjörstjänsterna i A 19 skulle uppföras i A 21, avstyrkes av lönenämnden, som icke funnit tillräcklig anledning föreligga för ett frångående av den i samband med vägväsendets förstatligande beslutade uppdelningen av ingenjörstjänsterna på 19 och 21 lönegraderna.

Vidkommande styrelsens hemställan, att de extra ordinarie och extra expeditivakterna vid vägförvaltningarna skulle uppföras på ordinarie stat, säger sig lönenämnden icke ha funnit något att erinra mot att de extra ordi-

narie expeditionsvakterna erhöile ställning som ordinarie befattningshavare. De extra expeditionsvakterna anser lönenämnden böra tills vidare erhöila anställning som extra ordinarie tjänstemän.

I övrigt har framställningen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

I en särskild skrivelse den 23 november 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt, att — därest av styrelsen i skrivelse den 1 november 1946 framlagt förslag om utverkande av bemyndigande för Kungl. Maj:t att i mån av behov inrätta tjänster i lönegraderna Eo 24 och Eo 22 vid väg- och vattenbyggnadsverket icke vunne bifall — det i personalförteckningen för vägförvaltningarna angivna antalet ingenjörsbefattningar i lönegraden Eo 24 måtte ökas med tolv. Styrelsen har härvid anført, att i det belopp av 550 000 kronor, som styrelsen i sitt förslag till avlöningsstat för nästa budgetår upptagit för avlönande av icke-ordinarie projekteringspersonal, medel inräknats för anställande av tolv ingenjörer i löneställning motsvarande sistnämnda lönegrad. Behovet av denna arbetskraft är enligt styrelsens mening stadigvarande, och styrelsen anser det ur rekryteringssynpunkt angeläget att en mera fast anställning kan erbjudas i förevarande fall.

Departements-
chefen.

I fråga om personalorganisationen vid vägförvaltningarna har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bland annat framlagt ett till sina konsekvenser vittgående förslag om förbättring av löneställningen för vägmästar- och övervägmästarpersonalen. Sålunda föreslår styrelsen uppflyttning av vägmästarna från 13 till 16 lönegraden samt av övervägmästarna från 16 till 19 lönegraden. Ehuru vissa av de skäl, som styrelsen anført till stöd för sitt förslag, synas kunna giva anledning till en omprövning av frågan om löneställningen för dessa personalgrupper, är jag likväl icke för närvarande beredd att förorda någon ändring i förevarande hänseende. Frågan torde böra upptagas till prövning i ett vidare sammanhang.

Ej heller den av styrelsen ifrågasatta uppflyttningen till lönegraden A 21 av 14 nu i lönegraden A 19 placerade ingenjörsbefattningar har jag funnit mig böra tillstyrka. Då den nuvarande lönegraden A 19 saknar motsvarighet i den löneplan, som skall tillämpas från och med nästa budgetår, torde emellertid styrelsens önskemål så tillvida böra tillgodoses, att ifrågavarande ingenjörsbefattningar vid inplacering i det nya lönesystemet likställas med befattningar i den nuvarande lönegraden A 20.

En arbetsuppgift inom vägväsendet av stor betydelse och aktualitet är det utredningsarbete, som nu påbörjats i syfte att klarlägga de mera trafikerade vägarnas framtida sträckning genom eller invid städer och andra tätorter. En dylik planering på längre sikt torde, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, vara ägnad att bespara vägväsendet stora kostnader i framtiden, bland annat därigenom, att man får tillfälle att i tid motverka uppkomsten av för vägarnas framtida läge hindrande bebyggelse. För nu omförmälda utredningsarbete ävensom för vissa andra projekteringsuppgifter har vägförvaltningarnas anslagspost till avlöningar åt icke-ordinarie personal

för innevarande budgetår uppräknats med ett belopp, motsvarande en årskostnad av 265 000 kronor. Därutöver finnes för detta ändamål redan förut ett belopp av cirka 85 000 kronor inräknat i nämnda post. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu, under framhållande av det utomordentligt stora behov av utredningar, som här föreläge, hemställt om ökning av dessa medel för nästa budgetår med ytterligare 200 000 kronor. Enligt styrelsens beräkning skulle alltså medelsbehovet för budgetåret 1947/48 uppgå till sammanlagt omkring 550 000 kronor. I likhet med styrelsen finner jag angeläget, att de utredningar, varom här är fråga, verkställas utan dröjsmål. Jag vill därför icke motsätta mig, att ytterligare avlöningsmedel ställas till förfogande för detta ändamål. I avvaktan på närmare erfarenhet rörande de resultat, som kunna utvinnas med den nu disponibla personaluppsättningen, samt med hänsyn till angelägenheten av att i nuvarande läge på arbetsmarknaden iakttaga särskild försiktighet vid bedömandet av personalbehovet, anser jag emellertid ökningen böra begränsas till ett belopp av 100 000 kronor.

Styrelsens i skrivelse den 23 november 1946 gjorda framställning om att vissa för nyssnämnda projekteringsverksamhet avsedda arvodesbefattningar måtte uppföras på extra ordinarie stat i lönegraden Eo 24 har jag funnit mig böra tillstyrka så tillvida, att jag förordar, att det i personalförteckningen för vägförvaltningarna angivna antalet ingenjörsbefattningar tillhörande denna lönegrad ökas med åtta.

Mot styrelsens förslag om anställande av biträden för skriv- och kontorsgöromål vid depåverkstäderna har jag i och för sig icke funnit annat att invända än att lönebeloppen för dessa befattningar böra beräknas enligt lönegraden Ex 2. Då tidpunkten för igångsättande av driften vid de olika verkstäderna ännu är oviss med hänsyn till att först erforderliga byggnadsarbeten skola utföras, anser jag emellertid, att medel för ifrågavarande biträden icke nu böra beräknas under avlöningsanslaget. I den mån under nästa budgetår behov uppkommer av dylik personal, torde erforderliga medel få ställas till förfogande genom bemyndigande för styrelsen att överskrida anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Vad angår styrelsens förslag om beredande av fastare anställning för vägförvaltningarnas expeditivsvakter anser jag i likhet med allmänna lönenämnden, att ordinariesättningen bör begränsas till de nuvarande 14 extra ordinarie befattningarna, vilka alltså skulle hänföras till lönegraden A 5, samt att de 8 extra expeditivsvakterna tills vidare böra erhålla extra ordinarie anställning med placering i lönegraden Eo 5. Med hänsyn till förslaget om reglerad befordringsgång för biträdespersonalen synes styrelsens framställning om överflyttning av 24 extra ordinarie kontorsbiträdestjänster till ordinarie stat icke påkalla något särskilt uttalande från min sida.

Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför för vägförvaltningarnas del, att i personalförteckningen skulle behöva upptagas tre ordinarie kontorsbiträdestjänster.

Jag övergår härefter till anslagsberäkningen.

Posten *Avlöningar till ordinarie personal* torde böra ökas dels med netto-lönerna till 14 expeditionsvakter, dels med erforderligt belopp för uppflyttning av 14 ingenjörer från A 19 till A 20, dels med 25 000 kronor för löneklassuppflyttningar, dels ock med det belopp av 53 400 kronor, varmed posten temporärt reducerats för innevarande budgetår, eller med tillhopa avrundat 123 800 kronor. I enlighet härmed skulle posten vid oförändrat lönesystem böra upptagas med (2 962 400 + 123 800) 3 086 200 kronor. Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför en ökning av posten med 8 000 kronor till 3 094 200 kronor och den allmänna löneregleringen en ytterligare ökning med 1 747 200 kronor till 4 841 400 kronor.

Posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* skulle å ena sidan ökas dels med 100 000 kronor för ytterligare projekteringspersonal, dels med kostnaden för beredande av extra ordinarie anställning åt 8 extra expeditionsvakter, dels med 10 000 kronor för löneklassuppflyttningar, dels ock med det belopp av 78 500 kronor, varmed posten temporärt reducerats för innevarande budgetår, eller med tillhopa 189 868 kronor, samt å andra sidan minskas med lönerna för 14 extra ordinarie expeditionsvakter eller 40 392 kronor. Vid nuvarande lönesystem skulle posten alltså böra upptagas till (2 536 400 + 189 868 — 40 392) avrundat 2 685 900 kronor. Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför en nettoökning av posten med 10 600 kronor till 2 696 500 kronor och den allmänna löneregleringen en ytterligare uppräknig med 1 866 900 kronor till 4 563 400 kronor.

Posten *Rörligt tillägg* bör beräknas till avrundat 564 200 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle vägförvaltningarnas avlöningsanslag böra för nästa budgetår upptagas till 9 969 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga följande ändringar, nämligen uppflyttning av 14 ingenjörsbefattningar från A 19 till A 20 samt uppförande i förteckningen av 14 expeditionsvakter i A 5, 3 kontorsbiträden i A 4 samt ytterligare 8 ingenjörer i Eo 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . .	4 841 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> . . .	4 563 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	564 200
	Summa 9 969 000;

dels ock till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 9 969 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6.] 4. **Vägförvaltningarna: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 1 405 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.	Kronor
Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	30 000
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	582 000
Expenser, <i>förslagsvis</i>	500 000
Underhåll och drift av tjänstebilar, <i>förslagsvis</i>	293 000
Summa kronor	1 405 000

I sin förutnämnda skrivelse den 30 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till vägförvaltningarnas omkostnader för nästa budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m. beräknas av styrelsen till oförändrat 30 000 kronor.

Vid beräkning av anslagsposten till reseersättningar har styrelsen utgått från ett belopp av 570 000 kronor, vilket motsvarar det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 582 000 kronor, sedan detta å ena sidan ökats med det belopp av 23 000 kronor, varmed anslagsposten för nämnda budgetår reducerats på grund av väntad förskjutning av tidpunkten för tillsättandet av vissa nya befattningar, och å andra sidan minskats med ett i posten nu inräknat engångsbelopp av 35 000 kronor till flyttningersättningar. Härutöver skulle enligt styrelsens beräkningar erfordras *dels* 40 000 kronor till reseersättningar för den nya projekteringspersonal, varom styrelsen gjort framställning, *dels ock* 20 000 kronor till flyttningersättningar. Beträffande sistnämnda medelsbehov framhåller styrelsen, att kostnader av detta slag väntades uppkomma även under nästa budgetår på grund av det successiva genomförandet av den beslutade omorganisationen av väg- och vattenbyggnadsverket. I enlighet härmed har anslagsposten till reseersättningar i styrelsens förslag upptagits till 630 000 kronor.

Den för innevarande budgetår till 500 000 kronor upptagna anslagsposten till expenser fördelar sig med 30 000 kronor å delposten till bränsle, lyse och vatten samt med 470 000 kronor å delposten till övriga expenser. Beträffande förstnämnda delpost har styrelsen icke föreslagit någon ändring. I fråga om delposten till övriga expenser framhåller styrelsen, att enligt tidigare verkställda beräkningar rörande medelsbehovet för detta ändamål skulle med nuvarande organisation erfordras 485 000 kronor för helt budgetår. Den av styrelsen föreslagna personalökningen komme att medföra ett ökat anslagsbehov *dels* för löpande expenskostnader för denna personal, *dels ock* för viss engångsanskaffning. Härför erforderlig ökning av medelsanvisningen beräknades till 25 000 kronor. Sammanlagt skulle således ett belopp av 510 000 kronor behöva ställas till styrelsens förfogande för att av

styrelsen fördelas å vägförvaltningarna för bestridande av övriga expenser. Den nu verkställda beräkningen hade endast haft avseende på sådana expens-kostnader, som med hänsyn till vägförvaltningarnas verksamhet läte sig för närvarande överblickas. I densamma hade icke kunnat inrymmas sådana kostnader, som uppstode till följd av att en del vägförvaltningar under budgetåret eventuellt kunde komma att inflytta i nya lokaler. Styrelsen förutsatte, att styrelsen för täckande av dylika kostnader sedermera, därest så skulle visa sig erforderligt, finge inkomma till Kungl. Maj:t med hemställan att få överskrida nu ifrågavarande anslagspost. Denna skulle enligt styrelsens beräkningar sålunda böra upptagas till ett sammanlagt belopp av 540 000 kronor.

Med hänsyn till den fortsatta utbyggnaden av tjänstebilsorganisationen kunde, anför styrelsen, en uppräknig av anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar för nästkommande budgetår synas befogad. I av-vaktan på ytterligare erfarenhet rörande driftkostnaderna för tjänstebilarna syntes emellertid densamma i enlighet med av styrelsen för innevarande budgetår verkställda beräkningar böra upptagas till 300 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att vägförvaltningarnas omkostnadsanslag för budgetåret 1947/48 måtte anvisas med 1 500 000 kronor eller med 95 000 kronor mera än för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Därest medel för anställande av ytterligare projekteringspersonal vid vägförvaltningarna anvisas endast i den utsträckning jag under nästföregående punkt förordat, torde den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna uppräknigen av anslagsposterna till reseersättningar och till expenser i av-vaktan på närmare erfarenhet rörande anslagsbelastningen böra begränsas till 20 000 kronor respektive 30 000 kronor. Mot den av styrelsen föreslagna ökningen av posten underhåll och drift av tjänstebilar har jag intet att erinra. Vägförvaltningarnas omkostnadsanslag skulle i enlighet härmed behöva för nästa budgetår anvisas med 1 462 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 462 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7.] 5. **De lokala vägnämnderna m. m., förslagsanslag.** Till detta ändamål har för varterdera av budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats ett förslagsanslag av 187 000 kronor. I sin petitaskrivelse för budgetåret 1946/47 föreslog väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — under hänvisning till att anslagsbelastningen under budgetåret 1944/45 endast uppgått till i runt tal 115 000 kronor — att anslaget skulle nedsättas till 150 000 kronor, vilket också blev riksdagens beslut.

Under budgetåret 1945/46 hava utgifterna å anslaget uppgått till i runt tal 117 400 kronor. Med hänsyn härtill har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*

i sin petitaskrivelse den 30 september 1946 föreslagit, att anslaget måtte ytterligare nedsättas, förslagsvis till 125 000 kronor.

Styrelsen hemställer, att för ändamålet måtte anvisas ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departements-
chefen.

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 125 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8.] 6. **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, förslagsanslag.** Till detta ändamål anvisades för budgetåret 1945/46 ett förslagsanslag av 10 000 kronor. För budgetåret 1946/47 ökades anslaget till 25 000 kronor. I brev den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att — under beaktande av stadgandet i 19 § av styrelsens instruktion — taga anslaget i anspråk för bestridande av *dels*, i den mån kronan är ersättningsskyldig, ersättning för inom styrelsens ämbetsområde inträffade skador av följande slag:

1) personskador med undantag för sådana, som uppkommit genom olycksfall i arbete för styrelsens räkning, dock icke livräntor eller därmed jämförliga understöd, samt

2) sakskador med undantag för skador å styrelsens egendom,
dels ock kostnader för ersättningar för jordförluster genom kanal- och väganläggningar.

I sin skrivelse den 30 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att utgifterna å anslaget under budgetåret 1945/46 totalt uppgått till i runt tal 59 000 kronor. Då utgifterna i stort sett icke avsåge skador av mera ovanligt slag eller av särskilt stor omfattning och ej heller föranletts av sådan brist i varsamhet och noggrannhet hos väg- och vattenbyggnadsverkets personal, som kunnat giva anledning till anmärkning, kunde enligt styrelsens mening det angivna beloppet icke anses onormalt. Med hänsyn härtill och då en blivande ökning av trafiken och av byggnadsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsväsendet givetvis komme att medföra ökad risk för skador av det slag, som här avsåges, och då vidare de flesta av de ännu gällande av vägdistrikt tecknade ansvars- och trafikförsäkringarna upphörde med utgången av år 1946, syntes anslaget för nästa budgetår böra ökas till förslagsvis 50 000 kronor.

Härom gör styrelsen hemstallan.

Då styrelsens framställning icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departements-
chefen.

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50 000.

Vägunderhåll och vägbyggnader.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i skrivelse den 31 oktober 1946 framlagt beräkning rörande anslagsbehovet för vägunderhåll och vägbyggnader m. m. under budgetåret 1947/48. Därjämte har styrelsen i särskild skrivelse samma dag gjort framställning om anslag till vägväsendets färjor och båtar samt i skrivelse den 6 november 1946 om medelsanvisning till vägbeläggningar.

I förstnämnda skrivelse den 31 oktober 1946 har styrelsen inledningsvis gjort vissa allmänna uttalanden angående här ifrågakvarande medelsbehov samt rörande principerna för finansieringen av väghållningen.

Beträffande anslagen till ombyggnad och nyanläggning av allmänna vägar erinrar styrelsen till en början om att den hastiga ökning av biltrafiken, som ägde rum under åren närmast före krigsutbrottet, visserligen medförde växande intäkter av automobilskattemedel men att de sammanlagda anslagen för vägbyggnadsändamål det oaktat icke ökade i realiteten, beroende bland annat på att huvudparten av de ökade automobilskattemedlen togs i anspråk för täckande av de stegrade underhållskostnaderna samt att finansieringen av vissa anslag, vilka tidigare utgått av andra medel, överflyttades till automobilskattemedlen. De genom den ökade automobiltrafiken nödvändiga vägförbättringarna hade sålunda icke tillnärmelsevis kunnat komma till stånd i erforderlig takt och omfattning. Under denna tid visade också vägtrafikolyckorna en kraftig stegring. Under krisåren minskade därefter anslagen ytterligare, varför någon återhämtning av de eftersatta vägförbättringarna icke kunde ske.

Efter krigets slut hade, framhåller styrelsen vidare, biltrafiken vuxit mycket snabbt, och det syntes icke dröja länge förrän den åter komme i nivå med 1939 års omfattning. På vissa punkter hade trafiken redan nått och till och med överskridit denna nivå. Samtidigt som biltrafiken ökade hade man att räkna med ett bibehållande i stort sett av den under kriget tillkomna omfattande cykeltrafiken. Särskilt i och invid städer och samhällen, dit cykeltrafiken vore koncentrerad, komme att ur trafiksäkerhetssynpunkt uppstå synnerligen svåra förhållanden, vilkas avhjälpande krävde utbyggnad av vägarna med cykelbanor i mycket stor omfattning. Vidare måste man räkna med, att den tendens till ökning av lastbilarnas och bussarnas tyngd och bredd, som gjorde sig gällande redan före kriget, komme att ytterligare accentueras i samband med den nyanskaffning av fordon, som komme att ske under de närmaste åren. Trafiken och trafiksäkerheten komme därför att kräva åtgärder, som ginge långt utöver vad man hade att räkna med före kriget. Trafikanternas krav på vägarna vore nu också betydligt större än tidigare. Sålunda krävdes bland annat att vägarna skulle vara framkomliga året om, alltså även under tjällossningsperioden. Detta

medförde, att en mycket stor del av landets vägnät måste grundförstärkas, och innan så skett uppkomme oskäligt höga underhållskostnader.

Styrelsen erinrar därjämte om det stora behovet av anslag till ombyggnad av bristfälliga broar. Innan ombyggnad av dessa broar skett i större utsträckning, vore många vägar i landet stängda för fordon med de nyligen medgivna förhöjda hjultrycken, även om själva vägarna kunde uppbära en sådan ökad belastning. En mycket stor del av vägarna kunde nämligen som regel — åtminstone under de delar av året, då vägbanan vore torr eller tjälad — upplåtas för trafik med fordon med det förhöjda hjultrycket, om hänsyn toges enbart till vägbanan och vägkroppen. Sådana medgivanden kunde emellertid i många fall icke göras på grund av broarnas dåliga beskaffenhet.

Vidare framhåller styrelsen önskvärdheten av ökad medelstilldelning till vägbeläggningar och hänvisar därvid till den ekonomiska vinst, som förändring av grusväg till belagd väg medförde, när viss trafikintensitet uppnåts.

Styrelsen påpekar slutligen, att den under senare år rådande livliga byggnadsverksamheten på bostadsmarknaden automatiskt medfört ett ökat behov av byggande och förbättring av vägar och gator inom städer, samhällen och tätbebyggelse. Särskilt starkt gjorde detta sig gällande i industrisamhällen på grund av de osedvanligt stora investeringar, som för närvarande skedde inom industrien. Skyldighet för kronan i egenskap av väghållare att utbygga väg som gata inom område för fastställd stadsplan föreläge sålunda redan nu i ett stort antal fall, och ytterligare sådan skyldighet beräknades inom de närmaste åren uppkomma i stor omfattning.

Av den sålunda lämnade redogörelsen framginge, yttrar styrelsen sammanfattningsvis, att vägbyggnadsverksamheten under åren före kriget inte på långt när kunnat hålla jämna steg med trafikens utveckling. Därtill komme nu den ökade biltrafiken, den ökade cykeltrafiken, bilarnas ökade hjultryck och ökade bredd, trafikanternas ökade krav på vägarnas standard och framkomlighet året om med tyngre och bredare fordon m. m., allt medförande ytterligare behov av vägnätets utbyggnad och förbättring samt de mera trafikerade vägarnas förseende med särskild beläggning. Därest vägbyggnadsverksamheten under hela krisperioden med dess minskade trafik hade haft samma omfattning som före krisen, hade givetvis en viss återhämtning skett. I stället hade emellertid anslagen varit starkt beskurna, samtidigt som en betydande stegring av löne- och prisnivån ägt rum. Härigenom hade en ännu mer markerad eftersläpning uppstått. Styrelsen ansåge det därför nödvändigt, att anslagen nu bringades upp till en sådan storlek, att de medgäve en viss återhämtning av den mycket eftersatta vägbyggnadsverksamheten.

I anslutning till det anförda har styrelsen gjort vissa uttalanden rörande de kalkyler, som legat till grund för avvägningen av nu gällande beskattning av automobiltrafiken. I samband med de beräkningar rörande väg-

väsendets medelsbehov, som styrelsen verkställt för 1945 års bensinskattutredning, hade styrelsen till utredningen överlämnat ett preliminärt förslag till fredsstat, därvid viss hänsyn tagits till behovet av att successivt återhämta något av den stora eftersläpningen på vägväsendets område. Enligt detta förslag, som förutsatte en något utökad vägbyggnadsverksamhet, jämförd med den som möjliggjordes med för budgetåret 1937/38 anvisade anslag, beräknades en årlig medelstillsdelning av i runt tal 300 miljoner kronor erforderlig. Ifrågavarande belopp borde numera med hänsyn till under året inträffade ändringar i löne- och prisnivå ökas till inemot 340 miljoner kronor. Bensinskattutredningen hade emellertid framlagt sitt förslag med utgångspunkt från de faktiska väghållningskostnaderna under kalenderåret 1938 och hade med stöd därav beräknat det årliga medelsbehovet för en normal fredsstat till i runt tal 200 miljoner kronor. Denna uppskattning av vägstnaderna, vilken lagts till grund för statsmakternas beslut, vore enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening uppenbart för låg. Den innebure nämligen att man, om hänsyn toges till vägdistriktens tidigare bidrag och till nuvarande löne- och prisnivå, icke kunde utföra ens de kvantiteter, som möjliggjordes med för budgetåret 1937/38 anvisade anslag. Bevillningsutskottet, vars utlåtande återopats i riksdagens skrivelse, hade emellertid, med påpekande att den av Kungl. Maj:t föreslagna avvägningen av skattesatserna allenast hade en provisorisk karaktär, framhållit såsom angeläget, att så snart säkrare grunder för dessa frågors bedömande föreläge, en utredning ägde rum i syfte att klarlägga, på vad sätt vägstnaderna borde fördelas mellan motorfordonstrafiken och andra trafikantgrupper liksom även mellan olika slag av motorfordon inbördes. Därvid borde jämväl undersökas, i vilken omfattning vägstnaderna skäligen skulle bestridas genom andra statsmedel än automobilskattemedel.

Enligt styrelsens mening vore det synnerligen angeläget, att den ifrågasatta utredningen påbörjades så snart som möjligt, enär det kunde beräknas draga lång tid innan eventuellt ändrade bestämmelser kunde tillämpas samt därefter ytterligare tid innan resultatet kunde komma vägtrafikanterna tillgodo. Styrelsen funne det nämligen uppenbart, att vägväsendet icke kunde hålla takt med trafikutvecklingen och trafikens krav, därest vägväsendets kostnader skulle hållas inom ramen för nu tillgängliga automobilskattemedel. Den frågan uppställdes sig då, om bilskattemedlen skulle höjas så, att årligen indytande medel täckte de årliga behoven, eller om annan finansieringsgrund kunde ifrågakomma. I förevarande sammanhang erinrar styrelsen om följande av f. d. generaldirektören A. Granholm gjorda uttalande i det betänkande, som han år 1945 avgivit i egenskap av sakrevisionens granskningsman för det statliga vägväsendet.

I detta sammanhang kommer man in på frågan om icke åtgärder böra föreslås och vidtagas för vägkapitalets fondering i största möjliga omfattning. Statslåne-medel skulle härigenom kunna användas för värdeökande väganläggningar och vägförbättringar. De löpande skattebudgeterna skulle härigenom förutom kostnaden för det löpande underhållet belastas blott med räntan på det bokförda vägkapitalet samt nödig avsättning till värde-

minskningskonto för vissa i väganläggningarna ingående objekt som broar, färjor etc. Skattebördan för väghållningen torde annars bli besvärande tung och till hinder för den önskvärda utvecklingen.

I varje fall synes mig nya vägbeläggningsföretag, d. v. s. förändring av grusvägar till belagda vägar, som visa bestämd underhållsekonomisk räntabilitet, utan några mera vittgående ändringar av riktlinjerna för finansieringen kunna böra finansieras med statslånemedel. I den årliga underhållsstaten skulle härigenom blott behöva finnas en annuitetspost, som skulle utgå av skattemedel för de investerade lånemedlens förräntning och amortering på en tidslängd motsvarande de utförda vägbeläggningarnas genomsnittliga livslängd.

Under åberopande av det anförda har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att en utredning snarast måtte påbörjas för att klarlägga frågan om, huru vägväsendets medelsbehov på olika områden lämpligen borde finansieras.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att styrelsen redan i sina nu framlagda *petita* funnit sig böra i vissa avseenden förorda ett frångående av de hittills tillämpade principerna för väghållningskostnadernas bestridande.

Sälunda har styrelsen förklarat, att det för budgetåret 1947/48 beräknade medelsbehovet för vägbeläggningar vore av sådan omfattning, att det icke syntes samtidigt med övriga anslagsbehov för vägväsendet kunna tillgodoses inom ramen för automobilskattemedlen. I anslutning härtill har styrelsen hemställt, att erforderligt anslag för vägbeläggningar måtte anvisas å kapitalbudgeten. I sin skrivelse den 6 november 1946 har styrelsen närmare utvecklat sina synpunkter på hithörande fråga. Under hänvisning till att en beläggnings livslängd kunde beräknas uppgå till 10 à 15 år för en enkel beläggning och till 25 år eller mera för en högklassig sådan, framhåller styrelsen, att vägbeläggningar vore att betrakta såsom kapitaltillgångar, vilka med hänsyn till att de medförde en fortlöpande trafikvinst borde avskrivas successivt. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att på vägdistriktens tid finansieringen av varaktiga beläggningar underlättats därigenom att ränta och amortering på för desamma upptagna lån fått inräknas i kostnadsunderlaget för beräkning av statsbidrag till vägunderhållet. Därest behovet av medel för beläggningar icke ansåges redan för budgetåret 1947/48 kunna täckas på sätt styrelsen sälunda angivit, vore enligt styrelsens mening den enda lösningen att för detta budgetår underbalansera automobilskattemedlen.

Likaledes har styrelsen föreslagit, att för väghållningen erforderliga färjor och båtar, vilkas förnyelse för närvarande finansieras med anlåtande av vägbyggnadsanslag, måtte upptagas till redovisning under väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond. Under påpekande att verkets mudderverk och båtar för hamnbyggnadsverksamheten redovisades å denna fond framhåller styrelsen, att det icke syntes föreligga skäl för att upprätthålla någon skillnad i redovisningshänseende mellan nämnda slag av flytande materiel. Vid genomförande av styrelsens förslag skulle vinnas bland annat den fördelen, att erforderliga medel för en ur trafiksäkerhetssynpunkt ofrånkomlig, av exempelvis olyckshändelse betingad nyanskaffning av färja omedelbart kunde tagas i anspråk ur fondens dispositionsanslag.

Styrelsen har vidare till behandling upptagit frågan om de jämförelsevis stora behållningar, som förefinnas å flertalet av de för vägändamål anvisade reservationsanslagen. Till en början framhåller styrelsen härvid, att — under det att anslagen anvisades för budgetår — den naturliga arbetssäsongen för såväl underhålls- som byggnadsarbeten närmast anslöte sig till kalenderåret. På grund härav måste det, särskilt beträffande byggnadsanslagen, anses normalt, att ganska stora reservationer redovisades vid budgetårsskiftena. Det förhållandet att medlens utanordnande bleve något förskjutet i förhållande till arbetena — särskilt när det gällde entreprenadarbeten — gjorde, att reservationerna till synes bleve större än de i realiteten vore.

Om det sålunda under vanliga förhållanden kunde anses normalt att vissa, rätt betydande reservationer uppstode, så hade man, fortsätter styrelsen, att vänta att desamma kunde bliva större, när arbetenas utförande dessutom vore beroende av särskilt byggnadstillstånd.

Storleken av reservationerna vid utgången av budgetåret 1945/46 å de byggnadsanslag, som helt eller i första hand avses för det statliga vägväsendet, framgår av följande sammanställning, i vilken även upptagits de beviljade anslagen för budgetåret 1946/47 samt de reservationer, som styrelsen med hänsyn till läget på arbetsmarknaden beräknat komma att kvarstå vid utgången av innevarande budgetår.

A n s l a g	Reservation vid utgången av budgetåret 1945/46	Beviljade anslag för budgetåret 1946/47	Disponibla medel under budgetåret 1946/47	Beräknad reservation vid utgången av budgetåret 1946/47
	M i l j o n e r k r o n o r			
Nyanläggning av bygdevägar	6.8	8.5	15.8	9.8
Nyanläggning av ödebygdevägar ..	2.8	3.3	6.1	2.6
Byggande av huvudvägar	14.0	10.5	24.5	12.5
Ombyggnad av bygdevägar och öde- bygdevägar	5.6	5.7	11.3	5.3
Förstärkning och förbättring av vägar	—	7.0	7.0	¹ —
Vägbeläggningar	3.2	4.8	8.0	¹ —
Stensättning av vägar	4.0	1.8	5.8	4.0
Byggande av broar	9.6	12.0	21.6	11.0
Byggande av bro vid Bergnäset...	1.4	3.0	4.4	2.5
Byggande av bro vid Hjulsta	1.8	1.5	3.3	1.8
Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret viktiga vägar och broar	6.8	2.0	8.8	6.0
Summa	55.5	60.1	115.6	54.5

Vid ett första påseende kunde framhålla styrelsen, den reservation som totalt beräknades uppstå vid utgången av budgetåret 1946/47 synas hög. De nu ifrågavarande anslagen, fränsett anslaget till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret viktiga vägar och broar, beräknades emellertid vid en normal fredsstat kräva ett sammanlagt årligt anslagsbelopp av omkring

¹ Om reservation uppkommer, beräknas den bliva tagen i anspråk omedelbart efter budgetårsskiftet.

140 miljoner kronor. I jämförelse därmed syntes motsvarande reservationer, 48,5 miljoner kronor, icke vara så stora, särskilt om man beaktade, att de till övervägande del vore bundna vid företag, som inginge i fastställda flerårsplaner eller andra planer för medlens disponerande. Flerårsplanerna tillkomme genom samarbete mellan vägnämnder, länsvägnämnder, länsstyrelser samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Beträffande huvudvägar gällde, att flerårsplanerna därjämte skulle fastställas av Kungl. Maj:t. De befintliga reservationerna kunde således ej disponeras på annat sätt än som framginge av planerna, såvida icke en omständlig ändring av dessa skulle ske. I den mån vederbörande lokala nämnder och länsstyrelser ej medgäve ändring, kunde frågan bliva föremål för besvär eller underställning. — Om frågan blott gällde att med den arbetskraft, som kunde komma att ställas till förfogande, i tur och ordning utföra i flerårsplanerna upptagna äldre företag, skulle en begränsning av de anslag, som styrelsen nu äskade, icke innebära annat än en förskjutning av de planerade arbetena till en senare tidpunkt. De nya medel, som nu äskades, vore emellertid avsedda för delvis nya behov. Sålunda förutsattes att de skulle utgå till vägarbeten i anslutning till broar, körbaneförstärkningar för planerade beläggningar m. m., alltså för arbeten, som krävdes i anslutning till det upprustningsarbete på vägarna, som styrelsen nu ansåge erforderligt.

Styrelsen uttalar vidare, att ett särskilt och ur styrelsens synpunkt mycket vägande skäl att icke taga de befintliga reservationerna till intäkt för minskning av vägbyggnadsanslagen vore kravet på att anslagen icke tillmättes så, att desamma, efter fördelning på länen, gäve så små anslagsbelopp till varje företag, att företagen icke kunde drivas efter tekniskt och ekonomiskt riktiga principer. Den övergång till maskinell drift, som numera sloge igenom på alla andra väg- och vattenbyggnadsområden såväl inom landet som utomlands, borde ske även beträffande de statliga vägbyggnadsföretagen.

Beträffande ett av väganlagen har den uppkomna reservationen givit styrelsen anledning anmäla, att ytterligare medel icke syntes vara erforderliga för budgetåret 1947/48, nämligen i fråga om anslaget till Byggnad och förbättring av för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar.

I utlåtande den 12 november 1946 över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning angående anslag till vägbeläggningar för budgetåret 1947/48 har riksräkenskapsverket framlagt sina synpunkter på de av styrelsen behandlade principfrågorna rörande finansieringen av våghållningskostnaderna.

Vad angår vägbeläggningsarbetena uttalar riksräkenskapsverket, att förutsättningar för redovisning av utgifterna för dessa arbeten över kapitalbudgeten för närvarande uppenbarligen icke föreläge. En redovisning framdeles av vägväsendets kostnader över en kapitalfond funne riksräkenskapsverket visserligen icke helt utesluten. Detta förutsatte emellertid en ingående utredning angående samtliga med en sådan omläggning förenade problem, bland annat även frågan om väg- och vattenbyggnadsverkets ombildning till ett statligt affärsverk. Riksräkenskapsverket föreställde sig, att det i nu-

varande läge närmast ankomme på 1944 års trafikutredning att undersöka spörsmål av denna karaktär. Intill dess en sådan utredning föreläge, funne riksräkenskapsverket uteslutet, att anvisningar för vägväsendet skulle kunna finansieras över en statlig kapitalfond.

Beträffande möjligheterna att finansiera ökade kostnader för vägväsendet över automobilskattemedlens specialbudget erinrar riksräkenskapsverket om att denna specialbudget utvisade ett samlat underskott, som den 30 juni 1946 uppginge till i runt tal 340 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket kunde icke finna rimligt att i nuvarande läge ytterligare öka detta underskott. Snarare borde strävandena gå ut på att i specialbudgeten inräkna ett överskott, som i någon mån kunde nedbringa det hittills uppkomna å statens budgetutjämningsfond balanserade underskottet för specialbudgeten. För närvarande borde alltså icke andra medel stå till förfogande för vägväsendet än de, som funnes disponibla å automobilskattemedlens specialbudget. Om specialbudgetens ram befundes otillräcklig, borde en höjning av automobilbeskattningen övervägas. Riksräkenskapsverket ville emellertid erinra om att å de under specialbudgeten redovisade reservationsanslagen i nuvarande läge uppkommit en avsevärd reservationsökning. Om de belopp, som nu funnes reserverade å till specialbudgeten hänförliga anslag, ansåges böra användas för sådana ändamål som de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu berörda, torde frågan om ändrad anslagsdisposition böra underställas riksdagens prövning.

Riksräkenskapsverket erinrar slutligen om att medel till avsevärda belopp beräknats för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen å beredskapsstat. Riksräkenskapsverket hade givetvis intet att erinra mot att även medel för nu ifrågasvarande ändamål, i den mån de icke kunde inrymmas i automobilskattemedlens specialbudget, beräknades å beredskapsstat.

Statens arbetsmarknadskommission har i utlåtande den 30 november 1946 över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens riksdagspetita rörande väganslagen gjort vissa allmänna uttalanden angående de arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna för ett genomförande av styrelsens arbetsprogram. Kommissionen har därvid till en början framhållit, att väg- och gatubyggnads- samt beläggningsarbeten kunde på längre sikt i större eller mindre grad medföra arbetskraftsbesparingar för trafikanterna eller vägunderhållet eller för båda. I nuvarande läge på material- och arbetsmarknaderna torde emellertid, fortsätter kommissionen, ett utförande under åren 1947 och 1948 av företag i den utsträckning, som styrelsen avsett, medföra stora olägenheter för andra viktiga produktionsområden. Såvida intet oförutsett omslag inträffade, torde situationen på arbetsmarknaden inte komma att nämnvärt ändras till det bättre under den närmaste tiden. Det funnes tvärtom anledning att räkna med en betydande arbetskraftsbrist inom praktiskt taget hela näringslivet. Ej heller i fråga om material och maskiner tedde sig situationen särdeles ljus, även om en förbättring i vissa avseenden vore möjlig. Under sådana förhållanden syntes en viss återhållsamhet beträffande de statliga in-

vesteringarna vara nödvändig. På här ifrågavarande område borde i vart fall arbetsprogrammet begränsas till vad som kunde göras med redan befintlig arbetsstyrka jämte eventuella lokala arbetskraftsreserver, som ej ännu vore utnyttjade eller ej behövdes för andra ur försörjningssynpunkt viktiga produktionsuppgifter.

Anslagen för vägändamål ha under krigsåren varit starkt beskurna. Detta förhållande har tillsammans med bristen på arbetskraft och material medfört en stagnation i utvecklingen på vägväsendets område och har därjämte i viss utsträckning lett till en försämring av vägnätets standard. En kraftig ackumulering av angelägna behov av byggnads- och underhållsarbeten har härvid uppkommit. I fråga om vägbyggnadsverksamheten förelåg för övrigt redan före krigsutbrottet en viss eftersläpning, beroende på att automobilskattemedelsinkomsterna — ehuru i och för sig betydande — icke voro tillräckliga för att tillgodose både det ökade vägunderhållet och de genom utvecklingen uppkomna behoven av såväl nya vägar som omläggning och förstärkning av redan befintliga.

Departement-
chefen.

Trots att efter fredsslutet en viss ökning av medelstilldelningen till vägväsendet kunnat ske, har det emellertid, främst på grund av den fortsatta bristen på arbetskraft, icke varit möjligt att i någon större utsträckning genomföra den utvidgning av arbetsvolymen, som förutsatts vid anslagsberäkningen. Vad angår vägunderhållet har den hastiga trafikökningen i förening med lönestegringar samt oförutsedda, av klimatförhållandena betingade arbeten medfört, att de medel, som beräknats för att påbörja en upprustning av vägarna, till större delen måst tagas i anspråk för det löpande underhållsarbetet och sålunda icke kunnat disponeras för avsett ändamål.

Såsom framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse har vägtrafiken efter bensindriften återinförande snabbt ökat i omfattning och beräknas redan nästa budgetår komma att uppnå 1939 års nivå. Detta medför, att kraven på en ökning av verksamheten inom vägväsendet ytterligare skärpts. De åtgärder, som härvid i första hand komma i fråga, äro sådana, som betingas av hänsyn till trafiksäkerheten och trafikanternas berättigade anspråk på vägarnas framkomlighet. Om medel och arbetskraft icke i tillräcklig utsträckning kunna ställas till förfogande för sådana ändamål, torde man få räkna med möjligheten av att inskränkningar i trafiken kunna bli nödvändiga, t. ex. med avseende på körhastighet, hjultryck och fordonsbredd. Det måste emellertid också betraktas som i hög grad angeläget, att arbetet på vägnätets fortsatta utbyggnad och förbättring på längre sikt kan återupptagas på allvar. Med hänsyn till den rådande situationen på arbetsmarknaden torde dock möjligheterna att i större utsträckning tillgodose detta önskemål åtminstone för den närmaste framtiden få anses såsom ringa.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina petita för nästa budgetår räknat med en avsevärd utvidgning av verksamheten på vägväsendets område. Då de anslag, som äskats för sådant ändamål, befunnits icke kunna helt hållas inom ramen för de av styrelsen till 235 miljoner kronor beräk-

nade automobilskattemedlen, har styrelsen framlagt förslag om att viss del av medelsbehovet skulle täckas genom anvisande av anslag å kapitalbudgeten, nämligen i vad avser det av styrelsen med 50 miljoner kronor äskade anslaget till vägbeläggningar. Även förnyelsen av vägväsendets färjor och båtar har styrelsen, ehuru med annan motivering, föreslagit skola från och med nästa budgetår finansieras genom anslag å kapitalbudgeten.

Beträffande de äskade anslagen till vägbyggnadsändamål gäller i allmänhet att de äro beräknade för arbeten, som äro avsedda att komma till utförande först under kalenderåret 1948. Bedömningen av de arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna för ett genomförande av styrelsens nu framlagda arbetsprogram beror alltså bland annat på, i vilken utsträckning det för närvarande är möjligt att på så pass lång sikt överblicka utvecklingen på arbetsmarknaden.

Det bör i detta sammanhang understrykas, att till ifrågavarande program måste räknas icke blott de arbeten, som innefattas i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1947/48, utan även den mängd av arbeten, vartill medel redan äro anvisade men som på grund av arbetsmarknadsläget icke för närvarande kan komma till utförande. De mot automobilskattemedlen avräknade anslag, vilka för innevarande budgetår anvisats för vägbyggnadsändamål, uppgå till sammanlagt 69,3 miljoner kronor. Härtill komma kvarstående behållningar å ifrågavarande anslag med tillhoppa cirka 59 miljoner kronor. Den totala medelstillgången uppgår alltså till cirka 128,3 miljoner kronor. Enligt uppgifter, som styrelsen lämnat efter avlåtandet av sin petita-skrivelse, har styrelsen numera räknat med, att av sistnämnda belopp 45 å 50 miljoner kronor skulle kunna förbrukas under innevarande budgetår och att således ungefär 80 miljoner kronor skulle överföras såsom reservation till budgetåret 1947/48. För detta budgetår har styrelsen för här ifrågavarande ändamål äskat sammanlagt 134,5 miljoner kronor. Vid bifall härtil och under antagande att medelsförbrukningen under budgetåret 1946/47 skulle bliva den av styrelsen beräknade, skulle alltså för budgetåret 1947/48 komma att stå till förfogande ett belopp av icke mindre än cirka 215 miljoner kronor för vägbyggnadsändamål. Även om utvecklingen på arbetsmarknaden fram till utgången av år 1948 icke nu med bestämdhet kan förutsägas, finnes emellertid enligt min mening icke anledning att räkna med en sådan ändring i läget, att den av styrelsen ifrågasatta utvidgningen av verksamheten inom vägväsendet kan komma att bliva möjlig, huru önskvärd en sådan utvidgning än är. Det må i förevarande sammanhang nämnas, att medelsförbrukningen å de anslag, varom här är fråga, under budgetåret 1945/46 endast uppgått till cirka 13,4 miljoner kronor.

Med hänsyn till vad här anförts bör enligt min mening medelstilldelningen för väghållningen för budgetåret 1947/48 utan svårighet kunna hållas inom ramen för det belopp av 255 miljoner kronor, till vilket chefen för finansdepartementet i annat sammanhang beräknat automobilskattemedelsinkomsterna för budgetåret, och jag har därför ansett mig sakna anledning att för närvarande till principiell behandling upptaga den av styrelsen föreslagna

ändringen i fråga om finansieringen av kostnaderna för vägbeläggningar. Vad angår redovisningen av utgifterna för vägväsendets färjor och båtar har jag däremot funnit vissa praktiska skäl tala för en omläggning på sätt styrelsen föreslagit. Jag kommer att senare i dag i annat sammanhang upptaga denna fråga till behandling.

I betraktande av de omfattande och delvis mycket angelägna investeringsbehov, som föreligga på vägväsendets område, torde det bli nödvändigt att, så snart arbetskraftsfrågan kan lösas, avsevärt öka medelstillelningen till väghållningen. Svårigheter kunna härvid tänkas uppkomma att med nu tillämpade finansieringsprinciper vederbörligen tillgodose de föreliggande medelsbehoven. Med hänsyn bland annat härtill finner jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påkallat, att en översyn sker av grunderna för finansieringen och redovisningen av vägväsendets kostnader. I avbidan på de förslag, som inom kort kunna komma att framläggas av 1944 års trafikutredning rörande hithörande spörsmål, synas emellertid några omedelbara åtgärder icke böra vidtagas i denna fråga.

Om vid avvägningen av anslagen till vägväsendet för nästa budgetår helt avgörande betydelse skulle tillmätas de föreliggande reservationerna och den medelsförbrukning, som man med utgångspunkt från det nuvarande arbetsmarknadsläget har anledning räkna med, skulle anslagen i de flesta fall böra nedskäras långt under nuvarande nivå. En sådan reducering har jag emellertid funnit mig i allmänhet icke böra förorda. Jag anser nämligen, att hänsyn även måste tagas till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekade förhållandet, att reservationerna i de flesta fall utgöras av medel, som äro bundna vid flerårsplaner eller andra dispositionsplaner och därför icke utan en omständlig procedur kunna tagas i anspråk för andra ändamål än dem, för vilka de ursprungligen avsetts. Det bör vidare i detta sammanhang beaktas, att vägväsendets kostnader finansieras över en specialbudget, vars användning begränsats till ändamål, som direkt eller indirekt tjäna trafikens intressen. Med hänsyn till de mycket stora behov av angelägna investeringar och underhållsåtgärder, som för närvarande föreligga på vägväsendets område, böra enligt min mening de inflytande automobilskatteinkomsterna tills vidare icke tagas i anspråk för att nedbringa det under krigsåren uppkomna, å budgetutjämningsfonden balanserade underskottet för automobilskatte-medlens specialbudget utan i stället reserveras för trafikens behov. Detta skulle innebära, att de olika anslag, vilka avräknas mot automobilskatte-medlen, skulle avvägas så, att summan av desamma kommer att i huvudsak svara mot de beräknade automobilskatteinkomsterna. Då dessa inkomster under nu rådande förhållanden torde komma att vida överstiga medelsförbrukningen, medför den föreslagna dispositionen av automobilskatte-medlen den konsekvensen, att de redan förut stora behållningarna å vissa väganslag troligen komma att ytterligare ökas högst väsentligt. Härvid bortfalla också i motsvarande mån möjligheterna till den kontroll över investeringsvolymen, som erhålles om anslagen avvägas med utgångspunkt från den avsedda medelsförbrukningen för viss tid. Behovet av en kontroll i detta hänseende

torde emellertid i erforderlig utsträckning kunna tillgodoses genom reglerande åtgärder i fråga om anvisandet av arbetskraft till vägväsendet.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle, i likhet med vad som är fallet för innevarande budgetår, någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden icke ske för budgetåret 1947/48 utan endast ett formellt belopp upptagas för ändamålet.

Såsom tidigare nämnts har chefen för finansdepartementet i annat sammanhang beräknat inkomsterna av automobilskattemedlen för nästa budgetår till 255 000 000 kronor och föreslagit, att detta belopp upptages å riksstatens inkomstsida.

Innan en fördelning av automobilskattemedlen å olika anslag till vägväsendet kan ske, skall till en början hänsyn tagas till de belopp av dylika medel, som skola disponeras under femte och nionde huvudtitlarna. Vad angår femte huvudtiteln må erinras, att i samband med den år 1936 beslutade omorganisationen av bilbesiktningsväsendet och utökningen av statspolisorganisationen förutsattes, att kostnaderna för denna utökning, i den mån överskott å bilbesiktningsväsendet icke försloge därtill, skulle bestridas av automobilskattemedel. I det följande kommer jag att föreslå, att anslaget till bilbesiktningsväsendet anvisas med ett beräknat belopp av 1 100 000 kronor. Chefen för finansdepartementet har beräknat inkomstiteln Avgifter för besiktning av motorfordon till 3 000 000 kronor. Med dessa utgångspunkter har chefen för socialdepartementet tidigare i dag föreslagit, att av de olika anslagen till statspolisorganisationen ett sammanlagt belopp av 543 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Det under nionde huvudtiteln upptagna anslaget Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, vilket anslag chefen för jordbruksdepartementet kommer att föreslå skola anvisas med 360 000 kronor, förutsättes helt skola avräknas mot automobilskattemedlen.

I enlighet härmed skulle alltså återstå av automobilskattemedlen att fördela under sjätte huvudtiteln (255 000 000 — 543 000 — 360 000) 254 097 000 kronor. Tidigare i dag har jag föreslagit, att av avlönings- och omkostnadsanslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och till vägförvaltningarna samt till de lokala vägnämnderna m. m. sammanlagt 13 812 500 kronor skola avräknas mot automobilskattemedlen. Vidare har jag för avsikt att senare i dag föreslå, dels att till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder skall anvisas ett belopp av 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock att till statens biltrafiknämnd, till statens väginstitut och till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande skola sammanlagt anvisas eller beräknas 736 000 kronor, att likaledes avräknas mot automobilskattemedlen.

Tages hänsyn till nyssnämnda belopp under sjätte huvudtiteln, vilka förutsatts skola avräknas mot automobilskattemedlen, skulle alltså återstå att fördela å de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader samt till statens automobilskattemedelsfond ett belopp av (254 097 000 — 13 812 500 — 500 000 — 736 000) 239 048 500 kronor. Jag kommer i det följande att föreslå,

att — sedan för avsättning till statens automobilskattemedelsfond beräknats ett anslag av 373 500 kronor — under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader i övrigt anvisas anslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, om sammanlagt 238 675 000 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär en ökning med 69 585 600 kronor.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen,
där kronan är väghållare.**

[9.] 7. **Vägunderhållet, reservationsanslag.** Från och med den 1 januari 1944 äro kostnaderna för vägunderhållet på landet och i samhällen, där kronan är väghållare, upptagna under ett reservationsanslag till barmarksunderhållet och ett förslagsanslag till vinterväghållningen.

Till barmarksunderhållet ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats 48 200 000 kronor, 62 300 000 kronor respektive 73 700 000 kronor, därav för budgetåret 1945/46 8 000 000 kronor på tilläggsstat. Anslaget till vinterväghållningen har under nämnda tre budgetår varit uppfört med 13 000 000 kronor, 14 200 000 kronor respektive 14 500 000 kronor.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* ånyo upptagit frågan om en sammanslagning av de båda vägunderhållsanslagen till behandling. Förslag av denna innebörd har tidigare framlagts av styrelsen. Sålunda förordade styrelsen i skrivelse den 5 december 1945, att anslagen i fråga skulle ersättas av ett gemensamt förslagsanslag. Denna framställning, vilken ej vann statsmakternas bifall, föranledde följande uttalande från min sida i 1946 års statsverksproposition.

Vad angår den väckta frågan om ändrad konstruktion av underhållsanslagen delar jag den uppfattningen, att vissa olägenheter äro förknippade med att anslaget till barmarksunderhållet anvisas såsom reservationsanslag. Det är sålunda uppenbart, att en förskjutning av barmarkstidens längd kan medföra en avsevärd ojämnhet i kostnaderna för barmarksunderhållet liksom att oförutsedda skador å vägar och broar av betydande omfattning kunna, därest de för ändamålet avsedda medlen därtill icke förslå, nödvändiggöra icke önskvärda inskränkningar i underhållet i övrigt. Jag anser mig emellertid icke för nästa budgetår böra ifrågasätta någon ändring av ifrågavarande anslags konstruktion med hänsyn till dels att frågan på grund av sin stora betydelse ur principiell synpunkt bör ytterligare övervägas och dels det förhållandet att jag såsom av det föregående framgår förutsatt, att avsevärda belopp skola under innevarande och nästa budgetår avses för upprustningsåtgärder. Jag förutsätter nämligen, att den betydande marginal, som anslaget till barmarksunderhållet sålunda kommer att innehålla, skall få tagas i anspråk jämväl för att täcka sådana utgifter, som på grund av särskilda förhållanden kunna uppkomma och som icke kunna rymmas inom ramen av det för det normala barmarksunderhållet beräknade beloppet.

I nu förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framhållit, att det enligt styrelsens uppfattning vore synnerligen olämpligt att anslagen till barmarksunderhållet och vinterväghållningen vore skilda. Med hänsyn till de oförutsedda förhållanden, som på grund av klimatets oberäkneliga karaktär kunde inträffa i fråga om barmarkstidens längd, vore det

givetvis enklast om samtliga underhållsmedel utginge såsom förslagsanslag. Å andra sidan finge ej förbises att denna anslagsform i vissa fall kunde befaras medföra bristande intresse för att i möjligaste mån hålla ned kostnaderna. Tidigare hade visserligen genom särskilt riksdagsbeslut för budgetåret 1943/44 medgivits en utjämning mellan anslagen på så sätt att från anslaget till vinterväghållning överfördes visst belopp till barmarksunderhållet. En sådan behandling syntes dock vara alltför omständlig samt medföra betydande osäkerhetsmoment och försvåra planläggningen för de vägförvaltningar, som tvingats att relativt tidigt under året hårt anlita dem tilldelade medel. Under förutsättning att en tillräcklig reserv ställdes till styrelsens förfogande för att möta eventuellt inträffande förlängning av barmarkstiden eller särskilda, dock icke alltför stora svårigheter i fråga om vinterväghållningen, vore styrelsen för sin del beredd föreslå, att anslagen till barmarksunderhåll och vinterväghållning sammansloges till ett reservationsanslag.

I enlighet härmed har styrelsen i sin petitaskrivelse utgått från, att för nästa budgetår ett för vägunderhållet i dess helhet avsett reservationsanslag skulle anvisas. Vid beräkningen av detta anslag har styrelsen börjat med att behandla frågan om medelsbehovet för barmarksunderhållet. Rörande anslagsdispositionen för hithörande ändamål under det sistförflutna budgetåret har styrelsen lämnat följande redogörelse.

För budgetåret 1945/46 anvisades till barmarksunderhållet 54 300 000 kronor samt för upprustningsåtgärder med karaktär av barmarksunderhåll 8 000 000 kronor. Dessutom funnos den 1 juli 1945 reservationer tillgängliga hos styrelsen och vägförvaltningarna om tillhoppa 1 890 000 kronor. För barmarksunderhållet 1945/46 har således ett belopp av tillsammans 64 190 000 kronor varit disponibelt.

Kostnaderna för barmarksunderhållet sistnämnda budgetår uppgingo till i runt tal 61 130 000 kronor, varför den 1 juli 1946 tillgängliga reservationer utgjorde cirka 3 060 000 kronor.

Under budgetåret 1945/46 inträffade en betydande ökning av trafiken. Trafikmängden, som från 1 juli 1941 till 1 juli 1945 varit nära nog konstant med likformig variation under åren, började stegras redan i augusti 1945. Trafikmängden utgjorde sålunda i december 1945 129 %, i april 1946 172 % och i maj 1946 205 % av den under tidsperioden 1941—1945 för respektive månader konstanta trafikmängden.

Det nya vägarbetaravtalet för år 1946 medförde en stegring av arbetslönerna, som av styrelsen beräknas hava inneburit en merutgift för barmarksunderhållet under första halvåret 1946 av cirka 2 miljoner kronor.

Under augusti 1945 drog ett skyfallsliknande regn fram över stora delar av landet, vilket förorsakade kostsamma arbeten av oförutsedd natur.

Alla här ovan nämnda omständigheter hava bidragit till att de inom ramen för anslaget till barmarksunderhållet för upprustningsarbeten avsedda medlen praktiskt taget endast kunnat användas för vanligt underhåll.

Styrelsen har därefter lämnat vissa upplysningar rörande utvecklingen under innevarande budgetår.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 hade styrelsen räknat med, att trafikökningen under detta år skulle uppgå till cirka 150 % av 1945 års trafik. Denna trafikintensitet hade emellertid uppnåtts redan i februari

1946, alltså nära ett halvt år före budgetårets ingång, och i juli 1946 utgjorde trafikmängden 264 % av 1945 års trafik, vilket innebure en trafikökning cirka tre gånger större än den som styrelsen vid sina anslagsberäkningar förutsatt som medeltal för hela budgetåret.

Denna omständighet samt stegringen av arbetslönerna genom 1946 års avtal ävensom möjligheten av att lönerna komme att ytterligare höjas år 1947 kunde, anför styrelsen, befaras medföra, att effekten av de för upprustningsarbeten avsedda medlen, vilka för budgetåret 1946/47 beräknats till 12 000 000 kronor, även under detta budgetår komme att i stort sett utebliva. Endast i fråga om belagda vägbanor kunde upprustningsåtgärderna väntas bli genomförda huvudsakligen i den utsträckning, styrelsen i sina äskanden förutsatt.

Vid ingången av budgetåret 1947/48 komme alltså, fortsätter styrelsen, otvivelaktigt en betydande eftersläpning av underhållet alltjämt att kvarstå. Beträffande många vägsträckor kunde ifrågasättas, huruvida det med hänsyn till den alltjämt ökande motorfordonstrafiken bleve möjligt att hålla grusvägbanorna i fullt tillfredsställande skick. Styrelsen syftade därvid främst på de starkast trafikerade grusvägarna, som uppenbarligen borde vara försedda med beläggning. I detta sammanhang framhåller styrelsen, att det torde helt ankomma på vägunderhållet att under budgetåret 1947/48 möta trafikens krav. Även om vägbyggnadsverksamheten omedelbart skulle tilldelas ökad arbetskraft, kunde nämligen resultaten av en intensifiering av denna verksamhet icke hinna komma trafiken tillgodo under detta budgetår.

Styrelsen meddelar vidare, att styrelsen vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1947/48 utgått från att underhållet skulle kunna bedrivas så, att vägarna kunde mottaga en trafik av samma storleksordning som 1939 års och att samtidigt genom en viss upprustning eftersläpningen av underhållet till en del skulle kunna återhämtas. Beräkningen vore vidare grundad på 1946 års löne- och prisnivå.

Med hänsyn till svårigheten att beräkna kostnadsökningen för vägunderhållet vid fortlöpande stegring av trafiken hade styrelsen låtit vägförvaltningarna beräkna sitt medelsbehov på grundval av de prestanda, som förvaltningarna funne erforderliga inom varje sakkontogrupp. Denna form för anslagsäskandet lämnade styrelsen större möjlighet att rätt bedöma skäligheten av förvaltningarnas krav. De av underhållsavdelningens befattningshavare under inspektionsresor gjorda iakttagelserna rörande förefintlig standard hade därvid varit av stort värde. Eventuellt föreliggande skillnader i prisnivå länen emellan hade jämväl framkommit och kunnat beaktas. Styrelsen avsåge, att samtliga vägförvaltningar skulle inom ramen för tilldelade anslag bedriva underhållsarbetena så, att den hittills förekommande eftersläpningen — i vad denna kunde behärskas genom åtgärder på underhållets område — skulle upphöra inom loppet av några år och varje slag av arbete därefter kunna bedrivas med den tekniskt-ekonomiskt riktigaste periodiciteten.

Under nu angivna förutsättningar har styrelsen för budgetåret 1947/48

beräknat kostnaderna för barmarksunderhållet till följande på olika sakkonton fördelade belopp.

	Kronor
1. Grusning	26 404 000
2. Flickning	7 236 000
3. Dammbindning	16 051 000
4. Hyvling, sladdning, vältning	11 841 000
5. Underhåll av belagd vägbana	5 779 000
6. Underhåll av gång- och cykelbanor	173 000
7. Vägkropp	5 238 000
8. Diken, slänter och frisiktsområde	11 149 000
9. Skyddsräcken och vägmärken	5 927 000
10. Broar	2 546 000
11. Bryggor	48 000
12. Färjor	3 208 000
13. Vissa administrations- och personalkostnader ..	4 600 000
Summa kronor 100 200 000	

Med anledning av den avsevärda anslagsökning, som sålunda ifrågasatts, framhåller styrelsen, att de med utgifterna förenade åtgärderna enligt styrelsens mening vore ofrånkomliga med hänsyn till det skick, vägarna befunne sig i, och de ständigt ökade men enligt styrelsens mening i allt väsentligt berättigade kraven från trafikens sida. Det vore styrelsens förhoppning att genom ökad mekanisering och rationalisering av underhållet samt utförande av beläggningar i helt annan omfattning än hittills kunna återhålla en alltför stark stegring av kostnaderna för underhållet. Emellertid vore möjligheterna härtill för närvarande, särskilt beträffande de två förstnämnda slagen av åtgärder, mycket begränsade, beroende på de långa leveranstiderna för maskiner och fordon.

Rörande detaljberäkningen av underhållskostnaderna har styrelsen lämnat följande upplysningar.

Den av trafikstegringen till 1939 års omfattning förorsakade kostnadsökningen, som huvudsakligen belastar kontona 1—6, har styrelsen uppskattat till i runt tal 18,5 miljoner kronor. Under kontona 7, 8, 9, 10 och 12 hava upptagits kostnader dels för nödvändiga underhållsåtgärder, som måste utföras med viss periodicitet, dels för upprustningsåtgärder, vilkas genomförande med hänsyn till arbetsmarknadsläget dock måste utsträckas på flera år.

Till motivering i övrigt av kostnaderna för de olika kontona må framhållas, att styrelsen för grusning och flickning räknat med en gruskvantitet av cirka 3 600 000 m³ eller ungefärligen samma mängd, som enligt tillgängliga uppgifter förbrukades av vägdistriktet under vart och ett av åren 1938 och 1939. Under kontot grusning ha även upptagits kostnader för intensifiering av arbetena med att påföra bindjordsrikt material eller lera för höjning av dammbindningsmedlens effekt. För dammbindning har styrelsen beräknat disponera cirka 65 000 ton klorkalcium. Motsvarande kvantitet utgjorde år 1939 cirka 82 000 ton. Under kontot för underhåll av belagd vägbana ha endast upptagits reparationer och ytbehandlingar av beläggningar. I fråga om konto 12 vill styrelsen framhålla, att den omständig-

heten, att flertalet av väg- och vattenbyggnadsverkets färjor från och med den 1 januari 1947 faller under lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg, nödvändiggör upprustning av ett betydande antal färjor och att kostnaderna härför till ett belopp av 500 000 kronor upptagits under detta konto.

Slutligen framhåller styrelsen, att styrelsen vid anslagets beräkning förutsatt, att övriga av styrelsen äskade anslag till sådana vägbyggnadsarbeten, som vore avsedda att samordnas med eller underlätta vägunderhållet, komme att icke blott bliva disponibla utan även få utnyttjas i av styrelsen avsedd omfattning. Styrelsen syftade därvid främst på förstärknings- och förbättringsarbeten, beläggningsarbeten, färjombyggnader samt broarbeten med därmed sammanhängande vägarbeten.

Styrelsen har härefter framlagt beräkning av kostnaderna för vinterväghållningen. Dessa kostnader hade, meddelar styrelsen, under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till i runt tal 18 450 000 kronor respektive 19 810 000 kronor. Kostnadsstegringen under det senare budgetåret kunde närmast anses ha förorsakats av ökade arbetslöner samt den höjda standard, som nödvändiggjorts av den stegrade trafiken.

För fördelningen av anslaget till vinterväghållning för budgetåret 1946/47 hade styrelsen verkställt viss utredning angående vinterväghållningskostnadernas sammansättning. Kostnaderna hade därvid uppdelats i en fast andel, helt oberoende av vintersäsongens längd, samt en rörlig andel, i stort sett proportionell mot denna. Då det bearbetade materialet emellertid endast omfattade två år, vilka beträffande vintersäsongens längd vore tämligen likartade men beträffande svårighetsgraden i vissa delar av landet företedde betydande olikheter, syntes utredningsresultatet vara i behov av revidering, när ytterligare ett antal år förflutit.

De fasta kostnaderna, som huvudsakligen hänförde sig till förebyggande åtgärder, hade, anför styrelsen, enligt nämnda utredning uppskattats till cirka 5 miljoner kronor per år. Den rörliga kostnaden, som avsåge en med avseende på snömängd i huvudsak normal vinter, syntes få uppskattas till cirka 5 miljoner kronor per månad. Då vintersäsongen normalt hade en längd av i genomsnitt cirka 3 månader, kunde vinterväghållningen för en i alla avseenden normal vinter beräknas kosta cirka 20 miljoner kronor vid 1946 års löne- och prisnivå samt oförändrad standard. Enligt iakttagelser under tidsperioden 1937—1943 varierade vintersäsongens längd i medeltal för hela landet från 2,6 månader till 4,4 månader. Vid med avseende på snömängden normala vintrar skulle sålunda kostnaden för vinterväghållningen kunna variera med cirka 9 miljoner kronor. Variationen i kostnad med hänsyn till vinterns svårighetsgrad vore betydligt svårare att fastställa, enär verkligt kostnadsunderlag för en sådan beräkning saknades.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts har styrelsen för budgetåret 1947/48 beräknat kostnaden för vinterväghållningen till 20 000 000 kronor vid oförändrad standard samt 1946 års löne- och prisnivå.

Efter att sålunda ha beräknat det normala medelsbehovet för barmarksunderhållet och vinterväghållningen har styrelsen slutligen framlagt förslag om upptagande av en viss säkerhetsmarginal i vägunderhållsanslaget för extra-

ordinära behov. Detta anses påkallat med hänsyn dels till den föreslagna sammanslagningen av underhållsanslagen till ett reservationsanslag, dels till risken för s. k. katastrofskador. Styrelsen har för ändamålet räknat med ett belopp av 4 miljoner kronor. Rörande beräkningen av beloppet har styrelsen meddelat följande.

Såsom av det föregående framgår kan barmarkstiden för hela landet normalt uppskattas till nio månader. Månadskostnaden för barmarksunderhållet är sålunda i runt tal 10 miljoner kronor, och en förlängning av barmarkstiden med exempelvis 14 dagar bör därför motsvaras av en ökning av kostnaderna för barmarksunderhållet av cirka 5 miljoner kronor. Då den rörliga månadskostnaden för vinterväghållningen enligt vad som tidigare angivits är cirka 5 miljoner kronor, skulle kostnaderna för en förlängning av barmarkstiden icke kunna täckas av motsvarande besparing å vinterväghållningen. För att kunna bemästra en 14 dagars förlängning av barmarkstiden erfordras sålunda en reserv av minst 2,5 miljoner kronor. Detta är den minsta reserv, som kan komma i fråga för det nu avsedda ändamålet.

Utöver nyssnämnda reserv erfordras givetvis att medel finnas tillgängliga för att möta eventuellt uppkommande oförutsedda s. k. katastrofskador, och bör härför disponeras ett belopp icke understigande 1,5 miljoner kronor.

I förevarande sammanhang har styrelsen förklarat sig förutsätta, att styrelsen, därest extrema förhållanden skulle inträffa, såsom en lång barmarkstid samt en kort men över större delen av landet svårartad vinter, skulle äga påkalla anvisande av ytterligare medel i form av anslag på tilläggsstat. Det samma gällde, om avsevärda förändringar skulle inträda i fråga om vägtrafik eller löne- och prisnivå.

Då det som reserv upptagna beloppet av 4 miljoner kronor borde kunna disponeras utan större omgång, förutsätter styrelsen vidare, att anslaget i sin helhet ställes till styrelsens förfogande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till vägunderhållet för budgetåret 1947/48 anvisas ett reservationsanslag av (100 200 000 + 20 000 000 + 4 000 000) 124 200 000 kronor.

I sitt utlåtande den 30 november 1946 över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden beträffande vägunderhåll och vägbyggnader m. m. har *statens arbetsmarknadskommission* lämnat följande redogörelse rörande selsättningen av arbetskraft vid vägunderhållet.

Enligt rapporter, som väg- och vattenbyggnadsverket sedan början av innevarande år månatligen tillställer arbetsmarknadskommissionen, har arbetsstyrkan i vägunderhållsarbete till och med september 1946 utgjort i medeltal 8 670 man. Arbetsstyrkan har dock under denna period varierat mellan 6 931 man i januari och 10 124 i september. Under oktober har emellertid arbetsstyrkan nedgått till 9 250 man och beräknas under tiden fram till årsskiftet komma att ytterligare nedgå med ungefär 1 200 man. Förändringarna beträffande arbetsstyrkans storlek utgöras visserligen till stor del av säsongvariationer men beräknas även i viss mån medföra en kvarstående ökning av antalet vägarbetare.

Vägunderhållsarbetena äro starkt avhängiga av de klimatiska förhållandena, och många slag av underhållsarbeten låta sig överhuvudtaget icke utföra, då marken är snötäckt och frusen. Icke obetydliga möjligheter finnas dock att genom lämplig planering åstadkomma säsongutjämning av underhållet. Sär-

skilt gäller detta de södra och mellersta delarna av landet, där också redan nu en i huvudsak jämn sysselsättning året om kunnat uppnås hos vägförvaltningarna. I de nordliga länen variera däremot arbetsstyrkorna i hög grad och äro sommartid i vissa fall upp till tre gånger så stora som vintertid. I stor utsträckning sker i skogslänen en växelverkan mellan skogsbruket och vägväsendet på sådant sätt, att arbetskraft sysselsättes med vägarbete på sommaren och skogsarbete om vintern. Svårigheter hava emellertid trots detta hittills visat sig att bereda arbetstillfällen i tillräcklig omfattning åt den arbetskraft, som vintertid friställes inom vägväsendet, särskilt som en del av denna arbetskraft av olika skäl icke lämpligen kunnat placeras i skogsarbete. En ökad säsongutjämning av vägarbetet är därför ur arbetsmarknadsynpunkt önskvärd. Även om detta skulle medföra vissa merkostnader, torde det inom rimliga gränser bliva förmånligare än att sysselsätta ledigställd arbetskraft med beredskapsarbeten av lägre angelägenhetsgrad.

Kommissionen har därefter upptagit frågan om möjligheterna att fylla det ökade behov av arbetskraft för vägunderhållet, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen räknat med vid sitt anslagsäskande. Med ledning av de förenämnda uppgifterna om arbetsstyrkan kunde, yttrar kommissionen, antalet dagsverken under år 1946 i vägunderhållsarbete uppskattas till cirka 2,2 miljoner. Enligt från styrelsen inhämtade uppgifter beräknades de för budgetåret 1947/48 äskade anslagen till ifrågavarande ändamål innebära arbetstillfällen om cirka 3 miljoner dagsverken. I nuvarande ansträngda läge på arbetsmarknaden skulle en sådan ökning av arbetskraften för vägunderhåll medföra en motsvarande minskning av arbetskraft för andra ändamål, i den mån det ökade arbetskraftbehovet icke kunde tillgodoses genom utnyttjande av sådan arbetskraft, som friställdes under lågsäsong. Den starka ökning av vägtrafiken, som ägt rum sedan krigets upphörande och vilken kunde väntas fortsätta under åren 1947 och 1948, torde emellertid göra det oundvikligt att öka vägunderhållsarbetets volym. Med hänsyn till knappheten på arbetskraft borde enligt kommissionens mening ökningen i arbetsvolym begränsas till det strängt nödvändiga samt i första hand ske genom tillvaratagande av arbetskraftreserver. En ökad säsongutjämning erbjöde härvidlag vissa möjligheter, men även genom att i vägunderhållet bereda sysselsättning åt hjälpsökande arbetslösa från andra produktionsområden kunde arbetskraftreserver nyttiggöras för vägunderhållsarbetet.

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin den 27 november 1946 avgivna berättelse, avseende budgetåret 1945/46, bland annat berört frågan om behovet av upprustning av vägarna. Överrevisorerna framhålla sålunda, att det med hänsyn till den stegring av trafikintensiteten, som redan ägt rum och som kunde förväntas ytterligare fortsätta, vore av största vikt att vägarna återställdes i den standard de hade år 1939. På många håll i landet hade man redan hunnit genomföra en betydande grundförbättring. På andra håll återstode emellertid alltjämt mycket att göra, icke minst i fråga om dikesrensning och röjning. Även slitlagren vore mångenstädes alltjämt otillräckliga. Överrevisorerna ville därför fästa uppmärksamheten på nödvändigheten av att erforderliga medel ställdes till vägorganisationens förfogande för genomförande av behövlig grundförbättring av vägarna.

Departements-
chefen.

Innan jag ingår på beräkningen av medelsbehovet för vägunderhållet, torde jag först få upptaga den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på nytt väckta frågan om ändrad konstruktion av vägunderhållsanslagen. I sin petitionskrivelse för innevarande budgetår framlade styrelsen förslag om att reservationsanslaget till barmarksunderhållet och förslagsanslaget till vinterväghållningen skulle ersättas av ett gemensamt förslagsanslag. Vid anmälan av denna fråga förklarade jag mig dela den uppfattningen, att vissa olägenheter vore förknippade med att anslaget till barmarksunderhållet anvisades såsom reservationsanslag. Jag ansåg mig emellertid icke för det dåvarande böra ifrågasätta någon ändring av anslagens konstruktion med hänsyn bland annat därtill, att frågan på grund av sin stora betydelse ur principiell synpunkt borde ytterligare övervägas. Det av styrelsen nu framlagda förslaget innebär den väsentliga avvikelser från det förra, att det ifrågasatta gemensamma anslaget skulle få karaktären av reservationsanslag. Mot en sådan lösning av frågan synas mig några principiella betänkligheter knappast kunna resas. Jag anser mig därför böra förorda, att utgifterna för barmarksunderhållet och vinterväghållningen från och med budgetåret 1947/48 i enlighet med styrelsens förslag redovisas under ett gemensamt reservationsanslag, benämnt Vägunderhållet. Det icke utnyttjade belopp, som vid utgången av budgetåret 1946/47 må komma att kvarstå å reservationsanslaget till barmarksunderhållet, bör i enlighet härmed tillgodoföras det gemensamma anslaget.

Anslaget till barmarksunderhållet är för innevarande budgetår anvisat med 73 700 000 kronor, däri inberäknat dels den reserv av 1 500 000 kronor för mötande av oförutsedda utgifter, som brukar stå till Kungl. Maj:ts förfogande, dels ett belopp av 12 000 000 kronor, avsett för särskilda åtgärder för återhämtning av tidigare eftersatt underhåll m. m. Beträffande sistnämnda belopp har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att detsamma till följd av ökat medelsbehov i samband med den hastiga stegringen av vägtrafiken samt inträdd eller väntad höjning av lönenivån beräknades till större delen behöva disponeras för det löpande vägunderhållsarbetet samt att vid sådant förhållande en viss eftersläpning i fråga om arbetet med vägnätets upprustning komme att alltjämt föreligga vid ingången av nästa budgetår.

Vägtrafiken har efter ingången av budgetåret 1945/46 undergått en mycket betydande stegring. Trafikmängden, som från juli 1941 till samma månad 1945 varit nära nog konstant med likformiga variationer under åren, började stegras redan i augusti 1945. Trafikintensiteten nådde i februari 1946 upp till 150, i maj 1946 till 205 och i juli 1946 till 264 % av 1945 års trafik och hade därmed nått en omfattning, som ungefär motsvarade ett medelvärde av 1937 och 1938 års sommartrafik. Denna stegring torde med all sannolikhet komma att fortgå, och anledning finnes att räkna med att den under år 1947 skall ha uppnått 1939 års nivå.

Vid beräkningen av medelsbehovet för barmarksunderhållet under budgetåret 1947/48 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, att eftersläpningen i fråga om vägarnas upprustning skulle till en del återhämtas under

budgetåret. Vidare har styrelsen utgått från en trafikintensitet motsvarande högst 1939 års samt från 1946 års löne- och prisnivå. Under dessa förutsättningar har styrelsen beräknat totalkostnaden för barmarksunderhållet till 100 200 000 kronor. Härav skulle ett belopp av i runt tal 18 500 000 kronor motsvara den vid en trafikstegring till 1939 års nivå uppkommande kostnadsökningen.

Kostnaderna för vinterväghållningen, vilka under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till ungefär 18 450 000 kronor respektive 19 810 000 kronor, ha av styrelsen för nästa budgetår beräknats till 20 000 000 kronor.

I vägunderhållsanslaget skulle, enligt styrelsens förslag, slutligen också inrymmas en reserv av 4 000 000 kronor för täckande av oförutsedda kostnader vid en eventuell förlängning av barmarkstiden eller vid uppkomsten av s. k. katastrofskador.

Styrelsens anslagsäskande för vägunderhållet uppgår sålunda till sammanlagt 124 200 000 kronor, vilket i förhållande till de anslag, som för motsvarande ändamål anvisats för innevarande budgetår, innebär en ökning med icke mindre än 36 000 000 kronor.

Såsom styrelsen framhållit torde man ha att räkna med att de ökade krav på vägväsendet, som ställas av den stegrade vägtrafiken, under budgetåret 1947/48 i första hand få mötas genom åtgärder på vägunderhållets område, eftersom en intensifiering i detta syfte av vägbyggnadsverksamheten — i den mån en sådan överhuvudtaget blir möjlig med hänsyn till arbetsmarknadsläget — knappast kan väntas lämna några definitiva resultat förrän längre fram. På grund härav och med hänsyn till den avsevärda trafikstegring, som nu inträtt eller förutses, torde väsentligt ökade insatser på vägunderhållets område bli nödvändiga för att väghållningen skall kunna hålla jämna steg med trafikutvecklingen. Hänsyn måste vid anslagsberäkningen också tagas till den stegring i löne- och prisnivån, som inträtt sedan år 1945, ävensom till behovet av en återhämtning med avseende på de äldre bristfälligheter, vilka föreligga i fråga om vägnätets standard. Vid övervägande av dessa omständigheter har jag för min del icke funnit anledning ifrågasätta någon nedskärning av det anslag till vägunderhållet, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat för nästa budgetår.

Jag torde i förevarande sammanhang få anmäla, att jag senare i dag kommer att framlägga förslag om viss ändring i grunderna för redovisningen av vägväsendets färjor och båtar. Detta förslag föranleder icke någon ändring i den nu gjorda beräkningen av vägunderhållsanslaget.

En ökning av vägunderhållsmedlen i den omfattning, varom här är fråga, förutsätter uppenbarligen en ökning av den arbetskraft, som kan disponeras för hithörande ändamål. Möjligheterna att i nuvarande läge tillföra vägunderhållet arbetskraft från andra produktionsområden torde vara ringa, huru angelägena hithörande arbetsuppgifter än äro. Jag har vid behandlingen av styrelsens anslagsäskande därför utgått från att styrelsen vid dispositionen av de tillgängliga arbetskrafttillgångarna i allmänhet kommer att i första hand till-

godose vägunderhållets behov samt att det genom rationaliseringsåtgärder, ökad säsongutjämning vid sysselsättningen av vägarbetarkåren och utnyttjande av lokala arbetskraftreserver skall bli möjligt att öka vägunderhållsarbetets volym utan någon större belastning på den allmänna arbetsmarknaden.

Vad slutligen angår styrelsens förslag om att det för oförutsedda utgifter avsedda beloppet av 4 000 000 kronor skulle ställas till styrelsens förfogande på samma sätt som den övriga delen av anslaget, har jag icke funnit anledning till erinran häremot.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 124 200 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[10.] 8. **Projektering av vägar och broar, reservationsanslag.** Till projektering av vägar och broar ha för budgetåren 1943/44—1946/47 anvisats följande reservationsanslag.

Budgetår	Kronor
1943/44 (avseende tiden $\frac{1}{4}$ 1944— $\frac{3}{4}$ 1944)	250 000
1944/45	525 000
1945/46	450 000
1946/47	800 000

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande här ifrågavarande anslag först lämnat en redogörelse för den beräknade användningen av de medel, som för innevarande budgetår stå till styrelsens förfogande för hithörande ändamål. Tillsammans med en från föregående budgetår kvarstående ofördelad behållning av cirka 200 000 kronor funnes, meddelar styrelsen, för budgetåret 1946/47 ett belopp disponibelt av ungefär 1 000 000 kronor, vilket beräknades komma att disponeras i enlighet med följande sammanställning.

	Kronor
Att ställas till vägförvaltningarnas förfogande (uppgivna behov minskade med hos förvaltningarna förefintliga reservationer)	600 000
För den genom statens väginstitut pågående utredningen om vägars bärighet	125 000
För vägskälsutredning	25 000
För övriga utredningar samt oförutsett	50 000
Beräknad besparing till budgetåret 1947/48	200 000
Summa kronor	1 000 000

Den ofördelade behållning å anslaget, som förefanns vid utgången av budgetåret 1945/46, beräknas sålunda kvarstå även den 1 juli 1947.

Styrelsen framhåller i fortsättningen, att ett synnerligen stort behov föreläge av ytterligare planläggning och projektering beträffande vägnätets framtida utformning. I detta sammanhang erinrar styrelsen om vad styrelsen anfört i sin petitaskrivelse för budgetåret 1946/47 rörande behovet av att

utöka den mera ordinarie projekteringsverksamheten med upprättande av utredningsplaner (trafikledsplaner) för en stor del av huvudvägarna och för de starkast trafikerade bygdevägarna. Behovet av sådana utredningar rörande vägnätet vore särskilt stort i och invid samhällen och tätorter, där den omfattande byggnadsverksamheten för industri- och bostadsändamål krävde upprättande av nya eller revidering av äldre stadsplaner och byggnadsplaner. Vägarnas framtida lägen måste härvid klargöras för att kunna beaktas vid detta planeringsarbete. Därigenom kunde vägväsendets framtida kostnader för lösen av mark och eventuella byggnader avsevärt nedbringas. Noggrann projektering och planläggning erfordrades även för att anvisade anslag till väg- och brobyggnader skulle kunna utnyttjas på tekniskt-ekonomiskt mest lämpliga och för trafiken bästa sätt.

Med ledning av från vägförvaltningarna infordrade uppgifter har styrelsen beräknat medelsbehovet under nästkommande budgetår för projekteringsverksamheten till cirka 800 000 kronor.

Därjämte har styrelsen funnit medel erforderliga för vissa särskilda utredningar. Rörande detta behov, som angivits till sammanlagt 200 000 kronor, har styrelsen anfört följande.

Den i föregående års riksdagspetita omnämnda utredningen angående vägars bärighet, vilken verkställes av statens väginstitut, beräknas behöva fortgå även under kalenderåret 1947 på den grund att styrelsen under utredningens gång funnit, att densamma borde givas en ökad omfattning. Därjämte har den för utredningen erforderliga försöksutrustningen visat sig bliva dyrbarare än vad som från början kunnat beräknas, varför kostnaderna för hela undersökningens genomförande numera beräknats uppgå till närmare 300 000 kronor mot tidigare preliminärt beräknade 200 000 kronor. För budgetåren 1944/45 och 1945/46 ha för utredningar ställts 50 000 kronor respektive 75 000 kronor till förfogande. För budgetåret 1946/47 hade beräknats ett belopp av 50 000 kronor, men med hänsyn till förenämnda ökade kostnader beräknas under detta budgetår numera cirka 125 000 kronor bliva erforderliga. Att påföras budgetåret 1947/48 återstå alltså cirka 50 000 kronor.

I samband med företagna utredningar för val av lämplig plats för ett storflygfält i Stockholms närhet påbörjades genom statens geotekniska institut vissa försöksundersökningar angående lerors stabilitet. För fortsättande och slutförande av dessa undersökningar — bland annat innefattande stabilisering genom djupdränering — ha medel numera ställts till geotekniska institutets förfogande i vad avser erforderlig maskinell utrustning. Det praktiska genomförandet av dessa undersökningar ha beräknats kosta inemot 300 000 kronor, vilka medel böra ställas till förfogande redan under budgetåret 1947/48. Ifrågavarande undersökningar äro emellertid av betydelse icke uteslutande i samband med anläggande av flygfält, utan man torde även kunna räkna med att resultatet av undersökningarna kommer att inverka på metoderna för byggande av väg å lermark. Det synes styrelsen under sådana förhållanden skäligt, att viss del av undersökningskostnaderna skall belasta vägväsendet. Denna andel har styrelsen i samråd med luftfartsstyrelsen uppskattat till cirka 100 000 kronor, vilket belopp beräknats falla på budgetåret 1947/48.

Styrelsen avser att under innevarande budgetår påbörja en utredning angående utformningen av vägskäl och trafikplatser, vilken utredning bör

fortsättas under 1947/48. Därjämte böra medel beräknas för bestridande av kostnader för särskilda geotekniska undersökningar i samband med upprättande av arbetsplaner för vägar och broar samt för andra eventuellt erforderliga undersökningar. För dessa ändamål har beräknats ett belopp av 50 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså enligt styrelsens beräkningar för budgetåret 1947/48 erfordras 1 000 000 kronor för projektering av vägar och broar. Från detta belopp har emellertid styrelsen dragit den besparing av 200 000 kronor, som väntas komma att förefinnas å anslaget vid utgången av innevarande budgetår. I enlighet härmed har anslagsbehovet för nästa budgetår angivits till 800 000 kronor. Styrelsen hemställer om anvisande av detta belopp.

Departements-
chefen.

Det på väg- och vattenbyggnadsverket ankommande arbetet med projektering av vägar och broar utföres dels genom vid vägförvaltningarna anställd personal, dels genom anlitan av konsulterande ingenjörer. Kostnaderna för den vid verket anställda projekteringspersonalen bestridas från vägförvaltningarnas avlönings- och omkostnadsanslag. Jag torde få erinra om att jag i det föregående under punkten 5 förordat en viss ökning av denna personal. Utgifterna för projekteringsuppdrag, som lämnas de konsulterande ingenjörerna, påföras anslaget till projektering av vägar och broar. Detta anslag användes också för vissa särskilda utredningar och undersökningar, som sammanhånga med projekteringsverksamheten.

Vid ingången av budgetåret 1946/47 förelåg å här ifrågavarande anslag en reservation av cirka 523 000 kronor. Härav utgjorde enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgivit omkring 200 000 kronor odisponerad behållning och återstoden mellan vägförvaltningarna fördelade medel, vilka väntas bli förbrukade under budgetårets lopp. En odisponerad behållning av omkring 200 000 kronor beräknas komma att förefinnas även vid ingången av budgetåret 1947/48.

För sistnämnda budgetår har styrelsen för den egentliga projekteringsverksamheten, i anslutning till av vägförvaltningarna lämnade uppgifter, beräknat erforderligt ett belopp av 800 000 kronor samt för särskilda utredningar ett belopp av 200 000 kronor, eller sammanlagt 1 000 000 kronor. Härav skulle 200 000 kronor täckas genom ianspråktagande av nyssnämnda odisponerade behållning å anslaget. Styrelsens anslagsäskande uppgår alltså till 800 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Med hänsyn till de avsevärda behov av utredningar, som föreligga på vägväsendets område, bland annat i samband med den hastiga utvecklingen av bostadsbyggandet och samhällsbildningen, vill jag icke ifrågasätta någon minskning av det äskade beloppet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Projektering av vägar och broar* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 800 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11.] 9. **Nyanläggning av bygdevägar, reservationsanslag.** I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om anvisande för nästa budgetår av sammanlagt 46,2 miljoner kronor för nyanläggning och förbättring av allmänna vägar på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare. Motsvarande anslag för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt 35 miljoner kronor.

Beträffande här ifrågavarande anslag har styrelsen inledningsvis lämnat följande översiktliga redogörelse.

De anslag, som avses, äro följande:

Nyanläggning av bygdevägar,

Nyanläggning av ödebygdevägar,

Byggande av huvudvägar,

Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar,

Förstärkning och förbättring av vägar.

Å dessa anslag ha under budgetåren 1943/44—1946/47 anvisats eller eljest stått till förfogande de belopp i miljoner kronor, som framgå av efterföljande sammanställning:

A n s l a g	Nyanläggning av bygdevägar	Nyanläggning av ödebygdevägar	Byggande av huvudvägar	Ombyggnad av bygde- och ödebygdevägar	Förstärkning och förbättring av vägar	Summa
Anvisat 1943/44	2,0	0,6	3,75	1,25	—	7,6
» 1944/45	2,0	1,0	3,9	1,7	—	8,6
» 1945/46	4,0	1,8	5,8	3,0	—	14,6
Summa	8,0	3,4	13,45	5,95	—	30,8
Den 1 januari 1944 från tidigare anslag överförd reservation.....	c:a 2,8	c:a 1,2	c:a 5,3	c:a 2,3	—	c:a 11,6
Totalt anvisat 1943/44—1945/46 inkl. reservation	» 10,8	» 4,6	» 18,75	» 8,25	—	» 42,4
Härav förbrukat intill den 30 juni 1946.....	» 4,0	» 1,8	» 4,75	» 2,65	—	» 13,2
Icke förbrukat behållning den 30 juni 1946, fördelad på län och företag (visst belopp till Kungl. Maj:ts förfogande)	» 6,8	» 2,8	» 14,0	» 5,6	—	» 29,2
Anvisat 1946/47	8,5	3,3	10,5	5,7	7,0	35,0
Vid ingången av budgetåret 1946/47 disponibla medel.....	» 15,8	» 6,1	» 24,5	» 11,3	7,0	» 64,2

Av de sålunda lämnade uppgifterna framginge, yttrar styrelsen, att de medel, som ställts till styrelsens förfogande för den ordinarie vägbyggnadsverksamheten under åren efter vägväsendets förstatligande, icke förbrukats. Orsaken härtill vore att tillräcklig arbetskraft icke fått disponeras för arbetenas utförande. Situationen hade alltså blivit den, att — samtidigt som det från alla delar av landet framfördes stora anspråk och krav på förbättring och utbyggnad av vårt vägnät — icke ens de begränsade belopp, som under de senaste åren ställts till förfogande för fortsättande och fullbordande av påbörjade företag och för påbörjande av en liten del nya synner-

ligen angelägna företag, hade kunnat utnyttjas. Om liknande förhållande beträffande arbetskraft till vägväsendet komme att fortfara någon tid, hade man att vänta, att de redan nu mycket svåra förhållandena på våra vägar i många fall komme att förvärras.

Sedan trafiken nu börjat öka, hade, fortsätter styrelsen, även antalet vägtrafikolyckor vuxit, och man torde kunna befara en fortsatt stegring. En bidragande orsak härtill vore enligt styrelsens mening, att landets vägar icke på långt när hunnit utbyggas i takt med motorfordonstrafikens utveckling. Särskilt gjorde detta sig gällande på de starkt trafikerade vägarna och då främst vid infarterna till och på genomfarterna genom städer, samhällen och tätbebyggelse. Då inom så gott som samtliga samhällen rådde livlig byggnadsverksamhet, stode det för styrelsen klart, att trafiksvårigheterna i och invid dessa samhällen komme att förvärras med åtföljande stegring av vägtrafikolyckorna. Till denna utveckling komme säkerligen den sedan krigsutbrottet inträffade stora ökningen i cykeltrafiken att bidraga. Enligt styrelsens åsikt torde denna trafik icke tillnärmelsevis komma att nedgå till den omfattning den hade före krigsutbrottet.

Styrelsen framhåller vidare, att därest vägnätet icke gjordes till föremål för omfattande förbättringar och förstärkningar, hyste styrelsen allvarliga farhågor för att landsvägstransporterna icke komme att kunna fungera på ett tillfredsställande sätt. Därjämte minskades möjligheten att genom större och tyngre lastbilar kunna förbilliga transporterna.

Med hänsyn till den situation, som inträtt på vägväsendets område på grund av den eftersatta vägbyggnadsverksamheten, hade, förklarar styrelsen, vid avvägningen av automobilskattemedlens fördelning på de skilda anslagen den principen varit vägledande för styrelsens ställningstagande, att de tillgängliga medlen borde användas för att så snabbt som möjligt avhjälpa de största olägenheterna för trafiken i dess helhet. Sålunda hade styrelsen tänkt sig att i första hand vidtaga åtgärder för att förbättra det befintliga vägnätet med minsta möjliga kostnad genom ett intensifierat vägunderhåll samt genom att till en början i ökad omfattning utföra smärre förbättringsarbeten, där så vore möjligt, och begränsa hel ombyggnad av vägarna till de ur trafiksäkerhetssynpunkt oundgängligen nödvändiga delsträckorna. Vidare avsåge styrelsen att ombygga bristfälliga broar, som verkade hämmande på trafikapparaten, förbättra sådana infarter till och genomfarter genom städer, samhällen och tätbebyggelse, som visat sig särskilt trafikfarliga o. s. v. Härvid hade styrelsen — fränsett en obetydlig ökning på anslaget till nyanläggning av ödebygdsvägar — ansett sig icke kunna föreslå någon ökning av nyanläggningsanslagen, ehuru även på detta område ett mycket stort behov föreläge. Däremot hade styrelsen upptagit anslaget till förstärkning och förbättring av vägar, vilket anslag beräknades bliva helt förbrukat under arbetsåret 1947 (svarande mot anslag för budgetåret 1946/47), med betydligt ökat belopp, bland annat med hänsyn till angelägenheten av att utföra erforderliga förarbeten på de vägsträckor, som vore avsedda att beläggas. Den föreslagna ökningen av anslagen till byggande av huvudvägar samt till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar vore relativt

obetydlig, om hänsyn toges till de ökade kostnader, som föranleddes av det under innevarande år träffade nya vägarbetaravtalet. Dessa båda anslag komme i stor utsträckning att tagas i anspråk för utförande av tillfartsvägar i samband med ombyggnad av broar samt för förbättring av infartsvägar till och genomfartsvägar genom städer och samhällen, där kronan vore väghållare, ävensom för utbyggande av väg till gata inom område för fastställd stadsplan, där skyldighet i sådant hänseende föreläge för kronan i enlighet med stadsplanelagen. Sådant skyldighet beräknades inom åren 1947 och 1948 komma att föreligga i en omfattning, som representerade en utgift av över 10 miljoner kronor på de båda anslagen tillhopa.

Styrelsen meddelar i fortsättningen, att styrelsen med hänsyn till de synpunkter, som för närvarande lades på dispositionen av arbetskraften, icke räknade med att kunna under innevarande budgetår förbruka de medel, som funnes disponibla å vägbyggnadsanslagen. Vissa reservationer komme sålunda att kvarstå å anslagen vid ingången av budgetåret 1947/48. Styrelsen vore väl medveten om svårigheterna i fråga om dispositionen av arbetskraften men ansåge, att vägväsendet icke längre kunde sättas i efterhand. Frågan om arbetskraft till vägförbättringsarbeten borde enligt styrelsens mening tagas under omprövning, så att under budgetåret 1947/48 (arbetsåret 1948) tillräcklig arbetskraft ställdes till vägväsendets förfogande för genomförande av ett årsprogram — oavsett vad styrelsen föreslagit i fråga om beläggningar — av minst den omfattning, som styrelsen angivit till 1945 års bensinskattutredning. Möjlighet borde sålunda öppnas dels att fullfölja de företag, som redan tidigare erhållit medelstilldelning till påbörjande, och dels att utföra de ytterligare angelägna arbeten, som kunde erhålla medelstilldelning med för budgetåret 1947/48 äskade anslag.

I följande av styrelsen upprättade sammanställning över de anslag, varom här närmast är fråga, har angivits bland annat anslagsbehovet enligt styrelsens uppgift till 1945 års bensinskattutredning, beräknad förbrukning under budgetåret 1946/47 (arbetsåret 1947) samt de medel, som beräknats stå till förfogande under budgetåret 1947/48 vid bifall till styrelsens i det följande behandlade anslagsäskanden.

A n s l a g	Anslags- behov enligt upp- gift till 1945 års bensin- skatte- utredning Milj. kr.	Disponibla medel 1946/47 Milj. kr.	Beräknad för- brukning 1946/47 (arbetsåret 1947) Milj. kr.	Beräknad behållning, fördelad å företag vid utgången av arbets- året 1947 Milj. kr.	Äskade anslag för 1947/48 (arbetsåret 1948) Milj. kr.	Beräknade disponibla medel 1947/48 (arbetsåret 1948) Milj. kr.
Nyanläggning av bygdevägar	18,0	15,3	6,0	9,3	8,5	17,8
" " ödebygds- vägar	4,0	6,1	3,5	2,6	3,5	6,1
Byggande av huvudvägar	25,0	24,5	12,0	12,5	12,0	24,5
Ombyggnad av bygde- och ödebygdevägar	12,0	11,3	6,0	5,3	7,2	12,5
Förstärkning och förbättring av vägar	20,0	7,0	7,0	—	15,0	15,0
Summa	79,0	64,2	34,5	29,7	46,2	75,9

Styrelsen lämnar härefter en närmare redogörelse för anslagsbehovet i vad avser nyanläggning av bygdevägar. För budgetåren 1943/44—1945/46 hade, anför styrelsen, för ifrågavarande ändamål stått till förfogande ett sammanlagt belopp av cirka 10,8 miljoner kronor. På grund av bristen på arbetskraft hade vägföretagen emellertid icke kunnat komma till utförande i avsedd omfattning. Intill den 30 juni 1946 hade ett belopp av endast 4 miljoner kronor förbrukats av dessa medel. Sålunda förefanns vid nämnda tidpunkt en disponerad, mellan län och företag fördelad behållning av cirka 6,8 miljoner kronor. För budgetåret 1946/47 hade anvisats ett belopp av 8,5 miljoner kronor. Dessa medel vore till huvudsaklig del disponerade för bestämda företag, av vilka en del vore påbörjade. Den totala medelstillgången den 1 juli 1946 uppginge sålunda till 15,3 miljoner kronor, vilket belopp vore bundet för i huvudsak följande ändamål:

	Miljoner kronor
För företag i fastställda flerårsplaner:	
med medelstilldelning arbetsåret 1946 eller tidigare	6,6
med medelstilldelning arbetsåret 1947	6,5
Förbättring av skärgårdarnas kommunikationer	0,6
Reserv att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för brådslande och oförutsedda företag	0,4
Reserv för mötande av kostnadsökningar på grund av under år 1946 träffat nytt vägarbetaravtal m. m.	1,2
	Summa 15,3.

Behovet av nya bygdevägar vore synnerligen stort, framhåller styrelsen, och starka krav på förbättrade kommunikationer till befolkningen i väglösa områden framfördes ständigt. Styrelsen hade från vägförvaltningarna infordrat en behovsplan för nyanläggning av bygdevägar, vilken skulle omfatta de företag, som vägförvaltningarna utan tvekan ansåge synnerligen angelägna och som borde komma till utförande omedelbart, om medel och arbetskraft funnes tillgängliga. Resultatet av denna inventering hade givit vid handen, att nyanläggning av bygdevägar för ett belopp överstigande 200 miljoner kronor ansetts böra komma till utförande omedelbart. Ett flertal länsstyrelser och länsvägnämnder hade i sina yttranden över behovsplanerna bland annat framhållit, att de nuvarande anslagen icke stode i rimlig proportion till det stora behovet av nyanläggningar av vägar.

I anslutning härtil anför styrelsen, att det med anslag av den storleksordning, som anvisats för innevarande budgetår, skulle kräva en tidrymd av cirka 25 år, innan detta som synnerligen angeläget betecknade program skulle bli förverkligat.

Styrelsen framhåller härefter, att de anslag, som under tiden närmast före krisåren anvisades till nyanläggning av bygdevägar, efter omräkning med hänsyn till nuvarande löne- och prisnivå samt ändrade bidragsbestämmelser motsvarade över 14 miljoner kronor per budgetår. Under antagande av att byggnadsverksamheten under normala förhållanden borde ha varit av denna omfattning även under tiden 1939/40—1946/47, kunde man beräkna,

att eftersläpningen av här ifrågavarande angelägna arbeten med hänsyn till de begränsade anslagen under krisåren uppgått till cirka 65 miljoner kronor. För att en återhämtning skulle kunna ske, borde sålunda de framtida anslagen uppgå till större belopp än nyssnämnda 14 miljoner kronor. Till 1945 års bensinskattutredning hade styrelsen uppgivit, att det årliga anslaget under den närmaste tioårsperioden borde uppgå till omkring 18 miljoner kronor. Härigenom skulle det ändock dröja 16 år, innan en återhämtning av de eftersatta arbetena kunnat ske.

Med hänsyn till avvägningen mellan de olika anslagen inom automobilskattemedlens ram förklarar sig styrelsen nu vara nödsakad att, trots det stora behovet av medel för här ifrågavarande slag av arbeten, begränsa sitt anslagsäskande till ett belopp av samma storlek, som bestämts för innevarande budgetår, eller 8,5 miljoner kronor. Styrelsen framhåller i detta sammanhang, att styrelsen ansett sig icke redan nu kunna taga ställning till frågan, huruvida något visst belopp härav borde avsättas för förbättring av skärgårdarnas kommunikationer.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till nyanläggning av bygdevägar för budgetåret 1947/48 måtte anvisas ett reservationsanslag av 8 500 000 kronor.

1945 års skärgårdsutredning har i skrivelse den 23 oktober 1946 anmält, att utredningen numera i huvudsak slutfört sina undersökningar rörande skärgårdarnas behov av förbättrade kommunikationer i vad avser väg-, bro- och färjeanläggningar samt hamn- och farledsarbeten av natur att komma under utredningens prövning.

Vad angår de till det allmänna vägväsendet hänförliga företagen har utredningen ansett, att i flerårsplan upptagna väg-, bro- och färjeanläggningar borde utföras i den tidsordning som förutsattes i vederbörande flerårsplaner. Av övriga till utredningen anmälda företag hade vissa ansetts vara av sådan angelägenhetsgrad, att medel för ändamålet borde — på samma sätt som skett för budgetåret 1946/47 — ställas till förfogande vid sidan av de för genomförande av flerårsplanerna tillgängliga medlen. Det sammanlagda behovet av sådana särskilda medel kunde preliminärt beräknas till omkring 5 000 000 kronor, varav cirka 4 300 000 kronor för nyanläggning av bygdevägar samt cirka 700 000 kronor för ombyggnad av sådana vägar. Enligt utredningens mening borde dessa vägföretag om möjligt utföras under loppet av en 6-årsperiod räknat från och med budgetåret 1946/47. För nästa budgetår föreslår utredningen, att för tillgodoseende av skärgårdarnas särskilda behov av anslagen till nyanläggning av bygdevägar samt ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar måtte reserveras lika stora belopp som för innevarande budgetår, nämligen 600 000 kronor respektive 150 000 kronor. I övrigt borde framförda förslag beträffande allmänna vägar, broar och färjor i skärgårdarna enligt utredningens mening upptagas till prövning i vanlig ordning och finansieras över flerårsplanerna i enlighet med de regler, som gällde härför.

Statens arbetsmarknadskommission har i sitt förenämnda utlåtande den 30 november 1946 anfört bland annat följande rörande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden i fråga om vägbyggnader.

Som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, har till följd av bristen på arbetskraft vägbyggnader icke ens kunnat utföras i den ringa omfattning, som de senaste årens begränsade anslag kunde ha medgivit. De byggnadstillstånd för vägbyggnadsarbeten, som på sista tiden meddelats, ha i flera fall förbundits med villkor att vid arbetena skulle, förutom erforderligt antal specialarbetare, få sysselsättas allenast arbetare, som på grund av gällande bestämmelser äro underkastade 1942 års tjänstepensionsreglemente. Härigenom har väg- och vattenbyggnadsverket kunnat utnyttja vägbyggnader för att utjämna säsongvariationerna i sysselsättning för de arbetare, som anses mera fast knutna till vägväsendet, medan däremot möjligheterna att öka antalet vid vägväsendet anställda beskurits. I sådana fall, då lokal arbetslöshet förelegat eller befarats uppstå bland byggnads- och anläggningsarbetare eller då andra arbetskraftsreserver lämpligen kunnat disponeras för vägbyggnad, ha även andra än stadigvarande anställda vägarbetare kunnat beredas sysselsättning.

För år 1948 säger sig styrelsen förutsätta, att frågan om arbetskraft till vägförbättringsarbeten toges under omprövning, så att under budgetåret 1947/48 (arbetsåret 1948) tillräcklig arbetskraft anvisas vägväsendet för genomförande av ett årsprogram av minst den omfattning, som angivits till 1945 års bensinskattutredning och som beräknats draga en kostnad av 79 miljoner kronor. Till detta ändamål skulle, sedan hänsyn tagits till beräknade reservationer, ett belopp av sammanlagt 46,2 miljoner kronor erfordras för budgetåret 1947/48. Den av styrelsen gjorda målsättningen, innebärande vägbyggnader för 79 miljoner kronor under år 1948, torde motsvara cirka 1 900 000 dagsverken eller cirka 7 600 årsarbetare. Med hänsyn till säsongvariationerna måste man därvid räkna med att arbetsstyrkan sommartid blir högre än årsmedeltalet.

Under innevarande år ha i genomsnitt något mindre än 1 000 man sysselsatts vid vägförvaltningarnas vägbyggnadsarbeten. Möjligheterna att i nuvarande läge på arbetsmarknaden utöka vägbyggnadsverksamheten i så hög grad som styrelsen avsett torde vara små. Därest icke arbetsmarknadsläget väsentligt skulle förändras, skulle ett genomförande av styrelsens beräknade vägbyggnadsprogram nämligen medföra, att en betydande mängd arbetskraft måste överföras från andra produktionsområden till vägväsendet.

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin berättelse för budgetåret 1945/46 meddelat, att till överrevisorerna från skilda delar av landet framförts klagomål över begränsningen av vägbyggnadsverksamheten och att arbetstillstånd förvägrats även mycket angelägna företag. I anslutning härtill framhålla överrevisorerna, att den snäva begränsningen av vägbyggnadsverksamheten otvivelaktigt vore ägnad att ingiva allvarliga betänkligheter, särskilt med hänsyn till den starkt ökade vägtrafiken och det stora behovet av omläggning av vägar för vinnande av större trafiksäkerhet. Det syntes därför önskvärt, att vid fördelningen av den tillgängliga arbetskraften de mest angelägna vägbyggnadsföretagen vunne något större beaktande än vad nu vore fallet. Det hade från olika håll i landet framhållits för överrevisorerna, att det ute i orterna funnes viss arbetskraft, som vore villig att

åtaga sig vägarbeten i orten men som icke stode till förfogande för arbetsmarknaden i övrigt. Denna dolda arbetskraftsreserv borde kunna anlitas för smärre vägbyggnadsföretag, åtminstone då så kunde ske utan att framkalla konkurrens med lantbrukets och skogsbrukets behov av arbetare.

I skrivelse den 13 november 1946 har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* hemställt, att vid sidan av de sedvanliga vägbyggnadsanslagen särskilda medel måtte anvisas för ny- och ombyggnad av sådana vägar, som vore önskvärda för att få till stånd en lämplig kommunindelning. Till stöd för sin framställning har länsstyrelsen åberopat vissa i kommunindelningskommitténs betänkande (SOU 1945: 38) framförda förslag i detta hänseende även som de uttalanden i ämnet, som gjorts av statsrådet Mossberg och konstitutionsutskottet vid behandlingen av lagförslaget rörande ny kommunindelning. Vidare har länsstyrelsen till belysning av frågan anfört vissa exempel, hämtade från länet. Vid upprättandet av de planer i fråga om ny- eller ombyggnad av vägar, som redan funnes, hade, förklarar länsstyrelsen, andra synpunkter än främjande av en lämplig kommunindelning varit avgörande. Länsstyrelsen hemställer, att ett belopp av förslagsvis 15 miljoner kronor, att fördelas på de olika länen, måtte ställas till förfogande för här åsyftade åtgärder.

I utlåtande den 12 december 1946 över förenämnda framställning har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anfört bland annat följande.

De i skrivelsen avsedda vägarna torde till övervägande del vara av den beskaffenheten, att de böra komma till utförande som allmänna. Vid planeringen av ett vägföretag — icke minst i fråga om en nyanläggning — bör hänsyn tagas till alla de faktorer, som inverka på vägfrågans lösning, så att vägen på bästa sätt kan tjäna trafiken samtidigt som den skall vara till gagn för och inordnas i den berörda bygdens närings- och samhällsliv. Hänsyn måste sålunda jämväl tagas till närings- och socialpolitiska frågor även om dessa icke äro att anse som ett enbart bilismens intresse.

Innan företagen därefter kunna komma till utförande, skola de enligt nu gällande vägstadga vara upptagna i för respektive län fastställda flerårsplaner. Det är givetvis mycket vanskligt att avgöra, vilka företag som i första hand skola inrymmas i dessa planer, särskilt med hänsyn till att planerna måste hållas inom mycket snäva gränser på grund av anslagens knapphet. Därest de skilda vägfrågorna lösts så, att de komma att ingå som ett led i en gradvis förbättring av bygdens samhällsliv och kommunikationer, torde möjligheten att inbördes angelägenhetsgradera företagen underlättas.

Vägväsendets kostnader för nyanläggning, ombyggnad och förbättring samt underhåll bestridas för närvarande helt med automobilskattemedel. De preliminära inventeringar, som gjorts angående behovet av vägnätets utbyggnad och förbättring, visa, att mycket stora belopp erfordras för detta ändamål. Jämfört med dessa summor te sig de belopp, som nu kunna rymmas inom ramen för beräknade automobilskattemedel, synnerligen blygsamma. Att inom den nuvarande automobilskattemedelsramen kunna inrymma ett särskilt anslag för anläggning av nya, respektive förbättring av befintliga vägar endast för att underlätta genomförandet av en ändrad kommunindelning anser väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför vara uteslutet. Den av länsstyrelsen väckta frågan understryker emellertid angelägenheten av att tillräckliga medel ställas till förfogande för utbyggnad och förbättring av vårt vägnät.

I detta sammanhang vill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinra om att styrelsen i sina riksdagspetita för budgetåret 1947/48 hemställt, att en utredning snarast måtte komma till stånd för att klarlägga frågan om hur vägväsendets medelsbehov inom olika områden lämpligen böra finansieras. Därvid förutsättes att frågan om vägkostnadernas fördelning mellan motorfordonstrafiken och andra trafikantgrupper liksom även mellan olika slag av motorfordon inbördes kommer att upptagas till behandling. Jämväl bör undersökas i vilken omfattning vägkostnaderna skäligen böra bestridas genom andra statsmedel än automobilskattemedlen på sätt bevillningsutskottet anförde i sitt utlåtande över 1945 års bensinskattutrednings förslag till ändring av bensin- och fordonsskatten. Härvid är det enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening mycket väl tänkbart, att vissa av i länsstyrelsens skrivelse avsedda vägar kunna visa sig vara av det slag, att kostnaderna för desamma skäligen böra bestridas med andra medel än automobilskattemedel. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är emellertid å andra sidan av den uppfattningen, att de mest angelägna av ifrågavarande vägar äro av sådan betydelse vid ett bedömande enligt vägstadgan, att de böra kunna injämkas i flerårsplanerna. Det synes styrelsen nödvändigt, att en inventering kommer till stånd för att erhålla en uppfattning om i vilken utsträckning vägar ur kommunindelningens intressen böra komma till utförande. En sådan inventering synes böra ske i samråd mellan länsstyrelserna och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I avvaktan på såväl sistnämnda utredning som den ovan omtalade utredningen om finansieringen av vägväsendets medelsbehov synes enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening frågan om anvisande av ett särskilt anslag för angivet ändamål tills vidare kunna anstå.

Departements-
chefen.

Vid bifall till mitt i det föregående framlagda förslag, att någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden icke skall ske för nästa budgetår, skulle med hänsyn till storleken av de automobilskattemedelsinkomster, som beräknas inflyta under budgetåret, en jämförelsevis betydande ökning av medelstilldelningen för vägbyggnadsändamål kunna genomföras. Jag vill emellertid i detta sammanhang ännu en gång betona de svårigheter, som för den närmaste framtiden kunna väntas föreligga att utnyttja de ökade anslagsmedlen.

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden anser jag mig böra förorda, att vid avvägningen av de olika anslagen för vägbyggnadsändamål en jämförelsevis rikligare medelstilldelning sker i fråga om de anslag, genom vilka sådana företag kunna utföras, som ge en i tiden närmare liggande besparing i trafik- och vägunderhållsarbetet. Av denna anledning ämnar jag föreslå en avsevärd ökning av anslaget till vägbeläggningar. Dylika arbeten kunna nämligen, särskilt på starkt trafikerade sträckor, ge betydande besparingar av nyss angivet slag, och därtill kommer att belägningsarbetena kräva förhållandevis små insatser av arbetskraft för sitt utförande, vilket givetvis är av särskilt värde i nuvarande läge. Med hänsyn till behovet av mera omedelbara åtgärder för att möta den växande trafikens krav synes också en större ökning böra ske av anslaget till förstärkning och förbättring av vägar. En i förhållande till de nedlagda kostnaderna betydande vinst för trafiken kan i många fall uppnås genom ombyggnad och förstärkning av mindre broar, enär

dessa därigenom kunna trafikeras med tyngre fordon och trafikapparaten sålunda bättre kan utnyttjas. Av sådana skäl, och då antalet bristfälliga broar i landet är mycket stort, ämnar jag förorda en relativt stor ökning jämväl av anslaget till byggande av broar.

I fråga om de övriga vägbyggnadsanslagen kommer jag i flertalet fall att föreslå, att de bibehållas vid nuvarande storlek eller att en mindre ökning sker.

Vidkommande den av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gjorda framställningen angående ny- och ombyggnad av vägar för befrämjande av en lämplig kommunindelning torde först en inventering av de olika behoven i detta hänseende böra ske, innan frågan om anvisande av anslagsmedel för ändamålet upptages till behandling. Det torde få ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med länsstyrelserna och andra vederbörande myndigheter verkställa de utredningar, som för sådant ändamål äro erforderliga. Härvid bör givetvis också undersökas i vad mån de intressen, varom här är fråga, kunna tillgodoses i den för vägärenden vanliga ordningen. Även i förevarande sammanhang torde jag få erinra om de begränsade möjligheter att öka vägbyggnadsverksamheten, som på grund av bristen på arbetskraft för närvarande föreligga.

Vad särskilt angår nu förevarande anslag till nyanläggning av bygdevägar, ha till detta ändamål för innevarande budgetår anvisats 8 500 000 kronor. På grund av förefintlig reservation å anslaget står emellertid under budgetåret ett sammanlagt belopp av ungefär 15 300 000 kronor till förfogande. Medelsförbrukningen har under budgetåret 1945/46 uppgått till 1 810 000 kronor.

En genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg verkställd utredning har givit vid handen, att de närmast aktuella behoven av nyanläggning av bygdevägar representera en kostnad av mer än 200 miljoner kronor.

För nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat ett belopp av samma storlek som för innevarande budgetår eller 8 500 000 kronor. Mot styrelsens anslagsberäkning har jag icke funnit anledning till erinran.

1945 års skärgårdsutredning har föreslagit, att liksom för innevarande budgetår vissa belopp av de för nästa budgetår anvisade bygdevägsanslagen skulle reserveras för tillgodoseende av skärgårdarnas särskilda behov. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan meddela beslut, sedan utredningens blivande betänkande framlagts.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 8 500 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[12.] 10. **Nyanläggning av ödebygdevägar, reservationsanslag.** För budgetåren 1943/44—1946/47 ha, såsom tidigare nämnts, anslag under denna rubrik anvisats med 600 000 kronor, 1 000 000 kronor, 1 800 000 kronor respektive 3 300 000 kronor.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under hänvisning till den i det föregående (s. 51) återgivna sammanställningen meddelat, att den vid ingången av innevarande budgetår förefintliga medelstillgången av 6,1 miljoner kronor å förevarande anslag vore bunden för i huvudsak följande ändamål.

	Miljoner kronor
För företag i fastställda flerårsplaner	
med medelstilldelning arbetsåret 1946 eller tidigare	2,6
med medelstilldelning arbetsåret 1947	3,1
Reserv att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för brådskande och oförutsedda företag	0,4
Summa	6,1

Styrelsen har beräknat, att anslaget skulle behöva upptagas till cirka 3,2 miljoner kronor för att svara mot omfattningen av den byggnadsverksamhet på hithörande område, som genomsnittligt förekommit under tiden närmast före krisåren. Med hänsyn till att anslaget under en följd av år anvisats med lägre belopp samtidigt som arbetskostnaderna stigit, borde emellertid anslaget nu ökas till 4 miljoner kronor per år. Den under krisåren uppkomna eftersläpningen, vilken kunde beräknas motsvara arbeten för en kostnad av sammanlagt 9 miljoner kronor, skulle härigenom kunna återhämtas under en tioårsperiod.

De för innevarande budgetår disponibla medlen å anslaget lämnade icke, förklarar styrelsen, tillgång till någon direkt reserv för bestridande av de kostnadsökningar, som uppkommit på grund av det under år 1946 träffade nya vägarbetaravtalet. För att kunna täcka dessa kostnadsökningar med till förfogande ställda medel bleve det därför nödvändigt att förskjuta de i de fastställda fyraårsplanerna ingående företagen, en anordning som styrelsen ansåge synnerligen otillfredsställande. En snabb utveckling av dessa vägförbindelser hade i stället varit önskvärd på grund av deras betydelse ur bebyggelse- och kolonisationssynpunkt.

Framställningar om nya ödebygdsvägar hade under det senaste året i stort antal inkommit till Kungl. Maj:t eller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Av vägnämndernas uttalanden över länsstyrelsernas förslag till fyraårsplaner för perioden 1946—1949 framginge, att många angelägna företag icke kunnat inrymmas i planerna på grund av anslagens otillräcklighet. För att erhålla en sammanställning över de mest aktuella företagen hade på styrelsens anmodan vägförvaltningarna på samma sätt som för bygdevägar upprättat behovsplaner omfattande de företag, som utan tvekan ansåges så angelägna, att de borde komma till utförande omedelbart, om medel och arbetskraft funnes tillgängliga. Resultatet av denna inventering gäve vid handen, att företag för en beräknad eller uppskattad kostnad av cirka 125 miljoner kronor ansetts böra komma till utförande omedelbart. Trots det stora behovet av medel för här ifrågavarande vägar ansåge sig styrelsen, med hänsyn till automobilskattemedlens beräknade storlek och avvängningen av dess

disposition för olika ändamål, nödsakad att begränsa sitt anslagsäskande till 3 500 000 kronor. Om anvisande av detta belopp gör styrelsen hemställan.

Anslaget till nyanläggning av ödebygdsvägar är för innevarande budgetår anvisat med 3 300 000 kronor. Härtill kommer en vid ingången av budgetåret förefintlig reservation av cirka 2 787 000 kronor. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1945/46 till 1 086 000 kronor.

Departements-
chefen.

Även på förevarande område har en behovsinventering skett. Enligt denna skulle de omedelbara behoven representera en sammanlagd anläggningskostnad av omkring 125 miljoner kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat ett belopp av 3 500 000 kronor.

Med biträdande av styrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 3 500 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13.] 11. **Byggande av huvudvägar, reservationsanslag.** För detta ändamål ha, såsom av det föregående framgår, för budgetåren 1943/44—1946/47 anvisats anslag å 3 750 000 kronor, 3 900 000 kronor, 5 800 000 kronor respektive 10 500 000 kronor. Anslaget är avsett att användas för såväl ombyggnad som nybyggnad.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* vid behandlingen av frågan om medelsbehovet för byggande av huvudvägar inledningsvis anfört följande rörande huvudvägnätets omfattning och betydelse.

Landets allmänna vägnät har en längd av cirka 90 000 km. Härav utgöras cirka 24 500 km av huvudvägar, motsvarande över 27 % av hela vägnätet. De genomgående stråkvägarna — rikshuvudvägarna — ha en längd av cirka 4 500 km, motsvarande cirka 18 % av huvudvägnätet, under det att länshuvudvägarna motsvara icke mindre än cirka 82 % av huvudvägnätet.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening är det av mycket stor betydelse, att denna stora väggrupp, som utgör stommen i vårt vägnät, hålles i ett trafikdugligt skick. Dessa vägar ha nämligen icke bara att upptaga den genomgående trafiken, utan de skola i mycket stor utsträckning även förmedla trafiken mellan och till städer, huvudorter och betydelsefullare samhällen inom ett län liksom även till dylika orter i andra län. Huvudvägarna äro därför i första hand att betrakta som uppsamlingsvägar för den lokala trafiken.

Såsom framgår av den å s. 51 återgivna sammanställningen har även å här ifrågavarande anslag uppkommit en betydande reservation, och anledningen har jämväl i detta fall huvudsakligen varit, att byggnadstillstånd icke beviljats i tillräcklig utsträckning. Vid ingången av budgetåret 1946/47 fanns sålunda en från föregående budgetår överförd behållning av cirka 14 miljoner kronor. Sammanlagt uppgår alltså medelstillgången å anslaget

under innevarande budgetår till cirka 24,5 miljoner kronor. Detta belopp är enligt vad styrelsen uppgivit avsett att användas sålunda:

	Miljoner kronor
Till företag i av Kungl. Maj:t fastställda femårsplaner:	
med tilldelning arbetsåret 1946 eller tidigare	13,8
med tilldelning arbetsåret 1947	6,0
För tillfartsvägar till broar (brokostnader 4,0 miljoner kronor)	1,5
Reserv att stå till Kungl. Maj:ts förfogande	0,5
För tillfartsvägar till eller genomfartsvägar genom städer och samhällen, där kronan är väghållare, ävensom vägar genom övriga samhällen och tätbebyggelser	3.2
Summa	24,5

Hela detta arbetsprogram kunde icke, framhåller styrelsen, genomföras under ett år, därest byggnadstillstånd beviljades lika sparsamt som för närvarande. Med hänsyn till angelägenheten av förbättringar på detta område hade styrelsen emellertid räknat med en medelsförbrukning under innevarande budgetår (arbetsåret 1947) av cirka 12 miljoner kronor, varvid den på företag disponerade, icke förbrukade behållningen beräknades komma att nedgå till cirka 12,5 miljoner kronor vid ingången av budgetåret 1947/48 (arbetsåret 1948). Styrelsen ansåge det oundgängligen nödvändigt, att byggnadsprogrammet för sistnämnda budgetår utökades så, att arbeten för en beräknad kostnad av minst cirka 25 miljoner kronor kunde komma till utförande. Styrelsen hade därför räknat med att anslaget för detta budgetår skulle anvisas med sådant belopp, att detsamma tillsammans med nyssnämnda behållning skulle göra det möjligt att genomföra ett dylikt program.

Rörande behovet av ökad byggnadsverksamhet beträffande huvudvägnätet och de åtgärder, som härvid närmast vore aktuella, har styrelsen anført bland annat följande.

Enligt vad statistiken över inträffade olycksfall på vägarna visar, är antalet vägtrafikolyckor i förhållande till längden av huvudvägar och övriga vägar otvivelaktigt störst på huvudvägarna med en markerad ansvällning vid samhällen och tätorter. Den ökade cykeltrafiken aktualiserar vidare behovet av anläggande av särskilda cykelbanor på sträckor närmast vissa städer och samhällen. Styrelsen vill framhålla, att gjorda undersökningar och inhämtade uppgifter angående behovet av förbättringar på infartsvägar till städer samt på vägar invid, genom eller förbi samhällen och tätorter givit vid handen, att sådana synnerligen angelägna arbeten borde komma till utförande för ett belopp överstigande 200 miljoner kronor under femårsperioden 1948—1952, för att icke samhällenas utveckling skall hindras samt för att förbättra framkomligheten på vägarna, öka trafiksäkerheten m. m.

Beträffande huvudvägnätets utbyggnad vill styrelsen erinra om styrelsens uttalande i föregående års riksdagspetita, att vägarna till större delen äro planerade att utbyggas med endast 6—7 meters körbanebredd kompletterad i förekommande fall med erforderliga cykel- och gångbanor. Endast i ett

fåtal fall och på relativt korta sträckor är det fråga om att bygga ut med dubbla körbanor, och i dessa fall gäller det i huvudsak infartsleder till de större städerna. Härutöver blir det givetvis nödvändigt att utöka vägsektionen på de relativt begränsade delar, där vägarna sträcka sig genom samhällen och tätbebyggelse. Styrelsen vill även framhålla, att körbanebredden 6 m numera torde få tillämpas jämväl på ett mycket stort antal bygdevägar med hänsyn till den nyligen medgivna generella ökningen av fordonsbredden.

Viss del av det för nästa budgetår äskade anslaget till byggande av huvudvägar måste, i likhet med vad som är fallet beträffande det för innevarande budgetår anvisade anslaget, reserveras för tillfartsvägar till broar, vilka äro avsedda att utföras med medel från anslaget till byggande av broar. I många fall måste en bristfällig bro med hänsyn till den ifrågavarande vägens framtida sträckning ombyggas i nytt läge, varigenom kostnaderna för erforderliga tillfartsvägar oftast bliva betydande, även om, som styrelsen redan i föregående års riksdagspetita framhöll, tillfartsvägaras ombyggnad i görligaste mån begränsas, ibland till att avse endast provisoriska sådana.

En icke obetydlig del av det äskade anslaget till huvudvägar måste vidare reserveras för bestridande av kostnader för kronans skyldighet som väghållare att utbygga väg till gata i enlighet med bestämmelserna i stadsplanelagen.

Såsom bakgrund till sin medelsberäkning har styrelsen lämnat en redogörelse för de anslagsbelopp, som under tidigare år beräknas ha stått till förfogande för byggande av huvudvägar. Före vägväsendets förstatligande hade ett gemensamt anslag anvisats till ombyggnader av huvudvägar och andra vägar, nämligen anslaget till bidrag till vägförbättringsarbeten på landsbygden. De för hithörande ändamål anvisade medlen hade varit störst under budgetåret 1934/35. Vid denna tidpunkt belastade icke, som nu vore fallet, kostnaderna för smärre förbättringsarbeten vägförbättringsanslaget utan inräknades i kostnadsunderlaget för beräkning av bidrag till vägunderhållet. Det oaktat hade de för budgetåret 1934/35 anvisade medlen uppgått till närmare 25 miljoner kronor. Detta belopp motsvarade, omräknat med hänsyn till ändrade bidragsbestämmelser och nuvarande löne- och prisnivå, ett anslag av över 50 miljoner kronor, varav huvudparten beräknades hava kommit huvudvägarna till godo. Om man bortsåg från anslaget till förstärkning och förbättring av vägar, skulle med de belopp, styrelsen angivit till 1945 års bensinskattutredning såsom erforderliga för byggande av huvudvägar (25 miljoner kronor) och ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar (12 miljoner kronor), icke ens kunna utföras de arbeten, som möjliggjordes med för budgetåret 1934/35 anvisade medel.

Styrelsen förklarar till slut, att styrelsen, trots det föreliggande stora behovet av förbättringar av huvudvägarna, ansåge sig med hänsyn till avvägningen av automobilskattemedlens fördelning på olika anslag böra begränsa sitt äskande för budgetåret 1947/48 (arbetsåret 1948) till 12,0 miljoner kronor för byggande av huvudvägar. Av detta belopp vore cirka 6 miljoner kronor avsedda att fördelas på företag i de fastställda femårsplanerna, cirka 2,5 miljoner kronor avsedda för tillfartsvägar till broar samt cirka 0,5 miljon kronor för brådiskande eller oförutsedda företag (Kungl.

Maj:ts reserv). För tillfartsvägar till genomfartsleder genom och förbifarter förbi städer och samhällen, där kronan vore väghållare, återstode därvid endast ett belopp av cirka 3,0 miljoner kronor, vilket belopp enligt styrelsens mening vore mycket blygsamt i förhållande till det angivna behovet.

Under åberopande av det anförda hemställer styrelsen, att till byggande av huvudvägar för budgetåret 1947/48 måtte anvisas ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

Departements-
chefen.

Till byggande av huvudvägar stå för innevarande budgetår till förfogande dels en reservation av 13 953 000 kronor, dels nya anslagsmedel med 10 500 000 kronor eller tillhoppa 24 453 000 kronor. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1945/46 till 1 965 000 kronor.

Till belysande av omfattningen av de behov, som föreligga i fråga om huvudvägnätets utbyggande och förbättring, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att enbart behovet av förbättringar på infartsvägar till städer samt på vägar invid eller genom samhällen och tätorter enligt verkställda utredningar motsvarade en kostnad av mer än 200 miljoner kronor.

För nästa budgetår har styrelsen äskat ett belopp av 12 000 000 kronor.

Med tillstyrkande av styrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av huvudvägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14.] 12. **Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar, reservationsanslag.** Under anslagsrubriken Förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar ha för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats 1 250 000 kronor, 1 700 000 kronor respektive 3 000 000 kronor, varjämte under den nu gällande anslagsrubriken för budgetåret 1946/47 anvisats 5 700 000 kronor.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande förevarande anslag först lämnat en redogörelse i anslutning till den å s. 51 återgivna sammanställningen för medelsförbrukningen under de senaste budgetåren. De vid ingången av budgetåret 1946/47 förefintliga medlen å anslaget uppgingo till ungefär 11,3 miljoner kronor, varav cirka 5,6 miljoner kronor utgjorde reservation från föregående budgetår. Medlen äro enligt styrelsens beräkningar avsedda att användas sålunda:

	Miljoner kronor
Till företag i fastställda flerårsplaner:	
med tilldelning arbetsåret 1946 eller tidigare	5,50
med tilldelning arbetsåret 1947	3,40
För tillfartsvägar till broar	2,00
Reserv att stå till Kungl. Maj:ts förfogande	0,25
Andel att användas speciellt för förbättring av skärgårdarnas kommunikationer	0,15
Summa	11,30

Beträffande utsikterna att utföra ett arbetsprogram, som svarade mot denna summa, gällde, yttrar styrelsen, detsamma som anförts i fråga om anslaget till byggande av huvudvägar. Ett belopp av cirka 5,3 miljoner kronor beräknades sålunda kvarstå vid ingången av budgetåret 1947/48 (arbetsåret 1948).

Till närmare belysande av medelsbehovet har styrelsen anfört följande.

Vårt nät av bygde- och ödebygdsvägar har en sammanlagd längd av cirka 65 500 km. Med nuvarande anslagstilldelning är det icke möjligt att ens tillnärmelsevis tillgodose de stora krav på ombyggnader, som föreligga. Sålunda måste synnerligen angelägna företag anstå, vilket vid en fortsatt ökning av trafiken kommer att medföra ökade olägenheter och risker för vägtrafiken och fara för stegring av antalet vägtrafikolyckor. Särskilt gäller detta, liksom beträffande huvudvägarna, i och invid samhällen och tätbebyggelse. Styrelsen har genom vägförvaltningarna inventerat det oundgängliga behovet av förbättringar å bygdevägarna vid och genom samhällen och tätbebyggelse under en femårsperiod. Totala kostnaden för dylika företag visar sig därvid uppgå till icke mindre än cirka 30 miljoner kronor.

Härutöver föreligger betydande behov av medel för ombyggnad av tillfartsvägar till sådana bristfälliga broar, som äro avsedda att ombyggas med medel från broanslaget. Vidare erfordras vissa medel att i fall av behov tagas i anspråk för istandsättning av enskild väg, som bör förändras till allmän.

I samband med den livliga bebyggelsen i städer och samhällen, där kronan är väghållare, uppkomma krav på medel för att fullgöra kronans skyldighet att utbygga väg till gata enligt stadsplanelagens bestämmelser. En preliminär undersökning i denna fråga har givit vid handen, att detta anslag kommer att av nämnda skäl belastas i betydande omfattning. Sålunda beräknas inom den allra närmaste tiden skyldighet till sådan utbyggnad komma att föreligga för en beräknad kostnad av inemot 7 miljoner kronor.

Vad i det föregående anförts rörande behovet av förbättringar å bygde- och ödebygdsvägar avser endast sådana åtgärder, som utan nämnvärd tidsutdräkt måste vidtagas för att de största bristerna i bygdevägnätet skola kunna avhjälpas. Kravet på mera genomgående ombyggnader av de viktigaste bygdevägarna kommer dock allttjämt att kvarstå och även skärpas allt efter som trafiken växer.

För att en återhämtning inom rimlig tid skulle kunna ske av de under krisåren eftersatta arbetena vore det enligt styrelsens mening önskvärt, att ifrågavarande anslags framtida storlek uppginge till cirka 12 miljoner kronor i enlighet med vad styrelsen uppgivit till 1945 års bensinskattutredning. Med hänsyn till storleken av de övriga av styrelsen äskade vägbyggnadsanslagen anser sig styrelsen emellertid böra begränsa sitt äskande för budgetåret 1947/48 till 7,2 miljoner kronor. Tillsammans med den förutnämnda beräknade behållningen om cirka 5,3 miljoner kronor skulle därvid ett belopp av cirka 12,5 miljoner kronor komma att stå till förfogande under nämnda budgetår. Av de nu äskade medlen, 7,2 miljoner kronor, vore cirka 3,6 miljoner kronor avsedda att fördelas till i fastställda flerårsplaner ingående företag och cirka 2,5 miljoner kronor för tillfartsvägar till broar. Det återstående beloppet om cirka 1,1 miljon kronor vore beräknat för ombyggnad och förbättring av infarts- och genomfartsleder i samhällen och

tätbebyggelse — vid behov jämväl för utbyggnad av väg som gata enligt stadsplanelagens bestämmelser — samt som reserv att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för brådslande och oförutsedda arbeten. I den mån sistnämnda belopp skulle visa sig otillräckligt, syntes någon annan möjlighet icke föreligga än att minska tilldelningen till företagen i de redan fastställda flerårsplanerna.

För förbättring av speciellt skärgårdarnas kommunikationer anser sig styrelsen i nuvarande läge icke kunna upptaga någon särskild anslagspost. Åberopande det anförda hemställer styrelsen, att till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar för budgetåret 1947/48 måtte anvisas ett reservationsanslag av 7 200 000 kronor.

1945 års skärgårdsutredning har, såsom framgår av den förut under punkten 11 återgivna skrivelsen, föreslagit, att för tillgodoseende av skärgårdarnas särskilda behov måtte av anslaget till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar för nästa budgetår reserveras 150 000 kronor.

Departements-
chefen.

Anslaget till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar är för innevarande budgetår anvisat med 5 700 000 kronor. Därjämte kvarstår från föregående budgetår en behållning av 5 650 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget uppgick under budgetåret 1945/46 till 1 348 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 7 200 000 kronor. Härav har ett belopp av omkring 2 500 000 kronor avsetts för tillfartsvägar till broar. Med hänsyn till den begränsning av det av styrelsen äskade anslaget till byggande av broar, som jag i det följande kommer att föreslå, anser jag mig böra förorda, att en motsvarande jämkning sker beträffande nu ifrågavarande anslag. Jag föreslår sålunda, att detsamma bestämmes till 6 800 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6 800 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15.] 13. **Förstärkning och förbättring av vägar, reservationsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1946/47 anvisats ett anslag av 7 000 000 kronor. För anslagets ändamål har en närmare redogörelse lämnats i 1946 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 16), till vilken jag här torde få hänvisa.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* förklarat, att det för innevarande budgetår anvisade anslaget till förstärkning och förbättring av vägar beräknades komma att helt förbrukas under arbetsåret 1947. Styrelsen meddelar vidare, att styrelsen hade för avsikt att taga anslaget i anspråk jämväl för hel ombyggnad av kortare vägsträcka i sådana fall, då det gällde att avhjälpa trafikfarliga passager, samt för utförande av

förarbeten å vägar, som skulle förses med beläggning. Innan beläggning påfördes väg, måste nämligen i många fall vissa dränerings- och förstärkningsarbeten utföras för att beläggningen icke skulle spolieras genom tjälskjutningar eller andra rörelser i undergrunden. Under hänvisning till sitt i annat sammanhang framlagda förslag rörande vägbeläggningsarbeten framhåller styrelsen, att behovet av medel för utförande av erforderliga förarbeten till beläggningar komme att bliva betydande, varför det av styrelsen i föregående års *petita* angivna behovet — 20 miljoner kronor per år — för förstärkning och förbättring av vägar syntes vara väl motiverat. Med hänsyn till automobilskattemedlens beräknade storlek och dess disposition för olika ändamål har styrelsen emellertid ansett sig nödsakad att för närvarande icke äska större belopp än 15 miljoner kronor. Styrelsen hemställer om anvisande av detta belopp.

Med hänsyn till den väntade utvecklingen av vägtrafiken har det i nuvarande läge befunnits nödvändigt att utan avvaktande av mera omfattande ombyggnadsarbeten vidtaga vissa åtgärder för att på kort tid höja standarden på vägnätet i allmänhet. I sådant syfte har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 7 000 000 kronor under rubriken Förstärkning och förbättring av vägar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att medel även för nästa budgetår måtte anvisas för hithörande ändamål, samt har beräknat det erforderliga beloppet till 15 000 000 kronor. Härav ha, enligt vad styrelsen under hand upplyst, omkring 4 000 000 kronor avsetts för utförande av förarbeten å vägar, som skulle förses med beläggning. Därest det av styrelsen äskade anslaget till vägbeläggningar begränsas i enlighet med vad jag i det följande kommer att förorda, torde en motsvarande reducering böra ske beträffande nu ifrågavarande anslag. Med beaktande härav har jag funnit mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår upptages till 13 000 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning och förbättring av vägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 13 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16.] 14. **Vägbeläggningar, reservationsanslag.** För budgetåren 1945/46 och 1946/47 ha utöver anslag till stensättning anvisats särskilda anslag å 3 000 000 kronor respektive 4 800 000 kronor till vägbeläggningar. Beträffande sättet för finansiering tidigare av kostnaderna för dylika arbeten och storleken av för ändamålet till förfogande ställda medel torde jag få hänvisa till redogörelsen i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 20).

I skrivelse den 5 november 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till vägbeläggningar för budgetåret 1947/48.

Styrelsen meddelar inledningsvis, att år 1943 den totala längden av högklassiga beläggningar på landets vägar utgjorde 2 118 km och av enkla be-

läggningar 2 065 km. Den sista arbetssäsongen före kriget, d. v. s. säsongen 1939, hade utförts cirka 700 km nya beläggningar. Efter krigsutbrottet hade belägningsverksamheten praktiskt taget upphört, främst beroende på bristen på material, drivmedel och bränsle. Då numera förutsättningar åter funnes för utförande av beläggningar, anser styrelsen angeläget, att denna verksamhet återupptages i all den utsträckning, som är möjlig. Styrelsen framhåller i detta sammanhang, att belägningsfrågan ytterligare aktualiserats därigenom att man redan nu i många fall nått gränsen för de möjligheter, som funnes att med grus hålla vägarna i tillfredsställande skick. Därtill komme att den allmänna knappheten på arbetskraft nödvändiggjorde åtgärder för att återhålla det till följd av trafikökningen stegrade behovet av underhållsarbetare. En åtgärd i detta syfte vore att utföra beläggningar, vilka krävde jämförelsevis ringa arbetskraft beträffande såväl utförande som underhåll.

Det väsentliga spørsmålet, då det gällde att avgöra i vilken omfattning beläggningar skulle utföras, vore emellertid, framhåller styrelsen, frågan om beläggningarnas ekonomi. 1931 års väg- och brosakunniga hade i sitt utlåtande lämnat en redogörelse för hur en beräkning av de olika kostnader, som influerade härpå, lämpligen borde ske. I samråd med 1944 års trafikutredning hade en överarbetning av denna beräkning skett inom styrelsen, varvid aktuella priser legat till grund.

Rörande utgångspunkterna för den sålunda verkställda beräkningen har styrelsen lämnat följande närmare redogörelse.

Då beläggningar i nämnvärt större omfattning än för närvarande icke kunna utföras förrän säsongen 1948, ha beräkningarna hänförs till att gälla för de trafikmängder, som väntas uppkomma detta år.

Såvitt nu kan bedömas med ledning av tillgängliga uppgifter om motorfordonsbeståndets och trafikens utveckling torde trafiken på landsbygdens allmänna vägar år 1948 komma att uppgå till cirka 160 % av 1936 års trafik, eller ungefär till den omfattning, som den hade omedelbart före krigsutbrottet.

Enligt 1931 års väg- och brosakunniga uppstår vid övergång från grusfarbana till beläggning en s. k. trafikvinst genom minskad bensin- och slitagekostnad på grund av mindre rullningsmotstånd m. m. I enlighet med utförda försök har man härvid funnit, att denna bensinbesparing på högklassig väg vid en trafik av 1 000 fordon per dygn belöper sig till 4 100 liter per km och år. För enkla beläggningar torde man kunna räkna med $\frac{2}{3}$ härav eller 2 700 liter per km och år. Med ett så lågt bensinpris som 0,20 kr per liter (exklusive statliga pålägg) blir då bensinbesparingen cirka 820 respektive 540 kr per km och år. Enligt samma källa har man mycket försiktigt uppskattat den trafikvinst, som uppkommer genom minskad slitning på fordon, framförda på högklassig beläggning, till cirka 1 900 kr per km och år vid en trafik av 1 000 fordon per dygn, medan motsvarande värde för enkla beläggningar är 1 250 kr per km och år.

1931 års väg- och brosakunnigas beräkningar angående slitagebesparingens storlek ha här använts oförändrade. Otvivelaktigt äro nuvarande grusvägar försedda med en i förhållande till 1930-talets farbanor bättre yta, och moderna motorfordon röna på grund av förbättrad konstruktion mindre påverkan av ojämna vägbanor. Av denna anledning blir slitagebesparingen vid övergång till beläggning mindre nu än på 1930-talet, men å andra sidan äro slitage-

kostnaderna i och för sig relativt större nu, varför de använda värdena alltförtorde äga giltighet.

1931 års väg- och brosakskunniga ha ansett det vara klart — till vilken uppfattning styrelsen helt ansluter sig — att ur ekonomisk synpunkt alla de vägar böra förses med beläggning, för vilka den totala grusvägskostnaden överstiger den totala kostnaden för den belagda vägen minskad med trafikvinsten.

I följande tabell har med ledning av 1936 års allmänna trafikräkning uppskattningsvis angivits det nuvarande vägnätets fördelning i grupper med hänsyn till trafikens storlek ävensom det utförande, farbanan i de olika fallen lämpligen bör ha med hänsyn till trafikintensiteten. De angivna medeltalen av motorfordon per dygn för år 1936 ha därjämte omräknats till motsvarande beräknade värden för år 1948.

Medeltal motorfordon/dygn		Km	Anm.
1936	1948		
< 75	< 120	ca 61 000	Bör bibehållas som grusväg (i den mån beläggning icke redan finnes).
75	120	7 801	Delvis grusväg, delvis enkel beläggning.
150	240	10 898	Enkel beläggning.
250	400	4 525	» »
350	560	2 276	» »
450	720	1 345	» »
550	880	866	Delvis enkel, delvis höglklassig beläggning.
700	1 120	757	Höglklassig beläggning.
900	1 440	261	» »
1 100	1 760	135	» »
1 350	2 160	63	» »
1 750	2 800	43	» »
2 250	3 600	39	» »
2 750	4 400	2	» »
3 500	5 600	7	» »
Summa ca 90 100			

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts har styrelsen kommit till den slutsatsen, att det under de gjorda förutsättningarna skulle vara förenat med god ekonomi att utföra vägbelägningsarbeten i sådan omfattning, att av landets vägnät i avrundade tal cirka 25 000 km bleve försedda med enkla beläggningar och cirka 1 500 km med höglklassiga beläggningar. Som grusvägar skulle då bibehållas omkring 63 600 km väg. Den totala kostnaden för genomförandet av ett sådant program har styrelsen beräknat till cirka 500 miljoner kronor. Med hänsyn bland annat till skötseln av vägunderhållet och till trafikens krav anser styrelsen önskvärt, att medel för utförande av belägningsarbeten i ungefär den angivna omfattningen ställas till styrelsens förfogande inom en snar framtid. Styrelsen förklarar sig emellertid vara medveten om, att genomförandet av ett program av denna storleksordning komme att bereda vissa svårigheter. Sålunda erfordrades i många fall förstärkning och förbättring av de vägsträckor, som skulle beläggas, och dessa arbeten kunde icke på kort tid utföras i någon större utsträckning. Planerandet av belägningsarbetena krävde också tid. Dessutom syntes det icke vara möjligt att till sommaren 1947 anskaffa de maskinella

resurser, som behövdes för ett rationellt och ekonomiskt genomförande av ett större beläggningsprogram. Påbörjandet i större skala av dessa arbeten måste därför anstå till arbetssäsongen 1948. Enligt styrelsens mening borde under nämnda säsong beläggningar — såväl högklassiga som enkla — utföras till ett belopp av minst 50 miljoner kronor. Under de närmast följande åren därefter vore det emellertid nödvändigt att bedriva arbetena i än snabbare takt. Beläggingssträckorna, som under säsongen 1948 skulle omfatta sammanlagt cirka 1 500 km, skulle väljas med hänsyn såväl till väghållningens och trafikens ekonomiska krav som till hygieniska och liknande krav i samhällen. Beträffande möjligheterna att genomföra detta program ville styrelsen understryka, att beläggningar vore relativt föga arbetskrävande. Arbetskostnaderna utgjorde sålunda endast cirka 10 % av de totala kostnaderna. Utförandet av beläggningsarbeten i nämnd omfattning skulle därför icke innebära någon större belastning på arbetsmarknaden.

Styrelsen har härefter upptagit frågan om finansieringen av det framlagda beläggningsprogrammet till behandling. Beträffande innebörden av styrelsens härutinnan framlagda förslag och mitt ställningstagande till det samma torde jag få hänvisa till den inledande redogörelse för väganslagen, som jag tidigare lämnat.

Under återopande av vad styrelsen sålunda anført hemställer styrelsen, att ett belopp av 50 000 000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för budgetåret 1947/48 för utförande av vägbeläggningar.

I utlåtande den 30 november 1946 över styrelsens framställning har *statens arbetsmarknadskommission* uttalat bland annat följande.

Styrelsen har anført, att endast cirka 10 procent av kostnaden för vägbeläggningar hänföra sig till löner på arbetsplatsen. Det av styrelsen äskade anslaget beräknas under denna förutsättning motsvara cirka 230 000 dagsverken i själva beläggningsarbetet. Eftersom beläggningar endast kunna utföras under sommarmånaderna och vid lämplig väderlek och sålunda endast under en kort säsong, uppskattas den erforderliga arbetsstyrkan uppgå till cirka 2 500 man. I dessa kalkyler har icke inräknats arbetet med framställning av stenmaterial och transporter till arbetsplatsen m. m., vilket uppskattas utgöra en arbetskvantitet av samma storlek som själva beläggningsarbetet.

Enligt under hand inhämtade uppgifter utgöras de i beläggningsprogrammet ingående företagen huvudsakligen av asfaltbeläggningar. Försörjningen med asfalt är för närvarande relativt tillfredsställande. Försörjningen är dock beroende av importförhållandena för den färdiga varan samt i vad avser den del, som åstadkommes genom förädling inom landet, av importen av råolja.

I detta sammanhang torde icke böra förbises vad som anført i kommissionens utlåtande den 4 november 1946 angående väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning om investeringsanslag för väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond för budgetåret 1947/48. Kommissionen har i detta utlåtande erinrat om, att flygförvaltningen föreslagit ett byggnadsprogram av sådan omfattning, att tillgången på byggnadsmaskiner icke tillåte en samtidig utökning av bland annat vägbeläggningsarbeten. Ett samtidigt genomförande av flygförvaltningens och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beläggningsprogram obeskurna bör sålunda undvikas.

Statens industrikommission har i utlåtande den 20 november 1946 anfört, att man syntes ha att räkna med svårigheter beträffande cementförsörjningen åtminstone t. o. m. första halvåret 1948 och att cement för vägbeläggningar av betong därför kunde komma att ställas till förfogande endast i begränsad omfattning. I fråga om asfalt vore försörjningsläget för närvarande tillfredsställande, och så vitt nu kunde bedömas föreläge icke anledning antaga att någon försämring härutinnan skulle inträda.

I sin förenämnda berättelse den 27 november 1946 ha *överrevisorerna* för väg- och vattenbyggnadsväsendet gjort vissa uttalanden rörande behovet av ytterligare vägbeläggningsarbeten. Med hänsyn bland annat till de rådande svårigheterna att anskaffa erforderlig personal för grusvägsunderhållets ändamålsenliga bedrivande ha *överrevisorerna* för sin del funnit det nödvändigt, att permanentbeläggning av de mest trafikerade grusvägarna äger rum så skyndsamt som tillgången å arbetskraft och maskiner gör det möjligt. *Överrevisorerna* förklara sig därför vilja tillstyrka väg- och vattenbyggnadsstyrelsens betydande anslagsäskanden för ändamålet.

Av de allmänna vägarna i landet är för närvarande endast en jämförelsevis ringa del försedd med beläggning. Liksom beträffande övriga slag av vägbyggnadsarbeten har även i fråga om vägbeläggningsverksamheten en stagnation varit rådande under kriget. Den hastiga stegring av vägtrafiken, som nu pågår, har aktualiserat behovet av en utvidgning av ifrågavarande verksamhet. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sålunda framhållit, att redan nu många vägar uppbure en sådan trafik, att det mötte stora svårigheter att hålla dem i fullt tillfredsställande skick. Härtill kommer att en permanentbeläggning, åtminstone i vad avser de mera trafikerade vägarna, torde medföra väsentliga besparingar icke blott genom minskade underhållskostnader utan även genom minskat fordonsslitage och minskad förbrukning av flytande bränsle. Vissa inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställda räntabilitetsberäkningar synas giva vid handen, att beläggningsarbeten i många fall skulle komma att ge en mycket god förräntning av det kapital, som nedlägges på desamma. Detta torde sålunda vara fallet beträffande de arbeten, som ingå i det nu närmast aktuella beläggningsprogrammet. Av betydelse i förevarande sammanhang är vidare — såsom *överrevisorerna* för väg- och vattenbyggnadsväsendet påpekat — det förhållandet, att permanentbeläggning i större utsträckning av vägarna skulle komma att motverka det av trafikstegringen föranledda ökade behovet av arbetskraft för vägunderhållet.

Här anförda omständigheter synas tala för att en väsentlig utvidgning av vägbeläggningsverksamheten bör genomföras i den mån så är möjligt med hänsyn till tillgången på arbetskraft och material. Materialförsörjningen väntas härvid icke komma att erbjuda några större svårigheter. Däremot torde den rådande bristen på arbetskraft komma att väsentligt begränsa möjligheterna att utföra även de angelägna och jämförelsevis föga arbetskrävande objekt, varom här är fråga.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat ett belopp

Departements-
chefen

av 50 000 000 kronor till vägbeläggningar. För att anslaget skall kunna rymmas inom ramen för automobilskatteinkomsterna torde detsamma böra nedsättas till 27 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägbeläggningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 27 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare.

[17.] 15. **Bidrag till underhåll av vägar och gator, förslagsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1944/45—1946/47 varit anvisat med 6 400 000 kronor, 7 080 000 kronor respektive 7 130 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 lämnat följande uppgifter rörande belastningen å förevarande anslag under de tre nyssnämnda budgetåren:

Budgetår	Kronor
1944/45	6 663 775
1945/46	6 856 815
1946/47	7 124 810

Med hänsyn till beslutade och väntade inkorporeringar med därav föranledda utökningar av väg- och gatunäten i respektive städer och samhällen ävensom utökning av väg- och gatunäten genom normal utbyggnad inom städernas och samhällenas områden beräknar styrelsen en något större tilldelning av underhållsbidrag bliva erforderlig för budgetåret 1947/48 än för innevarande budgetår. Styrelsen har med ledning av tillgängliga uppgifter beräknat ökningen till 325 190 kronor.

I anslutning härtill hemställer styrelsen, att till bidrag till underhåll av vägar och gator för budgetåret 1947/48 måtte anvisas ett förslagsanslag av 7 450 000 kronor.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 7 450 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18.] 16. **Bidrag till byggande av vägar och gator, reservationsanslag.** För detta ändamål ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats reservationsanslag av 2 000 000 kronor, 2 500 000 kronor respektive 8 000 000 kronor. Enligt nu gällande bestämmelser utgår för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, statsbidrag med 95 % till städer och samhällen, som äro väghållare.

Bidragen utgå enligt en fördelningsplan, som efter länsstyrelsernas hörande upprättas och fastställs av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att utöver för budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisade medel till byggande av vägar och gator vid 1947 års slut erfordrades ytterligare cirka 30 miljoner kronor i statsbidrag till de företag, som redan upptagits i fördelningsplanen för åren 1946—1947. Dessa företag beräknas i de flesta fall vara påbörjade. Därjämte har styrelsen räknat med att bidrag måste utbetalas till täckande av kostnader för marklösen för dessa företag. Ifrågavarande kostnader ha med ledning av tillgängliga uppgifter beräknats uppgå till cirka 3 miljoner kronor. Enbart för att slutföra nämnda företag skulle alltså krävas sammanlagt cirka 33 miljoner kronor i statsbidrag. En undersökning beträffande de särskilda företagen hade visat, att arbetena av praktiska skäl lämpligen borde bedrivas och färdigställas åtminstone i en sådan omfattning, som svarade mot en statsbidragstilldelning för nästkommande fördelningsplansperiod, d. v. s. arbetsåren 1948 och 1949, av sammanlagt cirka 14 miljoner kronor eller per år cirka 7 miljoner kronor samt för åren 1950—1951 av sammanlagt cirka 10 miljoner kronor, d. v. s. 5 miljoner kronor per år, och för åren 1952—1953 av sammanlagt cirka 9 miljoner kronor eller 4,5 miljoner kronor per år.

Styrelsen framhåller vidare, att vid avvägningen av anslaget för budgetåret 1947/48 (arbetsåret 1948) hänsyn borde tagas — förutom till nyssnämnda anslagsbehov av cirka 7 miljoner kronor för fortsättande och färdigställande av redan påbörjade företag — även till behovet att påbörja nya företag. I anslutning härtill erinrar styrelsen om att till grund för upprättandet av fördelningsplanen låge en särskild behovsplan för väg- och gatuarbeten. Denna behovsplan omfattade för närvarande företag för cirka 100 miljoner kronor, ehuru den begränsats till att inrymma endast de ur trafiksynpunkt mest angelägna företagen å de mera betydelsefulla infarts- och genomfartsgatorna (ingående i riks- och länshuvudnätet).

Det är enligt styrelsens mening därjämte nödvändigt, att medel finnas tillgängliga för att i fördelningsplanen skola kunna upptagas sådana tillfarter och gatuanslutningar till bristfälliga broar, som icke ingå i behovsplanen men till vilka medel kunna komma att beviljas från anslaget till byggande av broar.

Slutligen påpekar styrelsen, att de i nu löpande fördelningsplan ingående företagen fördelade sig på ett 90 tal städer, vilka delvis utförde sina arbeten med kommunalanställd arbetskraft. Det borde därför finnas relativt stora möjligheter att bedriva arbetena trots nuvarande ansträngda arbetsmarknads-läge. Några mera betydande reservationer vore av denna anledning ej att vänta på här ifrågavarande anslag.

Under hänvisning till vad som anförts i den allmänna uppläggnings-rörande byggnadsanslagen har styrelsen förklarat sig nödsakad att begränsa sitt äskande för budgetåret 1947/48 till 11 miljoner kronor.

Statens arbetsmarknadskommission har i sitt utlåtande den 30 november 1946 beträffande här ifrågavarande arbeten anfört följande.

Till bidrag till byggande av vägar och gator har styrelsen äskat ett anslag av 11 miljoner kronor för budgetåret 1947/48. Av styrelsens skrivelse framgår, att under åren 1944 och 1945 redovisats en utbetalning av sammanlagt 6 miljoner kronor under anslaget ifråga. Enligt från styrelsen inhämtade uppgifter har den verkliga byggnadsverksamheten under dessa båda år dock varit större än vad som motsvarar de utbetalade medlen, enär vissa städer utfört arbeten och först efter färdigställandet rekviderat statsbidrag. Om man med hänsyn härtill räknar med att ifrågavarande byggnadsverksamhet under 1945 dragit en kostnad av 3,5 miljoner kronor, uppskattas detta motsvara cirka 100 000 dagsverken eller 400 årsarbetare.

Under perioden 1946—47 räknar styrelsen med att för ändamålet disponera cirka 6,5 miljoner kronor per år, vilket skulle motsvara cirka 190 000 dagsverken, medan ett program, motsvarande de 11 miljoner kronor, som äskats för nästkommande budgetår, skulle motsvara cirka 300 000 dagsverken. Här föreligger sålunda en ökning av byggnadsprogrammet, vilken ökning torde motsvara cirka 800 årsarbetare. Styrelsen räknar med att erforderlig arbetskraft till stor del skall kunna erhållas genom ett ianspråktagande av städernas kommunalarbetare för ifrågavarande arbeten. Då det här är fråga om en i förhållande till hela kommunalarbetarkåren, cirka 62 000 man, ringa utökning av antalet årsverken, torde, om möjligheterna till allmän rationalisering och säsongutjämning tillvaratagas, den ifrågavarande gatubyggnadsverksamheten kunna äga rum utan att öka kommunalarbetarkåren och utan att därigenom andra arbeten inom städerna behöva alltför mycket undanskjutas för att lämna rum för gatubyggande.

Departements-
chefen.

Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator är för innevarande budgetår anvisat med 8 000 000 kronor. Härtill kommer en från föregående budgetår överförd medelsbehållning av 5 077 000 kronor. Sammanlagt står alltså ett belopp av 13 077 000 kronor till förfogande för hithörande ändamål. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1945/46 till cirka 1 258 000 kronor.

Bidrag till byggande av vägar och gator i städer och samhällen, som äro väghållare, utgår i enlighet med särskilda fördelningsplaner, vilka fastställas för två år i sänder. För de i gällande tvåårsplan ingående företagen beräknas ytterligare cirka 33 miljoner kronor komma att erfordras utöver hittills för ändamålet anvisade medel. Den behovsplan, som ligger till grund för upp rättandet av fördelningsplanerna, omfattar för närvarande företag för cirka 100 miljoner kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat ett belopp av 11 000 000 kronor, vilket innebär en ökning med 3 000 000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Med hänsyn till den begränsade medelstillgången anser jag mig böra förorda en jämkning av det begärda beloppet till 10 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 10 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning.

I sin förutnämnda skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästkommande budgetår till bidrag till underhåll och till byggande av enskilda vägar.

I detta sammanhang har styrelsen till Kungl. Maj:ts prövning hänskjutit en fråga rörande tillämpningen av kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800) angående statsbidrag till enskild väghållning. Den avsedda frågan är enligt styrelsens mening av den beskaffenhet, att den rent formellt sett skulle kunna föranleda ändring av kungörelsen. Styrelsen har emellertid ansett att, därest styrelsens förslag i ämnet befundes böra vinna beaktande, syftet därmed lämpligen skulle kunna tillgodoses allenast genom ett uttalande i statsverkspropositionen.

Den av styrelsen berörda frågan hänför sig till stadgandet i 2 § andra stycket förenämnda kungörelse, vilket genom ändring enligt kungörelsen den 10 maj 1946 (nr 206) numera har följande lydelse:

Där det för trafiksäkerheten anses nödigt, äger länsstyrelsen, i samband med att årligt underhållsbidrag första gången beviljas till viss väg, medgiva att för iståndsättning av bro eller färja, för ombyggnad av trumma å vägen eller för uppsättning av räcke eller varningsmärke utmed vägen eller iståndsättning av dylikt räcke ett särskilt bidrag må utgå med högst 60 % av den beräknade kostnaden för dylikt arbete.

I nämnda stycke avsett särskilt bidrag (»iståndsättningsbidrag») kunde, anför styrelsen, utgå bland annat för *iståndsättning* av bro och för *ombyggnad* av trumma. Gällde det däremot *ombyggnad* av bro, kunde det allmännas hjälp icke utgå i form av iståndsättningsbidrag utan måste beviljas såsom byggnadsbidrag. Enligt styrelsens mening borde en uppmjukning av ifrågasvarande gränsdragning ske så, att ombyggnad av *mindre* bro i förevarande avseende bleve att jämställa med ombyggnad av trumma. Till närmare motivering av sitt förslag har styrelsen anført följande.

Skillnaden mellan en bro och en trumma hänför sig uteslutande till storleken av den fria spännvidden: ett vattengenomlopp med en fri spännvidd av över 3 m betecknas som bro och mindre vattengenomlopp som trumma. Ingenting hindrar att ombyggnad av en trumma på en viss väg kan draga samma eller till och med större kostnad än ombyggnad av en någon eller några meter längre bro på samma väg. Att därför göra någon skillnad beträffande frågan om bidrag skall utgå från underhållsanslaget eller byggnadsanslaget synes icke vara påkallad, om det i båda fallen rör sig om relativt obetydliga belopp.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt är det önskvärt, att ärenden som här avses avgöras så skyndsamt som möjligt, och i allmänhet kan detta intresse bättre tillgodoses, om bidrag får utgå från underhållsanslaget. Under den tid, bidragsgivningen handhades av styrelsen, har styrelsen också i några fall, då fråga varit om ombyggnad av mindre bro, beviljat iståndsättningsbidrag, d. v. s. bidrag från underhållsanslaget. Enligt vad styrelsen erfarit, torde de flesta länsstyrelser vara benägna att tillämpa enahanda betraktelsesätt.

Den praxis, som sålunda börjat utbilda sig, anser styrelsen vara lämplig och ägnad att i sin mån tillgodoses de ökade krav på säkerhet, som den tilltagande trafiken uppställer. Därest Kungl. Maj:t och riksdagen icke hava

något att erinra mot att denna praxis får tillämpas, ämnar styrelsen utfärda de närmare anvisningar i ämnet, som kunna finnas erforderliga.

Vad beträffar gränsdragningen mellan mindre och större bro har styrelsen därvid tänkt sig att ombyggnad av bro för en kostnad av cirka 10 000 kronor eller därunder bör vara att hänföra till mindre bro, till vilken bidrag lämpligen bör utgå som iståndsättningsbidrag, under det att ombyggnad, som kräver större kostnad, bör behandlas på sätt stadgats för byggnadsföretag. De erfarenheter, som vinnas vid tillämpning av nu angiven princip, har styrelsen för avsikt att utnyttja för eventuell justering av den föreslagna kostnadsgränsen.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att bidrag till ombyggnad av mindre bro må kunna utgå enligt kungörelsen angående statsbidrag till enskild väghållning i samma ordning, som gäller för bidrag till ombyggnad av vägtrumma, har jag funnit mig böra biträda. Med hänsyn till vad styrelsen upplyst angående gränsdragningen mellan dessa slag av arbeten torde — därest riksdagen icke framställer erinran mot förslaget — stadgandet i 2 § andra stycket förenämnda kungörelse utan särskild ändring få tillämpas på sätt styrelsen nu ifrågasatt.

[19.] 17. **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., reservationsanslag.** Till förevarande ändamål ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats reservationsanslag av respektive 2 180 000, 2 900 000 och 3 215 000 kronor.

Underhållsbidrag beviljas av länsstyrelsen att, tills vidare och intill dess annorledes i vederbörlig ordning beslutas, årligen utgå med 60 % av den kostnad, vartill underhållet av vägen skäligen må uppskattas. I undantagsfall, där väghållningen kan anses vara i särskilt hög grad betungande för väghållarna, må det årliga bidraget bestämmas till 75 % av den uppskattade kostnaden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 upplyst, att de av hittills anvisade medel till länsstyrelsernas förfogande ställda beloppen i stort sett torde vara förbrukade med utgången av budget året 1946/47. Erforderliga medel för budgetåret 1947/48 har styrelsen beräknat på följande sätt.

Till underhållsbidrag år 1947 för 1940—1946 års vägar erfordras ett belopp av omkring 2 795 000 kronor. I denna summa har inräknats ett belopp av cirka 75 000 kronor, utgörande kostnadsökning vid år 1946 företagen nyuppskattning av kostnaderna för 1942 års vägar.

Till underhållsbidrag för nya vägar (1947 års vägar) — vilka tillsammans hava en längd, som är i det närmaste lika med den under år 1946 nyttikomna väglängden — torde enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter erfordras omkring 590 000 kronor. Erforderligt iståndsättningsbidrag för samma vägar har av länsstyrelserna uppskattats till omkring 830 000 kronor.

För bestridande av 1947 års underhålls- och iståndsättningsbidrag skulle således under budgetåret 1947/48 sammanlagt erfordras (2 795 000 + 590 000 + 830 000) 4 215 000 kronor. Hos Kungl. Maj:t finnes för närvarande å anslaget en reservation av cirka 230 000 kronor. Utgående från att vid innevarande budgetårs utgång cirka 215 000 kronor härav återstå, beräknar styrelsen det för budgetåret 1947/48 erforderliga anslaget till (4 215 000 — 215 000) 4 000 000 kronor.

Styrelsen säger sig i likhet med vad som skett vid styrelsens anslagsberäkningar för tidigare år endast hava angivit anslagsbehovet direkt efter av respektive länsstyrelser lämnade uppgifter.

Under hänvisning till det anförda hemställer styrelsen, att anslaget till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. måtte för budgetåret 1947/48 anvisas med 4 000 000 kronor.

Av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår till underhåll av enskilda vägar m. m. äskade beloppet av 4 000 000 kronor, vilket grundar sig på uppgifter från länsstyrelserna, avse 2 795 000 konor bidrag till vägar, för vilka underhållsbidrag första gången beviljats under år 1946 eller tidigare. För bidrag till nya vägar under år 1947 har beräknats ett belopp av 1 420 000 kronor, därav för istandsättningsbidrag 830 000 kronor. Styrelsens förslag innebär en ökning av medlen till nya företag med cirka 170 000 kronor jämfört med vad som för samma ändamål ställts till länsstyrelsernas förfogande för innevarande budgetår.

Av det sålunda till sammanlagt 4 215 000 konor angivna medelsbehovet för nästa budgetår beräknas täckning kunna erhållas för ett belopp av 215 000 kronor genom ianspråktagande av odisponerade medel å anslaget för innevarande budgetår.

Under hänvisning till den relativt stora omfattning, vari staten numera är bunden att utgiva statsbidrag till underhåll av enskilda vägar, samt den ytterligare bundenhet, som inträder i samma mån som nya företag beviljas statsbidrag, förordade jag i 1946 års statsverksproposition en viss nedsättning av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1946/47 äskade anslaget till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. Av samma skäl anser jag mig nu böra föreslå, att ökningen av anslaget för budgetåret 1947/48 begränsas till 485 000 kronor och att detsamma sålunda upptages till 3 700 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3 700 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20.] 18. **Bidrag till byggande av enskilda vägar, reservationsanslag.** Till bidrag till byggande av enskilda vägar ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats reservationsanslag av respektive 1 200 000, 2 500 000 och 3 200 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 7 juli 1944 föreskrivit, att vid beviljande av statsbidrag till byggande av enskilda vägar, utöver bestämmelserna i kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800) angående statsbidrag till enskild väghållning, följande särskilda föreskrifter skola iakttagas.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 20 000 kronor, må uppdelas på högst tre på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst en tredjedel av hela bidraget och under andra året minst hälften av återstoden.

Departements-
chefen.

- Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 10 000 men ej 20 000 kronor, må uppdelas på högst två på varandra följande år, därvid under första året skall auvisas minst två tredjedelar av hela bidraget.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden ej överstiger 10 000 kronor, må ej uppdelas på två eller flera år.

Genom beslut den 10 maj 1946 har Kungl. Maj:t uppdragit åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen att i samarbete med vederbörande myndigheter för en kostnad av högst 10 000 kronor låta i huvudsaklig överensstämmelse med vad i styrelsernas skrivelse den 22 december 1945 (1946 års statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, s. 62 och 63) samt en vid skrivelsen fogad, av särskilda delegerade i december 1945 upprättad redogörelse i ämnet förordats, verkställa en försöksinventering av de med utredningsuppdraget avsedda vägbehoven inom Östergötlands län samt inom huvudsakligen Kristianopels, Jämjö, Torhamns och Ramdala socknar av Blekinge län och Ljustorps socken av Västernorrlands län (se SOU 1946: 18). I samband härmed har Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för bestridande av de med inventeringsarbetet förenade kostnaderna av förevarande anslag taga i anspråk högst 10 000 kronor.

Samtidigt har Kungl. Maj:t uppdragit åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen att — sedan tillräcklig erfarenhet vunnits av nyssnämnda försöksinventering samt under beaktande av vad i riksdagens skrivelse 1946: 6 anförts i fråga om motionerna II: 115 och 140 — i samråd med egnahemsstyrelsen och norrlandskommittén upprätta och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande utredningsarbetets fortsatta bedrivande.

Slutligen har Kungl. Maj:t i detta sammanhang anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen att vid det fortsatta utredningsarbetet i vad avser utarbetande av bestämmelser rörande statsbidrag till enskild väghållning jämväl — under beaktande av vad under punkten 18 i riksdagens nyssnämnda skrivelse anförts — pröva frågan om behovet av och formerna för en ändring i statsbidragsgrunderna.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar i sin skrivelse den 31 oktober 1946, att de av förevarande anslag till länsstyrelsernas förfogande ställda beloppen i stort sett torde komma att vara fördelade vid utgången av innevarande budgetår.

Rörande behovet av anslagsmedel för nästa budgetår anför styrelsen:

Av anslaget för innevarande budgetår äro enligt uppgifter, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inhämtat från länsstyrelserna, cirka 1 300 000 kronor erforderliga för fortsättnings- eller slutbidrag till företag, vilka tidigare erhållit begynnelsebidrag. Under antagande att ett belopp av 200 000 kronor tills vidare reserveras hos Kungl. Maj:t, bliva cirka 1 700 000 kronor av anslaget disponibla för påbörjande av nya företag. Väg och vattenbyggnadsstyrelsen saknar möjlighet att nu beräkna huru stort belopp, som därvid kommer att erfordras under budgetåret 1947/48 till fortsättnings- eller slutbidrag, men uppskattar detta till cirka 1 600 000 kronor. Sistnämnda års anslag skulle således vara bundet med ungefär detta belopp.

I samband med upprättande av förslag till fördelning av 1946/47 års an-

slag till enskild väghållning infordrade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från länsstyrelserna vissa uppgifter om bland annat totala omfattningen av inneliggande ansökningar om byggnadsbidrag, vilka ansågos böra bifallas. Av uppgifterna framgick, att dessa representerade en byggnadskostnad av i runt tal 16 000 000 kronor. Då endast en ringa del härav kan tillgodoses med bidrag innevarande budgetår, har styrelsen icke funnit erforderligt att infordra särskilda uppgifter för bedömning av anslagsbehovet under budgetåret 1947/48. Behovet av medel å övriga anslag, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, är emellertid mycket stort. Vid en jämförelse mellan de olika anslagsbehoven anser sig styrelsen därför böra inskränka sitt anslags-äskande till att motsvara ett nybyggnadsprogram av ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår eller för en kostnad av cirka 1 700 000 kronor. Då ett belopp av cirka 200 000 kronor bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bland annat brådskanie och oförutsedda arbeten ävensom för mellanskillnad mellan 60 och 75 procents bidrag, och då därjämte det belopp, som innevarande budgetår torde komma att undantagas för att stå till Kungl. Maj:ts förfogande, beräknas vara förbrukat vid budgetårets slut, kommer storleken av erforderligt bidrag under budgetåret 1947/48 att uppgå till (1 600 000 + 1 700 000 + 200 000) 3 500 000 kronor.

Styrelsen hemställer, att för ändamålet måtte anslås sistnämnda belopp.

I fråga om det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda äskade anslaget har *statens arbetsmarknadskommission* i sitt förenämnda utlåtande den 30 november 1946 framhållit, att bidrag till byggande av enskilda vägar ofta utginge till vägar i glest bebyggda skogstrakter, där dylika väganläggningar vore av betydelse för skogsbrukets transporter. Enskilda vägföretag av sådant slag utfördes i viss omfattning av intressenterna själva på deras lediga tid. Vid avvägningen av lämplig omfattning av programmet för byggande av enskilda vägar syntes dock hänsyn till de allmänna arbetsmarknadssvårigheterna inom jordbruk och skogsbruk böra tagas.

De uppdrag, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 maj 1946 lämnats väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen att verkställa viss försöksinventering av behoven av enskilda vägar ävensom i anslutning härtill utredning rörande behovet av och formerna för en ändring i grunderna för statsbidrag till enskild väghållning, ha ännu icke slutförts. Enligt vad jag inhämtat från vederbörande verk har arbetet blivit fördröjt på grund av svårigheter att disponera för hithörande uppgifter kvalificerad personal. Vissa preliminära resultat rörande de principiella frågorna ha uppnåtts, men i huvudsak befinner sig arbetet fortfarande på ett förberedande stadium. Några förslag i ämnet torde därför icke kunna föreläggas 1947 års riksdag.

Departements-
chefen.

Till bidrag till byggande av enskilda vägar stå för innevarande budgetår till förfogande dels en reservation av 4 709 000 kronor, vilken i huvudsak redan fördelats på olika vägföretag, dels nya anslagsmedel med 3 200 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget uppgick under budgetåret 1945/46 till ungefär 850 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har meddelat, att vid en i samband med fördelningen av innevarande budgetårs anslag verkställd inventering

de inneliggande ansökningar om byggnadsbidrag, vilka av länsstyrelserna ansetts böra bifallas, visat sig representera en sammanlagd byggnadskostnad av i runt tal 16 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande för nästa budgetår uppgår till 3 500 000 kronor.

Med biträdande av styrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3 500 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål.

[21.] 19. **Stensättning av vägar, reservationsanslag.** Anslaget, som är avsett för stensättning av vägar på såväl landsbygden som inom städer och stadslignande samhällen, har för vart och ett av budgetåren 1943/44—1945/46 varit anvisat med 1 000 000 kronor samt för budgetåret 1946/47 med 1 800 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 meddelat, att lagerbehållningen av gatsten, som tillverkats för statens räkning, den 1 januari 1946 utgjorde i runt tal 1 798 000 m³. Frågan om användningen av detta lager väntades komma att behandlas av 1946 års stensutredning. Rörande det årliga behovet av medel för stensättning av vägar påginge utredning inom styrelsen. På såväl landsbygden som inom städerna funnes en relativt stor väglängd, som vore utbyggd och fullt färdigställd för stensättning. Kostnaderna för stensättning av dessa vägar kunde, med hänsynstagande till nuvarande löne- och prisnivå, uppskattas till inemot 20 miljoner kronor. I vilken takt detta stensättningsprogram borde genomföras vore beroende av bland annat frågan om i vilken utsträckning enklare beläggningar kunde komma att utföras.

I avvaktan på de pågående utredningarna och med hänsyn till avvägningen mellan de olika anslagen inom automobilskattemedlens ram anser styrelsen ett anslag av 1 500 000 kronor böra anvisas till stensättning av vägar för budgetåret 1947/48.

Statens arbetsmarknadskommission har i sitt utlåtande den 30 november 1946 framhållit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stensättningsprogram icke syntes medföra någon ökning utöver den nuvarande verksamheten och att vid sådant förhållande den begränsade tillgången på yrkeskunniga stensättare icke torde utgöra hinder för att stensättningsarbeten utfördes i en mot det äskade anslaget svarande omfattning. Kommissionen har emellertid ansett sig böra erinra om att transportmedlen vore hårt utnyttjade och att gatstentransporter i viss mån kunde bidra till att ännu rådande transportsvårigheter komme att kvarstå eller förvärras.

Anslaget till stensättning av vägar är för innevarande budgetår anvisat med 1 800 000 kronor. Härtill kommer en från föregående budgetår kvarstående men på olika vägföretag fördelad behållning å anslaget av 3 980 000 kronor. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1945/46 till 696 000 kronor.

För nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat ett belopp av 1 500 000 kronor.

Med hänsyn till den i förhållande till det anvisade anslagsbeloppet exceptionellt stora reservation, som förelåg vid ingången av innevarande budgetår, har jag funnit mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 1 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 300 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22.] 20. **Byggande av broar, reservationsanslag.** Anslaget har för budget åren 1943/44—1946/47 anvisats med respektive 3 000 000 kronor, 3 500 000 kronor, 4 000 000 kronor och 12 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 framlagt förslag om viss utvidgning av användningsområdet för nu ifrågasvarande anslag. Styrelsen erinrar härvid om att anslaget, vars användning för närvarande vore begränsad till det allmänna vägnätet, från början varit avsett endast för ombyggnad eller förstärkning av broar eller anläggning av broar för ersättande av befintliga färjor, men att det från och med budgetåret 1939/40 även utnyttjades för anordnande av skenfria korsningar mellan järnväg och väg. Anslaget kunde användas jämväl för beredande av bidrag till brobyggnad i stad.

Styrelsen föreslår nu, att anslaget skall få disponeras även för ombyggnad av mera kostnadskrävande bro, ingående i enskild väg som är avsedd att förändras till allmän, samt i undantagsfall för byggande av större bro, ingående i företag avseende nyanläggning av väg. Styrelsen säger sig härvid syfta på sådana speciella fall, då ombyggnad av en bro vore en nödvändig förutsättning för den enskilda vägens förändring till allmän och brokostnaden vore så stor, att ombyggnaden icke kunde komma till utförande med anlitande av de medel, som i vederbörande läns fyraårsplan för ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar avsatts till utförande av smärre förbättringsarbeten. Skulle de enskilda intressenterna i dylika fall icke mäktat påtaga sig kostnaden, komme frågan om vägens förändring till allmän att förfalla och måste därefter upptagas som ett nybyggnadsärende i den för vägbyggnadsföretag i allmänhet bestämda ordningen. Om däremot broombyggnaden kunde utföras med anlitande av medel från anslaget till byggande av broar, vilket anslag icke från början fördelades mellan länen, skulle detta komma att öka möjligheterna för den av vägfrågan berörda befolkningen att i ett tidigare skede erhålla förmånen av allmän vägförbindelse. Vad

beträffar i nyanläggning av allmän väg ingående större bro anser styrelsen önskvärt att vid behov kunna utföra dylik brobyggnad med anlitande av anslaget till byggande av broar i de fall, då brobyggnaden vore så kostnadskrävande, att företaget i sin helhet, ehuru angeläget, icke kunde komma till utförande inom rimlig tid med anlitande uteslutande av medel ur de på länen fördelade anslagen till nyanläggning av allmänna vägar.

Styrelsen meddelar härefter, att den inom styrelsen pågående undersökning av bärförmågan hos landets vägbroar, som Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 uppdragit åt styrelsen att utföra, nu fortskridit så långt, att ungefär 85 % av landets cirka 9 500 vägbroar med fri spännvidd större än 3 m undersökts.

I efterföljande från styrelsens petitaskrivelse hämtade sammanställning nr 1 ha på grundval av nu föreliggande undersökningsresultat vissa uppgifter lämnats rörande broarnas bärförmåga i de län, där en större del av de befintliga broarna undersökts. Till jämförelse ha i tabellen även angivits slutsiffrorna i motsvarande i 1946 års statsverksproposition återgivna sammanställning.

Sammanställning nr 1

utvisande nuvarande beräknade bärförmåga hos broar med spännvidd större än 3 m inom vissa län.

L ä n	Antal broar cirka	Antal under- sökta broar	Grupp a Broar med bär- förmåga lägre än i länskungörelse angiven		Grupp b Broar med bärförmåga lika med i länskun- görelse angiven och för vilka sålunda höjning av nuvarande hjultryck ej bör ske	
			Antal	%	Antal	%
Stockholms	270	237	73	31	14	6
Uppsala	190	188	55	29	19	10
Södermanlands	220	216	27	13	8	4
Östergötlands	320	309	85	27 ⁵	25	8
Kronobergs	295	257	39	15	29	11
Kalmar	355	303	32	10 ⁵	27	9
Gotlands	80	78	9	11	5	6
Blekinge	165	154	15	10	11	7
Kristianstads	310	304	28	9	23	7 ⁵
Malmöhus	270	263	57	21	41	15
Älvsborgs	560	377	41	11	61	16
Skaraborgs	370	365	56	15 ⁵	36	10
Örebro	355	276	47	17	16	6
Västmanlands	250	239	47	19 ⁵	16	6 ⁵
Kopparbergs	530	349	83	24	28	8
Gävleborgs	465	462	119	26	32	7
Västernorrlands	640	638	185	29	46	7
Jämtlands	510	407	116	28 ⁵	25	6
Västerbottens	1 000	992	230	23	149	15
Norrbottnens	980	975	129	13	90	9
Summa	8 135	7 389	1 473	20	701	9 ⁵
Motsvarande siffror i den i 1946 års statsverksproposition in- tagna sammanställningen....	3 880	3 606	628	17	390	11

Av sammanställningen framginge, yttrar styrelsen, att av hittills undersökta 7 389 broar borde för minst 20 % det enligt länskungörelserna tillåtna hjultrycket omedelbart nedsättas, medan för ytterligare minst 9,5 % höjning av ifrågakommande hjultryck icke borde ifrågakomma. Den fortsatta undersökningen hade sålunda givit vid handen, att broarnas tillstånd vore något sämre än vad de första resultaten utvisade.

Till ytterligare belysning av frågan om brobeståndets standard — särskilt med tanke på önskemålet om att å de allmänna vägarna kunna framföra fordon med hjultryck av 3 ton eller större — har styrelsen upprättat här återgivna sammanställning nr 2, vilken bland annat utvisar huru stor del av de undersökta broarna som beräknas tåla ett hjultryck större eller lika med 4, 3 respektive 2 ton.

Sammanställning nr 2

utvisande hjultryck, som kunna tillåtas på broar med spännvidd större än 3 m inom vissa län.

L ä n	Antal undersökta broar	Tillåtet hjultryck					
		Större eller lika med 4 ton		Större eller lika med 3 ton		Större eller lika med 2 ton	
		Antal	%	Antal	%	Antal	%
Stockholms	237	79	33·5	147	62	191	81
Uppsala	188	52	28	92	49	136	72
Södermanlands	216	77	35	141	65	190	88
Östergötlands	309	110	35·5	195	63	247	80
Kronobergs	257	128	50	183	71	217	84·5
Kalmar	308	152	50	230	76	275	91
Gotlands	78	41	52	62	80	74	95
Blekinge	154	93	60·5	125	81	139	90·5
Kristianstads	304	159	52	247	81	279	91
Malmöhus	263	137	52	196	75	235	89
Älvsborgs	377	144	38	282	75	353	94
Skaraborgs	365	153	42	234	64	309	85
Örebro	276	114	41	187	68	230	83·5
Västmanlands	239	103	43	156	65	204	85·5
Kopparbergs	349	138	39	208	59	271	78
Gävleborgs	462	159	34·5	268	58	346	75
Västernorrlands	638	195	30·5	314	49	474	74
Jämtlands	407	95	23	174	43	296	73
Västerbottens	992	170	17	347	35	598	60
Norrbottens	975	190	19	361	37	745	76
Summa	7 389	2 489	34	4 149	56	5 809	79
Motsvarande siffror i den i 1946 års statsverksproposition intagna sammanställningen	3 606	1 065	29	1 811	50	2 752	76

Av denna sammanställning framginge, påvisar styrelsen, att 44 % av de hittills undersökta broarna måste förstärkas eller ombyggas, för att det tillåtna hjultrycket generellt skulle kunna höjas till 3 ton, och 66 %, för att

höjning skulle kunna ske till 4 ton. Dessa värden vore således något gynnsammare än de som angivits i föregående års petitaskrivelse. Härav torde man dock icke kunna draga den slutsatsen, att det slutgiltiga resultatet komme att utvisa någon mera märkbar förbättring.

Under erinran om att till de civila kraven på ökning av broarnas bärförmåga även komme militära önskemål om att på vissa vägar kunna framföra tunga stridsvagnar och kanoner, har styrelsen lämnat följande redogörelse för sina utredningsresultat i detta hänseende.

Efter samråd med chefen för försvarsstaben, som meddelat vilka vägförbindelser inom olika län som med hänsyn till broarnas bärighet borde vara framkomliga för pansartrupp, har för Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Skaraborgs, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län uppskattats omfattningen av och kostnaden för förstärkning eller ombyggnad av de broar, vilka enligt det föregående äro att hänföra till grupperna a och b eller vilka eljest av militära eller andra speciella skäl anses böra förstärkas eller ombyggas. Härvid hava ifrågavarande broar liksom tidigare hänförs till två angelägenhetsklasser, nämligen

A) broar, för vilka omedelbar förstärkning respektive ombyggnad är erforderlig; samt

B) broar, för vilka snar förstärkning respektive ombyggnad är erforderlig.

Vid uppskattandet av kostnaderna har hänsyn tagits till möjligheterna att vid ombyggnad minska desamma genom att i görligaste mån begränsa omläggning av tillfartsvägar. Resultatet av denna kostnadsuppskattning framgår av efterföljande sammanställning. Till jämförelse har i sammanställningen även angivits de slutsiffror, som voro intagna i motsvarande i 1946 års statsverksproposition återgivna tabell.

Sammanställning nr 3

av uppskattade kostnader för förstärkning respektive ombyggnad av broar inom Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Skaraborgs, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län.

Kostnaderna angivna i 1 000-tal kronor.

L ä n	Angelägenhetsklass A				Angelägenhetsklass B			
	Antal	Bro Kr.	Väg Kr.	Summa Kr.	Antal	Bro Kr.	Väg Kr.	Summa Kr.
Uppsala	65	1 925	819	2 744	6	140	45	185
Södermanlands	44	1 686	419	2 105	9	192	92	284
Gotlands	14	258	76	334	1	10	2	12
Kristianstads	41	1 996	679	2 675	13	320	125	445
Malmöhus	73	2 469	1 290	3 759	5	125	150	275
Skaraborgs	79	2 952	1 719	4 671	14	759	62	821
Gävleborgs	126	10 195	4 496	14 691	20	1 610	355	1 965
Västerbottens	509	12 645	5 828	18 473	45	1 097	449	1 546
Norrbottens	391	12 862	3 525	16 387	103	2 562	338	2 900
Summa	1 342	46 988	18 851	65 839	216	6 815	1 618	8 433
Motsvarande siffror i den i 1946 års statsverks- proposition intagna sammanställningen ..	237	9 103	4 107	13 210	41	1 396	429	1 825

Man finner av denna sammanställning, att kostnaderna för förstärkning (ej hänförlig till underhåll) respektive ombyggnad av de broar i ovannämnda län, som äro hänförliga till angelägenhetsklass A, uppgå till 65 839 000 kronor, varav 46 988 000 kronor utgöra brokostnader och 18 851 000 kronor kostnader för tillfartsvägar. Kostnaderna för förstärkning respektive ombyggnad av de broar i dessa län, som tillhöra angelägenhetsklass B, uppgå till 8 433 000 kronor fördelade med 6 815 000 kronor på broarna och 1 618 000 kronor på tillfartsvägarna.

Sammanfattningsvis framhåller styrelsen, hurusom den fortsatta utredningen givit vid handen, att det belopp av i runt tal 100 miljoner kronor, som i styrelsens petitaskrivelse för budgetåret 1946/47 uppgivits såsom i första hand erforderligt för att i gällande länskungörelser angivna största tillåtna hjultryck skulle kunna bibehållas och för att framkomligheten för de militära fordonen skulle kunna tillgodoses, snarare torde komma att överän underskridas.

Slutligen påpekar styrelsen, att den ökning av broanslaget, som skett innevarande budgetår, och den ytterligare ökning av anslaget, som föresloges för nästa budgetår, komme att medföra behov av personalförstärkning. Styrelsen förutsätter, att medel härtill efter särskild framställning av styrelsen skulle erhållas genom överskridande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till byggande av broar för budgetåret 1947/48 måtte anvisas ett reservationsanslag av 18 000 000 kronor.

I sitt utlåtande den 30 november 1946 har *statens arbetsmarknadskommission* beträffande det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade anslaget till byggande av broar framhållit, att ett arbetsprogram motsvarande det av styrelsen begärda anslaget kunde beräknas innebära cirka 270 000 dagsverken på arbetsplatsen eller sysselsättning för 1 100 årsarbetare. Utförande av broar medförde, yttrar kommissionen vidare, åtgång på sådan byggnadsmaterial, varpå knapphet för närvarande rådde. Orsakerna till denna materialbrist vore å ena sidan brist på arbetskraft för den inhemska produktionen och å andra sidan importsvårigheter. Med hänsyn härtill och till att den erforderliga arbetskraften på byggnadsplatsen i förhållande till investeringsbeloppets storlek vore begränsad, syntes brobyggnadsverksamhetens avvägning väsentligen böra ses ur materialförsörjningssynpunkt.

Med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört i ämnet synas hinder icke böra möta att anslaget till byggande av broar disponeras för ombyggnad av bro ingående i enskild väg, som är avsedd att förändras till allmän. Däremot anser jag tillräckliga skäl icke föreligga för en utvidgning av anslagets användning till att omfatta även sådana brobyggnadsföretag, vilka ingå i nyanläggning av allmän väg, då medelsbehovet för dylika företag torde kunna tillgodoses lika väl genom att vederbörande vägbygg-

Departements-
chefen.

nadsanslag avpassas med hänsyn till dessa arbeten som genom att medel för ändamålet inräknas i anslaget till byggande av broar.

Sistnämnda anslag är för innevarande budgetår anvisat med 12 000 000 kronor. På grund av förefintlig reservation utgör emellertid det tillgängliga medelsbeloppet 21 646 000 kronor. Under budgetåret 1945/46 uppgick medelsförbrukningen å anslaget till 1 660 000 kronor.

Hittills föreliggande resultat av den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen pågående utredningen rörande bärformågan hos landets broar har enligt vad styrelsen meddelat givit vid handen, att ett belopp av minst 100 000 000 kronor erfordras för ombyggnad eller förstärkning av sådana broar, vilkas bärighet befunnits icke vara tillfredsställande med hänsyn till i gällande länskungörelser angivna största tillåtna hjultryck eller måste ökas för att möjliggöra framkomligheten för tyngre militära fordon.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår höjes till 18 000 000 kronor. Då vissa minskningar i styrelsens anslagsäskanden för vägändamål äro nödvändiga för att de olika anslagen skola kunna rymmas inom ramen för de beräknade automobilskatteinkomsterna, har jag funnit mig böra förorda, att ökningen av nu ifrågakörande anslag begränsas till 3 000 000 kronor och att anslaget sålunda anvisas med 15 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av broar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[23.] 21. **Byggande av bro vid Bergnäset, reservationsanslag.** För byggande av bro över Lule älv vid Bergnäset ha för budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisats reservationsanslag av 1 500 000 kronor respektive 3 000 000 kronor eller tillhopa 4 500 000 kronor. Kostnaderna för företaget hava, såsom framgår av 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 27), beräknats till sammanlagt 10 175 000 kronor enligt följande uppställning.

	Kronor
Bro över Lule älv	9 300 000
Tillfartsvägar	300 000
Beläggning av tillfartsvägarna	130 000
Reglering av Sandviksgatan	
material och arbetskostnad	191 500
inlösen av tomtmark och fastigheter	101 500
beläggning	117 000
Marklösen m. m. på landsbygden	35 000
Summa kronor	10 175 000

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anmält, att vissa kostnadsökningar för brobyggnadsföretaget beräknades uppkomma.

Den ursprungligen angivna kostnaden för bron hade beräknats under förutsättning att bron utfördes med en total bredd av 12 m, uppdelad på en körbana med 6 m bredd och två kombinerade gång- och cykelbanor med vardera 3 m bredd. I samband med upprättandet av programritningarna hade emellertid önskemål framkommit om att öka brons totala bredd till 13 m. Med hänsyn till brons karaktär av gatubro och den betydande buss- och lastbilstrafik, som kunde förväntas framgå över bron, hade det nämligen ansetts nödvändigt att giva bron en körbanebredd av 7 m. Då även cykeltrafiken över bron beräknades bli mycket livlig, anser styrelsen den tidigare föreslagna bredden på de kombinerade gång- och cykelbanorna icke böra minskas och har därför räknat med en total brobredd av 13 m. Merkostnaden för brons breddning uppginge enligt inkomna anbud till 118 000 kronor. Med ledning av antagna anbud kunde emellertid — såvitt nu vore möjligt att bedöma — kostnaden för bron, utförd med 13 m bredd, väntas hålla sig inom den ursprungliga kostnadsramen.

Den totala kostnaden för tillfartsvägar, reglering av Sandviksgatan, beläggningar m. m. hade approximativt beräknats till 875 000 kronor. Emellertid syntes man numera, bland annat med hänsyn till nuvarande löne- och prisnivå, böra räkna med en viss kostnadsökning. På grund av att utredningen angående Sandviksgatans reglering i samband med ändring av stadsplanen för Luleå stad ännu icke hunnit slutföras föreläge svårighet att mera exakt beräkna den slutliga kostnaden för härav berörda arbeten. Styrelsen ville emellertid förutskicka, att en höjning av den tidigare angivna kostnaden om 875 000 kronor till cirka 1 100 000 kronor vore att förvänta, varigenom kostnaden för hela företaget skulle uppgå till 10 400 000 kronor.

Av hittills anvisade medel hade, meddelar styrelsen, 4 300 000 kronor avsetts för brobyggnaden och 200 000 kronor för tillfartsvägarna. För nästkommande budgetår beräknar styrelsen medelsbehovet — utöver redan anvisade medel — för brobyggnaden till 2 500 000 kronor och för tillfartsvägarna m. m. till 300 000 kronor. I enlighet härmed hemställer styrelsen om anvisande för nästa budgetår av ett belopp av 2 800 000 kronor.

Kostnaderna för här ifrågakommande brobyggnadsföretag, vilka ursprungligen beräknats till 10 175 000 kronor, väntas på grund av fördyring av arbetet med tillfartsvägarna m. m. komma att ökas till 10 400 000 kronor.

För innevarande budgetår står till förfogande för ändamålet ett belopp av 4 405 000 kronor, varav 1 405 000 kronor utgöra reservation från nästföregående budgetår. Då byggnadstillstånd ännu icke meddelats för företaget, har en förskjutning i arbetsprogrammet inträtt, som bland annat medför en väsentlig minskning av medelsbehovet för nästa budgetår. Såvitt nu kan bedömas torde det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet av 2 800 000 kronor kunna begränsas till 200 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av bro vid Bergnäset* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 200 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24.] 22. **Byggande av bro vid Hjulsta, reservationsanslag.** För byggande av bro över Mälaren vid Hjulsta ha för budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisats reservationsanslag av 1 800 000 kronor respektive 1 500 000 kronor eller tillhopa 3 300 000 kronor. Kostnaderna för företaget ha beräknats till 4 800 000 kronor, varav för brobyggnaden 4 100 000 kronor och för tillfartsvägarna 700 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 upplyst, att kostnaden för själva brobyggnaden inklusive ledverk — såvitt nu kunde bedömas med ledning av antaget anbud — komme att hålla sig inom den från början angivna kostnadsramen. För tillfartsvägarna beräknas emellertid nu kostnaderna komma att ökas till 1 100 000 kronor med hänsyn dels till vissa åtgärder, som måste komma till stånd ur geoteknisk synpunkt, dels till inträdd stegring i löne- och prisnivån.

Av hittills anvisade medel hade 2 900 000 kronor avsetts för bron och 400 000 kronor för tillfartsvägarna. För nästkommande budgetår beräknar styrelsen medelsbehovet — utöver redan anvisade medel — för brobyggnaden till 1 000 000 kronor och för tillfartsvägarna till 500 000 kronor eller tillhopa 1 500 000 kronor.

Om anvisande av detta belopp gör styrelsen hemställan.

Departements-
chefen.

Liksom i fråga om det under nästföregående punkt behandlade brobyggnadsföretaget har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen även beträffande bron vid Hjulsta anmält, att en ökning av kostnaderna för tillfartsvägarna vore att vänta. Enligt nu föreliggande beräkningar skulle totalkostnaden för bron komma att uppgå till cirka 5 200 000 kronor i stället för, såsom ursprungligen angivits, 4 800 000 kronor.

De för innevarande budgetår disponibla medlen för här ifrågavarande företag uppgå till sammanlagt 3 273 000 kronor, varav 1 773 000 kronor utgöra kvarstående behållning sedan föregående budgetår. Av liknande skäl som anförts beträffande bron vid Bergnäset finner jag även i förevarande fall en nedsättning böra ske av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår äskade anslaget och förordar, att detsamma bestämmes till 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av bro vid Hjulsta* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 300 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[25.] 23. **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar**, *reservationsanslag*. I syfte att undvika rättegångar mellan vederbörande väginträsenter, å ena, samt järnvägarna, å andra sidan, rörande frågan om bestridandet av kostnaderna för uppsättande av säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar ha vid olika tillfällen statsmedel anvisats såsom bidrag till järnvägarnas kostnader för sådana anordningar. För ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

I anslutning till de grunder för anslaget användning, vilka framlades i 1941 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 12), har Kungl. Maj:t den 5 december 1941 utfärdat kungörelse (nr 919) i ämnet. Under hänvisning i övrigt till den redogörelse rörande innehållet i kungörelsen, som lämnats i 1943 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 24), torde här endast få erinras om, att järnväg äger i mån av tillgång å därtill anslagna medel åtnjuta statsbidrag till bestridande av engångskostnad för sådan säkerhetsanordning, som efter utgången av år 1939 vidtagits på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 26 juni 1933 (nr 469) angående varningsmärken och säkerhetsanordningar m. m. vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att av innevarande budgetårs anslag till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar för närvarande återstode ett belopp av i runt tal 185 000 kronor. Hos styrelsen inneliggande framställningar om bidrag representerade ett statsbidragsbelopp av omkring 110 000 kronor.

En behållning av omkring 75 000 kronor kunde därför beräknas föreligga vid ingången av budgetåret 1947/48. Till huvudsaklig del torde detta bero på att flera planerade anläggningar icke kunnat utföras inom beräknad tid på grund av materialbrist m. m.

De anläggningar, för vilka styrelsen jämlikt 2 § i 1941 års kungörelse godkänt arbetsplaner och kostnadsberäkningar men som ännu icke hunnit färdigställas, beräknas representera en total anläggningskostnad av omkring 375 000 kronor, motsvarande ett statsbidragsbelopp av omkring 325 000 kronor. Enär denna summa kunde fördelas på ett par budgetår, anser styrelsen det tillfyllest, om för budgetåret 1947/48 anvisas ett belopp av 100 000 kronor utöver den behållning, som beräknas föreligga vid budgetårets ingång.

I enlighet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit synas medel för här ifrågasvarande ändamål böra anvisas för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 100 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26.] 24. **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reservationsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1943/44—1946/47 anvisats med respektive 140 000 kronor, 185 000 kronor, 165 000 kronor och 144 400 kronor. Innevarande budgetårs anslag har beräknats på följande sätt:

	Kronor
Uppläggande av broliggare.....	115 000
Bidrag till samfundet för hembygdsvård	10 000
Diverse ändamål.....	19 400
Summa kronor	144 400.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 i vad densamma avser anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten till en början meddelat, att arbetet med uppläggande av broliggare beräknades kunna avslutas under år 1947 och att några ytterligare medel för ändamålet icke torde erfordras.

Styrelsen har nu i stället hemställt om medel för påbörjande av arbetet med uppläggande av en liggare över landets samtliga allmänna vägar (vägliggare). Behovet av en dylik vägliggare vore, framhåller styrelsen, så betydande, att ett uppskjutande av utredningsarbetet härmed icke borde ske. Vid planläggning av vägnätets utformning vore det nämligen av stor betydelse att hava fullständig kännedom om det befintliga vägnätets bärighet, dimensioner m. m. Härigenom skulle jämväl ett bedömande av behovet av ombyggnader och sålunda även anslagsfördelningen till de olika länen avsevärt kunna underlättas. För vägunderhållets del vore det givetvis också av största betydelse att kunna överblicka vägarnas standard genom att uppgifter föreläge rörande väglängd, vägbredd, vägbanas beskaffenhet, trummors lägen och dimensioner, förekomsten av vägräcken och vägmärken m. m. Från militärt håll hade ävenledes framhållits önskvärdheten av att fullständiga uppgifter rörande vägarnas standard funnes tillgängliga.

Arbetet med upprättande av vägliggaren beräknas taga en tid av minst tre år. Kostnaderna ha av styrelsen preliminärt uppskattats till 300 000 à 350 000 kronor, varvid styrelsen räknat med kostnaderna för hantlangning samt för löner och förekommande resekostnads- och traktamentsersättningar till den biträdespersonal, som skulle anställas vid vägförvaltningarna för linjearbetet med införskaffande av primäruppgifter för liggarens upprättande. Styrelsen hade för avsikt att i likhet med vad som vore fallet beträffande arbetet med projektering av vägar och broar för här ifrågavarande ändamål anlita elever och praktikanter. Ledningen av arbetet — såväl i styrelsen som vid vägförvaltningarna — vore avsedd att utövas av för den ordinarie verksamheten anställd personal. Styrelsen föreslår, att för budgetåret 1947/48 anvisas ett belopp av 75 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Under erinran att styrelsen för budgetåret 1947/48 äskat medel å särskilt anslag för utförande och bearbetning av en mera omfattande trafikräkning under år 1947 uttalar styrelsen, att därest detta förslag icke skulle bifallas,

den alltsedan år 1939 fortlöpande trafikräkningen vid vissa specialräknepunkter borde fortsättas under år 1947. För bestridande av styrelsens kostnader härför erfordrades under sådana förhållanden under detta anslag ett belopp av 6 000 kronor.

Samfundet för hembygdsvård har i skrivelse den 25 juni 1946 hemställt om bidrag med 15 000 kronor till sin verksamhet i vägvårdande syfte under nästa budgetår. För innevarande budgetår har samfundet erhållit ett bidrag av 10 000 kronor för sådant ändamål.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin förevarande skrivelse med anledning av samfundets framställning anfört, att vägväsendet i betydande utsträckning anlitade samfundets sakkunskap, då det gällde att vid vägbyggnader tillvarata naturens skönhetsvärden eller att dölja förfulande ingrepp i naturen. Vid planläggningen av vägbyggnader toges numera allt större hänsyn till önskemålet att erhålla »vackra vägar». Upplysningsverksamheten härutinnan syntes böra ytterligare ökas genom en vidgad kursverksamhet, särskilt i samband med utbildningen av vägmästare. I samarbete med samfundet avsåge styrelsen att utprova lämpligaste gräs- och växtslag å vägarnas slänter, banketter, skiljeremsor m. m. Erfarenheten hade nämligen visat, att kostnaden för underhållet av dylika gräsbesådda banketter och skiljeremsor vore betydande. Med hänsyn till vad sålunda anförts har styrelsen funnit motiverat, att bidraget till samfundet för budgetåret 1947/48 beräknas till 15 000 kronor.

Under påpekande att möjligheter numera föreläge för vägorganisationens tjänstemän att genom studieresor taga del av vägväsendets utveckling utomlands framhåller styrelsen såsom angeläget, att anslagsmedel finnas tillgängliga för att möjliggöra dylika resor i relativt stor omfattning. Styrelsen föreslår, att för detta ändamål ävensom för deltagande i eventuella internationella vägkongresser samt anordnande av kurser och dylikt under förevarande anslag måtte för budgetåret 1947/48 upptagas ett belopp av 25 000 kronor.

För diverse ändamål och som reserv beräknar styrelsen slutligen ett belopp av 10 000 kronor.

I enlighet med styrelsens beräkningar skulle anslaget till vissa forsknings- och undersökningsarbeten böra upptagas med (75 000 + 15 000 + 25 000 + 10 000) 125 000 kronor, därvid styrelsen förutsatte, att särskilda medel komme att anvisas till kostnader för trafikräkning.

I förevarande anslag ha från och med budgetåret 1942/43 medel inräknats för arbetet med uppläggande av en broliggare, innehållande tekniska och andra uppgifter rörande de i det allmänna vägnätet på landsbygden ingående broarna. Detta arbete beräknas bli färdigt under loppet av år 1947. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu hemställt, att medel måtte anvisas för påbörjande av arbetet med upprättande av en liknande liggare över landets

Departements-
chefen.

samtliga allmänna vägar. Kostnaderna för denna liggare ha uppskattats till totalt 300 000 à 350 000 kronor, varav 75 000 kronor beräknats belöpa på nästa budgetår. Med hänsyn till vad styrelsen anfört rörande behovet av en dylik liggare tillstyrker jag, att för ifrågavarande ändamål anvisas det av styrelsen äskade beloppet av 75 000 kronor.

Vid bifall till det av mig i det följande framlagda förslaget om anvisande av ett särskilt anslag för budgetåret 1947/48 till trafikräkningar behöver medelsberäkning för dylikt ändamål icke ske under nu förevarande anslag.

Vad angår samfundets för hembygdsvård framställning om bidrag för nästa budgetår har jag med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört i fråga om behovet av samfundets medverkan för lösande av vissa estetiska och praktiska uppgifter inom vägväsendet ansett mig icke böra motsätta mig den begärda ökningen av bidraget till 15 000 kronor.

För bestridande av kostnader för studieresor, deltagande i internationella vägkongresser, anordnande av kurser och andra diverse ändamål torde i anslaget böra i enlighet med styrelsens förslag inräknas sammanlagt 35 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 125 000
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[27.] 25. **Trafikräkningar, reservationsanslag.** I sin petitaskrivelse rörande väganslagen för budgetåret 1946/47 hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om anvisande av ett anslag av 900 000 kronor för anordnande under år 1946 av en hela landet omfattande trafikräkning. Till stöd för sitt förslag anförde styrelsen bland annat följande.

En mera omfattande trafikräkning genom vägdistriktens och städernas försorg å landets allmänna vägar, i likhet med dem som utfördes åren 1926, 1931 och 1936, ifrågasattes på sin tid inom styrelsen komma till utförande år 1941. Förhållandena ansågos emellertid då icke påkalla sådan större räkning med hänsyn till trafikens ringa omfattning samt därtill, att något slut på krisen då icke kunde skönjas. Den serie trafikräkningar med 5-års intervaller, som sedan 1926 utförts inom landet, varvid trafiken år 1936 räknades vid bortemot 2 200 räknepunkter, blev alltså bruten år 1941. Emellertid hava sedan 1939 årliga trafikräkningar utförts vid ett mindre antal, på senare år 130 stycken, s. k. specialräknepunkter för att därigenom trafikens omfattning i stort sett skulle kunna följas och jämföras med den år 1936 utförda trafikräkningen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser, att en fullständig trafikräkning av samma omfattning som åren 1926, 1931 och 1936 bör utföras år 1946. För att kunna rationellt bedriva vägunderhållsarbetena och följa kostnaderna härför är det nödvändigt att äga ingående kännedom om trafikens storlek på vägarna. Den numera inom vägförvaltningarna tillämpade kalkylationsbokföringen är upplagd för grupper av olika vägar. Genom att känna trafikens storlek inom nämnda väggrupper blir det

också möjligt att erhålla relationen mellan underhållskostnaderna för olika slag av vägar och trafiken. Erhående av sådant kostnadsmaterial utgör en förutsättning för framtida noggrann statberäkning på vägunderhållets område. Med hänsyn till de förändringar i trafiken, som nu kunna förväntas, torde kravet på snarast möjliga fullständiga trafikräkning tydligt framstå.

Med anledning av styrelsens framställning uttalade jag i 1946 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 29) bland annat, att det kunde antagas, att vägtrafiken under år 1946 alltjämt komme att vara i viss mån hämmad till följd av krisårens svårigheter. Då resultaten av en trafikräkning under dylika förhållanden måste anses mindre värdefulla, syntes det mera ändamålsenligt att en trafikräkning av den storleksordning, varom här vore fråga, komme till stånd först vid en tidpunkt, då trafiken i huvudsak återtagit sin normala omfattning.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 framhåller *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, att de i petitaskrivelsen för budgetåret 1946/47 anförda skälen för utförande av en omfattande trafikräkning icke blott vore alltjämt lika aktuella utan hade än mera förstärkts genom den väldiga ökning vägtrafiken undergått under det år som förflutit sedan de flytande drivmedlen frigivits. Härtill komme, att det för en ändamålsenlig planläggning och dimensionering av vägnätet krävdes kännedom om trafikens sannolika utveckling. Då styrelsen för sin del räknade med att trafiken år 1947 komme att vara i nivå med 1939 års trafik, syntes den i 1946 års statsverksproposition angivna förutsättningen för utförande av en ny, omfattande trafikräkning vara för handen. Under hänvisning härtill och under framhållande att en för styrelsens arbete nödvändig trafikräkning icke längre lämpligen kunde uppskjutas, hemställer styrelsen om anvisande av medel för utförande av en dylik räkning under år 1947.

Kostnaderna för en fullständig trafikräkning genom vägförvaltningarnas och städernas försorg för landets allmänna vägnät under år 1946 skulle med en omfattning av omkring 2 450 trafikräkningspunkter och med räkning 3 dagar under juli och oktober månader jämte vissa specialräkningar samt bearbetningskostnad i styrelsen enligt styrelsens beräkningar hava uppgått till 900 000 kronor. Denna kostnad hade uppskattats på grundval av den år 1945 gällande löne- och prisnivån. På grund av den sedan dess inträdda stegringen av arbetslöner m. m., och då det med hänsyn till de utredningar, som vore erforderliga för en ändamålsenlig planläggning och dimensionering av vägnätet, visat sig önskvärt med en viss, mindre utökning av antalet räknepunkter, anser styrelsen kostnaderna för en dylik räkning år 1947 böra upptagas till 1 200 000 kronor. Om anvisande av ett anslag med detta belopp gör styrelsen hemställan.

Den senaste hela landet omfattande vägtrafikräkningen utfördes år 1936, alltså för drygt 10 år sedan. Enligt den periodicitet för dessa räkningar, som tillämpades före kriget, skulle en ny allmän trafikräkning ha ägt rum

Departements-
chefen.

redan år 1941. På grund av krisförhållandena har densamma emellertid måst uppskjutas. Trafikräkningarna ha såsom framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uttalanden en mycket stor betydelse såsom underlag för planläggningen av såväl vägunderhålls- som vägbyggnadsverksamheten, och det framstår därför såsom angeläget, att en ny fullständig undersökning av trafikens omfattning på de allmänna vägarna anordnas, så snart trafiken återgått till en mera normal nivå. Styrelsen har bland annat med ledning av de smärre trafikräkningar, som fortlöpande utföras, ansett sig böra räkna med att vägtrafiken redan under år 1947 skall ha uppnått samma omfattning som under år 1939. Vid sådant förhållande bör enligt min mening den planerade allmänna trafikräkningen icke längre uppskjutas, och jag tillstyrker därför, att medel anvisas för anordnande av en sådan undersökning under år 1947.

Med hänsyn bland annat till det mycket avsevärda antal räknepunkter, som undersökningen måste omfatta för att bli till avsedd nytta, torde det icke kunna undvikas, att kostnaderna för undersökningen bli jämförelsevis höga. Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar, vilka synas böra godtagas, skulle kostnaderna uppgå till sammanlagt 1 200 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Trafikräkningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
reservationsanslag av kronor 1 200 000,
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[28.] 26. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond, förslagsanslag.** Jag har i annat sammanhang uttalat, att någon avsättning i egentlig mening till automobilskattemedelsfonden icke borde ifrågakomma för nästa budgetår. Då jag i det följande ämnar föreslå, att anslaget till bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, vilket anslag avräknas mot automobilskattemedlen, skall å riksstatsförslaget upptagas med endast beräknat belopp, måste i avvaktan på den proposition rörande beloppets fastställande, om vars avlåtande jag framdeles kommer att göra hemställen, jämväl anslaget till avsättning till automobilskattemedelsfonden å riksstatsförslaget upptagas med ett allenast beräknat belopp. Detta torde böra bestämmas till 373 500 kronor, motsvarande skillnaden mellan å ena sidan de beräknade automobilskattemedelsinkomsterna samt å andra sidan summan av dels de anslagsbelopp, som tidigare i dag föreslagits skola avräknas mot automobilskattemedlen, och dels de ytterligare anslag, som i det följande komma att föreslås skola avräknas mot nämnda medel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, såsom *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 373 500.

Hamnar och farleder.

[29.] 27. **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar, reservationsanslag.** Till hamn- och farledsundersökningar har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1935/36—1946/47 anvisat ett anslag av 8 000 kronor. Enligt gällande bestämmelser för användningen av anslaget är detsamma ej begränsat till vissa slag av hamnar och farleder. Emellertid har anslaget hittills praktiskt taget uteslutande använts för projektering av fiskehamnar och vissa slag av närmast för fisket avsedda mindre farleder, där vederbörande intressenter utgjorts av ekonomiskt svaga fiskehamnsföreningar eller kommuner, som ej själva varit i stånd att bestrida mer än en viss del av kostnaden, vanligen 10 %. Förutom i dylika fall har anslaget efter Kungl. Maj:ts medgivande även disponerats för projektering, avseende förbättring av kustfarleder av allmän betydelse, varvid hela kostnaden utgått av anslagsmedel.

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för budgetåret 1947/48 till hamn- och farledsundersökningar.

Styrelsen erinrar till en början om att under budgetåren 1943/44—1945/46 medel till projektering av hamnar och farleder av Kungl. Maj:t ställts till styrelsens förfogande jämväl från det å förskottsstat för nämnda budgetår uppförda anslaget till planering av allmänna arbeten. Endast härigenom hade det varit möjligt att upprätta fullständiga arbetsplaner till de anläggningsarbeten, vartill styrelsen äskade medel för nästa budgetår under anslagen till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt till Byggnad och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. De arbetsplaner, styrelsen upprättat åt 1944 års fiskehamnsutredning, vore endast preliminära; sålunda återstode ännu den erforderliga detaljplaneringen av projekten. För de hamn- och farledsarbeten, som styrelsen förutsatte skola komma till utförande under budgetåret 1948/49, funnes för närvarande icke några slutgiltiga planer utarbetade. Arbetet härmed skulle sålunda utföras under budgetåret 1947/48. Enligt gjord överslagsberäkning komme att härför erfordras ett belopp av 30 000 kronor. Såvida icke medel i annan ordning ställdes till förfogande för ändamålet, syntes nu ifrågavarande anslag böra för nästa budgetår upptagas med detta belopp. Härom gör styrelsen hemställan.

Sådana hamn- och farledsundersökningar, till vilka bidrag bruka utgå från förevarande anslag, utföras i regel av väg- och vattenbyggnadsverkets personal. Tidigare tillämpades härvid den ordningen, att verkets personalkostnader för dylika undersökningar direkt påfördes anslaget. Den från och med innevarande budgetår genomförda omorganisationen av verket innebar bland annat, att kostnaderna för den personal vid verket, som avlönades med anlitan- de av sakanslag, skulle — med vissa undantag, varom här ej är fråga — överflyttas till avlönings- och omkostnadsanslag. Verket har sålunda numera

Departements-
chefen.

möjligheter att utföra undersökningsarbeten av här ifrågavarande slag oberoende av bidragsanslagets storlek. Vid sådant förhållande, och då anlitan- de av privata undersökningsförrättare icke torde förekomma i någon större ut- sträckning, anser jag den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna ökningen av anslaget ej vara påkallad. Med hänsyn till det nuvarande an- slagets ringa storlek synes å andra sidan en nedsättning av detsamma icke böra ifrågakomma.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budget- året 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 8 000.

[30.] 28. **Bidrag till handelshamnar och farleder, reservationsanslag.** Till detta ändamål har från och med budgetåret 1928/29 årligen anvisats ett reservationsanslag. För de senaste fem budgetåren har anslaget utgått med följande belopp.

Budgetår	Kronor
1942/43	100 000
1943/44	100 000
1944/45	250 000
1945/46	200 000
1946/47	200 000

Anslaget var under åren närmast före det sista världskriget uppfört med avsevärt högre belopp än under senare år varit fallet. Vid sidan av anslaget hava därjämte för budgetåren 1928/29—1933/34 särskilda riksstatsanslag an- visats direkt till vissa företag av samma kategori. Vidare har Kungl. Maj:t under åren 1931—1940 beviljat bidrag till handelshamnar från arbetslöshets- anslag med sammanlagt 6 834 100 kronor. Statens arbetsmarknadskommission har under budgetåren 1940/41—1943/44 till fem olika hamnföretag beviljat bidrag med sammanlagt 2 184 860 kronor, varjämte sedan krigsutbrottet 1939 till två större och tre mindre farledsföretag anvisats sammanlagt 24 457 000 kronor.

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av 2 000 000 kronor för bidrag till handelshamnar och farleder.

Rörande de föreliggande behoven av anläggnings- och istandsättnings- arbeten beträffande handelshamnarna har styrelsen lämnat följande redo- görelse.

På grund av att erforderliga moderniseringar och kompletteringar i övrigt av handelshamnarna måst eftersättas under krigsåren, är behovet av sådana för närvarande trängande. Kommerskollegium, som enligt meddelat uppdrag verkställt vissa utredningar sammanhängande med efterkrigsplaneringen i vad avser hamnbyggnadsverksamheten, har i skrivelse den 29 oktober 1943 till chefen för finansdepartementet redogjort för då föreliggande byggnads- behov beträffande handelshamnarna. Denna behovsredovisning är fortfarande aktuell. Till skrivelsen har fogats en sammanställning över sålunda behövliga

hamnbyggnadsarbeten att utföras under en tänkt 3-årsperiod, varvid skilts mellan å ena sidan reparations- och moderniseringsarbeten, muddringar för uppehållande av ett tidigare vattendjup m. m. samt å andra sidan verklig utbyggnad eller utvidgning av vederbörande hamnar och ökning av vattendjupet i desamma. Kostnaderna ha beräknats för det förstnämnda slaget av arbeten till 15,7 miljoner kronor och för det sistnämnda slaget till 138,7 miljoner kronor. Den sammanlagda kostnaden skulle sålunda utgöra 154,4 miljoner kronor eller med fördelning över tre år något över 50 miljoner kronor per år. På grundval av tillgängligt material för åren 1912—1936 har den genomsnittliga anläggningsverksamheten under nämnda period uppskattats till omkring 20 miljoner kronor per år. Härav framgår att det nuvarande byggnadsbehovet är väsentligt större än vad som tidigare varit fallet.

Frågan om statens medverkan för närvarande till utvidgning av hamnarna syntes, yttrar styrelsen, av naturliga skäl böra anstå i avvaktan på resultatet av 1944 års hamnutrednings ännu pågående arbete. Detta skäl för ytterligare uppskov gällde enligt styrelsens mening däremot icke beträffande oförmålda reparations- och moderniseringsarbeten samt muddringsarbeten för uppehållande av tidigare vattendjup m. m., vilkas utförande vore trängande med hänsyn till sjökommunikationernas normala uppehållande. Kommerskollegium hade beträffande dessa arbeten framhållit, att de finge anses vara mera angelägna och syfta till ett omedelbart eller näraliggande behov. Vidare hade investeringsutredningen i sitt betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 anført, att nämnda arbeten kunde utföras utan vidare prövning. Kostnaden för de projekt av förevarande slag, som här närmast komme i fråga, uppginge till omkring 7,47 miljoner kronor. Enligt en överslagsberäkning, baserad på en tilldelning av statsbidrag i ungefär samma omfattning och enligt samma principer som tidigare tillämpats, skulle häremot svara ett bidragsbehov av omkring 4,26 miljoner kronor. Om detta belopp fördelades på två år samt avjämnades nedåt, erhöles ett anslagsbehov av 2 miljoner kronor per år. Styrelsen föreslår, att förevarande anslag i avbidan på resultatet av hamnutredningens arbete måtte beräknas i enlighet härmed.

I skrivelse den 23 oktober 1946 har 1945 års skärgårdsutredning meddelat, att av de till utredningen anmällda hamn- och farledsprojekten komme ett betydande antal att behandlas av 1944 års fiskehamnsutredning. 1945 års skärgårdsutredning hade, ur de synpunkter utredningen hade att företräda, ansett sig böra föreslå utförande av anläggningar för en sammanlagd kostnad av närmare 600 000 kronor. Kostnaderna härför borde enligt utredningens mening fördelas på förslagsvis en 5-årsperiod samt utgå av vederbörliga för hamn- och farledsändamål anvisade anslag. Av beloppet syntes omkring 300 000 kronor böra utgå från anslaget till Bidrag till handelshamnar och farleder, cirka 250 000 kronor av anslaget till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt omkring 50 000 kronor från anslaget till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder. Medelsbehovet för nästa budgetår syntes kunna tillgodoses

inom ramen för de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade anslagen till sådana arbeten.

Departements-
chefen.

Anslaget till bidrag till handelshamnar och farleder har under senare år varit anvisat med i förhållande till de föreliggande medelsbehoven mycket ringa belopp. Med den storlek anslaget för närvarande har torde detsamma icke lämna tillgång till beviljande av bidrag för mera än ett eller annat företag av ordinär storleksordning.

I avbidan på resultatet av 1944 års hamnutrednings arbete torde anslaget, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, böra beräknas med utgångspunkt från att bidrag kommer att beviljas i huvudsak endast till sådana företag, vilka med hänsyn till befintliga anordningars bestånd äro i särskilt behov därav. Ett betydande behov av medel till sådana arbeten föreligger sedan flera år tillbaka. Beträffande vissa av de hamnar och farleder, varom här är fråga, torde omedelbara istandsättningsåtgärder vara erforderliga för att deras fortsatta funktionsduglighet icke skall äventyras.

Med hänsyn till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmälda medelsbehovet för arbeten av här ifrågavarande slag anser jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår ökas till 1 000 000 kronor. Jag har härvid förutsatt, att detta belopp skall komma att lämna tillgång till beviljande av bidrag även till sådana företag av hithörande slag, vilka kunna komma att redovisas i 1945 års skärgårdsutrednings blivande betänkande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 000 000.

[31.] 29. **Istandsättning av Sandvikens hamn på Öland, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i 1939 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 29) framlagda förslag anvisade riksdagen till påbörjande av arbeten för istandsättning av Sandvikens hamn på Öland för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Hamnen äges av Persnäs kommun och tjänar i första hand ändamålet som utskeppningshamn för den kalkstensindustri, som bedrivs av ortsbefolkningen. Kungl. Maj:ts förslag var grundat på en framställning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vari styrelsen bland annat hänvisat till, att riksdagens år 1936 församlade revisorer vid besiktning av hamnen funnit anledning till anmärkning mot det skick, i vilket densamma befunne sig. Totalkostnaden för istandsättningsarbetena hade beräknats till 370 000 kronor. I fråga om finansieringen av företaget hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att Persnäs kommun förklarat sig icke vara i stånd att bidraga med mera än högst 10 % av kostnaden samt att på grund härav anslaget till Bidrag till handelshamnar och farleder ej kunde anlitas för ändamålet, då enligt för detta anslag gällande bestämmelser statsbidrag kunde beviljas med högst $\frac{2}{3}$ av kostnaden.

I samband med de åtgärder, som vid krigsutbrottet år 1939 vidtogos för

att begränsa statsutgifterna, föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1939, att ifrågavarande arbeten för det dåvarande icke skulle fullföljas och att av det för desamma anvisade anslaget dittills icke disponerade eller bundna medel skulle tillföras budgetutjämningsfonden. De medel, som i anledning härav tillfördes nämnda fond, utgjorde hela det anvisade anslaget så när som på ett belopp av 4 714 kronor 65 öre.

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* nu gjort framställning om anvisande på nytt av medel till ifrågavarande istandsättningsarbeten.

Styrelsen framhåller, att angelägenheten av hamnens istandsättning allmänt vore densamma. Kostnaderna beräknades numera uppgå till 615 000 kronor. Med ett statsbidrag, motsvarande 90 % av kostnaderna, utgjorde bidragsbehovet sålunda 553 500 kronor. I syfte att i nuvarande konjunkturläge på arbetsmarknaden begränsa arbetena till sådana, vilkas snara utförande vore oundgängligen nödvändigt, därest hamnens bestånd icke skulle ytterligare äventyras och fortsatt skadegörelse skulle kunna förebyggas, hade förslag uppgjorts till en första mindre byggnadsetapp. Kostnaden för denna hade beräknats till 152 000 kronor. Däremot svarande statsbidrag, beräknat efter 90 %, utgjorde 136 800 kronor.

Om anvisande av detta belopp gör styrelsen hemställa.

Ett anslag till här ifrågavarande istandsättningsarbeten har redan tidigare varit anvisat men blev i samband med besparingsåtgärderna efter krigsutbrottet år 1939 indraget. Behovet av arbetenas utförande har sedan dess ytterligare ökat. Med hänsyn härtill och då de förutsättningar, under vilka det föregående anslaget indrogs, icke längre kunna anses gälla, har jag funnit mig böra tillstyrka, att medel nu på nytt anvisas för ändamålet. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning har icke givit mig anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Istandsättning av Sandvikens hamn på Öland* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsan-*
slag av kronor 136 800.

[32.] 30. **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder, reservationsanslag.** Anslaget har för den senaste femårsperioden anvisats med följande belopp.

Budgetår	Kronor
1942/43	75 000
1943/44	200 000
1944/45	300 000
1945/46	500 000
1946/47	1 000 000

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning i fråga om anslag för budgetåret 1947/48 till förevarande ändamål.

Under hänvisning till att 1944 års fiskehamnsutrednings betänkande torde vara att förvänta inom den närmaste tiden uttalar styrelsen, att styrelsen icke funnit anledning föreligga att nu ingå på en närmare motivering av sina förslag beträffande här ifrågavarande medelsanvisning. Styrelsen hade beräknat det erforderliga medelsbehovet för ifrågavarande ändamål på grundval av dels en av fiskehamnsutredningen upprättad 5-årsplan i vad avsåge däri för första året upptagna arbeten, dels av statens arbetsmarknadskommision utarbetat förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47. Kostnaderna för i enlighet därmed föreslagna arbeten, avseende statens fiskehamnar, hade beräknats uppgå till sammanlagt 1 500 000 kronor. Till utförande av nödvändiga kompletteringsarbeten, avseende statens farleder, föreläge därjämte ett beräknat medelsbehov av 300 000 kronor. Dessa arbeten avsåge kaj och brygga i Falsterbokanalen, ombyggnad av kaj i Väddö kanal vid Elmsta samt förbättring av Strömma kanal. Det totala medelsbehovet utgjorde sålunda 1 800 000 kronor.

Styrelsen hemställer, att anslaget måtte för nästa budgetår anvisas med sistnämnda belopp.

Beträffande av 1945 års *skärgårdsutredning* anmält medelsbehov, berörande förevarande anslag, torde jag få hänvisa till vad därom anförts under nästföregående punkt.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu föreslagit en avsevärd ökning av anslagen till fiskehamnsanläggningar m. m. och har därvid åberopat bland annat en av 1944 års fiskehamnsutredning upprättad femårsplan, avsedd att redovisas i utredningens betänkande. Detta har emellertid ännu icke avgivits, och möjlighet saknas därför att närmare bedöma styrelsens förslag. Förutsättningarna för att i nuvarande läge på arbetsmarknaden genomföra något mera omfattande arbetsprogram i fråga om fiskehamnsbyggandet torde få betraktas som små. Vid sådant förhållande har jag — även för den händelse fiskehamnsutredningens betänkande skulle komma att avgivas i sådan tid, att detsamma efter vederbörlig remissbehandling kan hinna läggas till grund för en proposition till 1947 års riksdag — ansett mig böra förorda, att med ställningstagandet till utredningens blivande förslag tills vidare får anstå. På grund härav torde, liksom för innevarande budgetår, medelsanvisningen för budgetåret 1947/48 till fiskehamnsbyggnader m. m. få ske enligt mera schematiska grunder.

Medelstilldelningen för hithörande ändamål har, såsom jag framhöll i 1946 års statsverksproposition, under krigsåren varit nedskuren i sådan grad, att anslagen endast medgivit utförande i begränsad omfattning av underhålls- och förbättringsarbeten vid redan befintliga hamnar samt av sådana angelägna nybyggnadsföretag, vilkas utförande dragit förhållandevis små kostnader och vilka inom kort tid kunnat komma till avsedd nytta. An-

slaget till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder, som i 1946 års statsverksproposition var upptaget till samma belopp som för budgetåret 1944/45 eller 500 000 kronor, höjdes av riksdagen till 1 000 000 kronor, medan anslaget till Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar anvisades med oförändrat belopp av 500 000 kronor. Vid ingången av budgetåret 1946/47 förelågo reservationer å de båda anslagen med 176 073 kronor respektive 389 495 kronor. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1945/46 till 600 932 kronor respektive 381 249 kronor.

Då man med hänsyn till arbetsmarknadsläget knappast har anledning räkna med att en utvidgning av verksamheten på förevarande område skall bli möjlig under den närmaste framtiden, anser jag mig böra föreslå, att de båda anslagen för nästa budgetår uppföras med sammanlagt oförändrat belopp 1 500 000 kronor. Med hänsyn till de föreliggande medelsbehoven torde härvid anslaget till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder böra anvisas med 500 000 kronor.

Jag hemställer under denna punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 500 000.

[33.] 31. **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, förslagsanslag.** Till underhåll och drift av statens fiskehamnar samt sådana kanaler och övriga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning, har riksdagen anvisat för ett vart av budgetåren 1942/43—1944/45 ett anslag av 100 000 kronor samt för vardera av budgetåren 1945/46 och 1946/47 ett anslag av 110 000 kronor.

Genom beslut den 26 juli 1946 har Kungl. Maj:t fastställt inkomst- och utgiftsstat för underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, varvid av anslaget för innevarande budgetår anvisats 20 000 kronor till statens fiskehamnar och 69 400 kronor till under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning stående farleder utom Södertälje kanal (se statsliggaren s. 395).

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* med utgångspunkt från den för innevarande budgetår gällande statberäkningen för anslaget föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med 90 000 kronor.

Med biträdande av styrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 90 000.

[34.] 32. **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, reservationsanslag.** Anslaget har för de senaste fem budgetåren anvisats med följande belopp.

Budgetår	Kronor
1942/43	100 000
1943/44	200 000
1944/45	300 000
1945/46	500 000
1946/47	500 000

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* äskat anslag till förevarande ändamål för budgetåret 1947/48.

Styrelsen meddelar, att styrelsens anslagsberäkning baserats på dels av 1944 års fiskehamnsutredning upprättad 5-årsplan i vad avsåge däri för första året upptagna arbeten, dels av statens arbetsmarknadskommission utarbetat förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47. I nämnda förslag upptagna arbetsföretag, till vilka statsbidrag redan utgått eller vore avsett att utgå av för närvarande tillgängliga anslagsmedel, hade härvid givetvis icke medtagits. Enligt sålunda verkställd beräkning, varvid vederbörande statsbidrag förutsatts utgå med 90 % av de beräknade kostnaderna, uppginge det erforderliga medelsbehovet för budgetåret 1947/48 till 3 300 000 kronor.

Styrelsen hemställer, att anslaget måtte anvisas med detta belopp.

Departements-
chefen.

I anslutning till vad jag anfört under punkten 32 förordar jag, att här ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med 1 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 000 000.

[35.] 33. **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 23) framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/36 till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder ett reservationsanslag av 500 000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Med detta anslag avsågs att såsom kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjänade den mindre sjöfartens intressen. Till enahanda ändamål har för vart och ett av budgetåren 1936/37—1938/39 anvisats ett anslag av 750 000 kronor. För budgetåret 1939/40 anvisades 1 000 000 kronor, varav dock jämlikt förordnande av Kungl. Maj:t allenast 550 000 kronor fingo tagas i anspråk för avsett ändamål, medan återstoden skulle tillföras statens automobilskattemedelsfond. Sedermera ha för ändamålet anvisats 500 000 kronor för budgetåret 1940/41, ett formellt belopp av 100 kronor för budgetåret 1944/45 samt 300 000 kronor för budgetåret 1946/47.

Rörande användningen av anslaget hava bestämmelser meddelats i kungörelsen den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder. Jämlikt riksdagens medgivande får jämväl för hamn- och farledsundersökningar av anslaget disponeras det belopp, som av Kungl. Maj:t provas erforderligt.

I skrivelse den 27 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om medel till förevarande ändamål för budgetåret 1947/48.

Styrelsen framhåller, att motorbåtstrafiken, sedan tillgången till bensen åter blivit fri, ånyo blivit mycket livaktig. Enligt vad styrelsen inhämtat, hade den redan under år 1946 nått samma omfattning som under sista för krigsåret samt beräknades under år 1947 komma att undergå en väsentlig utveckling därutöver. Motorbåtstrafikens behov av nya skyddade och för motorbåtar lämpade hamnar i städer och övriga större samhällen vore därför betydande. Inom flera samhällen betecknades rådande förhållanden till följd av bristen på båthamnar och uppläggningsplatser såsom olidliga. För beredande av ökad framkomlighet för dylik trafik i skärgårdarna erfordrades vidare i många fall upprepning och utprickning av mindre och av den större sjöfarten ej nyttjade farleder. Ehuru med tillämpning av principen, att från motorbåtstrafiken härrörande andel av bensinskattemedlen skulle användas för denna trafik, en väsentlig höjning av anslaget vore berättigad utöver det belopp, som anvisades under det sista förkrigsåret, funne sig styrelsen med hänsyn till nuvarande konjunkturläge på arbetsmarknaden för närvarande böra begränsa sitt äskande till nämnda belopp eller 1 000 000 kronor.

Beträffande av 1945 års *skärgårdsutredning* anmält medelsbehov berörande förevarande anslag torde jag få hänvisa till vad därom anförts under punkten 30.

Med anslaget Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder har avsetts att såsom kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjäna den mindre sjöfartens intressen. Frågan om beräkningen av anslagets storlek synes därför böra bedömas enligt liknande principer, som tillämpats i fråga om väganslagen. På grund härav och med hänsyn till den ökning av bensinskatteuppbörden från den mindre sjöfarten, som kan förutses för nästa budgetår, vill jag icke motsätta mig en höjning av anslaget, även om förutsättningar för medlens förbrukning under budgetåret måhända icke komma att föreligga. Ökningen synes böra begränsas till 200 000 kronor, varvid anslaget skulle komma att uppgå till 500 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 500 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vatten- och avloppsledningar.

[36.] 34. **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, reservationsanslag.** Till förevarande ändamål har riksdagen för budgetåret 1946/47 anvisat ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts av riksdagen bifallna förslag i propositionen 1946:286 får emellertid härav icke tagas i anspråk ett belopp av 500 000 kronor, motsvarande väg- och vattenbyggnadsverkets personalkostnader för bidragsverksamheten, vilka skola bestridas i annan ordning.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 17 november 1944 utfärdad kungörelse (nr 733) angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Denna kungörelse, vilken ändrats genom kungörelse den 21 juni 1946 (nr 287), är gällande till och med den 30 juli 1947.

Genom beslut den 1 november 1946 har jag jämlikt Kungl. Maj:ts be- myndigande tillkallat sakkunniga för utredning rörande det fortsatta be- drivandet av anläggnings- och bidragsverksamheten i fråga om vattenför- sörjning och avlopp. De sakkunnigas arbete har nyligen påbörjats.

I skrivelse den 25 september 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår måtte till förevarande ändamål anslås 15 miljoner kronor.

Som underlag för sin anslagsberäkning har styrelsen meddelat, att sty- relsen intill slutet av augusti 1946 beviljat statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp eller ettdera av dessa ändamål beträffande inalles 15 företag med en beräknad anläggningskostnad av sammanlagt 1 950 000 kronor. Till dessa anläggningar finge enligt styrelsens beslut stats- bidrag utgå med högst 996 100 kronor. Härutöver föreläge 173 inkomna, ej slutbehandlade ansökningar, avseende anläggningar för en beräknad samman- lagd anläggningskostnad av i runt tal 45 miljoner kronor. Motsvarande stats- bidragsbelopp hade uppskattningsvis beräknats till sammanlagt 25,5 miljoner kronor. Styrelsen hade vidare på grundval av från distriktsingenjörerna för vattenförsörjning och avlopp inkomna uppskattningar beräknat de ansök- ningar, som kunde förväntas ytterligare inkomma under tiden 1 september 1946—31 mars 1947, till omkring 420 stycken, avseende en sammanlagd anläggningskostnad av i runt tal 100 miljoner kronor. Häremot svarande bidragsbelopp hade uppskattats till 50 miljoner kronor. I enlighet härmed skulle under tiden från den 1 september 1946 till budgetårets utgång för prövning föreligga i runda tal minst 600 bidragsansökningar, avseende an- läggningar för en sammanlagd kostnad av minst 150 miljoner kronor. Mot av dessa anläggningskostnader betingade bidragsanspråk, avseende samman- lagt minst cirka 75 miljoner kronor, stode den 1 september 1946 ett för bidragstilldelning disponibelt, ofördelat belopp av i runt tal 3,5 miljoner kronor.

Det vore uppenbart, fortsätter styrelsen, att endast en mindre del av

bidragsansökningarna kunde tillgodoses med medel, som redan vore eller under nästa budgetår kunde bliva för ändamålet tillgängliga. Vid bedömning av det anslag, som för nästa budgetår borde ställas till förfogande för bidragsverksamheten, borde följande synpunkter beaktas. Vad först beträffar behovet av anläggningar av ifrågakommande art måste detta ur sanitär och social synpunkt i det övervägande antalet fall betecknas såsom i hög grad angeläget. Inom ett stort antal bebyggelseområden i olika delar av landet, i vissa fall med upp till ett par tusen invånare, finnes för närvarande endast mycket primitiva och bristfälliga anordningar för vattenförsörjning och avlopp. Detta innebure i många fall svåra sanitära och sociala missförhållanden, som hittills icke kunnat avhjälpas på grund av de i förhållande till den ekonomiska bärkraften inom områdena stora kostnaderna för utförande av tillfredsställande vattenförsörjnings- och avloppsanordningar. Kostnaderna för dessa uppgingo ofta såväl absolut som relativt till mycket betydande belopp, beroende på terräng- och andra naturförhållanden eller på alltför stor spridning av bebyggelsen och andra ogynnsamma följder av bristande bebyggelseplanering. Genom tillkomsten av nu gällande statsbidragsbestämmelser hade möjligheter öppnats för berörda kommuner och samhällen att planera anläggningar, vilkas utförande tidigare av kostnadsskäl icke ansetts möjligt att realisera. Sedan kommunernas representanter numera i betydande utsträckning blivit förtrogna med statsbidragssystemet och erforderligt utrednings- och förslagsarbete hunnit verkställas som underlag för kommunernas beslut att söka statsbidrag för utförande av anläggning, hade därför mycket betydande anspråk på bidragsmedel kommit att ställas. Dessa anspråk torde i fortsättningen än ytterligare öka.

Styrelsen framhåller vidare, att behovet av vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar i ett mycket stort antal samhällen och bebyggelseområden kraftigt accentuerats på grund av de senaste årens intensiva bostadsbyggande. Ett ytterligare uppskov med lösandet av vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna skulle på många håll innebära allvarliga sanitära och sociala olägenheter. Påtaglig risk uppstode för stagnation i eller snedvridning av berörda samhällens sunda utveckling. Flerstädes bleve faran för en begynnande tillbakagång överhängande. Det sistnämnda vore exempelvis fallet där åstadkommande av tillfredsställande vatten- och avloppsförhållanden kunde sägas utgöra ett villkor för att ett samhälles invånarantal icke succesivt skulle minska genom att vid hushållsnybildning och då mera omfattande förbättringsåtgärder eller ersättningsbyggande beträffande bostadshus aktualiserats vederbörande föredroge att välja annan bosättningsplats, där förhållandena i nu nämnda avseenden vore gynnsammare. Härtill komme, att det i det övervägande antalet fall föreläge särskild fara i dröjsmål. Där för ett bebyggelseområde gemensam, lämpligt dimensionerad och utformad anläggning icke kunde förväntas komma till stånd inom rimlig tid, föreläge nämligen stora risker att sådana enskilda eller grupper av enskilda inbyggare, för vilka behovet vore mest trängande eller vilka vore bäst ställda med hänsyn till naturliga eller ekonomiska förutsättningar, åvägabragte dellösningar, som

sedermera kunde försvåra, fördyra eller omöjliggöra en rationell lösning av frågan för bebyggelsen i dess helhet och som även ur andra synpunkter kunde innebära en felinvestering.

Styrelsen uttalar till slut, att hur angelägna här ifrågavarande anläggningsbehov än vore, framstode det dock med hänsyn såväl till behovens sammanlagda omfattning som till för närvarande rådande knapphet på material och arbetskraft såsom uppenbart, att anläggningsverksamheten måste bedrivas i betydligt långsammare takt än vad som såväl ur de bidragssökandes som ur allmänna synpunkter vore önskvärt. Många anläggningar vore av sådan storleksordning, att deras utförande utan större olägenhet kunde utsträckas över två eller flera år. I fråga om såväl större som mindre anläggningar kunde man ofta nöja sig med att omedelbart utföra endast begränsade, av behovet mest påkallade delar av en anläggning. Vid vägandet av å ena sidan det odisputabla och mycket stora behovet att utföra anläggningar och å andra sidan behovet att med hänsyn till rådande knapphet på arbetskraft och material hålla här ifrågavarande anläggningsverksamhet inom relativt snäva gränser hade styrelsen funnit sig för budgetåret 1947/48 böra stanna vid att beräkna anslagsbehovet för bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp till ett minimibelopp av 15 000 000 kronor.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens föreliggande framställning ha utlåtanden avgivits av statens arbetsmarknadskommission den 4 november 1946 och av statens industrikommission den 20 november 1946.

Statens arbetsmarknadskommission har framhållit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande å 15 miljoner kronor kunde beräknas motsvara en byggnadskostnad av cirka 30 miljoner kronor. Detta beräknades innebära arbetstillfällen på byggnadsplatsen om cirka 800 000 dagsverken, vilket motsvarade sysselsättning för cirka 3 200 årsarbetare. Till det äskade beloppet komme reservationer på 3,5 miljoner kronor, som beräknades motsvara en byggnadskostnad av cirka 7 miljoner kronor och innebära arbetstillfällen på byggnadsplatsen om cirka 200 000 dagsverken, d. v. s. sysselsättning för cirka 800 årsarbetare. I den mån anslagen ej disponerades för beviljande av bidrag till arbeten, vilka tidigare utförts enligt särskilt medgivande, skulle således de sammanlagda anslagen för nästa budgetår innebära arbetstillfällen å byggnadsplatsen om cirka 1 miljon dagsverken, motsvarande sysselsättning för 4 000 årsarbetare. Detta innebure en väsentlig ökning i förhållande till de arbeten för 1,95 miljon kronor, till vilka bidrag hitintills beviljats.

Vid företagen revidering av materialet för investeringsplanen hade arbetsmarknadskommissionen från kommuner och andra intressenter begärt uppgift om, huruvida företagen vore avsedda att påbörjas under år 1947 oberoende av om arbetslöshet rådde eller ej. För att få en uppfattning om, i vilken utsträckning anläggningar för vattenförsörjning och avlopp planerades bliva utförda under nästa budgetår, hade en sammanräkning gjorts av det hittills genomgångna materialet, omfattande omkring halva

landet utom Stockholms stad. Av denna undersökning att döma skulle för hela landet utom Stockholm nästa års arbetsprogram för utförande av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp uppgå till storleksordningen 100 miljoner kronor, varav på landsbygden 60 miljoner kronor. Härav framginge, att ett stort investeringsbehov och stor investeringsvilja föreläge på detta område.

Enligt byggnadstillståndsstatistiken hade tillstånd till nyanläggningar för vatten och avlopp beviljats under år 1945 för 20 048 000 kronor och under första halvåret 1946 för 22 665 000 kronor.

Beträffande de lämnade uppgifterna framhåller arbetsmarknadskommisionen, att i uppgiftsmaterialet för investeringsplanen inräknats även vattenverk och dylikt, vilket i byggnadstillståndsstatistiken vore inräknat i gruppen Industribyggnader: kraft-, belysnings- och vattenverk, samt att i vissa fall vatten- och avloppsledningsarbeten kunde vara inräknade i väg- och gatuarbeten i byggnadstillståndsstatistiken. De i denna statistik upptagna anläggningarna torde till huvudsaklig del vara belägna i städer, och endast en mindre del vore sådana företag, till vilka bidrag beräknades kunna utgå av här ifrågavarande anslag. I den mån det av väg- och vattenbyggnadstyrelsen äskade anslaget under nästa budgetår skulle användas för att stimulera byggande av sådana vatten- och avloppsanläggningar, vilka icke skulle ha kommit till stånd om bidrag ej kunnat erhållas, samtidigt med att byggnadsvolymen skulle bibehållas för sådana företag, som utfördes utan dylikt bidrag, måste omfattningen av anläggningsverksamheten komma att öka.

Anläggningar för vattenförsörjning och avlopp vore, fortsätter kommissionen, lämpliga arbetsobjekt för sysselsättande av icke yrkeskunnig arbetskraft, i synnerhet som de ofta med fördel kunde bedrivas vintertid. Dylika arbeten hade också utförts som beredskapsarbeten i betydande omfattning. Under tiden 1 januari 1930—30 september 1945 hade beslut fattats om utförande av sådana arbeten som reserv- eller beredskapsarbeten för sammanlagt 84 000 000 kronor. I den mån de företag, som bedömdes bära beviljas bidrag enligt de för detta anslag gällande grunderna, vore belägna i orter, där tillgången på lämpliga sysselsättningsobjekt vore mindre god vintertid, kunde bidragsverksamheten verka reglerande på arbetsmarknadsförhållandena i orten. I nuvarande läge på arbetsmarknaden torde dock en så betydande ansvällning av denna del av anläggningsverksamheten, som den föreslagna ökningen av bidragen skulle medföra, icke kunna genomföras utan minskning av annan verksamhet.

Statens industrikommission — som ansett sig bära bedöma framställningen allenast i vad densamma mera väsentligt berör landets råvaruförsörjning — upplyser, att enligt uppgifter, som kommissionen införskaffat från väg- och vattenbyggnadstyrelsen, följande materialkvantiteter beräknades åtgå för ifrågavarande anläggningar.

Heltjocka gjutjärnsrör	8 000 ton
Galvaniserade smidda rör	2 000 »
Bly	100 »
Betongrör	40 000 »

Några svårigheter att för budgetåret 1947/48 ställa den ifrågasatta kvantiteten heltjocka gjutjärnsrör till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande torde icke vara att befara. Vad däremot galvaniserade smidda rör beträffade, komme, såvitt nu kunde bedömas, stora svårigheter att uppstå vid deras anskaffande. Möjligheterna härutinnan vore beroende på i vad mån importen komme i gång, och kommissionen måste därför reservera sig för den omständigheten, att leveranserna av sagda rörkvantitet icke kunde fullgöras å de tider, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunde komma att önska.

Beträffande bly vore försörjningsläget för närvarande ovisst, men då det här gällde relativt små kvantiteter, torde de kunna ställas till förfogande, dock med reservation för den omständigheten att önskade leveranstider eventuellt ej kunde hållas.

Beträffande betongrören anför industrikommissionen, att bristen på cement varit större under år 1946 än under något av krigsåren, ehuru en leveransökning i förhållande till år 1945 ägt rum. Under förutsättning att byggnadsverksamheten och cementbehovet under år 1947 komme att uppgå till ungefär samma volym som under år 1946, syntes man böra räkna med svårigheter beträffande cementförsörjningen även under år 1947, trots att enligt cementindustriens beräkningar en ytterligare ökning av produktionen då vore väntad. Först under första halvåret 1948 torde inom landet tillverkad cement helt kunna täcka behoven. Kommissionen ville därför reservera sig för den omständigheten, att cement till betongrören icke kunde anskaffas å de tider som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunde komma att önska.

För betongrören hade beräknats åtgå 200 ton armeringsjärn. Kommissionen vore beredd att lämna sin medverkan till anskaffande av denna kvantitet, dock med reservation för ett försämrat försörjningsläge.

Departements-
chefen.

Förevarande anslag har till ändamål bland annat att möjliggöra tillkomsten av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp i fall då svårigheter skulle uppstå för de kommuner eller enskilda personer, som beröras av anläggningarna, att på ett tillfredsställande sätt ordna sina vattenförsörjnings- och avloppsfrågor. Då statsbidragsverksamheten bedrivits under en jämförelsevis kort tid, ha de arbeten som utförts med statsbidrag — jag bortser därvid från reserv- och beredskapsarbeten — hittills varit av väsentligt mindre omfattning än de arbeten som utförts av kommuner och enskilda utan statsbidrag eller av enskilda med bidrag av egnahemsmedel. Under innevarande och nästa budgetår torde såsom framgår av industrikommissionens och arbetsmarknadskommissionens yttranden den totala vo-

lymen av här ifrågavarande anläggningsverksamhet väsentligen bliva beroende av tillgången på galvaniserade, smidda rör och betongrör samt möjligheterna att under konkurrens med andra angelägna anläggningsarbeten erhålla tillräcklig arbetskraft. Inom den av arbetskrafts- och materielltillgången givna ramen för här ifrågavarande anläggningsverksamhet synes det därför bliva nödvändigt att företaga en angelägenhetsprövning av de särskilda företagen. Det torde emellertid vara omöjligt att på förhand avgöra, huru dessa arbeten kunna komma att fördela sig på statsbidragsberättigade och andra företag. Enligt min mening bör dock ett mera angeläget företag icke få stå tillbaka för ett mindre angeläget enbart av den anledningen att huvudmannen för det första företaget måste avvakta en tidpunkt då statsbidragsmedel i större omfattning kunna ställas till förfogande. Jag anser mig därför böra förorda, att under nästa budgetår medel anvisas för att möjliggöra en utvidgning av statsbidragsverksamheten, om detta skulle visa sig lämpligt med hänsyn till den inbördes angelägenhetsgraden hos statsbidragsberättigade och andra företag. Möjligen kan det vid prövningen av frågor om byggnadstillstånd visa sig, att statsbidragsberättigade företag icke böra komma till utförande i den omfattning anvisade anslag skulle medgiva. Till följd härav kunna reservationer komma att föreligga å anslaget vid utgången av nästa budgetår. Jag förutsätter emellertid att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid äskande av anslag även i framtiden kommer att taga hänsyn till eventuellt föreliggande reservationer.

I detta sammanhang vill jag framhålla vikten av att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid prövningen av ansökningar om statsbidrag — liksom redan nu är fallet — samråder med arbetsmarknadsmyndigheterna, så att bidrag icke beviljas till företag, som på grund av arbetsmarknads- och materielsvårigheter icke kunna komma till utförande inom en näraliggande tid. Prövningen av frågor om byggnadstillstånd bör om möjligt ske i ett sammanhang för ett större antal statsbidragsberättigade och andra företag. Därvid synes arbetsmarknadskommissionen böra söka samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och de med styrelsen på detta område samverkande myndigheterna.

För innevarande budgetår har ett belopp av 3 500 000 kronor ställts till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för beviljande av bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Tidigare för ändamålet anvisade medel hade den 1 september 1946 i huvudsak disponerats för bidrag till anläggningar, för vilka byggnadstillstånd beviljats. Såvitt nu kan bedömas torde några reservationer å anslaget, utöver av detsamma innehållet belopp om 500 000 kronor, icke komma att föreligga vid budgetårets utgång. Vid bedömandet av medelsbehovet för nästa budgetår torde, såsom jag tidigare antytt, utrymme böra lämnas för en ökad statsbidragstilldelning. Med hänsyn till de begränsade investeringsmöjligheterna på detta område anser jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 5 000 000 kronor. Det å anslaget för innevarande budgetår innehållna beloppet av 500 000 kronor torde under nästa budgetår få tagas i anspråk för utgivande

av statsbidrag. Vid bifall till detta förslag kommer medelstillgången under nästa budgetår att bli 2 000 000 kronor större än under löpande budgetår. Därest arbetsmarknadsläget och materialtillgången under nästa budgetår skulle undergå en mera avsevärd förändring och behov uppkomma att sysselsätta friställd arbetskraft är det önskvärt, att statsbidragsmedel i större omfattning finnas tillgängliga. Jag förutsätter, att sådana medel skola komma att ställas till förfogande i annan ordning. ~

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att] till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 5 000 000.

C. Vägtrafikväsendet.

[37.] 1. **Besiktning av motorfordon, förslagsanslag.** Förevarande anslag har för innevarande budgetår anvisats med 1 100 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1945 har min företrädare i ämbetet tillkallat fem sakkunniga för att inom kommunikationsdepartementet biträda med utredning rörande lämplig organisation av besiktningsväsendet för motorfordon jämte därmed sammanhängande förhållanden. De sakkunniga ha antagit namnet 1945 års bilbesiktningsutredning.

I skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att 1945 års bilbesiktningsutredning torde komma att avgiva sitt betänkande hösten 1946. Enär utredningens förslag torde komma att innebära en omorganisation av besiktningsväsendet, som kunde antagas komma att träda i kraft under budgetåret 1947/48, ansåge sig styrelsen icke nu kunna göra en uppskattning av utgifterna för besiktningsväsendet under nämnda budgetår utan föresloge, att anslaget för budgetåret beräknades till samma belopp som upptagits för innevarande budgetår eller 1 100 000 kronor.

Det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förebådade betänkandet med förslag till omorganisation av besiktningsväsendet för motorfordon m. m. har den 22 november 1946 avgivits av 1945 års bilbesiktningsutredning och är för närvarande föremål för remissbehandling. I avvaktan på den vidare beredningen av förslaget torde anslaget till besiktning av motorfordon bära i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagas med allenast beräknat belopp, förslagsvis detsamma som anvisats å riksstaten för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Besiktning av motorfordon* för budget-
året 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 100 000.

[38.] 2. **Registrering av motorfordon, förslagsanslag.** Förevarande anslag har för ett vart av budgetåren 1943/44—1946/47 anvisats med 1 000 kronor. Från anslaget skola bestridas huvudsakligen kostnaderna för instrument och andra handlingar, vilka avses i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 616) angående registerföringen av motorfordon och släpfordon, samt för blanketter angående körkort och trafik kort ävensom för besiktnings- och skatte-
skyltar för motorfordon och släpfordon.

I sin skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att en avsevärd inkomst beretts anslaget därigenom att medel, som deponerats vid utbekommande av skyltar av nyssnämnda slag och som icke erfordrats för återbetalning eller täckande av omkostnader, jämlikt meddelade bestämmelser tillförts anslaget. Efter registreringsvä-

sendets omläggning hade emellertid utgifterna överstigit inkomsterna för budgetåren 1943/44, 1944/45 och 1945/46 med omkring 16 000 kronor, 17 000 kronor respektive 96 000 kronor. Den stora belastningen på anslaget under sistförflutna budgetåret sammanhänge med den omfattande registrering av nya och avregistrerade motorfordon, som inträffat efter slopandet av bensinransoneringen och som medfört behov av omfattande nyanskaffning av registerskåp för länsstyrelserna, blanketter för bilregistren, besiktnings- och skatteskyltar m. m. Då det vore troligt, att den tillväxt av motorfordonsbeståndet och vägtrafiken, som nu ägde rum, komme att fortsätta även framdeles ehuru möjligen i något avtagande tempo, syntes det vara motiverat, att nu ifrågavarande anslag anvisades med belopp, som bättre svarade mot den verkliga belastningen än vad som hittills varit fallet.

Styrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 100 000 kronor.

Departements-
chefen.

Enligt vad jag vid beredningen av denna anslagsfråga inhämtat ha de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna belastningarna utgjort de belopp, varmed styrelsens utgifter under angivna budgetår överstigit de anvisade anslagen, medan hänsyn icke tagits till de inkomster som influtit på anslaget. Enligt budgetredovisningarna ha i själva verket under budgetåren 1943/44—1945/46 utgifterna på anslaget överstigit inkomsterna med allenast omkring 2 800 kronor, 2 000 kronor och 16 300 kronor, och under nästa budgetår kunna inkomsterna på anslaget antagas komma att täcka utgifterna till större del än under det sistförflutna budgetåret. Med hänsyn härtill anser jag mig i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande belastningen av anslaget böra förorda, att detsamma jämväl för nästa budgetår anvisas med 1 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 000.

[39.] 3. **Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** Till bidrag till vissa kommunikationsändamål anvisades för vart och ett av budgetåren 1941/42—1944/45 ett reservationsanslag av 25 000 kronor. För budgetåret 1945/46 anvisades 100 000 kronor, och för innevarande budgetår är anslaget upptaget med 150 000 kronor. Anslagets ökning från 100 000 till 150 000 kronor har föranletts av framställning från 1945 års skärgårdsutredning.

Den huvudsakliga användningen av anslaget har bestått i bidrag till uppehållet av vissa båtförbindelser. Till en del av dessa utbetalade vägdistrikten på sin tid bidrag. Sedan viss utvidgning av anslagets användningsområde medgivits av Kungl. Maj:t, kan från detta anslag bidrag numera utgå till följande ändamål:

avlönande av åborna å fjällstugor vid vissa kommunikationsleder i Norrland,

bro eller annan anordning för vägs framdragande över isränna, vissa istandsättningsarbeten vid fjällstugor å färdleden mellan Karesuando kyrkby i Norrbottens län och Skibotten i Norge samt vid Strimasunds fjällstuga,

vissa anordningar för beredande av skjuts och härbärge åt resande, vilka bidrag tidigare utgått av anslag för bidrag till skjutsentreprenader m. m., drift och underhåll av viss ångbåts- och motorbåtstrafik samt vissa passbåtsförbindelser,

vissa telefonabonnemang samt

ordnande och underhåll av vissa enskilda vägförbindelser, såsom vägförbindelser över näs mellan sjöar, där båttrafik uppehålls med bidrag från detta anslag, vintervägar till enstaka gårdar, som sommartid hava statsunderstödd båtledstrafik, samt broförbindelser å vägar, som användas under förfallstider.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 oktober 1946 anfört, att — under förutsättning att det belopp av 50 000 kronor, varmed anslaget ökats innevarande budgetår på grund av framställning från 1945 års skärgårdsutredning, bleve taget i anspråk — behållningen å anslaget vid budgetårets utgång icke torde vara nämnvärt större än som motsvarade utlovade bidrag. Erforderligt belopp till de ändamål, för vilka styrelsen hade att avgiva förslag till anslagsäskande, syntes därför böra beräknas enbart under hänsynstagande till den årliga förbrukningen av bidragsmedel. Till bidrag till båtleder utginge för närvarande ett sammanlagt belopp av cirka 60 000 kronor årligen. Till övriga ändamål av nu ifrågavarande art syntes ett belopp av cirka 40 000 kronor böra stå till förfogande, varigenom sammanlagt 100 000 kronor skulle erfordras för nu angivna ändamål.

Styrelsen — som säger sig icke ha kunnat taga hänsyn till huruvida kostnaderna för de åtgärder, som kunde komma att föreslås av 1945 års skärgårdsutredning, borde upptagas med annat belopp än det, som anvisats för innevarande budgetår — föreslår, att härför beräknas 50 000 kronor även för budgetåret 1947/48.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att anslaget för budgetåret 1947/48 anvisas med 150 000 kronor.

1945 års skärgårdsutredning har i skrivelse den 23 oktober 1946 hemställt, att i riksstatsförslaget för nästa budgetår anslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål måtte upptagas med allenast beräknat belopp. Närmare beräkningar rörande anslagsbehov under denna rubrik komme att framläggas i utredningens blivande betänkande.

Från anslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål ha under budgetåret 1945/46 och under innevarande budgetår bestritts bland annat vissa utgifter för ordnande av sjötrafiken i skärgårdarna. Då det framtida medelsbehovet för angivna ändamål är beroende av de undersökningar, som pågå inom 1945 års skärgårdsutredning, finner jag mig böra förorda, att an-

Departements-
chefen.

slaget, i avbidan på slutligt förslag från utredningens sida, upptages med allenast beräknat belopp, förslagsvis 150 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
 riksdagen förelagd, till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål*
 för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservations-*

anslag av kronor 150 000.

[40.] 4. **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget, vilket avräknas mot automobilskattemedlen, är för innevarande budgetår anvisat med 74 700 kronor.

Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens biltrafiknämnd (statsliggaren s. 399). Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för biltrafiknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	29 800
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	39 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 300

Summa kronor 74 700.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 april 1942, den 11 maj 1945 och den 10 maj 1946 meddelat bestämmelser om dispositionen av anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Enligt dessa bestämmelser bestridas från posten *dels* arvoden till biltrafiknämndens ordförande, ledamöter och suppleanter, *dels* arvode till kanslichefen hos nämnden, *dels* ock ersättning med tillhopa högst 2 000 kronor till sakkunniga, vilka jämlikt 9 § instruktionen för nämnden kunna komma att tillkallas. Ordföranden, ställföreträdaren för ordföranden samt ledamot äga åtnjuta årligt arvode med respektive 3 000, 1 800 och 1 200 kronor. Arvodet till kanslichefen utgår med ett belopp av för år räknat 15 660 kronor. För kanslichefsbefattningen skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 10 - 15 §§, 19 § 1 mom. och 20 § 1 mom. första stycket samt — därest till innehavare av befattningen utses tjänsteman, som är underkastad civila avlöningsreglementet eller 1 avd. civila icke-ordinariereglementet — jämväl 23 § civila icke-ordinariereglementet, därvid befattningshavaren skall anses tillhöra 30 lönegraden 30 löneklassen.

För att sätta Kungl. Maj:t i tillfälle att vidtaga den reglering av arvodena till nämndens ordförande, ledamöter och suppleanter som kunde finnas skälig ävensom för att bereda Kungl. Maj:t möjlighet att vid behov träffa anstalter för personalförstärkning inom nämnden hava posterna Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för innevarande budgetår upptagits med be-
 teckningen förslagsvis.

I skrivelse den 23 augusti 1946 har *statens biltrafiknämnd* hemställt om anslag för nämndens verksamhet under budgetåret 1947/48.

Biltrafiknämnden har inledningsvis meddelat, att ehuru bristen på bilgummi under dittills tilläandagången del av år 1946 och allt fortfarande föranlett bibehållandet av vissa inskränkningar i fråga om den yrkesmässiga lastbilstrafiken — räjongbegränsningen kvarstode sålunda alltjämt — hade ökningen i biltrafiknämndens arbetsbörda i jämförelse med samma tidsperiod 1945 varit utomordentligt stor. Sålunda hade antalet inkomna ärenden angående beställningstrafik för godsbefordran under januari — juli 1946 uppgått till 3 950 mot 611 under samma tid 1945. Antalet diarieförda ärenden av annan art än beställningstrafikärenden — s. k. A-ärenden — utgjorde under samma tidsperioder 459 respektive 292. Motsvarande siffror för antalet till nämnden från länsstyrelser och polismyndigheter insända avskrifter av tillståndsbevis, vilka granskats hos nämnden, utgjorde 8 382 respektive 3 722. Nämnden beräknade, att arbetsbördan under budgetåret 1947/48 komme att än ytterligare stegras.

Biltrafiknämnden anför härefter, att den högst avsevärda ökning i arbetsbördan, som sålunda redan inträtt och beräknades ytterligare inträda, enligt nämndens mening vore av beskaffenhet att föranleda en omprövning redan innevarande år av utgående ersättning till nämndens ordförande och ledamöter ävensom ersättare. Nämnden hade dock icke velat själv framlägga något förslag i fråga om storleken av ifrågavarande arvoden utan hemställde, att Kungl. Maj:t måtte fastställa de arvoden, som med hänsyn till nämndens arbetsuppgifter kunde anses skäliga.

Beträffande medelsbehovet för avlöning till icke-ordinarie personal under budgetåret 1947/48 har nämnden till en början framhållit, att ökningen av nämndens arbetsbörda föranlett en ökning av kansliets personal. Vidare hade kanslipersonalen — såväl de till övertid ersättning berättigade som de med föredragning och beredning av ärenden sysselsatta — måst i stor omfattning arbeta utöver reguljär tjänstetid.

Vad angår den arvodesavlönade befattningen såsom kanslichef har nämnden — liksom i fjolårets *petita* — hemställt att befattningen måtte upptagas i lönegraden Eo 30.

Nämnden har vidare, under hänvisning till propositionen 1940: 115, hemställt, att en tjänst såsom byråinspektör i 28 lönegraden måtte nyinrättas. Enligt nämndens uppfattning torde inrättandet av denna tjänst bliva oundgängligen erforderligt, sedan biltrafiken kommit i gång under fredsmässiga förhållanden.

Den hos nämnden anställda byråsekreterare och amanuenspersonalen, för vilken medel beräknats i avlöningsstaten, utgjordes, fortsätter nämnden, av en förste byråsekreterare i Eo 24, en byråsekreterare i Eo 21 och en förste amanuens i Eo 18. Härutöver hade anställts två amanuenser i Eo 16 och två arvodesavlönade halvtidsamanuenser. För närvarande vore förutom kanslichefen såväl förste byråsekreteraren som byråsekreteraren föredragande i s. k. A-ärenden. Enligt nämndens mening syntes emellertid

tjänster, förenade med föredragningsskyldighet av den omfattning och den kvalificerade art, som nu ifrågakomme för förste byråsekreterare och byråsekreterare, böra vara placerade i 26 lönegraden. Nämnden räknade med att, förutom kanslichef och byråinspektör, tre förste byråsekreterare komme att bli sysselsatta med föredragning av kvalificerad art, därav en för ärenden angående taxefrågor. Föredragning såväl inför nämnden in pleno som inför ordföranden hade förutom av förste byråsekreteraren och byråsekreteraren i stor omfattning utförts av amanuenser med placering i lönegrad Eo 18 och Eo 16. Det syntes nämnden uppenbart, att tjänster med vilka vore förenade föredragningsskyldighet icke borde vara placerade så lågt som i dessa lönegrader. Nämnden, som tillika ansåge erforderligt, att såsom föredragande i taxeärenden funnes såväl förste byråsekreterare som byråsekreterare, hemställde med hänsyn till nu anförda förhållanden om inrättande av en ny byråsekreterartjänst i lönegrad Eo 21. Härutöver erfordrades för övrigt arbete å nämndens kansli en befattning som förste amanuens och två som amanuenser.

Nämndens biträdespersonal omfattade — förutom en kontorist i Eo 9, ett kanslibitråde i Eo 7, ett kontorsbiträde i Eo 4 och två skrivbiträden i Eo 2, för vilken personal medel beräknats i avlöningsstaten — ytterligare ett kontorsbiträde och fyra skrivbiträden. Ersättning för övertidsarbete samt till skrivbyråer och extra skrivbiträden hade dessutom utbetalats. Då det vore av stor vikt att största möjliga del av kontors- och skrivearbetet utfördes av befattningshavare anställda hos nämnden, ville nämnden föreslå, att i avlöningsanslaget beräknades ersättning till ännu ett kontors- och ett skrivbiträde för nämndens nuvarande arbetsuppgifter samt ett kontorsbiträde för det särskilt med taxespörsmål sammanhängande arbetet.

Till vikariats- och övertidsersättningar samt för avlöning av vaktpersonal och tillfälligt anställd personal har nämnden beräknat ett från 5 000 kronor till 10 000 kronor förhöjt belopp bliva erforderligt. På grund av svårigheten att med någon grad av visshet beräkna behovet av arbetskraft för kansliets räkning under budgetåret 1947/48 hemställer nämnden till slut, att såväl posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, som posten Avlöningar till icke-ordinarie personal jämväl för budgetåret 1947/48 upptagas såsom förslagsvis beräknade.

I anslutning till det anförda beräknar nämnden medelsbehovet under posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 14 800 kronor. Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslås höjd till 120 000 kronor. Slutligen beräknar nämnden för Rörligt tillägg ett belopp av 18 000 kronor.

Över biltrafiknämndens framställning ha utlåtanden avgivits av allmänna lönenämnden den 20 september 1946 och av statskontoret den 23 september 1946.

Allmänna lönenämnden har förklarat sig icke vilja motsätta sig, att kanslichefsbefattningen överfördes till extra ordinarie stat. Efter en sådan om-

bildning borde innehavaren av befattningen ej längre benämnas kanslichef utan — förslagsvis — byråchef. Lönenämnden ställde sig tveksam rörande nödvändigheten av att nu på en gång genomföra en så omfattande utbyggnad av nämndens kansliorganisation, som i ärendet föreslagits.

Beträffande befattningarna i sekreterargraderna ansåge lönenämnden tillräckligt att — med bibehållande av den nuvarande förste byråsekreterartjänsten — inrätta en dylik tjänst i Eo 26 samt ytterligare två byråsekreterarbefattningar i Eo 21. I övrigt hade framställningen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Statskontoret har ansett det allttjämt vara förenat med vissa svårigheter att bedöma storleken av den arbetsbörda, som framdeles kunde komma att åvila nämnden. Den avsevärda ökning av antalet ärenden, som inträtt från och med sista kvartalet 1945, kunde nämligen delvis vara temporär och föranledd av en tillfällig anhopning av ärenden i samband med att flytande motorbränsle åter kunnat erhållas. Även om skäl kunde anföras för någon höjning av arvoden till nämndens ordförande och ledamöter, ansåge dock statskontoret, att nuvarande arvodesbelopp borde i avvaktan på utvecklingen utgå med oförändrade belopp jämväl under nästkommande budgetår. Statskontoret kunde icke heller förorda den avsevärda ökning av den mera fast anställda personalen som föreslagits. Det ökade personalbehovet torde därför även under nästkommande budgetår böra i avvaktan på utvecklingen på förevarande område tillgodoses med personal i icke pensionsberättigad anställning. I enlighet härmed torde även löneställningen för nämndens kanslichef böra bibehållas i arvodesanställning under nästkommande budgetår. I övrigt hade framställningen icke föranlett något uttalande från statskontorets sida.

Under år 1946 har biltrafiknämndens arbetsbörda ökat avsevärt. Antalet ärenden har vissa månader varit 7 à 8 gånger större än under motsvarande tid år 1945. Denna ökning av verksamheten har medfört, att Kungl. Maj:t i anledning av framställningar från nämnden medgivit nämnden att överskrida den i avlöningsstaten upptagna delposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för att möjliggöra nyanställning av ytterligare erforderlig personal.

Innan jag närmare ingår på personalfrågorna torde jag få erinra om att arvoden till biltrafiknämndens ordförande, vice ordförande och ledamöter alltsedan nämndens tillkomst varit oförändrade och att de på sin tid bestämts med hänsyn till då rådande förhållanden på biltrafikens område. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har med hänsyn härtill erhållit beteckningen förslagsvis, och det har förutsatts att Kungl. Maj:t skulle äga att, om förhållandena därtill föranledde, höja arvoden. Genom beslut den 20 december 1946 har Kungl. Maj:t på grund av detta bemyndigande från och med den 1 januari 1947 höjt arvoden för nämndens ordförande från 3 000 kronor till 4 500 kronor, för vice ordföranden från 1 800 till 2 400 kronor samt för envar av övriga fem ledamöter från 1 200 kronor till 1 500 kronor. I detta sammanhang ha även

Departements-
chefen.

ersättningarna till suppleanter för ledamöterna höjts något. Jag förordar att medel för ändamålet från och med nästa budgetår inräknas i anslagsposten. Denna bör alltjämt bibehålla beteckningen förslagsvis.

Vad angår nämndens icke-ordinarie personal tillstyrker jag, att kansli-chefstjänsten inplaceras i lönegraden Eo 30. Tjänstebestämmningen bör i samband härmed ändras till byråchef. Frågan om inrättande av en byråinspektörstjänst anser jag böra tills vidare anstå. Denna fråga bör emellertid upptagas till förnyad prövning vid den tidpunkt då statens trafikkommission kan komma att avveckla sin verksamhet. För biltrafiknämndens nuvarande behov erfordras ytterligare en föredragandetjänst, vilken bör inrättas såsom förste byråsekreterare i lönegraden Eo 26. Jag finner däremot ej anledning att för närvarande tillstyrka uppflyttning av en förste byråsekreterare från Eo 24 till Eo 26. Frågan om inrättande av ytterligare två föredragandetjänster för taxeärenden anser jag tills vidare böra anstå. Därest under nästa budgetår priskontrollnämndens avdelning för sådana ärenden skulle komma att avvecklas, bör emellertid biltrafiknämndens avlöningsanslag få överskridas för att möjliggöra anställande hos nämnden av en förste byråsekreterare och en byråsekreterare, båda i arvodesanställning. Antalet amanuenser bör ökas med 3. Behovet av biträdespersonal bör kunna tillgodoses genom anställande av ytterligare 5 kontors- eller skrivbiträden utöver dem, för vilka medel beräknats i 1946 års statsverksproposition. Vid bifall till vad jag här förordat skulle biltrafiknämndens icke-ordinarie personal under nästa budgetår komma att utgöras av 1 byråchef i Eo 30, 1 förste byråsekreterare i Eo 26 och 1 i Eo 24, 1 byråsekreterare i Eo 21, 1 förste amanuens och 3 amanuenser ävensom 1 kontorist, 1 kanslibitråde samt 8 kontors- eller skrivbiträden. För vikariatsersättningar m. m., däri inbegripet ersättning till vaktmästare, bör beräknas ett från 5 000 till 6 000 kronor förhöjt belopp.

Jag övergår nu till anslagsberäkningen.

Från posten *Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, kommer vid bifall till vad jag i det föregående förordat att bestridas — förutom arvoden till sakkunniga och suppleanter, vilka arvoden liksom hittills kunna beräknas till sammanlagt 4 000 kronor — allenast arvoden till nämndens ordförande, vice ordförande och ledamöter. Sistnämnda arvoden belöpa sig efter den av mig förordade höjningen till 14 400 kronor. I enlighet härmed bör posten uppföras i staten med 18 400 kronor.

Posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* har för innevarande budgetår uppförts med 39 600 kronor. Den av mig förordade utökningen av personalorganisationen kan beräknas medföra en ökad belastning å posten med omkring 48 900 kronor. Regleringen av befordringsgången för amanuens- och biträdespersonal bör medföra en uppräknings av posten med 1 900 kronor. Slutligen kommer den allmänna löne regleringen att medföra en ökning med cirka 50 000 kronor. I enlighet härmed bör posten upptagas med (39 600 + 48 900 + 1 900 + 50 000) 140 400 kronor.

Posten *Rörligt tillägg* bör upptagas med 8 200 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma kommer i enlighet med det anförda att uppgå till (18 400 + 140 400 + 8 200) 167 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens biltrafiknämnd uppföra ytterligare följande tjänster, nämligen 1 byråchef i Eo 30 och 1 förste byråsekreterare i Eo 26;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat	Kronor.
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinare personal, <i>förslagsvis</i>	140 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 200

Summa kronor 167 000;

dels ock till Statens biltrafiknämnd: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 167 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[41.] 5. **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget, som avräknas mot automobilskattemedlen, är för budgetåret 1946/47 anvisat med 19 500 kronor. Genom brev den 10 maj 1946 har Kungl. Maj:t med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1946/47 fastställt omkostnadsstat för biltrafiknämnden (se statsliggaren s. 399).

I sin skrivelse den 23 augusti 1946 har *statens biltrafiknämnd* hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår.

Beträffande posten sjukvård m. m. föreslår nämnden en uppräknings från 500 kronor till 1 000 kronor. Nämnden anholder vidare, att beloppet för Reseersättningar uppräknas från 6 000 kronor till 7 000 kronor. Ökningen föranledes därav, att resor i större omfattning erfordrades för fullgörande av ett flertal utredningsuppdrag samt för överläggningar med föreståndarna för länscentraler och lastbilcentraler. I och med att den nuvarande trafikregleringen avvecklades, komme därjämte inspektionsresor att bli erforderliga. Expensposten föreslås med hänsyn till ökningen av arbetsuppgifterna och personalen samt den därav föranledda utvidgningen av lokalerna för nästa budgetår höjd med 12 000 kronor, varav 1 500 kronor för ökade kostnader för bränsle, lyse och vatten samt 10 500 kronor för ökade övriga expenser.

I utlåtande den 23 september 1946 har *statskontoret* förklarat biltrafiknämndens framställning i förevarande del icke föranleda något uttalande från ämbetsverkets sida.

Mot biltrafiknämndens förslag om uppräknings av posten Sjukvård m. m. med 500 kronor har jag icke funnit anledning till erinran. Den i expensposten ingående delposten till Övriga expenser torde med hänsyn till den

Departements-
chefen.

ökade omfattningen av nämndens verksamhet böra höjas med förslagsvis 6 000 kronor. Övriga i omkostnadsanslaget ingående poster torde under nästa budgetår kunna bibehållas vid oförändrade belopp. I enlighet härmed skulle omkostnadsanslaget för budgetåret 1947/48 behöva anvisas med (19 500 + 500 + 6 000) 26 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 26 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[42.] 6. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Till bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande anvisades för budgetåret 1945/46 ett anslag av 80 000 kronor. Vidare anvisade riksdagen för samma budgetår, med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition 1946: 163 (bilaga 5, punkten 1) därom framlagda förslag, till bidrag till 1946 års trafiksäkerhetskampanj ett anslag av 175 000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget till nationalföreningen anvisat med 80 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I skrivelse den 5 oktober 1946 har *nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* hemställt om anslag för nästa budgetår med 250 000 kronor. Beloppet fördelar sig enligt föreningens petita på följande ändamål.

	Kronor
Administration och centralt bedriven verksamhet	40 000
Kontorskostnader, hyra, städning, lyse, telefon, porto m. m.	20 000
Allmän propaganda i städer och på landsbygden	80 000
Åtgärder till stöd för den obligatoriska trafikundervisningen.....	50 000
Trafikundervisning bland folkskollärare	10 000
Kursverksamhet för seminarielärare	5 000
Instruktionsverksamhet bland polismän	10 000
Kurs för militärer	10 000
3 månaders kurs för utbildning av körskoleinstruktörer	10 000
Diverse utgifter	15 000
	Summa kronor 250 000.

Över föreningens framställning har utlåtande den 30 oktober 1946 avgivits av 1945 års *trafiksäkerhetskommitté*.

Kommittén har inledningsvis erinrat om den på kommitténs förslag igångsatta 1946 års trafiksäkerhetskampanj, vari nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande deltagit genom att handhava verksamheten såvitt avsåg allmänna undervisningsanstalter och bilskolor. Det förtroende för upplysnings- och propagandaarbete, som trafiksäkerhetskommittén haft redan innan kampanjen igångsattes, hade genom de av kampanjen vunna erfarenheterna bekräftats. Vid den planläggning av trafiksäkerhetsarbetet på längre sikt, som kommittén jämlikt sitt uppdrag hade att utföra, räknade kommittén därför med att denna

gren av trafiksäkerhetsarbetet borde ges större utrymme och resurser än tidigare varit fallet. Detta arbete syntes medföra så goda resultat, att de flera gånger om uppvägs de utgifter, som arbetet betingade.

Kommittén har förklarat sig i princip tillstyrka, att medel för fortsatt upplysnings- och propagandaverksamhet ställdes till förfogande för budgetåret 1947/48. Det av nationalföreningen föreslagna beloppet syntes av föreliggande behov väl motiverat, och det borde, om det utfylldes med bidrag från andra håll, kunna vara ägnat att möjliggöra ett fruktbringande arbete.

Kommittén meddelar slutligen, att kommittén för närvarande övervägde huru trafiksäkerhetsarbetet i framtiden borde vara organiserat, vilka organ som härutinnan skulle vara verksamma och vilka huvuduppgifter, som borde angripas. Kommittén vore ännu icke färdig med sitt ställningstagande till dessa frågor men vore beredd att avgiva detaljerat förslag om dispositionen av det tänkta anslaget i så god tid, att särskild proposition i ämnet kunde framläggas för 1947 års riksdag.

Kommittén hemställer att vid uppgörande av riksstatförslaget för nästa budgetår ett belopp av 250 000 kronor måtte beräknas för upplysningsverksamhet m. m. på trafiksäkerhetens område och att särskild proposition måtte framläggas till 1947 års riksdag angående de närmare grunderna för anslagets disposition.

I avbidan på de förslag, som i början av år 1947 torde komma att framläggas av 1945 års trafiksäkerhetskommitté, synes förevarande anslag böra i riksstatförslaget upptagas med allenast beräknat belopp. Då jag sålunda icke nu är beredd att taga ståndpunkt till frågan om anslagets storlek, vill jag föreslå, att för ändamålet tills vidare beräknas samma belopp som för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-
va riksdagen förelagd, till *Bidrag till nationalföreningen för trafik-
säkerhetens främjande* för budgetåret 1947/48 be-
räkna ett anslag av kronor 80 000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

I 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln s. 119 o. f.) framlades ett av riksdagen sedermera bifallet förslag till omorganisation av dåvarande statens meteorologisk-hydrografiska anstalt. Förslaget var grundat på ett av f. d. generaldirektören C. G. O. Malm i egenskap av särskilt tillkallad utredningsman framlagt förslag, vilket innebar i huvudsak en ökning av antalet tjänstemän vid anstalten, förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare vid såväl anstalten som dess lokala organ, upprättande av en undervisningsanstalt för utbildning av militärmeteorologer och av annan meteorologisk personal, uppförande av särskilt riksstatsanslag för anordnande av aerologiska stationer samt anvisande av höjda anslag till observatörer, telegramkostnader m. m., underhåll av stationer m. m. samt övriga omkostnader ävensom ersättande av anstaltens styrelse med ett råd. Utredningsmannen hade i fråga om personalorganisationen vid anstalten sammanställt en plan, representerande det mål, till vilket man borde sträva för att få till stånd en anstalt, som kunde göra landet och dess näringsliv största möjliga gagn. Denna plan, av utredningsmannen benämnd utvecklingsplanen, hade emellertid ansetts kunna genomföras endast successivt, beroende i första hand på bristande tillgång på kvalificerade arbetskrafter.

Den nya organisationen trädde i kraft den 1 juli 1945, varvid meteorologisk-hydrografiska anstalten överflyttades från jordbruksdepartementets till Kommunikationsdepartementets förvaltningsområde och anstaltens namn ändrades till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Den 29 juni 1945 utfärdade Kungl. Maj:t instruktion för institutet.

De till institutets verksamhet för innevarande budgetår anvisade anslagen, vilka beräknats i enlighet med Kungl. Maj:ts i 1946 års statsverksproposition och propositionen 1946: 240 framlagda förslag, ha möjliggjort en ytterligare utökning av institutets verksamhet, främst på den allmänna prognostjänstens och flygväderlekstjänstens områden. Därjämte ha vissa löneställnings- och ersättningsfrågor vid institutet vunnit sin lösning.

[43.] 1. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar, förslagsanslag.** Institutets avlöningsanslag är för innevarande budgetår anvisat med 720 000 kronor.

Genom beslut den 7 juni 1946 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1946/47, för institutet fastställt *dels* personalförteckning (se statsliggaren s. 400 o. f.), *dels* och följande

Avlöningsstat.		Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		277 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal		355 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		88 000
		Summa kronor 720 000.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* gjort framställning om anvisande av anslag för institutets verksamhet under budgetåret 1947/48.

Jag kommer till en början att lämna en redogörelse för vad institutets framställning samt däröver av statskontoret den 16 september 1946 och av allmänna lönenämnden den 1 oktober 1946 avgivna utlåtanden innehålla angående personalbehovet å institutets olika avdelningar m. m. Beträffande innehållet i den förenämnda, av f. d. generaldirektören Malm upprättade utvecklingsplanen för institutet torde jag få hänvisa till vad därom i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln s. 128 o. f.) anförts.

Allmänna avdelningen.

Kameral-, kassa- och registratorskontoret. På detta kontor tjänstgöra, enligt vad *institutet* meddelat, för närvarande, förutom kamreraren, 1 registrator å övergångsstat, vilken befattning efter innehavarens avgång skall utbytas mot en befattning såsom kansliskrivare i A 11, 1 kanslibitråde i Eo 7, 1 kontorsbiträde i Eo 4 samt 1 tillfälligt anställt kontorsbiträde.

Institutet har ansett, att för arbetet å kontoret skulle under nästa budgetår erfordras viss ytterligare personal, nämligen 1 kansliskrivare i Eo 11, vilken skulle övertaga en del av registratorns nuvarande göromål, samt 1 kontorsbiträde i Ex 4. Därjämte hemställer institutet, att ett arvodesbelopp av 800 kronor till avlönande av semestervikarie för kamreraren måtte inräknas i icke-ordinarieposten. Till stöd för dessa förslag har institutet anfört i huvudsak följande.

Registratorn (kansliskrivaren) har att ombesörja göromålen såsom registrator, kassör och räkenskapsförare. Det må framhållas, att vid rikets allmänna kartverk, vilket innevarande budgetår har blott obetydligt större medelsomslutning än institutet, äro dessa göromål uppdelade på två befattningshavare, en registrator och en kassör, båda i A 11. Den förestående utvidgningen av verksamheten vid institutet gör det nödvändigt att de göromål, som nu åligga registratorn (kansliskrivaren), fördelas å två befattningshavare. Ett ytterligare skäl härför utgör den ökning i kassagöromålen, som torde komma att uppstå genom den beslutade omläggningen av skatteuppbörden. Från och med nästa budgetår bör därför en ny befattning såsom kansliskrivare inrättas vid allmänna avdelningen, tills vidare såsom extra ordinarie i lönegrad Eo 11. Mellan registratorn och den extra ordinarie kansliskrivaren avses arbetet fördelat så, att den ene tjänstgör såsom kassör och räkenskapsförare och den andre ombesörjer de egentliga registratorsgöromålen. Den nuvarande biträdespersonalen bör utökas med ett kontorsbiträde i Ex 4, då stadigvarande behov härav redan innevarande år föreligger och fortsatt ökning av biträdesgöromålen kan väntas. Innevarande budgetår hava medel icke beräknats för semestervikarie åt kamreraren. Det alltmer ökande behovet av kvalificerad administrativ arbetskraft gör det emellertid nödvändigt att ständigt hava tillgång till kameralt skolad tjänsteman. Då lämplig tjänsteman vid institutet icke finnes att tillgå för vikariatsförordnande, måste vikarie anskaffas från annat håll. För arvode åt semestervikarie torde därför böra beräknas ett belopp av 800 kronor.

Statskontoret har förklarat sig icke kunna tillstyrka, att en kansliskrivarbefattning i lönegrad Eo 11 inrättades. Ämbetsverket har vidare ifrågasatt om

ej registratorsgöromålen kunde skötas av ett kontorsbiträde under överinseende av den ordinarie kansliskrivaren.

Biblioteket. *Institutet* har föreslagit, att för vården av biblioteket, vilken uppgift nu åvilade ett kanslibiträde, skulle anställas en fackutbildad, med arvode enligt 25 löneklassen avlönad biblioteksman med deltidstjänstgöring samt ett kontorsbiträde i Ex 4. Till stöd för sitt förslag har institutet anfört bland annat följande.

Biblioteket omfattar nu 14 280 volymer, vilka upptaga omkring 590 hyllmeter. Varje år tillkomma under normala förhållanden omkring 10 hyllmeter. Den genomsnittliga utlåningen under ett år uppgår till omkring 1 000 volymer. Antalet av institutets reguljära bytesförbindelser var under sista året före kriget 400. De avhandlingar, som institutet trycker i sina meddelanden, distribueras i upplagor om 600—800 exemplar. För biblioteksgöromålen finnes nu endast tillgång till ett kanslibiträde, som även sköter försäljning och distribution av institutets publikationer, ombesörjer infordrande av anbud å tryckning, för journaler över tryckningsverksamheten och granskar räkningar å tryckning. Med den omfattning, som nu tillkommer bibliotekets verksamhet, är denna arbetskraft otillräcklig. Översyn och ledning av katalogisering samt inventering av ett så stort bibliotek kräver i viss utsträckning tillgång till personal, fackutbildad för ett biblioteks skötsel. Även det rena rutinarbetet ställer ökade anspråk på arbetskraft.

Statskontoret har ej funnit erforderligt, att en fackutbildad biblioteksman stadigvarande knötes till institutet. Åtminstone tills vidare torde behovet av fackkunnig arbetskraft kunna tillgodoses genom tillfälligt anlitande av lämplig biblioteksman.

Allmänna lönenämnden anser, att, därest den föreslagna befattningen som deltidanställd bibliotekarie funnes böra inrättas, det begärda arvodet vore väl högt i betraktande av den ersättning, som utginge exempelvis till bibliotekarien vid veterinärhögskolan. Enligt nämndens mening borde arvodet bestämmas till högst 3 000 kronor för år. Nämnden ville emellertid ifrågasätta, om det icke vore lämpligare att för skötseln av biblioteket anställa en biblioteksassistent med uteslutande uppgift att handhåva biblioteksgöromålen. Biblioteket syntes ej vara av den omfattningen, att icke en heltidstjänsteman med viss biblioteksteknisk utbildning kunde handhåva samtliga biblioteksgöromål. Biblioteksassistenten torde i så fall böra uppföras i 11 lönegraden, tills vidare med placering på extra ordinarie stat.

Vakttjänsten. *Institutet* har föreslagit inrättande av en tjänst såsom expeditionsvakt i Eo 5 och såsom skäl härför anfört, att personalen vid vakttjänsten fått ökat arbete, i synnerhet med tryckningen av blanketter för flygväderlektjänsten och av undervisningsavdelningens kompendier m. m., varför redan föregående budgetår tillfällig arbetshjälp måst stadigvarande anlitas för tryckningsverksamheten.

Meteorologiska byrån.

Väderleksavdelningen. *Institutet* föreslår inrättande av en halvtidstjänst såsom föredragande i väderlektjänststärkningen med ett års-

arvode av 12 000 kronor. Med förslaget avses att till institutet knyta professorn C. G. Rossby såsom ledare för det vetenskapliga arbetet beträffande den allmänna väderlekstjänsten, när den nuvarande ledaren för detta arbete den 1 juli 1947 avgår ur institutets tjänst. Institutet har lämnat följande närmare motivering för sitt förslag.

Den allmänna väderlekstjänstens vetenskapliga ledning, i vilken särskilt ingått granskning och uppsikt över de synoptiska kartornas analys, har under senare år ålegat förste statsmeteorologen Bergeron, vilken genom sin vetenskapliga verksamhet, särskilt på den synoptiska meteorologiens område, varit synnerligen väl ägnad för detta uppdrag.

Bergeron tillträder den 1 juli 1947 professuren i meteorologi, särskilt väderlekslära, vid Uppsala universitet. Då utvecklingen av väderlekstjänsten, med hänsyn bland annat till flygverksamhetens krav, hör till institutets viktigaste uppgifter, synes det i hög grad önskvärt, att den kompetens, som institutet inom sig besitter på väderlekslärans område, erhåller en tillbörlig förstärkning vid Bergerons avgång från sin befattning vid institutet. En möjlighet härtill, vilken samtidigt skulle innebära en önskvärd och nära kontakt med den vetenskapliga verksamheten vid Stockholms högskola, synes erbjuda sig genom det inrättande från och med den 1 juli 1947 av en personlig professur vid högskolan för professor C. G. Rossby, varom riksdagen år 1946 fattat beslut. Institutet föreslår, att en arvdestjänst som föredragande i väderlekstjänst-ärenden inom institutet inrättas och att Rossby erhåller tillstånd förena denna sin tjänst med professorsbefattningen vid högskolan.

Allmänna lönenämnden uttalar med anledning av detta förslag, att det undandroge sig nämndens bedömande, huruvida den föreslagna anordningen vore av sådan betydelse för institutets verksamhet, att ett arvode av angivna storlek kunde anses motiverat.

Institutet har vidare, med förmälan bland annat, att institutet avsåge att under nästa budgetår införa en tidigare radioutsändning av väderleksrapporter, förordat inrättande av ytterligare en befattning såsom statsmeteorolog i A 23. I institutets skrivelse anföres härom:

Väderleksavdelningens arbete har efter krigsslutet tilltagit starkt i omfattning. Det meteorologiska observationsmaterialet från skilda stationer över norra hemisfären erhålles nu i full utsträckning, vilket innebär, att 800 à 900 stationsrapporter inkomma 8 gånger dagligen och skola införas på de synoptiska kartorna. Då den allmänna väderlekstjänsten i betydande omfattning måste betjäna såväl den militära väderlekstjänsten som de civila flygväderlekstjänsterna med översiktliga analyser av väderleksläget i fråga om det utländska kartmaterialet, och då kravet på omfattningen av dessa analyser i och med flyglinjernas utsträckning över vidare områden starkt ökat, har en betydande ansvällning av den allmänna väderlekstjänstens löpande verksamhet uppstått.

Från lantbrukshåll ha vid olika tillfällen framförts önskemål om en tidigare väderleksrapport än den som nu meddelas i rundradio kl. 8.10, och 1943 års rundradioutredning förordade i sitt betänkande den 9 januari 1946, att utsändning av en väderleksrapport förslagsvis kl. 6.30 skulle anordnas. I yttrande den 12 februari 1946 över nämnda betänkande tillstyrkte institutet anordnandet av en tidig väderleksutsändning, så snart förutsättningar härför föreligga.

Då det synes otvivelaktigt, att väderleksrapporternas betydelse för planläggning av arbeten och disposition av arbetskraft, särskilt inom jordbruket, skulle avsevärt ökas om prognoser kunde utfärdas så tidigt på morgonen, att arbetena ännu icke påbörjats, och då institutets möjligheter i detta avseende genom ökad tillgång på meteorologer synes komma att förbättras under budgetåret 1947/48, anser sig institutet böra beräkna, att en dylik tidig morgontjänst införas under kommande budgetår.

F. d. generaldirektören Malm beräknade, att vid fullt utvecklad plan skulle å meteorologiska byrån erfordras 6 statsmeteorologer. För närvarande finnas 5 statsmeteorologbefattningar inrättade. Med hänsyn till den i det föregående omförmälda utökningen av allmänna väderlektjänsten föreslår institutet, att ytterligare en befattning såsom statsmeteorolog i lönegraden A 23 inrättas från och med nästa budgetår.

Statskontoret yttrar med anledning härav, att ämbetsverket icke blivit övertygat om angelägenheten av att inrätta ytterligare en statsmeteorologbefattning för väderlektjänsten, då, enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, å väderleksavdelningen redan tjänstgjorde det antal statsmeteorologer, som förutsatts i den av f. d. generaldirektören Malm upprättade utvecklingsplanen, samt den föreslagna framflyttningen av väderleksrapporten i radio icke syntes medföra, att antalet observationsterminer komme att ökas.

Institutet har därjämte föreslagit, att tre kanslibiträdestjänster i Eo 7 måtte inrättas. Såsom motiv härför har anförts följande.

I riksdagens skrivelse nr 265/46 framhölls, att den kvinnliga väderlekspersonalens arbetsuppgifter torde vara sådana, att en närmare omprövning av denna personalgrupps ställning kunde vara befogad. Institutet anser för sin del, att — särskilt då någon compensation för natttjänstgöring icke nu lämnas — den personal, som har tjänstgjort i väderlektjänst under ett flertal år, bör erhålla större möjlighet att vinna befordran till kanslibiträdestjänst. Detta syftemål torde lämpligen kunna vinnas på det sätt, att de nu föreslagna nya biträdestjänsterna inrättas såsom kanslibiträdestjänster i Eo 7 och rekryteras från den nuvarande kontorsbiträdespersonalen. Antalet kontorsbiträden skulle sålunda vara oförändrat.

Under åberopande av den Malmska utvecklingsplanen uttalar *statskontoret*, att endast en av de tre biträdestjänsterna borde placeras i Eo 7.

Aerologiska avdelningen. En tillfällig förstärkning av arbetskrafterna på denna avdelning har genomförts under innevarande budgetår. Genom beslut den 16 augusti 1946 har Kungl. Maj:t sålunda medgivit, bland annat, att institutet finge tills vidare under budgetåret 1946/47 anställa för flygväderlektjänstens centralt utförda aerologiska arbeten 2 meteorologassistenter och 5 biträden med arvoden motsvarande lön enligt högst 12 respektive 4 löneklassen. Kostnaderna skola bestridas från förslagsanslaget till väderlektjänst för luftfarten.

Institutet har under hänvisning till de ökade krav, som bland annat i samband med utvecklingen av den internationella luftfarten ställdes på den aerologiska avdelningen, föreslagit, att personalen vid avdelningen från och med nästa budgetår måtte ökas med 2 statsmeteorologer i Eo 23, 1 meteorolog i

Eo 20, 1 meteorolog i Eo 18, 2 förste meteorologassistenter i Ex 15, 4 meteorologassistenter i Ex 12, 2 kanslibiträden i Eo 7 och 10 kontorsbiträden i Ex 4. I denna personal inginge de för innevarande budgetår jämlikt förenämnda beslut av den 16 augusti 1946 inrättade tjänsterna för 2 meteorologassistenter och 5 biträden.

Till närmare motivering av den föreslagna personalökningen har institutet anfört följande.

I f. d. generaldirektören Malms utredning beräknades behovet av personal för den aerologiska tjänsten till en förste statsmeteorolog och ett kontorsbiträde, vartill kom visst biträde av en meteorolog, som i övrigt skulle biträda i laboratoriet och vid fältmätningar. Då utredningen gjordes, förelågo ännu icke några närmare uppgifter rörande de utomlands gjorda erfarenheterna beträffande aerologiens praktiska utnyttjande, och förslaget avsåg därför närmast upptagande av viss forskningsverksamhet.

Redan i förra årets petitaskrivelse framhöll institutet, att stora framsteg gjorts beträffande aerologiens utnyttjande för såväl den allmänna prognostjänsten som flygväderlektjänsten. Av den då föreslagna och sedermera beviljade personalförstärkningen vid meteorologiska byrån voro 1 meteorolog och 1 kontorsbiträde avsedda för aerologisk tjänst. Därefter har institutet haft tillfälle att studera den aerologiska tjänstens utförande och resultat i England och U. S.A. Bearbetningen av de aerologiska uppstigningarnas resultat och deras utnyttjande för förutsägelser och varningsmeddelanden hava tydligt visat sig vara av fundamental betydelse för flygväderlektjänsten. Från den provisoriska internationella luftfartsorganisationens (PICAQ) sida hava därför nu vittgående krav ställts på den aerologiska tjänsten och dess samverkan med flygväderlektjänsterna. För att i möjlig mån tillgodose dessa krav placerades vid detta budgetårs ingång vid avdelningen, förutom ovan angiven, för densamma avsedd personal, även tillfälligt ett antal meteorologaspiranter.

Under nuvarande förhållanden har institutet ansett lämpligt att koncentrera insamlingen av aerologiskt material och dess bearbetning till institutet i nära anknytning till den allmänna väderlektjänsten. Från denna central meddelas analyserade höjdkartor och vissa andra bearbetningsresultat till flygväderlektjänsterna och den militära väderlektjänsten. Hittills hava analys och bearbetning av materialet från de högre luftlagren måst begränsas till i huvudsak en daglig observationstermin, och den personal, som nu är sysselsatt på avdelningen, är beräknad med hänsyn härtill. De krav som från den internationella luftfartsorganisationens sida ställas på den aerologiska tjänsten innebära emellertid, att analys och bearbetning måste utsträckas till minst två dagliga observationsterminer. En intensifiering av arbetet är även nödvändig, särskilt i fråga om bearbetningen av kartmaterialet. Vid varje observationstermin böra upprättas kartor för flera höjder än nu är fallet. Med hänsyn till luftfartens behov måste omfattande beräkningar med stöd av dessa kartor utföras rörande vindförhållandena i de högre luftlagren, särskilt över Nordatlanten, och även prognoser utföras rörande dessa förhållanden.

Instrumentavdelningen. De meteorologiska observationerna utföras i allt större utsträckning med hjälp av radioteknisk apparatur. *Institutet* har föreslagit, att för ledningen av det tekniska arbetet på hithörande område måtte inrättas en förste byråingenjörsbefattning i Eo 26 ävensom att för möjliggörande av ett ökat antal dagliga radiosonduppsändningar måtte inrättas två ytterligare laboratorieassistenttjänster i Eo 12. I institutets skrivelse anföres härom:

Instrumentavdelningen har till uppgift att handhava inköp, försäljning och utlåning, kontroll och kalibrering av institutets alla meteorologiska instrument samt föra förteckning över dessa. Den skall vidare utföra undersökningar i syfte att förbättra de nu använda instrumenttyperna och klarlägga olika felkällors inverkan. Därjämte utföras behövliga reparationsarbeten å vissa slag av instrument.

I den Malska utredningen beräknades för instrumenttjänst en personal av en statsmeteorolog och en laboratorieassistent. Därjämte avsågs att för mera krävande laboratoriearbeten visst biträde skulle erhållas av en meteorolog, som i övrigt skulle arbeta med strålnings- och andra fältmätningar och eventuellt biträda vid det aerologiska arbetet. I enlighet med den då föreliggande internationella planen upptogs i utvecklingsplanen två aerologiska stationer med vardera en radiosonduppsändning dagligen, men för den närmaste tiden upptogs endast den ena av dessa stationer.

Under innevarande budgetår skola sammanlagt fyra dagliga radiosonduppsändningar göras vid institutets tre aerologiska stationer, och i det följande föreslås, att under budgetåret 1947/48 sammanlagt sex dagliga uppsändningar skola göras vid dessa stationer. Arbetet med kalibrering och reparationer av radiosonder kommer härigenom att i mycket hög grad ökas, och institutet föreslår, att personalen förstärkes med två laboratorieassistenter i lönegrad Eo 12.

Meteorologiska observationer med hjälp av radioteknisk apparatur har på grund av de senaste årens utveckling kommit att intaga en mycket framträdande plats inom meteorologien. Detta gäller såväl observationer medelst radiosonder som radiovindmätningar, vilka kräva radioteknisk utrustning och i viss utsträckning radiotekniskt kunnig personal. De observationer över åskvädrens utbredning och förflyttning, för vilka institutet i annat sammanhang kommer att begära anslag, äro avsedda att utföras medelst förhållandevis dyrbar radioteknisk utrustning.

För sakkunnig ledning av radioteknisk personal, nödig kontroll och översyn samt för handläggning av ärenden rörande anskaffning av radioteknisk utrustning är institutet i behov av kvalificerad arbetskraft. Även för biträde vid planläggning och organisation av försök på detta område är sådan arbetskraft nödvändig. Institutet får därför föreslå inrättande av en förste byråingenjörsbefattning, tills vidare placerad i Eo 26, för handhavandet av dessa uppgifter.

Klimatavdelningen. *Institutet* har föreslagit, att avdelningens personaluppsättning måtte utökas med 1 förste meteorologassistent i Ex 15, 1 meteorologassistent i Ex 12 och 2 kontorsbiträden i Ex 4. Avdelningens kvalificerade personal skulle härigenom kunna befrias från vissa rutinmässiga göromål och därvid i ökad utsträckning kunna ägna sig åt den mångfald speciella utredningsuppdrag för näringslivets räkning, som föreläge men på grund av personalbrist icke för närvarande kunde mottagas i önskvärd utsträckning. Institutet anför härutinnan bland annat följande.

I f. d. generaldirektören Mals utredning beräknades för klimatavdelningen vid fullt utvecklad plan 1 förste statsmeteorolog, 1 statsmeteorolog, 1 meteorolog, 2 kanslibiträden samt 9 kontorsbiträden. Under innevarande budgetår tjänstgöra vid klimatavdelningen 1 förste statsmeteorolog, 1 statsmeteorolog, 1 meteorolog, 2 kanslibiträden och 10 kontorsbiträden. Då emellertid alla de högre kvalificerade tjänstemännen även i viss utsträckning måst tjänstgöra vid väderlekstjänsten för att där fylla oundgängliga behov av arbetskraft, har den effektiva arbetskraft, som stått klimatavdelningen till buds, praktiskt sett varit 1 meteorolog mindre än vad nu angivits.

I likhet med vad fallet är beträffande byråns övriga avdelningar, har klimatavdelningens arbeten genom de senaste decenniernas utveckling inom teknik och näringsliv vunnit ökad aktualitet. Krav på utredningar från avdelningens sida ställas nu bland annat från vattenkraftindustrin, lantbruket, sjöfarten och skogsbruket. Under senaste tid har avdelningen sålunda bland annat gjort utredningar rörande sjöregleringar, skördeförhållandenas samband med skilda klimatfaktorer och åskfrekvensernas geografiska fördelning över landet. Svenska sällskapet för antropologi och geografi har erhållit ett betydande statsanslag för utgivande av en atlas över Sverige, och framställning har gjorts om institutets medverkan bland annat i fråga om klimatuppgifter. Då ett tillfälle här erbjuder sig att göra resultaten av klimatavdelningens arbeten tillgängliga på ett för undervisning och näringsliv önskvärt sätt, synes det institutet vara av betydelse, att erforderlig medverkan från dess sida kan ske.

För närvarande är läget sådant, att klimatavdelningen icke blott saknar möjlighet att i önskvärd utsträckning påtaga sig ifrågasatta utredningsarbeten, utan även att en betydande eftersläpning i fråga om den rutinmässiga bearbetningen och publiceringen av observationer förefinnes på grund av de förhållanden, som rått under krigsåren.

En nackdel beträffande arbetsförhållandena vid avdelningen består däri, att högre kvalificerad arbetskraft måst användas för sådana relativt enkla uppgifter som kontroll av meteorologiska journaler och dagböcker samt inspektion av nederbördsstationer. Dessa uppgifter kunna nämligen icke anföras åt vanlig biträdespersonal, utan viss meteorologisk utbildning är nödvändig.

Statskontoret har påpekat, att de föreslagna befattningarna som förste meteorologassistent och meteorologassistent icke upptagits i den av f. d. generaldirektören Malm framlagda utvecklingsplanen.

Signalavdelningen. *Institutet* har föreslagit, att radioutsändningen av svenska väderleksobservationer för internationellt behov i fortsättningen skulle utföras med institutets egen personal, samt har för sådant och vissa andra ändamål beräknat en personalökning av 1 förste radiotelegrafist i Eo 14, 5 radiotelegrafister i Ex 12 och 6 kontorsbiträden i Ex 4. Följande närmare motivering för förslaget har lämnats av institutet.

Beträffande radioutsändningen av svenska väderleksobservationer för internationellt behov har institutet i underdånig skrivelse den 21 augusti 1946 hemställt om medgivande att med egen personal verkställa dels utsändningen av »Météo-Suède» över Karlsborgs radiostation dels regionalutsändningen för luftfarten från Bromma. Enligt uppgift från telegrafverket ställer sig denna anordning ekonomiskt fördelaktig för institutet, och den möjliggör en snabbar och säkrare expedition av observationsmaterialet. Personalkostnaden beräknades i skrivelsen till 38 000 kronor för år inräknat avlöningstillägg. Personalen skulle utgöras av 1 förste radiotelegrafist i Eo 14 och 5 radiotelegrafister i Ex 12.

För skötsel av den transmittieranläggning, som behöves för vidarebefordran av det utländska materialet, har för innevarande budgetår beräknats en personal av 4 kontorsbiträden. För expediering av analyser och prognoser från institutet samt för skötsel av teleprinterväxel och teleprinterapparater därstädes erfordras ständig passning av ett biträde. Då tjänsten pågår dygnet runt alla dagar, åtgår för detta sistnämnda arbete en personal av 6 biträden.

Flygväderleksavdelningen. Rörande denna avdelnings nuvarande organisation har *institutet* meddelat följande.

Den i f. d. generaldirektören Malms betänkande angivna utvecklingsplanen upptager för den centrala ledningen av flygväderlekstjänsten 1 förste statsmeteorolog, 2 meteorologer och 2 kontorsbiträden. Utredningsmannen förut såg, att denna personal skulle bli behövligen relativt snart efter kriget. I enlighet med i 1945 års statsverksproposition framlagt förslag har förste statsmeteorologen Bergeron från och med den 1 juli 1945, då institutets nya organisation trädde i funktion, varit tjänstledig för undervisningsverksamhet. För den centrala ledningen av flygväderlekstjänsten har i stället funnits inrättad en förste statsmeteorologbefattning i Eo 24.

Sedan institutets framställning den 19 januari 1946 om bemyndigande att för arbetsuppgifter samhörande med väderlekstjänsten för luftfarten få anställa en härför särskilt kvalificerad meteorolog mot arvode motsvarande lön enligt 25 löneklassen bifallits, har för ändamålet erforderligt belopp beräknats under anslaget till väderlekstjänst för luftfarten för budgetåret 1946/47.

För närvarande äro sålunda 2 förste statsmeteorologer avdelade för den centrala ledningen av flygväderlekstjänsten, av vilka den ene samtidigt har till uppgift att biträda luftfartsstyrelsen i meteorologiska frågor. Vid särskilt behov tjänstgör 1 statsmeteorolog eller meteorolog tillfälligt vid avdelningen, som i övrigt disponerar 2 kontorsbiträden.

Institutet har nu föreslagit, att flygväderleksavdelningen måtte utbrytas ur den meteorologiska byrån och organiseras som en särskild flygväderleksbyrå samt att för denna byrå måtte — utöver den personal, som kunde överföras från meteorologiska byrån — beräknas följande personal, nämligen 1 byråchef i Eo 30, 1 meteorolog i Eo 20, 1 meteorolog i Eo 18, 1 kontorist i Eo 9 och 3 kontorsbiträden i Ex 4. Den genom förste statsmeteorologen Bergerons utnämning till professor vid Uppsala universitet från och med den 1 juli 1947 lediga befattningen som förste statsmeteorolog skulle tillhöra flygväderleksbyrån, medan befattningen som förste statsmeteorolog i Eo 24 skulle utgå.

Till stöd för sitt förslag har institutet anfört följande.

Avdelningens arbetsuppgifter ha under innevarande år visat en mycket stark ökning som en följd av den ökade flygtrafiken och det pågående internationella organisationsarbetet. De viktigaste uppgifterna äro följande, nämligen

att övervaka och leda flygväderlekstjänsternas arbete, granska arbetsordningar, schema och tjänstgöringslistor samt genom inspektion tillse, att arbetet bedrivs enligt institutets föreskrifter;

att tillse att flygväderlekstjänsterna erhålla erforderligt inhemskt och utländskt observationsmaterial;

att övervaka och granska analysen av de synoptiska kartorna vid flygväderlekstjänsterna;

att ordna utbytet av meteorologiska observationer och rapporter mellan de inhemska flygväderlekstjänsterna och liknande väderlekstjänster inom grannländerna;

att tillse, att i det internationella luftfartsreglementet anbefallda regler beträffande den meteorologiska säkerhetstjänsten tillämpas vid flygväderlekstjänsterna;

att uppehålla kontakt med luftfartsstyrelsen;

att representera institutet inom det internationella samarbetet i vad som rör flygmeteorologiska frågor, samt

att leda den klimatologiska bearbetningen av väderleksobservationerna för flygtekniska behov.

Av dessa uppgifter ha i synnerhet frågor rörande det internationella samarbetet tagit en allt större omfattning. Kraven från den internationella luftfartsorganisationens (PICAO) sida på genomförandet av vissa bestämmelser för flygväderlekstjänsternas arbete ha måst upptagas till ingående behandling inom avdelningen, och denna har även i viss grad deltagit i utformandet av internationella regler på detta område. Från PICAO:s sida ha även bestämda önskemål framställts rörande ganska omfattande klimatologisk bearbetning för luftfartens behov.

Av de arbeten, som sålunda ålegat avdelningen, har en del fått i viss grad eftersättas för att medge fullgörandet av de viktigaste och mest överhängande. Sålunda ha inspektionerna av de lokala flygväderlekstjänsterna tyvärr måst starkt begränsas. Likaså har den klimatiska bearbetningen i stort sett fått anstå, med påföljd att arbetet icke kunnat i fråga om klimatisk bearbetning helt anpassa sig efter internationella bestämmelser.

Då arbetet nu säkrare låter sig överblicka, synes tiden vara inne att vidtaga åtgärder för en fastare organisation av avdelningen. Med den ansvällning av uppgifter som ägt rum är det icke längre möjligt för en chef att effektivt leda hela den nuvarande meteorologiska byråns arbeten. Redan nu föredragas flygväderleksavdelningens ärenden av endera av de förste statsmeteorologer, som tjänstgöra vid avdelningen. Det synes i hög grad önskvärt att denna avdelning, som nu med alla lokala flygväderlekstjänsterna utgör den ojämförligt största inom meteorologiska byrån, organiseras som en särskild byrå under egen byråchef, vilken helt kan ägna sig åt de synnerligen viktiga och aktuella arbeten, som tillkomma flygväderlekstjänstens centrala ledning. Det torde i detta sammanhang böra erinras om statsutskottets i dess utlåtande 1946: 175 gjorda uttalande, att utskottets ståndpunkttagande i en motionsvis framförd organisationsfråga icke borde utgöra hinder för upptagande framdeles av spörsmålet om en ändrad organisation av institutets meteorologiska byrå och därmed sammanhängande frågor om personalens löneställning.

Statskontoret har funnit inrättandet av en ny byrå för flygväderlekstjänstens centrala ledning innebära ett så väsentligt avsteg från den nuvarande organisationen, att med dess genomförande borde anstå, till dess ytterligare erfarenhet på hithörande område vunnits. Då närmare motivering icke förbragts för inrättande av en ny kontoristbefattning i lönegrad Eo 9 för flygväderlekstjänsten, kunde ämbetsverket ej heller tillstyrka förslaget härom.

Allmänna lönenämnden har erinrat om, att institutets organisation varit föremål för en allmän översyn så sent som vid 1945 års riksdag, och därför funnit det tveksamt, huruvida tillräcklig erfarenhet vunnits för ett frångående av den då beslutade byråindelningen. Mot den föreslagna löneställningen i och för sig för byråchefen vore intet att erinra.

Hydrologiska byrån.

Institutet meddelar, att hydrologiska byråns personal i betydande utsträckning måst tagas i anspråk för sådana utredningsuppdrag, vilka avsetts i första hand skola utföras av särskild, från anslaget till Undersökningar inom hydrologiska byrån avlönad personal, varigenom byråns ordinarie uppgifter, framför-

allt forskningsarbetet, blivit eftersatta. Med anledning härav föreslår institutet inrättande av ytterligare en befattning såsom förste statshydrolog i A 26. Till närmare motivering av förslaget har institutet anfört följande.

Den Malska utvecklingsplanen upptager tre befattningar såsom förste statshydrograf. Av sparsamhetsskäl och för att underlätta tillkomsten av befattningar av ännu högre angelägenhetsgrad föreslog Malm, att man för den närmaste tiden borde nöja sig med de dåvarande två befattningarna såsom förste statshydrograf, numera förste statshydrolog.

De senare årens arbeten ha i särskilt hög grad fått koncentreras å isundersökningar. Dessa undersökningar, som lämnats såsom uppdrag åt institutet av vattendomstol eller enskild sakägare, ha tillkommit för att utreda, vilken inverkan de genom vattenregleringarna förändrade vattenföringarna ha på isförhållandena med hänsyn till virkesavläggningen och vintertrafiken på isen. Undersökningarna, vilka äro av stor ekonomisk betydelse, utföras av särskilt avdelad personal å undersökningsavdelningen, vilken personal avlönas från anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån. Erfarenheterna från ifrågavarande arbete ha visat, att ett stort och omedelbart behov av grundforskning på detta område föreligger, då kännedomen om de förhållanden, som påverka istäckets bildning, utveckling och bortgång ännu är mycket bristfällig. Då byråns mera kvalificerade ordinarie personal i stor utsträckning måst deltaga i arbetet å undersökningsavdelningen icke blott i fråga om de nyssnämnda isundersökningarna utan även beträffande andra hydrologiska arbeten, som fordra stor sakkunskap och långvarig erfarenhet, har det ordinarie arbetet — och därvid framför allt forskningsarbetet — inom hydrologiska byrån måst eftersättas, och byrån har haft mycket svårt att tillgodose vattenkraftindustriens växande behov av uppgifter och undersökningar i vattenhushållningsfrågor.

Statskontoret har framhållit, att ehuru enligt gällande bestämmelser å anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån skulle redovisas samtliga till undersökningarna hänförliga kostnader, så hade likväl inom utredningstjänsten även anlåtats hydrologiska byråns egen personal. Ett sådant förfaringssätt torde enligt vad ämbetsverket under hand erfarit ej heller för framtiden kunna undvikas. Med hänsyn härtill ifrågasätter statskontoret, om icke personal, avlönad från nyssnämnda anslag, borde överflyttas till institutets avlöningsstat, åtminstone i den mån behovet av densamma beräknades bliva av mera stadigvarande karaktär.

Institutet har i sin sammanfattning av anslagsberäkningen uttalat, att det med hänsyn till löneklassuppflyttningar och normala befordringar från extra till extra ordinarie tjänst för nästkommande budgetår erfordrades en höjning av anslagsposten till ordinarie tjänstemän med 1 000 kronor och av anslagsposten till icke-ordinarie personal med 2 000 kronor. Kostnaderna för nettogrundlöner åt den föreslagna nya personalen ha av institutet beräknats till i runt tal 245 000 kronor, varav cirka 17 300 kronor för ordinarie och cirka 227 700 kronor för icke-ordinarie personal. Därjämte har institutet räknat med ett ökat medelsbehov av 10 800 kronor för semestervikarier m. m. Då en vakant förste statsmeteorologbefattning, för vilken medel för innevarande budgetår ej beräknats, skulle tillsättas från och med nästa budgetår samtidigt

som en extra ordinarie statsmeteorologbefattning i Eo 24 skulle utgå, borde anslagsposten till avlöningar åt ordinarie tjänstemän ökas med i runt tal 9 300 kronor och anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie personal sänkas med i runt tal 9 000 kronor. Sålunda komme den förstnämnda anslagsposten att ökas med 27 600 kronor och den senare anslagsposten med 231 500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har institutet föreslagit höjd med 38 000 kronor.

I enlighet härmed har institutet till avlöningar för budgetåret 1947/48 äskat ett från 720 000 kronor till 1 017 100 kronor höjt förslagsanslag.

Personalföreningen vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har i skrivelse den 12 oktober 1946 med anledning av institutets framställning om avlöningsanslag hemställt om ytterligare medelsanvisning för inrättande av visst antal nya tjänster och för förbättring av löneställningen för vissa anställda. Sålunda föreslås inrättande *dels* vid den centrala väderlekstjänsten av två kontorist- och två kanslibiträdestjänster, *dels* vid klimatavdelningen och hydrologiska byrån av två kanslibiträdes- och tre kontorsbiträdestjänster, *dels ock* vid klimatavdelningen av en byrådirektörsbefattning. Därjämte föreslår föreningen uppflyttning av radioföreståndaren från A 15 till A 18 med titeln radiokommissarie ävensom inrättande av en ingenjörsbefattning i 17 lönegraden och en befattning såsom förste assistent i 15 lönegraden i stället för två laboratorieassistenttjänster i 12 lönegraden.

Med anledning av institutets förslag om inrättande av en särskild flygväderleksbyrå under ledning av en byråchef i Eo 30 har föreningen uttalat följande.

I årets riksdagspetita har begärts anslag för en extra föredragande i väderlekstjänstären för att tillförsäkra institutet professor C. G. Rossbys organisatoriska och vetenskapliga förmåga på området. Då det är högst sannolikt, att som följd härav en omorganisation vid institutet kan komma att genomföras, vill personalföreningen som sin bestämda uppfattning uttala, att dylika nya högre befattningar inom meteorologiska byrån icke böra inrättas, förrän professor Rosaby tillträtt sin post där. Personalföreningen anser även, att därvid nödig hänsyn måste tagas till den verkliga innebörden i kompetenskraven för befattningshavare enligt nu gällande instruktioner för institutet, genom att den sökandes behörighet (i tvivelsfall) prövas av sakkunniga. Denna personalföreningens åsikt motiveras bland annat av att icke alla meteorologer i högre tjänsteställning i landet synas uppfylla kompetensfordringarna eller fått sin kompetens avgjord genom meddelad dispens. — Nyss nämnda omorganisation kunde bland annat komma att omfatta det länge påyrkade sammanförandet av den allmänna väderlekstjänsten och flygväderlekstjänsten, varmed skulle kunna följa en önskvärd uppdelning distriktsvis av prognosverksamheten.

Över personalföreningens framställning har *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* den 17 oktober 1946 avgivit utlåtande. Framställningen har icke givit institutet anledning att ändra sina tidigare framlagda förslag.

Därefter har *personalföreningen* inkommit med ytterligare en skrift i ämnet.

Verksamheten vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har efter krigsslutet undergått en snabb utveckling. Allteftersom det interna-
Departementa-
chefen.

tionella samarbetet på väderlekstjänstens område återupptagits, har en successiv ökning av observationsmaterialet inträtt och medfört behov av mera personal för bearbetningen av detsamma. Nya, under kriget framkomna undersökningsmetoder, ägnade att öka väderleksprognosernas tillförlitlighet, ha tagits i bruk vid institutet, och en fortsatt utveckling mot användande av alltmera komplicerade tekniska hjälpmedel synes vara att vänta. Vidare har en stegrad efterfrågan gjort sig gällande från näringslivets sida i vad avser sådana utredningar och undersökningar, som utföras av institutets klimatavdelning och hydrologiska byrån. Vad som emellertid framför allt förorsakat den pågående stora ökningen av institutets arbete är utvidgningen av den civila luftfarten och de krav densamma ställer på väderlekstjänsten. I detta sammanhang må framhållas, att Sverige genom sin anslutning till den provisoriska internationella civila luftfartsorganisationen (PICAO) påtagit sig vissa förpliktelser i fråga om flygväderlekstjänsten, vilka nu förändra krav på ytterligare personal och utrustning vid institutet.

En ganska avsevärd personalförstärkning tillfördes institutet redan förra året. Institutet har nu gjort framställning om en ytterligare, högst betydande ökning av personalen. Vid den prövning jag ägnat institutets olika nu framlagda förslag har jag funnit mig böra i allt väsentligt godtaga detsamma. Då de kostnadsökningar, varom här är fråga, till största delen äro betingade av den civila luftfartens krav, anser jag emellertid påkallat att luftfarten nu med skälig andel får bidra till finansieringen av kostnaderna för väderlekstjänsten. Luftfartsstyrelsen har i sin petitaskrivelse beträffande luftfartsfonden för nästa budgetår också givit uttryck åt en dylik uppfattning och har i sitt förslag till stat för fonden upptagit en utgiftspost avseende ersättning till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut för väderlekstjänst åt luftfarten. Styrelsen har emellertid härvid utgått från att ersättningen skulle begränsas till det belopp, varmed institutet i sina petita upptagit anslaget Särskilda undersökningar: Väderlekstjänst för luftfarten, alltså enbart till lönekostnaderna för väderlekspersonalen vid flygplatserna. Det torde emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke även viss del av kostnaderna för institutets centrala organisation samt för de aerologiska stationerna ävensom en del av institutets omkostnader och utgifter för observatörer m. m. böra belasta luftfarten. Till denna fråga torde jag få återkomma i samband med framläggande av förslag rörande luftfartsfonden för nästa budgetår. Här åsyftade ersättningsbelopp torde böra tillföras inkomsttiteln Inkomster vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Jag övergår nu till de olika detaljförslagen och vill därvid till en början hemställa, att — i enlighet med vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag anfört vid föredragningen av vissa för flera huvudtitlar gemensamma frågor — överdirektören och chefen för institutet uppflyttas från lönegrad B 2 till lönegrad B 3.

Vad härefter angår allmänna avdelningen finner jag behovet av den föreslagna kansliskrivarbefattningen i Eo 11 styrkt och förordar, att medel för ändamålet anvisas. Med hänsyn till vad som upplysts rörande storleken av

institutets bibliotek och det därmed förenade arbetet vill jag icke motsätta mig, att medel beräknas för anlitande av fackkunnig arbetskraft härför. Ett belopp av 3 000 kronor torde böra upptagas för detta ändamål. I övrigt tillstyrker jag, att medel anvisas för en förstärkning av avdelningens personal med ett skrivbiträde i Ex 2 och en expeditiionsvakt i Eo 5.

Beträffande meteorologiska byrån vill jag giva min anslutning till institutets förslag angående anställande av professorn C. G. Rossby såsom extra föredragande vid institutet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela närmare bestämmelser rörande ersättningens storlek m. m. vid denna tjänstgöring. Med hänsyn till vad institutet anfört rörande ökningen av arbetet vid den allmänna väderlekstjänsten vill jag icke resa invändning mot att institutets personal för dessa uppgifter förstärkes med en statsmeteorolog i A 23 och tre kanslibiträden i Eo 7.

Såsom framgår av institutets redogörelse ställas numera väsentligt ökade krav på institutet i fråga om utförande av aerologiska undersökningar och därmed sammanhängande central bearbetning av hithörande observationsmaterial. Det har sålunda visat sig nödvändigt att öka antalet dagliga observationsterminer från en till två, vilket medför att aerologiska avdelningens arbete måste bedrivas i skift. Denna delvis redan genomförda ökning av verksamheten, vilken i huvudsak är en följd av den civila luftfartens expansion och därav betingade krav från PICA O om åtgärder för flygsäkerhetens främjande, har under innevarande budgetår föranlett en provisorisk förstärkning av avdelningens arbetskrafter. Det torde vara nödvändigt att för nästa budgetår inräkna medel i institutets avlöningsanslag icke blott för denna personalförstärkning utan även för viss ytterligare ökning av arbetskrafterna. Institutets personalberäkning för ifrågavarande ändamål har icke givit mig anledning till annan erinran än att jag anser, att antalet nya statsmeteorologbefattningar tills vidare bör begränsas till en samt att, vad beträffar de föreslagna båda meteorologbefattningarna, medel böra beräknas för avlöning av en meteorolog och en biträdande meteorolog i lönegraderna Eo 18 respektive Ex 15. Vad angår löneställningen för de nya kontorsbiträdestjänsterna vid aerologiska avdelningen och överhuvud taget vid väderlekstjänsten har institutet i anslutning till det av 1944 års personalutredning framlagda förslaget om införande av reglerad befordringsgång för biträdespersonal framhållit, att det bland annat ur rekryteringssynpunkt vore önskvärt, att för nu ifrågavarande biträden, vilka hade att genomgå viss specialutbildning och måste tjänstgöra i skift, tillämpades en något gynnsammare befordringsgång än för biträdespersonal i allmänhet. Med utgångspunkt delvis från den ordning, som för närvarande tillämpas, har institutet föreslagit följande befordringsgång för den här avsedda biträdespersonalen:

	Dagarvode (under utbildningstiden)	Ex 4	Eo 4
För biträden med natttjänstgöring	1/4 år	1 1/4 år	5 1/2 år
För biträden utan natttjänstgöring	1/4 år	1 3/4 år	5 år

Mot denna avvikelse från den normala befordringsgången har jag icke funnit något att erinra. Mitt förslag beträffande den aerologiska avdelningen innebär alltså, att medel skulle beräknas för följande ytterligare personal, nämligen 1 statsmeteorolog i Eo 23, 1 meteorolog i Eo 18, 1 biträdande meteorolog i Ex 15, 2 förste meteorologassistenter i Ex 15, 4 meteorologassistenter i Ex 12, 2 kanslibiträden i Eo 7 och 10 kontorsbiträden i Ex 4.

De radiotekniska hjälpmedlen ha kommit att spela en allt viktigare roll i institutets verksamhet och föranleda numera jämförelsevis betydande kostnader varje år. Institutet saknar för närvarande kvalificerad fackutbildad arbetskraft för de tekniska arbetsuppgifter, som föreligga på detta område. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka institutets förslag om inrättande av en förste byråingenjörsbefattning i Eo 26 för ifrågavarande ändamål. Institutet har i fråga om instrumenttjänsten därjämte hemställt om en personalförstärkning med två laboratorieassistenter i Eo 12. Då dessa befattningshavare torde vara erforderliga för att den planerade ökningen av de aerologiska undersökningarna skall kunna genomföras, har jag ej heller i detta fall funnit anledning till erinran mot institutets förslag.

Vad angår klimatavdelningen har institutet anfört bland annat, att stora krav på utredningar inom avdelningens verksamhetsområde föreläge från näringslivets sida men att avdelningen på grund av personalbrist icke i önskvärd utsträckning kunde åtaga sig dessa uppdrag. Institutet har särskilt framhållit, att avdelningens kvalificerade personal för närvarande måste användas även för mera rutinmässiga göromål, då annan för ändamålet lämpad arbetskraft icke stode till förfogande. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda en viss personalförstärkning även för denna avdelning. Ökningen synes dock tills vidare böra begränsas till en meteorologassistent i Ex 12 och ett skrivbiträde i Ex 2.

Genom beslut den 15 november 1946 har Kungl. Maj:t bifallit institutets den 21 augusti 1946 gjorda framställning om att med egen personal få ombesörja radioutsändningen över telegrafverkets radiostationer dels av svenska väderleksobservationer för internationellt behov, dels ock av regionalsändningar av väderleksobservationer från Bromma flygplats. Institutets personalkostnader för detta ändamål bestridas under innevarande budgetår från anslaget till telegramkostnader m. m. För nästa budgetår torde medel härför böra beräknas under institutets avlöningsanslag. Jag förordar i enlighet med institutets förslag, att medel anvisas för 1 förste radiotelegrafist i Eo 14 och 5 radiotelegrafister i Ex 12. Vidare torde medel böra beräknas för ytterligare 6 kontorsbiträden i Ex 4, vilka erfordras så snart det pågående arbetet med utvidgning av teleprinternätet för väderlektjänsten slutförts.

Meteorologiska byrån omfattar för närvarande en personal av cirka 50 personer. Härtill kommer ett 60-tal befattningshavare vid den lokala organisationen, förutom ett stort antal observatörer. Vid bifall till de förslag om utvidgning av den centrala och den lokala organisationen, vilka jag nu tillstyrkt eller i det följande kommer att förorda, skulle personalantalet ökas med 49 respektive 24. Ledningen av denna omfattande verksamhet ställer

stora krav på vederbörande byråchef, särskilt som arbetet befinner sig i en hastig expansion och den snabba vetenskapliga utvecklingen inom byråns verksamhetsområde visat sig ställa byrån inför ständigt nya uppgifter. Den avdelning inom byrån, vars arbete i särskilt hög grad ökat under de senare åren, är flygväderleksavdelningen. Denna avdelning tager för närvarande i mycket stor utsträckning byråchefens tid i anspråk. Institutet har föreslagit, att avdelningen måtte ombildas till en särskild flygväderleksbyrå. Jag delar institutets uppfattning att chefen för meteorologiska byrån nu bör befrias från en del av arbetet med ledningen av byråns verksamhet men anser, att detta tills vidare bör ske inom ramen för den nuvarande byråindelningen på det sättet, att för flygväderleksavdelningen inrättas en byrådirektörsbefattning i Eo 28, vars innehavare under byråchefens överinseende skulle sköta ledningen av avdelningens löpande arbete. I samband härmed bör såsom institutet föreslagit en med anlitande av anslaget till väderlekstjänst för luftfarten inrättad arvodesbefattning indragas.

Vad angår institutets framställning i övrigt rörande personalförstärkning för flygväderleksavdelningen har jag funnit mig böra förorda, att medel beräknas för följande ytterligare personal, nämligen 1 meteorolog i Eo 18, 1 biträdande meteorolog i Ex 15, 1 kontorist i Eo 9 och 3 kontorsbiträden i Ex 4.

Hydrologiska byråns verksamhet är i stor utsträckning inriktad på utförande av utrednings- och kontrollantuppdrag åt statliga myndigheter, kommuner och enskilda. Detta arbete, för vilket institutet erhåller ersättning, har på senare år undergått en stark ökning — inkomsterna ha på ett år ökat från 63 681 kronor till 242 535 kronor — och byrån har haft svårt att effektuera alla uppdragen. För utredningsarbetena äger institutet anställa extra personal med anlitande av förslagsanslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån. Uppdragen äro emellertid ofta av den beskaffenhet, att även byråns mera kvalificerade ordinarie personal i stor utsträckning måste tagas i anspråk för detta arbete. Härigenom ha byråns ordinarie arbetsuppgifter, framför allt den för undersökningsarbetet grundläggande forskningsverksamheten, måst alltmera eftersättas. Någon ändring härutinnan är under nuvarande förhållanden icke att vänta. Med hänsyn till den ekonomiskt betydelsefulla funktion för näringslivets del, som byrån har att fylla inom sitt specialområde, synes det angeläget att byråns personalorganisation utbygges så, att byrån kan tillfredsställande fullgöra sina uppgifter. Härvid torde i första hand erfordras en förstärkning av den kvalificerade personalen. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka institutets förslag om inrättande av ytterligare en befattning såsom förste statshydrolog i A 26.

Statskontoret har i sitt utlåtande ifrågasatt, huruvida icke kostnaderna för den personal, som avlönades från det särskilda anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån, borde överflyttas till institutets avlöningsstat, i den mån behovet av denna personal beräknades bliva mera stadigvarande. En sådan överflyttning synes mig böra genomföras, i synnerhet som jag

ansett mig böra tillstyrka institutets förslag om inrättande av vissa extra ordinarie befattningar för hithörande personal. Under hänvisning i övrigt till vad jag i det följande under punkten 45 ämnar föreslå får jag i nu förevarande sammanhang förorda, att medel beräknas för följande nya extra ordinarie befattningar på hydrologiska byrån, nämligen 1 statshydrolog i Eo 23, 1 hydrolog i Eo 18, 1 biträdande hydrolog i Eo 15 och 1 kansli-biträde i Eo 7.

Den i statsverkspropositionen under Gemensamma frågor förordade regleringen av beföringsgången för biträdespersonalen skulle för institutets del medföra en ökning av antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster med två.

Jag övergår härefter till anslagsberäkningen.

Posten *Avlöningar till ordinarie tjänsteman* torde böra ökas dels med kostnaden för uppflyttning i lönegrad av överdirektören, dels med lönerna för de föreslagna nya ordinarie befattningarna, dels med lönen för en befintlig förste statsmeteorologbefattning, för vilken medel för närvarande icke äro inräknade i avlöningsanslaget på grund av innehavarens tjänstledighet, dels ock med ett belopp av 1 000 kronor för löneklassuppflyttningar, eller med sammanlagt i runt tal 29 600 kronor. I enlighet härmed skulle posten vid nu gällande lönesystem böra upptagas till (277 000 + 29 600) 306 600 kronor. Regleringen av beföringsgången för biträdespersonalen medför en uppräknig av posten med 3 300 kronor till 307 900 kronor och den allmänna löneregleringen en ytterligare ökning med 133 500 kronor till 443 400 kronor.

De av mig tillstyrkta förslagen rörande utökning av den icke-ordinarie personalen medföra en uppräknig av posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* med sammanlagt 225 800 kronor. Därutöver bör posten ökas dels med det av institutet begärda beloppet av 10 800 kronor för avlöande av semestervikarier m. m., dels ock med ett belopp av 2 000 kronor för löneklassuppflyttningar. Å andra sidan kan posten minskas med ett belopp av i runt tal 9 000 kronor med anledning av indragning av en statsmeteorologbefattning i Eo 24. Nettoökningen av posten skulle i enlighet härmed uppgå till 229 600 kronor. Vid tillämpning av nu gällande lönebestämmelser skulle posten alltså böra upptagas till (355 000 + 229 600) 584 600 kronor. Regleringen av beföringsgången för biträdespersonalen medför en minskning av posten med 8 200 kronor till 576 400 kronor och den allmänna löneregleringen en ökning med 317 000 kronor till 893 400 kronor.

Posten *Rörligt tillägg* torde böra beräknas till 80 200 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle avlöningsanslaget för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut böra för nästa budgetår upptagas till (443 400 + 893 400 + 80 200) 1 417 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut uppflytta befattningen såsom överdirektör från B 2 till B 3 samt uppföra följande ytterligare befattningar, nämligen 1 förste statshydrolog

i A 26, 1 statsmeteorolog i A 23, 2 kontorsbiträden i A 4, 1 byrådirektör i Eo 28, 1 förste byråingenjör i Eo 26, 1 statshydrolog i Eo 23 och 1 statsmeteorolog i Eo 23 ävensom ur nämnda personalförteckning utesluta 1 befattning såsom förste statsmeteorolog i Eo 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för institutet, att tillämpas från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	443 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	893 400
3. Rörligt tillägg	80 200
Summa kronor 1 417 000;	

dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1 417 000.

[44.] 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning Verksamheten vid institutets undervisningsavdelning är främst inriktad på en forcerad utbildning av det för de närmaste åren erforderliga antalet militärmeteorologer. För ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 3 900 kronor. Beträffande den närmare organisationen av denna verksamhet torde jag få hänvisa till redogörelsen i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, s. 123 och 124, 167—172). Kungl. Maj:t har den 27 juli 1945 fastställt stadgar för undervisningen.

Genom beslut den 7 juni 1946 har Kungl. Maj:t för anslagets användning *dels* fastställt följande

Stat.	Kronor
<i>Utgifter.</i>	
Avlöningar och arvoden till icke-ordinarie personal	32 900
Expenser m. m.	3 000
Summa kronor 35 900	
<i>Särskilda uppbördsmedel.</i>	
Bidrag från flygvapnet	32 000
Nettoutgift kronor 3 900;	

dels ock föreskrivit, att avlöningsposten skall disponeras enligt följande fördelning:

	Kronor
Arvoden till lärare	25 000
» » assistenter	3 300
Arvode till föreståndare	500
» » kanslibiträde	4 100
Summa kronor 32 900.	

I sin skrivelse den 31 augusti 1946 har *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* hemställt om anvisande av anslag för undervisning under budgetåret 1947/48.

Institutet erinrar till en början om att chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 1946: 273 (s. 186) uttalat, att jämväl den lägre undervisningen i ämnet meteorologi — varmed avsåges den undervisning för avläggande av meteorologisk tjänsteexamen, som bedreves vid institutet och för vilken förevarande anslag vore avsett — borde förläggas till den meteorologiska institutionen vid Uppsala universitet men att frågan om denna undervisnings närmare organisation borde ytterligare övervägas. I avvaktan på resultat av dessa överväganden och då man nu icke med säkerhet kunde bedöma, huruvida en effektiv undervisning för meteorologisk tjänsteexamen kunde organiseras vid Uppsala universitet redan till budgetåret 1947/48 hade institutet räknat med att även under nämnda budgetår få ombesörja denna undervisning.

Rörande undervisningens omfattning och kostnaderna för densamma har institutet anfört i huvudsak följande.

Liksom under innevarande budgetår skall undervisningen 1947/48 omfatta ett första och ett andra läsår av den tvååriga kursen för meteorologisk tjänsteexamen. Enligt stadgarna för kursen skall undervisningen i meteorologiska läroämnen omfatta 950 timmar. För innevarande budgetår ha emellertid medel beräknats till arvode för endast 800 timmar, enär läraren i meteorologi vid Stockholms högskola jämlikt Kungl. Maj:ts beslut hade viss tjänstgöringsskyldighet vid kursen och även i övrigt ett visst samarbete med högskolan beräknades. Enligt beslut av 1946 års riksdag skall från och med den 1 juli 1947 vid Uppsala universitet inrättas en professur i meteorologi, särskilt väderlekslära, och till innehavare av denna har utsetts den nuvarande läraren i meteorologi vid Stockholms högskola, förste statsmeteorologen T. Bergeron. Från samma dag skall inrättas en personlig professur i meteorologi vid Stockholms högskola, avsedd för professorn vid Chicago University, C. G. Rossby. Enligt de gjorda uttalandena synes det icke vara avsett att för denna professur föreskriva någon tjänstgöringsskyldighet vid kursen, varför medel synas böra beräknas för ytterligare 150 undervisningstimmar i meteorologi. Vid oförändrad timersättning av 20 kronor erfordras en ökning av anslaget med 3 000 kronor. Även om viss tjänstgöringsskyldighet vid kursen skulle åligga Bergeron jämväl under den tid kursen övergångsvis skötes av institutet efter den 1 juli 1947, blir nämnda belopp till väsentlig del erforderligt, bland annat för rese- och traktamentsersättningar. För avlönning av kanslibiträdet i Ex 7 måste beräknas ett med 600 kronor från 4 100 till 4 700 kronor höjt belopp. I övrigt föreslås ingen ändring av anslagsposterna.

I enlighet med det anförda hemställer institutet, att för undervisning under budgetåret 1947/48 måtte äskas ett med 3 600 kronor till 7 500 kronor höjt anslag.

Departements-
chefen.

Den av institutet bedrivna undervisningen för avläggande av meteorologisk tjänsteexamen torde i avvaktan på definitivt beslut om den meteorologiska undervisningens framtida organisation böra fortsätta i institutets regi även under nästa budgetår. Mot institutets kostnadsberäkning för under-

visningens bedrivande under nämnda budgetår har jag icke funnit något att erinra. På grund av den allmänna löneregleringen torde emellertid anslaget böra uppräknas med 400 kronor utöver det av institutet beräknade beloppet för att möjliggöra en reglering av lönen till det kanslibiträde i Ex 7, som avlönas från anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 7 900.

[45.] 3. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån, förslagsanslag.** För fullgörande inom hydrologiska byrån av sådana utrednings- och kontrollant-uppdrag, som institutet har att utföra på uppdragsgivares bekostnad, finnes å riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 107 900 kronor. Beträffande dispositionen av anslaget har Kungl. Maj:t den 7 juni 1946 fastställt följande

Stat.

Avlöningar:	Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal jämte rörligt tillägg och kristillägg, <i>förslagsvis</i>	42 900
2. Ersättning för observationer, <i>förslagsvis</i>	40 000
	Säger kronor 82 900

Omkostnader:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	20 000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	2 000
3. Utrustning, <i>förslagsvis</i>	3 000
	Säger kronor 25 000
	Summa kronor 107 900.

I samband härmed har Kungl. Maj:t *dels* bemyndigat institutet att för fullgörande av ifrågavarande verksamhet i erforderlig omfattning anställa personal enligt i huvudsak de grunder, som angivas i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1946, *dels* föreskrivit, att av anslagsposterna icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande disponeras större belopp än som komma att täckas av de ersättningar, som institutet betingar sig av uppdragsgivare, *dels ock* förordnat, att omförmälda ersättningar skola tillgodoföras riksstatens inkomsttitel Inkomster vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

I sin skrivelse den 31 augusti 1946 har *institutet* — under erinran om att i avlöningsposten inräknats medel till avlönande av bland annat en kvalificerad teknisk arbetskraft med arvode enligt 23 löneklassen — meddelat, att det trots storleken av det arvode, som sålunda kunnat erbjudas,

visat sig svårt att förvärva och kvarhålla lämplig arbetskraft. Detta förhållande syntes närmast vara att tillskriva formen för anställningen, vars tillfälliga karaktär verkat avskräckande. Då, så vitt nu kunde bedömas, det för utredningar och kontroll i fråga om sjöregleringar m. m. ständigt komme att föreligga behov av ifrågavarande tekniska arbetskraft, borde en tjänst som statshydrolog i Eo 23 inrättas och avlönas från detta anslag.

Belastningen å avlöningsposten under budgetåret 1945/46 hade, upplyser institutet vidare, utgjort omkring 37 900 kronor. På grund av svårigheter att anskaffa kvalificerad personal hade den för hydrologiska byråns övriga uppgifter anställda personalen i betydande omfattning måst anlitas för utförande av nu ifrågavarande undersökningar, nämligen motsvarande en personalkostnad av ej mindre än omkring 56 200 kronor, avlöningstillägg inberäknade. Då någon nämnvärd minskning av den för undersökningarna erforderliga personalen knappast kunde förväntas, syntes det nödvändigt att beräkna medel för avlöande av, förutom nyssnämnde statshydrolog, åtminstone följande personal, nämligen 1 hydrolog i Eo 18, 1 hydrolog i Eo 15, 1 hydrolog i Ex 15, 2 hydrologassistenter i Ex 12, 1 kanslibiträde i Eo 7, 2 kontorsbiträden i Eo 4 och 3 kontorsbiträden i Ex 4. För avlöningar till icke-ordinarie personal jämte avlöningstillägg erfordrades i så fall ett belopp av omkring 70 000 kronor.

Belastningen å anslagsposten till ersättningar för observationer har enligt vad institutet upplyst under budgetåret 1945/46 uppgått till omkring 85 000 kronor. Kostnaderna för isobservationer i Indalsälven väntades komma att avsevärt minska, men i stället beräknades observationer i Ume älv och Ljusnan komma att igångsättas. Någon nämnvärd minskning av medelsåtgången kunde därför ej beräknas. Med hänsyn härtill föreslår institutet, att för ifrågavarande ändamål måtte upptagas ett belopp av 80 000 kronor.

Utgifterna för reseersättningar, som under budgetåret 1944/45 utgjort 22 800 kronor, hade, anför institutet, under budgetåret 1945/46 stigit till 35 800 kronor. Ökningen berodde väsentligen på att isobservationerna för vinnande av större tillförlitlighet efterhand i allt större omfattning utförts genom eller kontrollerats av heltidsanställda överobservatörer, vilka i regel hade att övervaka en sträcka av 10 à 20 mil av vattendraget. För budgetåret 1947/48 föreslår institutet ett belopp av 35 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår förordar institutet, att anslagsposten till expenser höjes till 6 000 kronor och att anslagsposten till utrustning minskas till 2 000 kronor.

I enlighet härmed föreslår institutet, att anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån för budgetåret 1947/48 måtte äskas med 193 000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till för innevarande budgetår anvisat anslag med 85 100 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen ha här ifrågavarande undersökningar, för vilka ersättning skall erläggas av vederbörande uppdragsgivare, under det sistförflutna budgetåret haft en betydligt större omfattning

än vad som svarar mot anslagsberäkningen. En stor del av undersökningsarbetet har emellertid utförts av den för hydrologiska byråns övriga uppgifter avsedda personalen. Till följd härav har den i förevarande anslag ingående anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie personal kommit att belastas endast med en mindre del av de på undersökningarna belöpande avlöningskostnaderna.

Då stadigvarande behov av en del av den från förevarande anslag avlönade personalen torde föreligga, synes intet vara att erinra mot att vissa för undersökningsverksamheten erforderliga befattningar nu uppföras på extra ordinarie stat. Härigenom torde ökade möjligheter erhållas att för verksamheten förvärva och behålla kvalificerad personal.

Med biträdande av institutets härutinnan framlagda förslag förordar jag, att för undersökningsverksamheten inrättas följande extra ordinarie tjänster, nämligen 1 befattning såsom statshydrolog i Eo 23, motsvarande den nu befintliga arvodestjänsten i 23 löneklassen, 2 hydrologbefattningar, den ena i Eo 18 och den andra i Eo 15, samt 1 befattning såsom kanslibiträde i Eo 7. Såsom jag tidigare anfört under punkten 43, böra medel för dessa befattningar beräknas under institutets avlöningsanslag.

Med hänsyn till den ökade omfattning, undersökningsverksamheten numera erhållit, har jag heller icke funnit anledning till erinran mot institutets personalberäkning i övrigt för denna verksamhet. Frågan om löneställningen för de av institutet föreslagna kontorsbiträdestjänsterna torde böra bedömas med utgångspunkt från principerna för den reglerade befördringsgången för biträdespersonalen. I anslutning till de uppgifter, institutet lämnat rörande den befintliga biträdespersonalen, böra i förevarande fall medel beräknas för 2 kontorsbiträden i Eo 4 och 3 skrivbiträden i Eo 2.

I enlighet med vad nyss anförts skulle i anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal därutöver böra inräknas medel för 1 hydrolog i Ex 15 och 2 hydrologassistenter i Ex 12.

Med tillämpning av för närvarande gällande avlöningsbestämmelser skulle lönekostnaderna, inklusive tilläggsförmåner, för här ifrågakarande personal uppgå till sammanlagt cirka 38 600 kronor. Vid omräkning av detta belopp med utgångspunkt från den beslutade allmänna löneregleringen erhålles ett belopp av 41 900 kronor.

På av institutet anförda skäl torde anslagsposterna Ersättning för observationer, Reseersättningar och Expenser böra uppräknas till respektive 80 000 kronor, 35 000 kronor och 6 000 kronor samt anslagsposten Utrustning minskas till 2 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle anslaget för nästa budgetår bestämmas till (41 900 + 80 000 + 35 000 + 6 000 + 2 000) 164 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 164 900.

[46.] 4. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer.** För ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1946/47 uppfört ett anslag av 352 600 kronor, vilket enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 juni 1946 skall disponeras enligt i huvudsak följande fördelning:

	Kronor
Arvoden till observatörer vid väderleksstationer	280 000
» » » » stormvarningsstationer	15 500
» » » » klimatstationer	29 600
» » » » vattenståndsstationer	22 000
» » » » specialstationer	4 000
Kostnader för utbildning av observatörer	1 500
	Summa kronor 352 600.

Institutet har i sin skrivelse den 31 augusti 1946 erinrat om att chefen för kommunikationsdepartementet den 20 juli 1946, i anledning av ett av den provisoriska internationella civila luftfartsorganisationen (PICAO) väckt förslag om utförande av väderleksobservationer å Nordatlanten med hjälp av 13 »väderleksskepp» anmodat institutet att gemensamt med cheferna för marinen och flygvapnet samt luftfartsstyrelsen ävensom efter samråd med telegraf- och lantbruksstyrelserna samt kommerskollegium verkställa utredning rörande denna fråga. Det vore icke möjligt att nu närmare angiva, vilken prestation, som skäligen borde åvila Sverige, och huru stort belopp, som kunde komma att erfordras härför under budgetåret 1947/48. Institutet föreslår därför, att till observatörer för budgetåret 1947/48 måtte tills vidare beräknas ett oförändrat anslag av 352 600 kronor.

Departements-
chefen.

Frågan om kostnaderna för medverkan från svensk sida till den av PICAO förordade organisationen för väderleksobservationer å Nordatlanten ämnar jag upptaga till behandling under punkten 54 i det följande.

I anslutning till institutets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 352 600.

[47.] 5. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m., förslagsanslag.** För innevarande budgetår är å riksstaten uppfört ett förslagsanslag av 324 000 kronor för telegramkostnader m. m. Med undantag för ett belopp av 2 500 kronor för isländska väderleksobservationer är anslaget avsett för bestridande av ersättningar till telegrafverket, nämligen dels för befordran av observationer från institutets väderleksstationer, inbegripet sådana ombord å svenska fartyg, samt stormvarningsmeddelanden m. m. med ett belopp av 138 000 kronor,